

# STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ A COMUNEI MESEȘENII DE JOS 2022-2030



*COMUNA ÎN CARE E PLĂCUT SĂ TRĂIEȘTI*

# Cuprins

<b>CUPRINS</b> .....	<b>2</b>
<b>INTRODUCERE</b> .....	<b>4</b>
<b>CAPITOLUL 1. METODOLOGIA DE ELABORARE A STRATEGIEI PRIVIND DEZVOLTAREA DURABILĂ LOCALĂ</b> .....	<b>6</b>
1.1. CONSIDERAȚII GENERALE .....	6
1.2. PLANIFICAREA STRATEGICĂ .....	7
1.3. ELABORAREA STRATEGIEI DE DEZVOLTARE DURABILĂ A COMUNEI MESEȘENII DE JOS .....	8
<b>CAPITOLUL 2. PLANIFICAREA STRATEGICĂ LA NIVEL GLOBAL, EUROPEAN, NAȚIONAL, REGIONAL</b> .....	<b>10</b>
2.1. CADRU STRATEGIC GLOBAL, EUROPEAN SI NATIONAL DE DEZVOLTARE DURABILĂ .....	11
2.1.1. Cadru strategic global de dezvoltare durabilă.....	11
2.1.2. Cadru strategic european de dezvoltare durabilă.....	13
2.1.3. Cadru strategic național de dezvoltare durabilă.....	16
2.1.4. Cadru strategic regional de dezvoltare durabilă .....	17
2.2. POLITICA DE CONVERGENȚĂ A UNIUNII EUROPENE – DEZVOLTAREA REGIONALĂ ȘI COEZIUNEA PENTRU PERIOADA 2021-2027 .....	18
2.2.1 Politică de coeziune pentru perioada 2021-2027.....	18
2.2.2 Politică agricolă comună pentru perioada 2021-2027 .....	23
2.2.3. Mecanismul de Redresare și Reziliență: #NextGenerationEU.....	25
2.2.4. Alte fonduri nerambursabile.....	28
2.3. BUGETUL FONDURILOR NERAMBURSABILE PENTRU PERIOADA 2021-2027 LA NIVEL EUROPEAN .....	29
2.4. BUGETUL FONDURILOR NERAMBURSABILE PENTRU PERIOADA 2021-2027 LA NIVEL NAȚIONAL .....	33
2.5. FINANȚARI NAȚIONALE .....	36
2.6. TENDINȚE INTERNAȚIONALE PRIVIND DEZVOLTAREA COMUNITĂȚILOR RURALE ȘI PERIURBANE .....	38
<b>CAPITOLUL 3. EVALUAREA TERITORIALĂ, SOCIO- ECONOMICĂ ȘI CULTURALĂ A COMUNEI MESEȘENII DE JOS</b> .....	<b>41</b>
3.1 CARACTERIZAREA TERITORIALĂ.....	41
3.1.1. Așezare geografică și scurt istoric .....	41
3.1.2. Relieful .....	42
3.1.3. Rețeaua hidrografică.....	43
3.1.4. Vegetație și faună .....	44
3.1.6. Solul și resursele solului.....	45
3.2. CARACTERIZARE DEMOGRAFICĂ .....	45
3.2.1 Indicatori demografici.....	45
3.2.2. Dinamica populației .....	51
3.2.3. Structura populației stabile pe religie și etnie.....	54
3.2.4. Structura pe nivel de educație a populației stabile de 10 ani și peste .....	55
3.3. CARACTERIZAREA ECONOMICĂ A COMUNEI .....	56
3.3.1. Privire de ansamblu .....	56
3.3.2. Principalii operatori economici .....	57
3.3.3. Industrie .....	58
3.3.4. Agricultură și silvicultură.....	58
3.4. CAPITALUL UMAN, INFRASTRUCTURĂ, EDUCAȚIE ȘI SĂNĂTATE.....	60
3.4.1. Forța de muncă, ocupare și șomaj .....	60
3.4.2. Educație și infrastructură educațională existentă .....	62
3.4.3. Infrastructura socială.....	64
3.4.4 Infrastructura medicală/Sănătate.....	65
Patrimoniu cultural / Elemente de patrimoniu.....	66
4.4.6. Turism .....	68
3.5. ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ LOCALĂ .....	75
3.5.1. Capacitatea administrativă .....	75

3.5.2. Asocierie regională .....	76
3. 5.3. <i>Experiența locală privind proiectele cu finanțare nerambursabilă</i> .....	78
3. 6. INFRASTRUCTURĂ ȘI ECHIPARE TERITORIALĂ .....	80
3.6.1. <i>Amenajarea teritorială</i> .....	80
3.6.2. <i>Infrastructura rutieră</i> .....	81
3.6.3. <i>Transportul în comun</i> .....	82
3.6.4. <i>Infrastructura tehnico-edilitara</i> .....	82
3.6.5. <i>Salubritate</i> .....	82
<b>CAPITOLUL 4. ANALIZA SWOT</b> .....	<b>84</b>
4.1. INTRODUCERE.....	84
4.2 <i>Analiza SWOT a comunei Meseșenii de Jos</i> .....	85
<b>CAPITOLUL 5. CONSULTAREA PUBLICĂ A COMUNITĂȚII</b> .....	<b>98</b>
<b>CAPITOLUL 6. PLANIFICAREA DEZVOLTĂRII STRATEGICE A COMUNEI MESEȘENII DE JOS</b> .....	<b>109</b>
6.1. VIZIUNEA DE DEZVOLTARE A COMUNEI MESEȘENII DE JOS.....	109
6.2. OBIECTIVELE STRATEGIEI DE DEZVOLTARE LOCALĂ .....	110
6.3. PLANUL DE ACȚIUNE PENTRU PERIOADA 2022-2030.....	113
<b>CAPITOLUL 7 IMPLEMENTAREA, MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA STRATEGIEI DE DEZVOLTARE LOCALĂ</b> .....	<b>135</b>
<b>BIBLIOGRAFIE</b> .....	<b>137</b>
<b>LISTĂ DE ABREVIERI</b> .....	<b>139</b>
<b>INDEX FIGURI</b> .....	<b>140</b>
<b>INDEX TABELE</b> .....	<b>142</b>
<b>ANEXA NR. 1 – CHESTIONAR APLICAT CETĂȚENILOR COMUNEI MESEȘENII DE JOS</b> .....	<b>143</b>

# Introducere

---

Participarea la elaborarea și implementarea Strategiei de Dezvoltare a Comunei Meseșenii de Jos reprezintă unica alternativă de a pune bazele unei platforme comune de acțiune la scară națională și locală, care să dea consistență eforturilor comune, să modeleze viitorul României și să influențeze semnificativ calitatea vieții oamenilor pentru mai multe decenii în viitor, în condițiile șanselor, oportunităților și rigorilor generate de globalizare, integrare în Uniunea Europeană și extindere a societății bazate pe tehnologia informației și a comunicațiilor.

Elaborarea strategiilor de dezvoltare locală reprezintă unul din pașii cei mai importanți care susțin procesele de dezvoltare locală și micro-regională. În esență, acest tip de strategie clarifică pe termen mediu și lung care sunt direcțiile și domeniile spre care se orientează efortul de dezvoltare al comunității. Strategiile de dezvoltare locală sunt caracterizate de trăsături care le recomandă managerilor de la nivel local responsabili cu acest domeniu din care se menționează următoarele: imagine asupra viitorului, creativitate, flexibilitate, activitate, create pentru acțiune, orientare spre schimbare, orientare spre un câștig durabil. Astfel, strategia este parte a gândirii pe termen lung asupra viitorului regiunii / teritoriului în cauză. Caracterul flexibil al strategiilor de dezvoltare locală vine în sprijinul faptului că acestea avantajează sisteme care se adaptează în permanentă condițiilor externe și modificării situației interne.

O strategie nu doar reacționează la schimbări, prin faptul că ia în considerare influențele diferiților factori interni și/sau externi ai regiunii țintă, dar conține și elemente proactive, construind posibile planuri și programe ce urmează a fi aplicate pentru diferite situații ce ar apărea pe parcurs. Principiul acțiunii care stă la baza unei strategii de dezvoltare se datorează faptului că ea este compusă de programe, a căror aplicare implică acțiune concretă direcționată spre îmbunătățirea situației regiunii țintă. Orientarea spre schimbare reiese din faptul că strategiile urmăresc elaborarea unui pachet de programe care, odată implementate, să ducă la schimbare pe plan social, la o mai bună valorificare a potențialului local, precum și orientarea activităților de dezvoltare în concordanță cu procesele înregistrate pe plan local.

O altă caracteristică ar fi aceea că scopul planificării strategice este orientat spre atingerea unei dezvoltări durabile. Conceptul de dezvoltare durabilă a devenit tot mai important în ultimii ani o dată cu evaluările finale realizate pentru multe programe internaționale orientate spre susținerea dezvoltării locale.

În consecința, dezvoltarea durabilă a devenit o componentă importantă a strategiilor de dezvoltare locală și regională, iar programele de dezvoltare locală propuse finanțatorilor internaționali sunt evaluate în funcție și de această caracteristică. Luând în considerare necesitatea alinierii și adaptării spațiului urban și rural românesc la cerințele UE, prin promovarea unui sector eficient și viabil din punct de vedere economic și social în contextul perioadei ulterioare integrării, strategia comunei Meseșenii de Jos din județul Sălaj, stabilește principalele direcții de dezvoltare a comunității locale.

Noua perioadă de programare 2021 – 2027 reprezintă un ansamblu de oportunități pentru toate autoritățile publice locale din mediul rural, posibilitățile de finanțare propuse de către Comisia Europeană, dar și de către guvernele naționale, Banca Mondială și alți finanțatori instituționali fiind capabile să acopere o paletă largă de investiții și nevoi comunitare absolut necesare pentru o dezvoltare modernă și sustenabilă. În acest context, Strategia de Dezvoltare Locală reprezintă un document fundamental și obligatoriu pentru orice unitate administrativ-teritorială modernă care își propune să acceseze finanțări nerambursabile și alte mecanisme de finanțare în mod organizat, având un plan de acțiune concret, definit în termeni financiari și de timp, cu bugete planificate în mod corespunzător și cu alocare eficientă a tuturor resurselor disponibile,

Prin Strategia de dezvoltare durabilă a comunei Meseșenii de Jos se definește o imagine a obiectivelor strategice și a căilor de operaționalizare a acestora, pe care administrația publică locală și le-a asumat pentru orizontul de timp 2021-2027. Necesitatea elaborării acestei lucrări apare în contextul României ca țară a Uniunii Europene și a accesării fondurilor comunitare. Acest aspect creează pe de o parte oportunitatea dezvoltării durabile a comunităților cu ajutorul fondurilor europene, dar în același timp se creează noi presiuni asupra competitivității economiei locale. Valorificarea acestor noi oportunități cere însă alocarea unor resurse semnificative din partea actorilor locali, atât la nivelul capacității administrative necesare pentru accesarea, implementarea și monitorizarea adecvată a acestor fonduri, cât și de ordin financiar, de furnizare a cofinanțării obligatorii.

În perioada 2014-2020, Uniunea Europeană a promovat prin Strategia “*Europa 2020*” un model de creștere inteligentă, durabilă și incluzivă, în prezent Comisia Europeană a reînnoit inițiativa “*Calea către excelență*”, pentru a continua să ofere sprijin și expertiză regiunilor rămase în urma. În ceea ce privește inovarea “*Calea către excelență*” este o altă modalitate prin care Comisia Europeană se orientează către regiunile Europei să se pregătească pentru viitor, cu strategii de inovare solide, sprijinite de fondurile U.E. în următorul buget european 2021-2027. În acest sens, elaborarea unei strategii de dezvoltare locală integrată la nivel regional, național și european îmbunătățește semnificativ șansele de dezvoltare economică și socială durabilă, incluzivă și performantă. În contextul lipsei unei viziuni strategice pe termen mediu și lung, ar duce la creșterea vulnerabilității comunității și la apariția unor riscuri sociale și economice prin imposibilitatea de a accesa fonduri comunitare. Evitarea unor astfel de riscuri și vulnerabilități constituie un element definitoriu pentru a fi formulată o viziune strategică globală asupra procesului de dezvoltare a Comunei Meseșenii de Jos

# Capitolul 1. Metodologia de elaborare a strategiei privind dezvoltarea durabilă locală

---

## 1.1. Considerații generale

În sens global, dezvoltarea durabilă este un proces de schimbare, în care exploatarea resurselor, dirijarea investițiilor, orientarea dezvoltărilor tehnologice și schimbările instituționale sunt toate în armonie și măresc atât capacitățile curente cât și pe cele viitoare de a satisface necesitățile și aspirațiile umane. Conceptul de dezvoltare durabilă a fost adoptat în 1987 de către Comisia Mondială pentru Mediu și Dezvoltare (WCED) ca urmare a Raportului Brundtland. În mod frecvent, dezvoltarea durabilă semnifică dezvoltarea care satisface necesitățile prezentului fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile necesități. Aceasta accepțiune are ca element central omul și se bazează pe conceptul echității între generații.

Cu toate acestea, definiția dezvoltării durabile nu detaliază rolul eticii în comportamentul uman pentru prelungirea existenței pe planetă. De asemenea nu apare importanța tuturor componentelor în ecosistemul global. Importanța și în același timp obligatorie este nevoia de a găsi soluții pe termen lung care să garanteze continuitatea existenței umane și bunăstarea.

Obiectivele de dezvoltare durabilă nu reprezintă un obiectiv în sine, ci servesc drept puncte de reper. Acestea oferă o perspectivă necesară pe termen lung, care merge dincolo de perioadele electorale și de dorința de a obține câștiguri rapide pe termen scurt. Aceste obiective ajută la menținerea unei democrații solide, la construirea unei economii moderne și dinamice contribuind la o lume cu standarde de viață mai ridicate, în care inegalitățile se reduc, și nimeni nu este lăsat în urmă, cu respectarea în același timp a resurselor limitate de care dispune planeta noastră și prezervarea acestora pentru generațiile viitoare.

În septembrie 2015, liderii mondiali au adoptat agenda ONU intitulată „*Transformarea lumii în care trăim: Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă*”, care stabilește o serie de obiective de dezvoltare durabilă (ODD) pentru a pune capăt sărăciei, a proteja planeta, a asigura protecția drepturilor omului și a garanta prosperitatea tuturor. Adoptarea acestei agende marchează o schimbare istorică în direcția unei noi paradigme, prin abordarea disparităților economice, sociale și de mediu într-o manieră universală și integrată. Acest proces reflectă pe deplin valorile europene pe care le reprezintă justiția socială, guvernarea democratică, economia socială de piață și protecția mediului.

Prin intermediul dezvoltării durabile, se pledează în favoarea unei Europe care să constituie un exemplu la nivel mondial, respectând pe deplin și punând în aplicare Agenda 2030 a ONU.

Domenii principale de politică, propice tranziției către dezvoltarea durabilă în UE:

- o tranziție justă către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon, circulară și eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor;
- o tranziție către o societate și o economie favorabile incluziunii sociale, care respectă munca decentă și drepturile omului;
- o tranziție către sisteme durabile de producție și consum al alimentelor;
- realizarea de investiții în inovare și în modernizarea infrastructurii pe termen lung și încurajarea întreprinderilor durabile;

- punerea comerțului în serviciul dezvoltării durabile globale.

ODD acționează pentru tratarea tuturor acestor tranziții de manieră coerentă și integrată, pentru a optimiza beneficiile la nivelul societății.

Comisia Europeană a prezentat în 22 noiembrie 2016 Comunicarea „Pașii următori pentru un viitor european durabil”. Documentul prezintă răspunsul Uniunii Europene la Agenda 2030 și confirmă integrarea obiectivelor de dezvoltare durabilă în cadrul politicii europene și în prioritățile actuale ale Comisiei Europene, evaluarea situației și identificarea celor mai relevante preocupări privind durabilitatea. Prin această comunicare, Uniunea Europeană s-a angajat în favoarea unei dezvoltări durabile prin care „să asigure o viață demnă pentru toți, respectând limitele planetei, care să reunească prosperitatea și eficiența economică, societăți pașnice, incluziunea socială și responsabilitatea față de mediu”. Ca membră a comunității internaționale, dar mai ales ca membră a Uniunii Europene, România are interesul de a implementa principiile dezvoltării durabile pe plan național.

În Agenda 2030 se regăsesc cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD), reunite informal și sub denumirea de Obiective Globale.

## 1.2. Planificarea strategică

Planificarea strategică este un concept care trebuie să se regăsească în toate acțiunile de dezvoltare ale unei comunități, nu doar în relația dezvoltare-mediu.

Experiența internațională a arătat că proiectele și programele operaționale funcționează cel mai bine atunci când fac parte dintr-un cadru coerent și când există o coordonare la nivel strategic. Astfel că, orice comunitate modernă trebuie să asimileze și să promoveze o viziune strategică în ceea ce privește dezvoltarea sa viitoare. Lipsa unei asemenea viziuni conduce la o activitate administrativă descentralizată și ineficientă, în cadrul căreia se pot rata oportunități și se pot consuma irațional resurse prețioase.

În consecință, este necesară o prioritară clară a inițiativelor de dezvoltare, fundamentată pe o analiză riguroasă a situației locale specifice, astfel încât să fie maximizat impactul socio-economic al acestor investiții, în contextul resurselor inevitabil limitate disponibile pentru mobilizare în orizontul de timp 2022-2030.

Procesul de elaborare a strategiei de dezvoltare a fost complex, laborios și a implicat utilizarea unei game variate de instrumente metodologice, oferind posibilitatea identificării nevoilor de dezvoltare ale zonei și, ulterior, selectării domeniilor prioritare și tipurilor de intervenții pentru perioada vizată de aceasta. Analizele, consultările publice derulate, implicarea pro activă a administrației publice locale au generat idei și opinii valoroase, pe baza cărora s-au conturat elementele strategiei de dezvoltare a comunei Meseșenii de Jos pentru orizontul de timp 2022-2030.

Strategia de dezvoltare este un instrument cu caracter programatic, ce va fi supus unui proces de ajustare în intervalul de timp acoperit. Strategia va permite focalizarea și ajustarea continuă a eforturilor administrației publice locale, orientate către satisfacerea nevoilor locuitorilor comunei Meseșenii de Jos, către creșterea calității vieții acestora, bazate pe promovarea identității locale.

Strategia are în vedere crearea condițiilor pentru valorificarea potențialului local, zonal și a oportunităților pentru dezvoltare prin menținerea și îmbunătățirea elementelor de ordin economic, social și de mediu, esențiale pentru prosperitatea pe termen lung a cetățenilor.

Strategia a fost construită pornind de la elementele specifice comunei Meseșenii de Jos: datele economice, demografice, de infrastructură, mediu, amenajarea teritoriului, distribuția serviciilor etc., precum și pe o evaluare riguroasă a modului în care comunitatea dorește să evolueze.

Strategia de dezvoltare durabilă este un instrument util din mai multe perspective:

- permite identificarea nevoilor de dezvoltare, respectiv a potențialului de dezvoltare a zonei;

- permite utilizarea eficientă a resurselor, prin direcționarea acestora către prioritățile de dezvoltare stabilite;
- permite identificarea unor soluții la problemele cu care se confruntă și operaționalizarea acestora;
- permite atragerea de fonduri din surse rambursabile și / sau nerambursabile;
- permite transparența decizională, elaborarea strategiei implicând un proces de consultare publică.

O analiză a evoluțiilor la nivel zonal, regional, național și european arată incontestabil că supraviețuirea și dezvoltarea armonioasă a colectivităților locale, depinde aproape exclusiv și în egală măsură de capacitatea Primăriei și a Consiliului Local:

- de a înțelege contextele economic, legislativ și cel privind fenomenului de globalizare;
- de a identifica obiectivele și prioritățile de acțiune și dezvoltare;
- de a implementa proiecte concrete și de a angaja reformele necesare;
- de a atrage și a motiva societatea civilă;
- de a reabilita și a dezvolta infrastructurile publice;
- de a crea un cadru instituțional și un mediu de afaceri stimulant pentru întreprinzătorii și investitorii privați;
- de a proteja și a valoriza mediul și resursele locale și zonale;
- de a amenaja spațiul comunitar pentru a-i spori calitățile ambientale, și de a se integra în structuri asociative intercomunitare (între consilii locale limitrofe).

Responsabilitatea de a elabora, adopta și respectiv de a aplica o strategie de dezvoltare pentru comuna Meseșenii de Jos, din județul Sălaj, revin așadar Consiliului Local, și respectiv Primarului, ca instituție executivă, în conformitate cu atribuțiile lor legale.

Ca urmare a procesului de descentralizare, creșterea nivelului de autonomie locală mărește atât libertatea de decizie a Consiliului Local cât și responsabilitățile sale de mediator și catalizator al vieții economice și sociale în care este chemat să joace un rol fundamental, în strâns parteneriat cu societatea civilă și cu mediul antreprenorial.

### **1.3. Elaborarea strategiei de dezvoltare durabilă a comunei Meseșenii de Jos**

Una din componentele fundamentale ale politicilor Uniunii Europene o constituie dezvoltarea teritorială durabilă, concept care stă la baza elaborării documentelor strategice și de planificare actuale, a politicilor în vigoare și a principalelor linii directoare ale evoluției socio-economice și culturale a României.

Pentru România, ca stat membru al Uniunii Europene, dezvoltarea durabilă nu reprezintă o opțiune, ci singura perspectivă rațională de valorificare sustenabilă a potențialului natural, economic și uman.

Pentru a putea beneficia din plin de avantajele aderării, România are nevoie, înainte de orice, de un portofoliu de proiecte capabile să atragă și să utilizeze eficient fondurile europene, cel mai potrivit portofoliu reprezentându-l strategia de dezvoltare a localității, municipiului, microregiunii, zonei sau regiunii respective.

Procesul de elaborare a strategiei de dezvoltare durabilă a comunei Meseșenii de Jos a fost inițiat ca răspuns la interesul exprimat de către Consiliul Local al comunei Meseșenii de Jos pentru elaborarea unui demers strategic. În cadrul acestui proces au fost luate în calcul toate dimensiunile și caracteristicile factorilor cu care comunitatea se află în relații de interdependență, au fost efectuate analize ale teritoriului și s-au consultat documente strategice naționale, iar rezultatele obținute au fost corelate cu date statistice, sondaje de opinie și analize efectuate în teren.



În acest context, inițiativa Consiliului Local al Comunei Meseșenii de Jos de a elabora Strategia de Dezvoltare Locală într-un moment extrem de oportun pentru actorii locali (alocarea fondurilor europene în perioada de programare 2021-2027), reprezintă unul din pașii cei mai importanți în procesul dezvoltării locale, clarificând pe termen mediu și lung care sunt direcțiile și domeniile spre care se orientează efortul de dezvoltare al comunității.

Obiectivul principal al elaborării strategiei de dezvoltare durabilă a Comunei Meseșenii de Jos este de a corela în mod rațional ansamblul politicilor și programelor publice ale dezvoltării spațiului rural cu direcțiile și practicile dezvoltării durabile ale județului Sălaj, ale Regiunii Nord- Vest, ale României și Uniunii Europene,

În vederea elaborării strategiei, prima întrebare esențială la care s-a căutat un răspuns a fost: „**Unde ne situăm în acest moment?**”. S-au colectat date pentru ca pe baza lor să se realizeze diagnoza și analiza comunității din comuna Meseșenii de Jos la momentul actual. S-a realizat analiza SWOT pentru a identifica pe ce se pot baza liniile directoare ale strategiei și care sunt condițiile mai puțin prielnice care ar putea să prejudicieze demersurilor în timp.

S-a procedat la solicitări de date oficiale, interviuri și discuții libere cu angajații primăriei și alte persoane cheie din comuna Meseșenii de Jos. S-a urmărit colectarea unui volum considerabil de date, din mai multe surse pentru a asigura astfel, prin metoda comparării, veridicitatea acestora și o imagine de ansamblu. Colectarea de date relevante și într-o cantitate suficientă a fost necesară pentru a radiografia eficient și real tema de interes. Pentru a obține date și informații oficiale s-a recurs la solicitări către instituții care dețin baze de date relevante, cum ar fi Institutul Național de Statistică, Direcția Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor Sălaj și Oficiul Registrului Comerțului de pe lângă Tribunalul Sălaj.

A doua întrebare la care am încercat să formulăm un răspuns a fost: „**Unde ne dorim să ajungem?**”. Am considerat oportun să găsim cel puțin un răspuns empiric încă din primele faze de lucru pentru ca pe baza acestor obiective generale identificate să se poată clarifica în mod prioritar informațiile relevante pentru a fi colectate. S-a pornit în acest demers cu rezerva că după realizarea analizei SWOT se va reveni asupra acestor obiective cu eventuale completări și modificări.

Astfel, obiectivul strategiei este acela de a oferi Consiliului Local și Primăriei un instrument metodologic și legal pe baza căreia acesta să poată structura și planifica implementarea pachetului de programe și proiecte pe termen mediu, 2022-2030.

Beneficiarii strategiei sunt locuitorii comunei, autoritățile administrației publice locale, instituțiile publice, societatea civilă și mediul privat.

## Capitolul 2. Planificarea strategică la nivel global, european, național, regional

---

Elementele strategiei de dezvoltare durabilă se fundamentează ținând cont de orientările strategice privind politica de coeziune la nivel european și național, de prioritățile determinate de Strategia Europa 2020, de prioritățile stabilite în Cadrul Strategic Comunitar pentru perioada 2021-2027, precum și de planificarea strategică națională și regională.

Dacă în perioada 2014-2020 Uniunea Europeană a promovat prin Strategia “Europa 2020” un model de creștere inteligentă, durabilă și incluzivă, în prezent Comisia Europeană a reînnoit inițiativa “*Calea către excelență*”<sup>1</sup>, pentru a continua să ofere sprijin adaptat și expertiză regiunilor rămase în urma. În ceea ce privește inovarea “*Calea către excelență*” este o altă modalitate prin care Comisia Europeană ajută regiunile Europei să se pregătească pentru viitor, cu strategii de inovare solide, sprijinite de fondurile U.E. în următorul buget european 2021-2027.

În cadrul UE, începând din anul 2006, conceptul de dezvoltare durabilă a fost integrat în Strategia pentru o Europă Extinsă, într-o viziune strategică unitară și coerentă, având ca obiectiv general îmbunătățirea continuă a calității vieții pentru generațiile prezente și viitoare, pentru crearea unor comunități durabile, capabile să gestioneze și să folosească resursele în mod eficient și să valorifice potențialul de inovare ecologică și socială al economiei, în vederea asigurării prosperității, protecției mediului și coeziunii sociale.

Alături de statele membre și respectând principiul subsidiarității UE s-a angajat să devină lider în punerea în aplicare a Agendei 2030 și, implicit, a celor 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă.

Comisia Europeană a prezentat în 22 noiembrie 2016 Comunicarea „*Pașii următori pentru un viitor european durabil*”. Documentul prezintă răspunsul Uniunii Europene la Agenda 2030 și confirmă integrarea obiectivelor de dezvoltare durabilă în cadrul politicii europene și în prioritățile actuale ale Comisiei Europene, evaluarea situației și identificarea celor mai relevante preocupări privind durabilitatea. Prin această comunicare, Uniunea Europeană s-a angajat în favoarea unei dezvoltări durabile prin care „*să asigure o viață demnă pentru toți respectând limitele planetei, care să reunească prosperitatea și eficiența economică, societăți pașnice, incluziunea socială și responsabilitatea față de mediu*”. Răspunsul UE la Agenda 2030 este de a integra cele 17 ODD în politicile publice ale Uniunii, în scopul sprijinirii efortului global de construire a unui viitor durabil în colaborare cu partenerii săi. Cele 17 ODD sunt deja urmărite de multe dintre politicile Uniunii Europene, iar România, ca membră a acestei comunități, își propune prin această strategie abordarea integrată a obiectivelor din Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă.

Așadar, prezenta strategie a fost elaborată pe tipologia socio-economică, nevoile și potențialul de dezvoltare ale comunei Meseșenii de Jos, evidențiind corespondența cu prioritățile europene și naționale, precum și cu tendințele de dezvoltare, la nivel național, regional și județean.

---

<sup>1</sup> Inițiativa „Calea către excelență” a fost lansată în 2014, în parteneriat cu Parlamentul European, în momentul în care specializarea inteligentă a devenit o cerință în conformitate cu normele politicii de coeziune. Ea a fost reînnoită în fiecare an, prin diferite programe și priorități de lucru. Pentru perioada 2018-2019, inițiativa se concentrează asupra pregătirii următorului buget pe termen lung al UE, pe baza metodei acțiunilor-pilot în materie de specializare inteligentă din 2017. Inițiativa are un buget de 3 milioane EUR pentru acești doi ani, pus la dispoziție de Parlamentul European.

## 2.1. Cadru strategic global, european și național de dezvoltare durabilă

### 2.1.1. Cadru strategic global de dezvoltare durabilă

Conceptul de dezvoltare durabilă a avut ca punct de pornire criza ecologică mondială 1929-1933 și s-a dezvoltat mai apoi prin înglobarea tuturor sferelor economico-sociale și umane, ajungând ca în zilele noastre, dezvoltarea durabilă să reprezinte noul drum al umanității.

Dezvoltarea durabilă a fost gândită ca o soluție la criza ecologică determinată de intensă exploatare industrială a resurselor și degradarea continuă a mediului și urmărește în primul rând păstrarea calității mediului înconjurător cel puțin la parametrii actuali.

Ideea care stă la baza acestui concept de dezvoltare durabilă este aceea de a asigura o calitate mai bună a vieții pentru toți locuitorii planetei, atât pentru generația prezentă, cât și pentru generațiile viitoare.

Agenda 2030 a ONU, adoptată de liderii mondiali în 2015, reprezintă noul cadru global de dezvoltare durabilă: Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă (denumită în continuare „Agenda 2030”)<sup>2</sup> și stabilește 17 obiective de dezvoltare durabilă (ODD). Ea constituie un angajament de a eradică sărăcia și de a asigura dezvoltarea durabilă peste tot în lume, până în 2030. ODD își propun să echilibreze cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile – cea economică, cea socială și componenta de mediu – prin acțiuni concrete prevăzute pentru următorii 15 ani.

Scopul acestor obiective este de a asigura o viață sustenabilă, pașnică, prosperă și echitabilă pe pământ pentru toată lumea, în prezent și în viitor. Obiectivele acoperă provocările globale care sunt cruciale pentru supraviețuirea umanității. Ele stabilesc limite de mediu și praguri critice pentru utilizarea resurselor naturale. Obiectivele recunosc că eradicarea sărăciei trebuie să meargă mână în mână cu strategiile care clădesc dezvoltarea economică. Ele abordează o gamă de nevoi sociale incluzând educația, sănătatea, protecția socială și oportunitățile de locuri de muncă, tratând în același timp schimbările climatice și protecția mediului. ODD-urile abordează barierele sistemice cheie pentru dezvoltarea sustenabilă cum ar fi inegalitatea, modelele de consum nesustenabile, capacitatea instituțională slabă și degradarea mediului.

Agenda 2030 solicită acțiuni din partea tuturor țărilor, sărace, bogate și cu venituri medii. Recunoaște că încetarea sărăciei trebuie să fie însoțită de un plan care să contribuie la creștere economică și abordează o serie de nevoi sociale, inclusiv educație, sănătate, protecție socială și locuri de muncă, abordând în același timp problemele combaterii schimbărilor climatice și protecția mediului. Aceasta acoperă, de asemenea, aspecte precum inegalitatea, infrastructura, energia, consumul, biodiversitatea, oceanele și industrializarea. Agenda promovează implicarea tuturor părților interesate, prin democratizarea procesului decizional pe tema dezvoltării durabile. Se subliniază responsabilitatea și rolul generațiilor tinere pentru crearea dezvoltării durabile.

Cele 17 Obiective pentru Dezvoltarea Durabilă sunt:

---

<sup>2</sup> A/RES/70/1, Resolution adopted by the General Assembly on 25 September 2015, Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development, <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>



Figură 1: Cele 17 obiective de dezvoltare durabilă<sup>3</sup>

1. **Fără sărăcie** – Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context.
2. **Foamete „zero”** – Eradicarea foametei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi durabile.
3. **Sănătate și bunăstare** – Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă.
4. **Educație de calitate** – Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți.
5. **Egalitate de gen** – Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor.
6. **Apă curată și sanitație** – Asigurarea disponibilității și managementului durabil al apei și sanitație pentru toți.
7. **Energie curată și la prețuri accesibile** – Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern.
8. **Muncă decentă și creștere economică** – Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți.
9. **Industrie, inovație și infrastructură** – Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației.
10. **Inegalități reduse** – Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta.
11. **Orașe și comunități durabile** – Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile.
12. **Consum și producție responsabile** – Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile.
13. **Acțiune climatică** – Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor.
14. **Viața acvatică** – Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă.
15. **Viața terestră** – Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate.

<sup>33</sup> Sursa: <http://dezvoltaredurabila.gov.ro/web/obiective/>

16. **Pace, justiție și instituții eficiente** – Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile.

17. **Parteneriate pentru realizarea obiectivelor** - Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă.

### 2.1.2. Cadru strategic european de dezvoltare durabilă

Dezvoltarea durabilă a devenit un obiectiv politic al Uniunii Europene începând cu anul 1997, prin includerea sa în Tratatul de la Maastricht. Ulterior, în 2006, conceptul de dezvoltare durabilă a fost integrat în Strategia pentru o Europă Extinsă, într-o viziune strategică unitară și coerentă, având ca obiectiv general îmbunătățirea continuă a calității vieții pentru generațiile prezente și viitoare, pentru crearea unor comunități durabile, capabile să gestioneze și să folosească resursele în mod eficient și să valorifice potențialul de inovare ecologică și socială al economiei, în vederea asigurării prosperității, protecției mediului și coeziunii sociale. În 2010, ca o continuare a dezvoltării durabile a UE, a fost adoptată Strategia Europa 2020 de promovare a creșterii inteligente (bazată pe: educație, cercetare, inovare), durabile (bazată pe reducerea emisiilor de carbon, eficiență energetică, resurse regenerabile) și incluzive (crearea de noi locuri de muncă, reducerea sărăciei etc.).

În prezent, dezvoltarea durabilă este ferm ancorată în tratatele europene și este un element central al politicilor Uniunii Europene. Alături de statele membre și respectând principiul subsidiarității UE s-a angajat să devină lider în punerea în aplicare a Agendei 2030 și, implicit, a celor 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă.

UE și statele sale membre se angajează pentru o viață demnă pentru toți, care să combine eficiența economică și prosperitatea, societățile pașnice, incluziunea socială și responsabilitate față de mediu. În acest sens, eforturile vor fi orientate către eradicarea sărăciei, reducerea vulnerabilităților și abordarea inegalităților pentru a se garanta că nimeni nu este lăsat în urmă. Contribuind la realizarea Agendei 2030, UE și statele sale membre vor încuraja, de asemenea, o Europă mai puternică, mai sustenabilă, mai favorabilă incluziunii, mai sigură și mai prosperă.

Alături de statele membre și respectând principiul subsidiarității, UE s-a angajat să devină lider în punerea în aplicare a Agendei 2030 și, implicit, a celor 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă. Comisia Europeană a prezentat în 22 noiembrie 2016 Comunicarea „Pașii următori pentru un viitor european durabil”. Documentul prezintă răspunsul Uniunii Europene la Agenda 2030 și confirmă integrarea obiectivelor de dezvoltare durabilă în cadrul politicii europene și în prioritățile actuale ale Comisiei Europene, evaluarea situației și identificarea celor mai relevante preocupări privind durabilitatea. Prin această comunicare, Uniunea Europeană s-a angajat în favoarea unei dezvoltări durabile prin care „să asigure o viață demnă pentru toți, respectând limitele planetei, care să reunească prosperitatea și eficiența economică, societăți pașnice, incluziunea socială și responsabilitatea față de mediu”<sup>4</sup>. Răspunsul UE la Agenda 2030 este de a integra cele 17 ODD în politicile publice ale Uniunii, în scopul sprijinirii efortului global de construire a unui viitor durabil în colaborare cu partenerii săi, prin intermediul următoarelor măsuri principale:

---

<sup>4</sup> Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor „Următorii pași către un viitor european durabil - Acțiunea europeană pentru durabilitate”, Strasbourg, (COM(2016) 739 final 22.11.2016, pag. 2

- integrarea ODD în absolut toate politicile și inițiativele UE, evaluând stadiul actual și identificând cele mai relevante preocupări legate de durabilitate – dezvoltarea durabilă este principiul călăuzitor esențial pentru toate politicile Comisiei Europene,
- activități de reflecție privind dezvoltarea în continuare a viziunii pe termen lung și obiectivele politicilor sectoriale de după 2020, pregătind implementarea ODD. Noul cadru financiar multianual pentru perioada post 2020 va reorienta contribuțiile din bugetul UE către realizarea obiectivelor pe termen lung ale Uniunii

Cei trei piloni prin care Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă se structurează au fost definiți în Raportul Comisiei Brundtland (1987):

1. ECHITATEA SOCIALĂ – prin care națiunile în curs de dezvoltare trebuie să aibă posibilitatea de a-și satisface nevoile de bază în ceea ce privește ocuparea forței de muncă, alimentația, asigurarea energiei, apei și canalizării;

2. CREȘTEREA ECONOMICĂ – la nivelul națiunilor în curs de dezvoltare pentru a se apropia de calitatea vieții din țările dezvoltate;

3. MEDIUL – cu nevoia de a conserva și îmbunătății baza de resurse disponibile prin schimbarea treptată a modului în care trebuie să se dezvolte și să fie folosite tehnologiile. Această abordare a fost posibilă prin punerea în evidență a conceptului de „depășire a limitelor”. S-a conștientizat că resursele naturale, de care societatea are nevoie și care sunt limitate, au fost depășite, creând în același timp un dezechilibru ecologic la nivel planetar, prin creșterea economică iresponsabilă. Astfel, s-a constatat că numai prin susținerea simultană a celor trei piloni – social, economic și de mediu – se poate ajunge la o dezvoltare durabilă și la un viitor comun la nivel global.

Pentru a promova o dezvoltare durabilă în întreaga lume, UE va continua cooperarea cu partenerii externi, utilizând toate instrumentele disponibile în cadrul politicilor sale externe și sprijinind, în special, eforturile țărilor în curs de dezvoltare.

Între cele 17 obiective de dezvoltare durabilă prevăzute în document, inovarea este subiect vizat în special prin Obiectivul 9: *“Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării inclusive și durabile și încurajarea inovării”*. Acest obiectiv se integrează în cadrul politic european și în prioritățile actuale ale CE, noul cadru financiar multianual pentru perioada post 2020 orientând o parte semnificativă din contribuțiile bugetului UE către realizarea acestuia.

Susținerea inovării este unul din obiectivele centrale ale politicii de coeziune promovată de CE și susținută financiar din linia bugetară *„Coeziune și valori”* a cadrului financiar multianual 2021-2027. Fondurile europene dedicate susținerii politicii de coeziune, respectiv Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), Fondul de coeziune (FC) și Fondul Social European (FSE+), abordează politica de coeziune prin prisma a 5 obiective de politică<sup>5</sup>:

**1. o Europă mai inteligentă**, prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente

**2. o Europă mai ecologică**, cu emisii scăzute de carbon și rezilientă pentru toți prin promovarea tranziției către o energie nepoluantă și echitabilă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a adaptării la schimbările climatice și a prevenirii și gestionării riscurilor

**3. o Europă mai conectată** prin dezvoltarea mobilității și a conectivității TIC regionale

**4. o Europă mai socială** – implementarea Pilonului european al drepturilor sociale

**5. o Europă mai aproape de cetățeni** prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a zonelor urbane, rurale și de coastă și a inițiativelor locale.

---

<sup>5</sup> Raport intermediar referitoare la cadrul financiar multianual 2021-2027 – Poziția Parlamentului în vederea încheierii unui acord.

Primul obiectiv vizează direct specializarea inteligentă, urmând a fi finanțat cu minim 35% din fondurile alocate prin politica de Coeziune, la nivelul României.

Obiectivele specifice pe care le propune Obiectivul de politică 1 sunt:

1. îmbunătățirea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate;
2. potențarea beneficiilor digitalizării pentru cetățeni, companii și guverne;
3. sporirea creșterii și competitivității IMM-urilor;
4. dezvoltarea abilităților de specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenariat .

De asemenea la nivel de OP1, prioritățile pentru transformarea economică inovatoare și inteligentă au stabilit 4 zone cheie de intervenție:

1. *Îmbunătățirea capacităților de cercetare și dezvoltare și adoptarea tehnologiilor avansate*<sup>6</sup>
  - Investiții de afaceri în Cercetare și Inovare și universități antreprenoriale
  - Linii pilot, validare timpurie a produsului, transfer de tehnologie
  - Tehnologii digitale la cheie
  - Dezvoltarea conceptelor de Living Labs și Test beds

2. *Digitalizare pentru cetățeni, companii și guverne*
  - adoptarea TIC în IMM-uri prin toate cele 3 tipuri de interacțiuni: business2business, business2consumer și consumer consumer (B2B; B2C; C2C) .
  - dezvoltarea instrumentelor de E-guvernare • dezvoltarea instrumentelor de E-inclusion, e-health, e-learning, e-skilling

3. *Creșterea și competitivitatea IMM-urilor, start-up/scale-up*
  - încurajarea dezvoltării de firme noi, start-up-uri/scale-up
  - dezvoltarea proceselor de dezvoltare a clusterelor industriale
  - perfecționarea proceselor din cadrul atelierelor de descoperire antreprenorială
  - facilitarea accesului la finanțare și servicii avansate pentru afaceri

4. *Dezvoltarea abilităților pentru S3, tranziție industrială și antreprenariat*
  - dezvoltarea managementului inovării în IMM-uri
  - Instruire, recalificare pentru zone de specializare inteligentă .
  - integrarea instituțiilor de învățământ și formare în ecosistemul de inovație
  - dezvoltarea de aptitudini în învățământul superior pentru a crește viabilitatea comercială .

Pentru orizontul 2024 Comisia Europeană a stabilit sase priorități strategice:

1. Pactul ecologic european
2. O economie în serviciul cetățenilor
3. O Europă pregătită pentru era digitală
4. Promovarea modului nostru de viață european
5. O Europă mai puternică pe plan internațional
6. Un nou elan pentru democrația europeană

Trei dintre acestea vor avea un impact major asupra inovării și a dezvoltării economice, și anume:

---

<sup>6</sup> Institutul European din România, *Cadrul Financiar Multianual post-2020: riscuri și oportunități pentru România* (2019)

- Pactul ecologic european prin care Comisia își propune ca Europa să fie primul continent neutru din punct de vedere climatic,

- o Europă pregătită pentru era digitală, prin care se dorește punerea la dispoziția cetățenilor a unei noi generații de tehnologii, cum ar fi cele din domeniul datelor și al inteligenței artificiale care pot duce la dezvoltarea unor soluții inteligente pentru numeroasele provocări societale actuale din sectoare cât se poate de diverse, și

- o Europă mai puternică pe plan internațional pentru care este nevoie de o agendă comercială solidă, deschisă și echitabilă, care să facă Europa un loc atractiv pentru întreprinderi și să asigure, în același timp, cele mai înalte standarde în materie de protecție a climei, a mediului și a forței de muncă.

În martie 2020, Comisia Europeană a lansat „*O nouă strategie industrială pentru Europa*”<sup>7</sup> menită să ajute industria europeană să conducă tranziția dublă către neutralitatea climatică și către poziția de lider în domeniul digital. Strategia va contribui la îndeplinirea a trei priorități cheie:

- menținerea competitivității industriei europene la nivel mondial și a unor condiții de concurență echitabile, atât la nivel intern, cât și la nivel mondial,
- asigurarea neutralității climatice a Europei până în 2050
- conturarea viitorului digital al Europei.

### 2.1.3. Cadru strategic național de dezvoltare durabilă

Pornind de la ideea că beneficiile dezvoltării economice trebuie să fie mai mari decât costurile, inclusiv cele legate de conservarea și îmbunătățirea mediului, prima strategie de Dezvoltare Durabilă a României din 1999 a avut ca obiectiv îmbunătățirea progresivă și menținerea bunăstării populației în corelare cu cerințele folosirii raționale a resurselor naturale și ale conservării ecosistemelor. Aderarea la Uniunea Europeană în 2007 a ajustat prioritățile naționale, prin Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă. Orizonturi 2013-2020-2030 (SNDD), aprobată de Guvernul României la 12 noiembrie 2008, vizând reducerea decalajului socio-economic față de cel al statelor membre ale Uniunii Europene.

România, în calitate de stat membru al Organizației Națiunilor Unite (ONU) și Uniunii Europene (UE), și-a exprimat adevărată aderență la cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD) ale Agendei 2030, adoptată prin Rezoluția Adunării Generale a ONU A/RES/70/1, în cadrul Summit-ului ONU pentru Dezvoltare Durabilă din septembrie 2015. Concluziile Consiliului UE, adoptate în data de 20 iunie 2017, „*Un viitor durabil al Europei: răspunsul UE la Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă*” reprezintă documentul politic asumat de statele membre ale UE privind implementarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, inclusiv România

Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030<sup>8</sup> (SNDDR), ca și Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, adoptă o poziție fermă prin angajamentul său de a nu lăsa pe nimeni în urmă. Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD) din strategie sunt concepute pentru a aduce societatea la un alt nivel și reflectă aspecte importante pe care dorește să le protejeze, cum ar fi mediu curat și sigur, accesul la oportunități și servicii, drepturile omului, instituții puternice și accesibile, economii incluzive, comunități diverse care susțin cultura moștenită.

Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030 susține Agenda 2030, asumată de 193 de state la Adunarea Generală a ONU din 2015 și implementarea setului de 17 ODD. Strategia susține dezvoltarea României pe trei direcții principale, respectiv economică, socială și de mediu, orientată către cetățean, care să se centreze pe inovație, optimism, reziliență și încrederea că statul

<sup>7</sup> Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor „*Strategia industrială europeană*”, Bruxelles, (COM(2020) 102 final, 10.03.2020

<sup>8</sup> Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030, adoptată prin HG nr. 877/9 noiembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial nr. 985/21 noiembrie 2018.



servește nevoile fiecărui cetățean, într-un mod echitabil, eficient și într-un mediu curat, în mod echilibrat și integrat.

Planul de acțiune global, pe care România alege să-l susțină în următorii ani prin intermediul SNDDR, se adresează ameliorării sărăciei, combaterii inegalităților, injustiției sociale și protejării planetei până în anul 2030. Este un plan de acțiune pentru oameni, planetă și prosperitate, prin care se urmărește consolidarea unui climat de siguranță și libertate, în care „*nimeni nu va fi lăsat în urmă*”<sup>9</sup>

Ca membră a comunității internaționale, dar mai ales ca membră a Uniunii Europene, România are interesul de a implementa principiile dezvoltării durabile pe plan național. Strategia susține ca România să fie în 2030 o țară membră a unei Uniunii Europene puternice, în care decalajele dintre țări vor fi reduse, iar cetățenii României vor putea trăi într-o țară în care statul servește nevoile fiecărui cetățean într-un mod echitabil, eficient și cu preocupări crescute și constante pentru un mediu curat.

#### 2.1.4. Cadru strategic regional de dezvoltare durabilă

Contextul regional este reprezentat de elaborarea Planului și Strategiei de Dezvoltare Regională 2021-2027. Planul de dezvoltare regională (PDR) este principalul document de planificare elaborat la nivel regional și reflectă politicile de dezvoltare relevante la nivel național în raport cu nevoile specifice la nivel de regiune, dar și cu direcțiile strategice de politică ale celorlalți principali finanțatori ai programelor de dezvoltare aferente regiunii respective. Prin PDR 2021-2027, Agenția de Dezvoltare Regională Nord-Vest (ADR NV) contribuie la realizarea celor trei obiective de bază ale politicii de dezvoltare regională în România, stipulate în Legea nr. 315/2004 privind dezvoltarea regională:

- diminuarea dezechilibrelor regionale existente,
- corelarea politicilor sectoriale guvernamentale la nivelul regiunilor și stimularea cooperării inter-regionale,
- interne și internaționale,
- transfrontaliere.

Obiectivele Strategiei de Dezvoltare Regională promovate prin PDR urmăresc nevoile identificate la nivel regional prin varii instrumente: consultări publice, grupuri de lucru, preluare idei de proiecte propuse la nivel local și județean, etc. În egală măsură, prioritățile de dezvoltare identificate au fost aliniate principalelor obiective strategice ale politicii de coeziune a UE, în particular tipurilor de intervenții finanțabile prin Fondul european de Dezvoltare Regională (FEDR). Între prioritățile Strategiei de Dezvoltare Regională, Prioritatea 1 vizează creșterea competitivității regiunii prin sprijinirea ecosistemului de inovare și activităților economice în domeniile de specializare inteligentă, susținerea procesului de digitalizare a economiei, promovarea antreprenoriatului și stimularea cercetării și inovării.

---

<sup>9</sup>Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development, Declaration/Introduction/item 4 <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

## 2.2. Politica de convergență a Uniunii Europene – Dezvoltarea regională și coeziunea pentru perioada 2021-2027

Politica de dezvoltare regională este una din politicile cele mai importante și cele mai complexe ale Uniunii Europene, statut ce decurge din faptul că prin obiectivul său de reducere a disparităților economice și sociale existente între diversele regiuni ale Europei, acționează asupra unor domenii semnificative pentru dezvoltare, precum creșterea economică și sectorul IMM-urilor, transporturile, agricultura, dezvoltarea urbană, protecția mediului, ocuparea și formarea profesională, educația, egalitatea de gen.

Politicile regionale și-au dovedit deja valoarea adăugată semnificativă în propagarea creșterii și prosperității la nivelul întregii Uniuni și abordarea dezechilibrelor regionale. În același timp, s-au dovedit a fi politici dinamice, reacționând rapid și eficiente în fața crizei, prin redirecționarea fondurilor către zonele prioritare, precum și prin investiții în sectoare cheie care să genereze creștere economică și locuri de muncă.

Fondurile Structurale și de Coeziune sunt instrumente financiare ale Politicii de Coeziune a UE și au ca obiectiv reducerea disparităților de dezvoltare economică și socială în cadrul Uniunii Europene.

Instrumentele structurale ale Uniunii Europene au rolul de a stimula creșterea economică a statelor membre ale Uniunii și de a conduce la reducerea disparităților dintre regiuni. Ele nu acționează însă singure, necesitând asigurarea unei contribuții din partea statelor membre implicate. Ele sunt cofinanțate în principal din resursele publice ale statului membru, însă în multe domenii este necesară și contribuția financiară privată, aceasta fiind încurajată în cele mai multe cazuri,

**Politica de coeziune** este una din cele mai importante și mai complexe politici ale Uniunii Europene. Această politică are un unic și de nănlocuit rol în coagularea de strategii de dezvoltare integrată, care reunesc intervenții din diferite domenii, precum infrastructură, cercetare și inovare, ocuparea forței de muncă, educație, mediul de afaceri, protecția mediului, schimbări climatice și eficiența energetică, într-un pachet de politici coerente, care se adresează contextului regional sau chiar local, fiind una dintre cele mai vizibile politici, mai ales în relația cu cetățenii.

Obiectivele politicii regionale sunt realizate prin intermediul a trei fonduri: *Fondul european de dezvoltare regională (FEDR)*, *Fondul de coeziune (FC)* și *Fondul social european (FSE)*. Acestea constituie, împreună cu *Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR)* și *Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime (EMFF)*, Fondurile Europene Structurale și de Investiții.

**Politica agricolă comună (PAC)** și de dezvoltare rurală vizează îmbunătățirea dezvoltării sustenabile a agriculturii, a sectorului alimentară și a zonelor rurale, prin intermediul celor două fonduri Fondul European pentru Garantare Agricolă (FEGA) și Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR).

### 2.2.1 Politica de coeziune pentru perioada 2021-2027

#### a) **La nivel european**

În perioada 29 – 30 mai 2018, Comisia Europeană a publicat propunerea privind pachetul legislativ privind Politica de Coeziune (PC) 2021-2027. Acesta cuprinde:

- ✓ Regulamentul privind prevederile comune (CPR) - COM (2018) 375 final Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european plus, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, și de instituire a unor

norme financiare aplicabile acestor fonduri, precum și Fondului pentru azil și migrație, Fondului pentru securitate internă și Instrumentului pentru managementul frontierelor și vize;

- ✓ Regulamentul privind Fondul european de dezvoltare regională (FEDR) și Fondul de coeziune (FC) - COM (2018) 372 final Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI privind Fondul European de Dezvoltare Regională și Fondul de Coeziune;
- ✓ Regulamentul privind „Fondul social european plus” (FSE+) - COM (2018) 382 final Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI privind Fondul Social European Plus (FSE+).

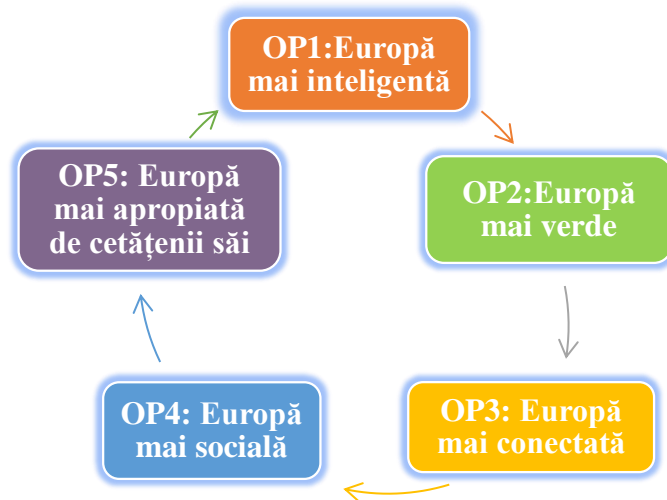
Comparativ cu perioada de programare 2014-2020, Regulamentul privind prevederile comune nu mai acoperă Fondul european pentru agricultură și dezvoltare rurală (FEADR).

În data de 24 iunie 2021 a fost aprobat Pachetul legislativ aferent Politicii de Coeziune 2021-2027.

#### Principii:

- O mai bună coordonare între proiectele/operațiunile finanțate luând în calcul noile provocări
- O abordare unitară în termeni de proceduri/practici prin comasarea tuturor autorităților de management în cadrul MFE care va asigura coordonarea orizontală a structurilor de management
- O simplificare și mai bună coordonare pentru funcția de AM și funcția contabilă prin integrarea celei din urma în cadrul AM
- Concentrarea și asigurarea continuității expertizei
- O adaptare reală a intervențiilor la nevoile și specificul regional prin descentralizarea gestiunii și implementării la nivelul ADR-urilor
- O abordare inovativă și integrată prin elaborarea programelor multifond

Din cele 11 obiective tematice în perioada 2014-2020, pentru perioada de programare 2021-2027, Comisia Europeană propune modernizarea politicii de coeziune, prin intermediul a **cinci obiective de politică**:



Figură 2: Obiectivele politicii de coeziune ale UE

**1. O Europă mai inteligentă (OP1)** – o transformare economică inovatoare și inteligentă prin inovare, digitalizare, transformare economică și sprijinirea IMM-urilor:

- încurajarea cercetării aplicative prin intermediul centrelor de inovare și al investițiilor naționale și transnaționale comune;
- validarea timpurie a produselor, comercializare, brevetare, formarea de start-upuri și transferul de tehnologie;
- sprijinirea proceselor de descoperire antreprenorială și laboratoarelor de dezvoltare de proiecte la nivel național și regional;
- consolidarea performanțelor cercetării și inovării și promovarea creșterii productivității prin identificarea domeniilor de specializare inteligentă în funcție de potențialul și nevoile naționale și regionale;
- preluarea tehnologiei informației și comunicațiilor de către întreprinderile mici și mijlocii, inclusiv investițiile în infrastructuri, a promovării competențelor și serviciilor digitale;
- crearea de noi societăți comerciale (de tip start-up, scale-up) și majorarea ratei lor de supraviețuire a acestora;
- sporirea capacităților de inovare ale societăților comerciale, prin introducerea de inovări la nivel de produse, organizare sau comercializare;
- sprijinirea dezvoltării clusterelor industriale și integrarea în rețele de cooperare bazate pe cercetarea în industrie;
- facilitarea accesului la finanțare al întreprinderilor mici și mijlocii, inclusiv prin încurajarea finanțării de pornire și consolidarea start-upurilor inovatoare cu potențial ridicat.

**2. O Europă mai verde (OP2)** - fără emisii de carbon, punerea în aplicare a Acordului de la Paris și investiții în tranziția energetică, energia din surse regenerabile și combaterea schimbărilor climatice :

- renovarea clădirilor publice și rezidențiale în vederea asigurării eficienței energetice;
- sprijinirea măsurilor de eficiență energetică a încălzirii centralizate, alături de promovarea energiei din surse regenerabile pentru încălzirea și răcirea centralizată;
- promovarea energiei din surse regenerabile la scară mică în paralel cu renovarea clădirilor în vederea asigurării eficienței energetice;
- sprijinirea măsurilor care vizează reducerea emisiilor de carbon, eliminarea (schimbarea) surselor de energie pentru încălzirea centralizată;
- punerea în aplicare a strategiilor de prevenire a riscurilor și abordarea riscurilor legate de schimbările climatice și riscurile naturale (inundații, secetă, incendii forestiere, alunecări de teren, cutremure);
- promovarea sistemelor regionale de gospodărire a apelor;
- sprijinirea schemei care abordează problema poluării apei (sursele de apă dispersate) și
- menținerea/ameliorarea stării corpurilor de apă;
- tranziția la economia circulară și promovarea conceptului de economie circulară în rândul întreprinderilor mici și mijlocii;
- extinderea sistemelor de gestionare a deșeurilor la nivel județean în vederea creșterii gradului de reutilizare și reciclare;
- sprijinirea măsurilor de gestionare și conservare în zonele protejate;
- refacerea ecologică și crearea de noi spații municipale verzi în contextul obiectivelor de reducere a emisiilor.

**3. O Europă mai conectată (OP3)** - cu rețele strategice de transport și digitale:

- dezvoltarea rețelelor transeuropene de transport rutier și feroviar;

- punerea în aplicare a strategiei adoptată privind siguranța traficului și luarea de măsuri de siguranță rutieră care să contribuie la reducerea ratei fatalității ridicate a accidentelor rutiere;
- crearea de conexiuni transfrontaliere pentru rețelele transeuropene de transport;
- crearea de conexiuni suburbane feroviare și multimodale în centrele urbane mai mari și în jurul acestora;
- promovarea modurilor de transport durabile și accesibile, ca de exemplu transportul public colectiv cu emisii scăzute de dioxid de carbon;
- dezvoltarea sistemelor de transport urban în regiunile mai puțin dezvoltate, cum ar fi transportul feroviar ușor, liniile de metrou și tramvai și infrastructura care favorizează ciclismul;
- sprijinirea „punctelor albe” în zonele dens populate sau în jurul zonelor urbane și în zonele rurale.

**4. O Europă mai socială (OP4)** - pentru realizarea pilonului european al drepturilor sociale și sprijinirea calității locurilor de muncă, a învățământului, a competențelor, a incluziunii sociale și a accesului egal la sistemul de sănătate:

- îmbunătățirea procesului de elaborare a politicilor active în domeniul pieței forței de muncă, printr-o mai bună integrare cu educația și serviciile sociale;
- consolidarea și sprijinirea antreprenoriatului social și economia socială;
- îmbunătățirea condițiilor de muncă, oferirea de programe de lucru flexibile, pentru a asigura capacitatea de inserție profesională a persoanelor cu dizabilități și a lucrătorilor în vârstă;
- crearea unor sisteme solide de anticipare a competențelor și punerea în aplicare a măsurilor bine definite de perfecționare și reconversie profesională care să răspundă necesităților pieței forței de muncă;
- îmbunătățirea accesibilității, calității, din punct de vedere al costurilor, ale educației și îngrijirii copiilor preșcolari, inclusiv ale infrastructurii aferente;
- prevenirea abandonului școlar timpuriu, prin introducerea unei abordări centrate pe elev pentru copiii expuși riscului;
- îmbunătățirea accesului la educație favorabilă incluziunii de calitate, în unități mixte, în special pentru romi, elevii cu handicap și în zonele rurale;
- ameliorarea calității educației și formării profesionale, astfel încât să se adapteze la evoluțiile de pe piața forței de muncă;
- dezvoltarea unor metode și tehnologii de predare inovatoare și eficiente.

**5. O Europă mai aproape de cetățeni (OP5)** – prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în UE:

- investiții în zonele metropolitane (poli de creștere) caracterizate prin creștere puternică și suburbanizare în curs, îndreptate spre stimularea creșterii, inovării și productivității;
- dezvoltarea urbană durabilă a reședințelor de județ, astfel încât să se asigure accesul la noi locuri de muncă și servicii publice de bază;
- sprijinirea strategiilor teritoriale integrate în zonele dezavantajate din punct de vedere structural;
- sprijinirea inițiativelor teritoriale specifice care vizează reconversia economiei în regiunile afectate de declin industrial și de minerit;
- sprijinirea zonelor sensibile cu o importanță deosebită pentru mediu

#### **b) La nivel național**

În cadrul politicii de coeziune Ministerul propune 9 tipuri de programe, urmând ca Programul Operațional Regional să fie gestionat descentralizat la nivelul Agențiilor de Dezvoltare Regională (ADR) din fiecare dintre cele 8 regiuni ale țării.

Programele operaționale aferente implementării politicii de coeziune la nivel național sunt următoarele:

1. Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD)
2. Programul Operațional Transport (POT)
3. Programul Operațional Creștere Inteligentă și Digitalizare (POCID)
4. Programul Operațional Sănătate (*multifond*) (POS)
5. Programul Operațional Capital Uman (POCU)
6. Programul Operațional Combaterea Sărăciei (POCS)
7. Programele Operaționale Regionale – implementate la nivel de regiune (8 POR)
8. Programul Operațional Asistență Tehnică (*multifond*) (POAT)
9. Programul Operațional pentru Tranziție Echitabilă

**Priorități de investiții în cadrul PO Dezvoltare Durabila:**

1. Tranziție energetică bazată pe eficiență energetică, emisii reduse, sisteme inteligente de energie, rețele și soluții de stocare (intervenții adresate mediului privat)
2. Dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată și tranziția la o economie circulară
3. Protecția mediului prin conservarea biodiversității, asigurarea calității aerului și decontaminarea siturilor poluate
4. Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor

**Priorități de investiții în cadrul PO Creștere Inteligentă și Digitalizare:**

1. Creșterea competitivității economice prin cercetare și inovare
2. Dezvoltarea unei rețele de mari infrastructuri de CDI
3. Creșterea competitivității economice prin digitalizare
4. Dezvoltarea infrastructurii Broadband
5. Instrumente financiare pentru întreprinderi
6. Creșterea capacității administrative

**Priorități de investiții în cadrul PO Sănătate:**

1. Servicii de asistență medicală primară, comunitară și servicii oferite în regim ambulatoriu
2. Servicii de recuperare, paliative și îngrijiri pe termen lung adaptate fenomenului demografic de îmbătrânire a populației și profilului epidemiologic al morbidității;
3. Creșterea eficacității sectorului medical prin investiții în infrastructură și servicii
4. Abordări inovative în cercetarea din domeniul medical
5. Informatizarea sistemului medical
6. Măsuri FSE care susțin cercetarea, informatizarea în sănătate și utilizare metode moderne de investigare, intervenție, tratament

**Priorități de investiții în cadrul PO Capital Uman:**

1. Valorificarea potențialului tinerilor pe piața muncii
2. Prevenirea părăsirii timpurii a școlii și creșterea accesului și a participării grupurilor dezavantajate la educație și formare profesională
3. Creșterea calității și asigurarea echității în sistemul de educație și formare profesională

4. Adaptarea ofertei de educație și formare profesională la dinamica pieței muncii și la provocările inovării și progresului tehnologic
5. Creșterea accesibilității, atractivității și calității învățământului profesional și tehnic
6. Creșterea accesului pe piața muncii pentru toți
7. Antreprenoriat și economie socială
8. Susținerea reformelor pe piața muncii în acord cu dinamica pieței muncii

**Priorități de investiții în cadrul PO Combaterea Sărăciei:**

1. Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității (intervenții adresate grupurilor de acțiune locală)
2. Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității
3. Comunități marginalizate
4. Reducerea disparităților între copiii în risc de sărăcie și/sau excluziune socială și ceilalți copii
5. Servicii pentru persoane vârstnice
6. Sprijin pentru persoanele cu dizabilități
7. Sprijin pentru grupuri vulnerabile
8. Ajutorarea persoanelor defavorizate

**Priorități de investiții în cadrul PO Regionale:**

1. regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice (intervenții OP1 adresate mediului privat, organizațiilor CDI, parteneriate)
2. regiune cu orașe Smart
3. regiune cu orașe prietenoase cu mediul
4. Dezvoltarea sistemelor de încălzire centralizate
5. regiune accesibilă
6. regiune educata
7. regiune atractivă
8. Asistență tehnică

## 2.2.2 Politica agricolă comună pentru perioada 2021-2027

Noua politica agricolă comună (PAC) vizează perioada 2023-2027, până atunci se va continua să se aplice un acord tranzitoriu convenit în 2020,

PAC post-2020 pune un accent mai mare pe dimensiunea socială a agriculturii. În temeiul noului acord, fermierii și alți beneficiari care primesc plăți directe vor fi supuși unei sancțiuni administrative dacă nu oferă condiții adecvate de angajare, astfel cum sunt prevăzute în legislația relevantă a UE. Este pentru prima dată când legislația agricolă a UE include o dimensiune socială și marchează un pas istoric înainte în ceea ce privește modul în care PAC ia în considerare condițiile lucrătorilor agricoli.

Politica agricolă comună UE pentru perioada 2023-2027 prevede măsuri de modernizare și simplificare a politicii agricole comune (PAC). Datorită acestor propuneri, PAC rămâne o politică pregătită să facă față viitorului, care continuă să sprijine fermierii și comunitățile rurale, este lider al dezvoltării durabile a agriculturii UE și reflectă ambiția UE legată de grija pentru mediu și acțiunile climatice. Acestea contribuie la îndeplinirea următoarelor obiective generale:

- promovarea unui sector agricol inteligent, reziliența și diversificat care garantează securitatea alimentară;
- stimularea îngrijirii mediului și a combaterii schimbărilor climatice și contribuția la îndeplinirea obiectivelor Uniunii legate de mediu și climă;

- consolidarea structurii socioeconomice a zonelor rurale.

Planul Strategic Național pentru perioada 2021 – 2027 cuprinde nouă obiective clare cu accent pe măsuri care să combată schimbările climatice, să protejeze mediul și biodiversitate, să creeze zone rurale mai dinamice.

Cele nouă obiective ale viitoarei Politici Agricole Comune pentru perioada 2021 –2027 vizează:

1. Reechilibrarea lanțului alimentar
2. Combaterea schimbărilor climatice
3. Managementul durabil al resurselor
4. Conservarea peisajelor și a biodiversității
5. Sprijinirea reînnoirii generaționale
6. Dezvoltarea zonelor rurale
7. Siguranța alimentară și bunăstarea animalelor
8. Venituri echitabile pentru fermieri
9. Creșterea competitivității

Pachetul de reformă a PAC include, de asemenea, măsuri care vizează redistribuirea fondurilor în favoarea fermelor mici și mijlocii. În temeiul acordului, statele membre vor avea obligația de a redirectiona 10% din plățile directe către astfel de ferme (în principiu, prin plăți redistributive, cu excepția cazului în care pot dovedi că pot obține același efect prin intermediul altor instrumente comparabile).

Viitoarea PAC va simplifica și va moderniza în mod semnificativ modul de funcționare a politicii, generând o valoare adăugată semnificativă pentru fermieri și pentru societate în ansamblul ei. Politica va muta accentul de pe conformitate și reguli pe rezultate și performanță. Abordarea de tip soluție universală va fi înlocuită de un sistem mai flexibil, în care țările din UE vor avea mai multă libertate de a decide cea mai bună modalitate de a îndeplini obiectivele comune, răspunzând în același timp nevoilor specifice ale propriilor fermieri și comunități rurale. Noua PAC va încuraja și va sprijini utilizarea sporită a tehnologiilor moderne și a inovațiilor. Nivelul mai ridicat al ambiției, în special în ceea ce privește mediul și clima, va fi completat de un sistem de ponderi și contraponderi pentru a se garanta faptul că atât fermierii, cât și statele membre își îndeplinesc obligațiile.

**Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR)** este instrumentul de finanțare prin care PAC sprijină strategiile și proiectele de dezvoltare rurală. Acesta face parte din fondurile structurale europene de investiții (fondurile ESI).

Fondurile sunt distribuite pentru șase priorități:

- să încurajeze transferul de cunoștințe și inovarea în agricultură, în silvicultură și în zonele rurale;
- să sporească viabilitatea și competitivitatea tuturor ramurilor agriculturii și să promoveze tehnologiile agricole inovatoare și gestionarea durabilă a fondului forestier;
- să promoveze organizarea lanțului de aprovizionare cu produse alimentare, bunăstarea animalelor și gestionarea riscurilor în agricultură;
- să promoveze utilizarea eficientă a resurselor și să sprijine tranziția către o economie cu emisii reduse de dioxid de carbon și rezistentă la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și silvic;
- să refacă, să conserve și să dezvolte ecosistemele care sunt legate de agricultură și silvicultură;
- să promoveze incluziunea socială, reducerea sărăciei și dezvoltarea economică în zonele rurale.

**Fondul European de Garantare Agricolă (FEGA)** este un fond creat de Uniunea Europeană în vederea dezvoltării agriculturii statelor membre ale acesteia, prin gestiune partajată între Uniune și statele membre și este derulat la nivel de țară prin Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură



(APIA) care pune la dispoziția publicului interesat fondurile europene pentru implementarea măsurilor de sprijin finanțate din Fondul European pentru Garantare în Agricultură (FEGA).

FEGA finanțează următoarele cheltuieli în contextul gestionării comune între statele membre și Comunitate, în conformitate cu dreptul Uniunii:

- măsurile de reglementare sau sprijinire a piețelor agricole;
- plățile directe către agricultori în contextul politicii agricole comune;
- contribuția financiară a Uniunii la măsurile de informare și promovare a produselor agricole pe piața internă a Uniunii și în țările terțe, întreprinse de statele membre pe baza unor programe selectate de Comisia Europeană;
- contribuția financiară a Uniunii la programul de încurajare a consumului de fructe și legume în școli, menționat în art. 23 din R. (UE) nr. 1308/2013 și la măsurile privind bolile animalelor și pierderea încrederii consumatorilor, astfel cum sunt menționate în art. 155 din R. (UE) nr. 1308/2013.

### 2.2.3. Mecanismul de Redresare și Reziliență: #NextGenerationEU

#### a) La nivel european

Uniunea Europeană a decis să înființeze un instrument financiar temporar #NextGenerationEU, separat de bugetul pe termen lung al UE, Cadrul Financiar Multianual (CFM), pentru perioada 2021-2027. Scopul Mecanismului de Redresare și Reziliență este de a oferi sprijin pentru investiții și reforme esențiale în vederea redresării sustenabile și pentru ameliorarea rezilienței economice și sociale a statelor membre UE. La finalul perioadei de investiții, economiile și societățile europene vor fi mai bine pregătite pentru provocările și oportunitățile tranzițiilor verzi și digitale. Mecanismul de redresare și reziliență (MRR) este pilonul principal al #NextGenerationEU, iar bugetul este acordat sub formă de granturi și sub formă de împrumuturi.

Fiecare Stat Membru va trebui să întocmească un plan național de redresare și reziliență, prin care se stabilește un pachet coerent de reforme și proiecte de investiții publice ce vor fi sprijinite. Aceste planuri vor trebui să răspundă la provocările identificate de Semestrul European, în mod special de recomandările specifice de țară. Comisia Europeană încurajează Statele Membre să propună intervenții în următoarele domenii prioritare:

- Tehnologii curate și energii regenerabile
- Eficiența energetică a clădirilor
- Transport durabil și stații de încărcare
- Dezvoltarea de servicii rapide de broadband
- Digitalizarea administrației publice
- Capacități de data cloud
- Educație și formare pentru a sprijini competențele digitale

#### b) La nivel național: Planul Național de Redresare și Reziliență

Planul Național de Redresare și Reziliență al României (PNRR) este conceput așa încât să asigure un echilibru optim între prioritățile Uniunii Europene și necesitățile de dezvoltare ale României, în contextul recuperării după criza COVID-19 care a afectat semnificativ țara, așa cum a afectat întreaga Uniune Europeană și întreaga lume.

Obiectivul general al PNRR al României este corelat în mod direct cu Obiectivul general al MRR, așa cum este inclus în Regulamentul 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului, din 12 februarie 2021, art.4.<sup>10</sup>

Economia României a fost afectată major de pandemie și de restricțiile drastice de mobilitate fizică implementate rapid în scopul limitării extinderii. Sub impactul lor, economia a suferit în trimestrul II din 2020 o severă contracție, recuperată parțial în trimestrele III și IV din 2020, și respectiv în trimestrul I din 2021. Per total, economia a înregistrat o contracție de 3,9%, sub cea înregistrată în zona euro (-6,6%) sau în UE (-6,1%). Economia a crescut peste așteptări și în primul trimestru din 2021, înregistrând o creștere de 2,8% față de trimestrul anterior, una dintre cele mai mari creșteri din Uniune.

Piața muncii a evoluat stabil în contrast cu reculul puternic al activității economice, în principal ca urmare a măsurilor de sprijin cuprinzătoare adoptate de către autorități. Ocuparea forței de muncă s-a menținut la peste 70% iar rata șomajului a crescut doar cu 1,1 puncte procentuale, ajungând la 5,0%. Anumite sectoare cum ar fi industria IT, construcțiile și comerțul cu amănuntul au fost mai reziliente, fiind afectate mai puțin din punct de vedere economic. Șocul economic a fost atenuat și de investițiile publice care au avut o contribuție pozitivă însemnată la creștere. În baza ultimelor evoluții, conform prognozei de primăvară (Comisia Națională de Strategie și Prognoză, 2021) este așteptată o revenire completă a activității economice în 2021, cu un avans estimat al PIB real de 5,0%, urmat de un ritm mediu anual de 4,9% până în 2024. Investițiile își vor menține traiectoria ascendentă, atât în contextul costurilor de finanțare reduse, cât și pe fondul avansului semnificativ în implementarea reformelor și investițiilor finanțate din PNRR și parțial din bugetul multianual 2021-2027 în domeniile prioritare.

Obiectivul specific al PNRR este și el corelat cu cel al mecanismului, detaliat în Regulament, și anume de a atrage fondurile puse la dispoziție de Uniunea Europeană prin NextGenerationEU în vederea atingerii jaloanelor și a țintelor în materie de reforme și investiții. Principiile de implementare ale PNRR prevăd o distribuirea echitabilă geografică a fondurilor. Investițiile propuse în PNRR se bazează pe faptul că în recuperarea decalajelor și modernizarea României *nimeni nu va fi lăsat în urmă* pe drumul redresării economice și sociale. În procedurile alocărilor directe sau cele competitive se va ține cont de alocarea echilibrată a resurselor, astfel încât să conducă la valorificarea specificului local sau regional în interesul cetățenilor și la diminuarea polarizării dezvoltării teritoriale. În acest sens, unele componente au o alocare teritorială prevăzută în lansarea apelurilor de proiecte.

Conceperea PNRR s-a bazat pe capacitatea autorităților centrale și locale de a-și asuma reforme ambițioase pentru facilitarea tranziției verde și digitală și care să conducă la un nivel ridicat de reziliență.

În spiritul acestui principiu, implementarea PNRR va urmări apropierea de cetățeni și de beneficiari, oferind, astfel, un răspuns la provocările subsidiare ale comunităților.

### **Rolul autorităților locale:**

PNRR a fost elaborat printr-un proces participativ la care au participat autoritățile de la nivel local și regional, precum și structurile asociative ale acestora.

Implementarea PNRR se va baza pe implicarea autorităților locale atât în definirea apelurilor, acolo unde este cazul, cât și în cea de monitorizare și evaluare a planului.

Structura PNRR al României este structurată pe 15 componente care acoperă toți cei 6 piloni prevăzuți prin Regulament.

---

<sup>10</sup> <https://mfe.gov.ro/planul-national-de-redresare-si-rezilienta-al-romaniei-aprobat-de-comisia-europeana/>

I. Tranziția verde	C1. Managementul apei C2. Păduri și protecția biodiversității C3. Managementul deșeurilor C4. Transport sustenabil C5. Valul Renovării C6. Energie
II. Transformare digitală	C7. Transformare digitală
III. Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii	C8. Reforma fiscală și reforma sistemului de pensii C9. Suport pentru sectorul privat, cercetare, dezvoltare și inovare C10. Fondul local
IV. Coeziune socială și teritorială	C11. Turism și cultură
V. Sănătate, precum și reziliență economică, socială și instituțională	C12. Sănătate C13. Reforme sociale C14. Bună guvernare
VI. Politici pentru noua generație	C15. Educație

Tabel 1: Structura PNRR al României

Mai precis, sunt finanțate intervenții în 15 componente, grupate pe șase piloni:

- 1) **tranziția verde** – sistemul de management al apei, împăduriri și biodiversitate, managementul deșeurilor, transport sustenabil, fondul pentru valul renovării și energie;
- 2) **transformare digitală** - cloud guvernamental și sisteme publice digitale;
- 3) **creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii** - reforme fiscale și reforma sistemului de pensii, suport pentru sectorul privat, cercetare, dezvoltare și inovare;
- 4) **coeziune socială și teritorială** - Fondul local pentru tranziție verde și digitală, turism și cultură, sănătate;
- 5) **sănătate, precum și reziliență economică, socială și instituțională** - reforme sociale, reforma sectorului public, creșterea eficienței justiției și întărirea capacității partenerilor sociali și
- 6) **politici pentru noua generație** - România Educată.

Din perspectiva dezvoltării în zona rurală, PNRR își propune să finanțeze investițiile în:

- rețelele de apă și canalizare (inclusiv a 88.000 de gospodării prin programul național Prima conectare la apă și canalizare),
- cel mai amplu program de împăduriri,
- acoperirea cu servicii de acces la internet de mare viteză, la punct fix a aproximativ 790 de localități rurale (sate) în care, conform datelor ANCOM, piața nu poate livra astfel de servicii prin forțe proprii,
- fond local pentru tranziția verde și digitală a UAT-urilor, prin care vor rezulta minim 880.000 mp construite de locuințe pentru specialiști în educație și sănătate în mediul rural; 29 6.500 stații noi de încărcare vehicule electrice în total, în toate categoriile de localități; rețea națională de piste velo și trasee cicloturistice,
- transformarea structurală socio-economică în zonele rurale și în zonele defavorizate prin dezvoltarea sustenabilă a turismului cultural și natural ca vector de dezvoltare teritorială
- 200 de centre comunitare construite sau renovate, care au dotări noi și personal,
- 3.000 de (asocieri de) cabinete de asistență medicală primară dotate/dotate și renovate, cu prioritate pentru cabinetele din mediul rural,
- 10 unități medicale mobile - pentru zonele cu acces limitat la servicii de asistență medicală specializată,

- rețea de centre de zi creată pentru copiii în situații de risc: aproximativ 150 de servicii comunitare de prevenire a separării copilului de familia sa la nivelul municipiilor, orașelor și comunelor; vizează menținerea a 4.500 de copii în familie,
- modernizarea și crearea de infrastructură socială pentru persoanele cu dizabilități,
- introducerea Venitului Minim de Incluziune - Beneficiarii direcți vor fi cel puțin 30% din actualii beneficiari de Venit minim garantat (VMG) și Alocație pentru susținerea familiei (ASF),
- minim 350 de structuri de economie socială nou înființate,
- creșterea cu cel puțin 10% a numărului elevilor înmatriculați în cadrul liceelor agricole (pană la cel puțin 90.000 elevi),
- alte investiții în infrastructura educațională - microbuze verzi pentru transportul elevilor, SMART Lab-uri achiziționate pentru unitățile de învățământ de nivel gimnazial și liceal, resurse tehnologice pentru dotarea laboratoarelor de informatică, creșe înființate și
- operaționalizate și 412 servicii complementare (se înființează în spații oferite de comunitate/diferiți furnizori publici și privați de educație, în localitățile izolate, dezavantajate unde nu se justifică și construirea unei creșe/grădinițe)

Alte programe europene sau priorități de finanțare care se adresează preponderent autorităților publice centrale și județene este de așteptat să producă efecte multiplicatoare de dezvoltare locală – autostrăzi și drumuri expres prin Programul Operațional Transport, spitale regionale prin Programul Operațional Sănătate și mai ales digitalizarea administrației publice, prin Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF).

#### 2.2.4. Alte fonduri nerambursabile

Totodată, obiectivele de politică ale Uniunii Europene sunt susținute la nivel european prin diferite instrumente, în principal următoarele:

- ✚ **Mecanismul pentru interconectarea Europei pentru perioada 2021-2027**<sup>11</sup> vizează dezvoltarea unei infrastructuri inteligente, durabile, inclusive, sigure și securizate în sectorul transporturilor, în cel al energiei și în sectorul digital. Cel puțin 60% din finanțarea acordată de Mecanismul pentru interconectarea Europei va contribui la combaterea schimbărilor climatice.
- ✚ **Programul „Orizont Europa”** – este cel mai ambițios program de finanțare a cercetării și inovării de până acum, care are la bază realizările și succesul programului pentru cercetare și inovare anterior (Orizont 2020). Acest program este așteptat să genereze cunoștințe și tehnologii noi, să promoveze excelența științifică și să aibă efecte pozitive asupra creșterii economice, a schimburilor comerciale și a investițiilor, precum și un impact social și de mediu semnificativ, contribuind astfel la îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare durabilă prevăzute în Agenda 2030 și asumate de către Uniunea Europeană și țările membre.
- ✚ **Programul „COSME”** – stimulează competitivitatea în afaceri și a IMM-urilor, pentru promovarea accesului la finanțare și încurajarea unei culturi antreprenoriale, inclusiv crearea de noi întreprinderi.
- ✚ **Programul „Europa Creativă”** – urmărește protejarea, dezvoltarea și promovarea diversității și a patrimoniului european în domeniul cultural și lingvistic, precum și creșterea competitivității sectoarelor culturale și creative, în special competitivitatea sectorului audiovizual.
- ✚ **Programul InvestEU** - va reuni multitudinea de instrumente financiare disponibile în prezent pentru sprijinirea investițiilor și a creării de locuri de muncă în UE și va extinde modelul de succes al

---

<sup>11</sup> Agenția de Dezvoltare Regională Nord-Vest, „Planul de dezvoltare regională Nord-Vest 2021-2022” : versiunea februarie 2021

Planului de investiții pentru Europa, așa-numitul „Plan Juncker”. Prin InvestEU, Comisia va continua să stimuleze investițiile, inovarea și crearea de locuri de muncă.

- ✚ **Programul Europa Digitală** - se va concentra asupra consolidării capacităților Europei în ceea ce privește calculul de înaltă performanță, inteligența artificială, securitatea cibernetică și competențele digitale avansate și asupra asigurării utilizării acestora pe scară largă în întreaga economie și societate.
- ✚ **Instrumentul REACT-UE** – creat cu scopul de a spori sprijinul pentru coeziune acordat statelor membre, astfel încât economiile lor să devină mai reziliente și mai sustenabile în faza de remediere a consecințelor crizei cauzate de pandemia de COVID-19. Astfel, în perioada 2020-2022 vor fi alocate 55 miliarde EUR fonduri suplimentare pentru actualele programe de coeziune pentru investiții destinate remedierii consecințelor crizei asupra piețelor forței de muncă, inclusiv prin subvenții pentru angajare, scheme de șomaj tehnic și măsuri de ocupare a forței de muncă în rândul tinerilor, sprijinirea sistemelor de sănătate și furnizarea de capital circulant pentru întreprinderile mici și mijlocii.
- ✚ **Mecanismul pentru o tranziție justă** - va oferi sprijin pentru a pregăti tranziția către o economie neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei, eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor și circulară. Această finanțare va fi utilizată în regiunile cele mai afectate pentru a atenua impactul socioeconomic al tranziției către neutralitatea climatică, de exemplu sprijinind recalificarea lucrătorilor, ajutând IMM-urile să creeze noi oportunități economice și efectuând investiții în tranziția către o energie curată și în economia circulară.
- ✚ **Programul EU4Health** - un nou program pentru consolidarea securității și cooperării în domeniul sănătății creat cu scopul de a furniza un sprijin specific pentru răspunsul la viitoarele provocări din domeniul sănătății. Noul program va avea ca principal obiectiv crearea unui cadru cuprinzător pentru activitățile desfășurate de UE în vederea prevenirii, pregătirii și răspunsului în ceea ce privește situațiile de criză în domeniul sănătății, completând și întărind eforturile depuse la nivel național și sprijinul regional acordat sistemelor de sănătate în cadrul politicii de coeziune.

### 2.3. Bugetul fondurilor nerambursabile pentru perioada 2021-2027 la nivel european

Până în prezent au existat șase cadre financiare multianuale (CFM), printre care și CFM 2021-2027. Tratatul de la Lisabona a transformat CFM dintr-un acord interinstituțional într-un regulament. Adoptat pentru o perioadă de cel puțin cinci ani, un CFM trebuie să asigure faptul că cheltuielile Uniunii evoluează în mod ordonat și în limita resurselor proprii. El stabilește dispoziții pe care bugetul anual al Uniunii trebuie să le respecte, asigurând astfel disciplina financiară. Concret, Regulamentul privind CFM stabilește plafoane de cheltuieli pentru categorii mari de cheltuieli numite rubrici. La 2 mai 2018, Comisia a prezentat propuneri legislative privind un nou CFM pentru perioada 2021-2027.

În anul 2020, întreaga planetă s-a confruntat cu o criză sanitară, cu efecte globale privind evoluția societății umane în ansamblu. Pandemia Covid – 19, a generat o revizuire a tuturor planurilor de dezvoltare locale, regionale, naționale și multinaționale. Ca urmare a izbucnirii pandemiei de COVID-19, Comisia a prezentat, la 27 mai 2020, un plan de redresare (Next Generation EU) care conține propuneri revizuite privind CFM și resursele proprii și prevede crearea unui instrument de redresare în valoare de 750 miliarde EUR. Pachetul a fost adoptat la 16 decembrie 2020.

Astfel, în perioada 2021-2027, finanțarea UE se va face prin cadrul financiar multianual (CFM) „clasic” și un efort extraordinar de redresare, „Next Generation EU” (NGEU). Politica de coeziune va fi, de asemenea, finanțată parțial prin CFM și, în cazul anumitor programe, prin NGEU.<sup>12</sup>

Figură 3: Cadru Financiar Multianual 2021-2027<sup>13</sup>



Notă: Toate cuantumulurile sunt exprimate în miliarde euro (la prețurile din 2018)

### Principalele programe și fonduri care se vor finanța din pachetul financiar 2021-2027

Contextul european al dezvoltării urbane este conturat de faptul că Statele Membre au aprobat recent cel mai mare pachet de stimulente din istoria spațiului comunitar, scopul fiind de reconstrucția Europei după criza provocată de pandemia Covid-19 instalată în anul 2020. Acesta are un buget total de peste 1824 miliarde Euro, dintre care 1074 miliarde pentru Cadru Financiar Multianual (CFM), iar 759 de miliarde pentru NextGenerationEU – instrument temporar conceput pentru a stimula redresarea.

Peste jumătate din totalul bugetului va fi dirijat către următoarele priorități:

- Cercetare și inovare, prin intermediul Programului Orizont Europa
- Tranziție climatică și digitală echitabilă, prin intermediul Fondului pentru o Tranziție Justă și a Programului Europa Digitală
- Pregătire, redresare și reziliență, prin intermediul Mecanismului de Redresare și Reziliență, programelor ReactUE și "UE pentru Sănătate"

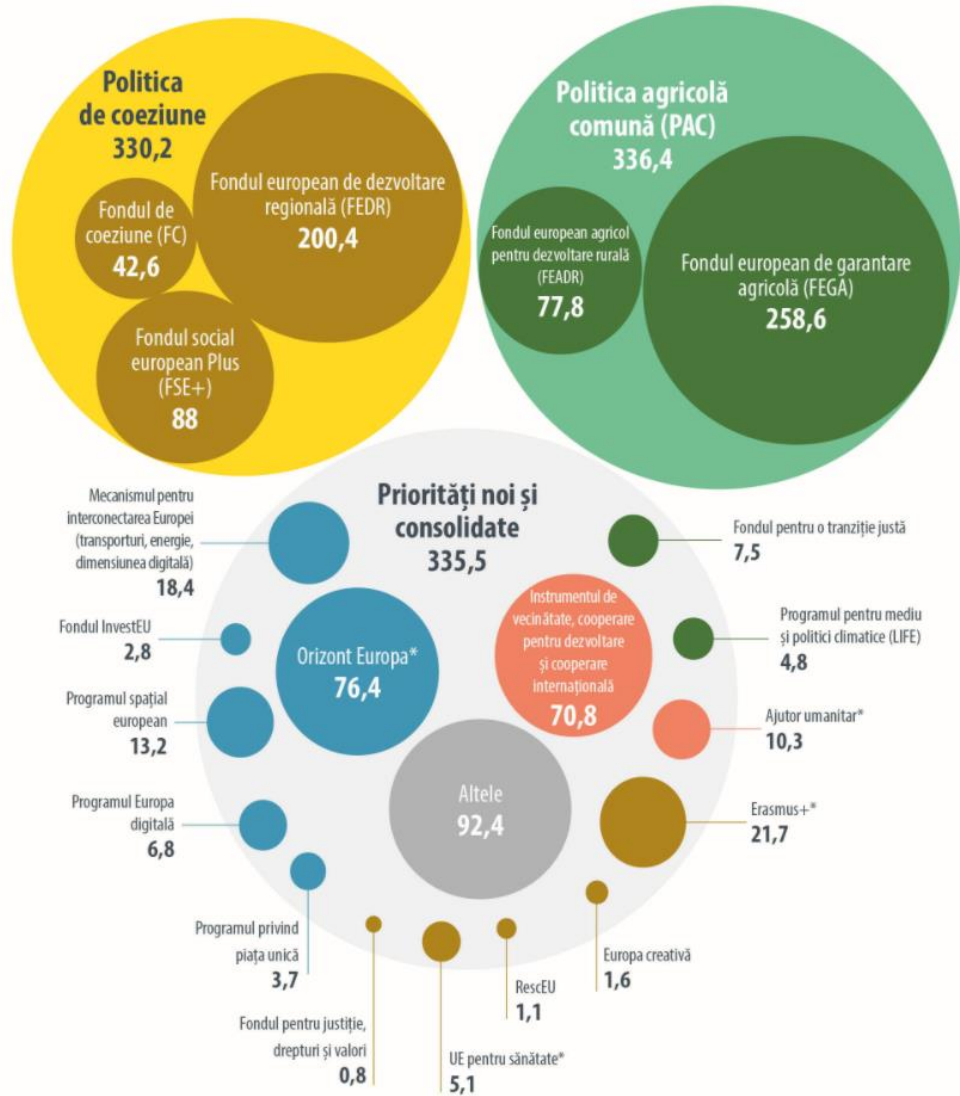
De asemenea, sumele includ suplimentarea cu 15 miliarde EUR a fondurilor pentru zece dintre programe (față de acordul din 21 iulie 2020). Este vorba despre următoarele programe: Orizont Europa, Erasmus+, „UE pentru sănătate”, Fondul de gestionare integrată a frontierelor, „Drepturi și valori”, Europa creativă, InvestEU, Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă, „Ajutor umanitar.

<sup>12</sup> Sursa: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/93/coeziunea-economica-sociala-si-teritoriala>

<sup>13</sup> Sursa: Consiliul European, „Bugetul general 2021-2027”: <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/the-eu-budget/long-term-eu-budget-2021-2027/>

Per ansamblu, 30% din bugetul UE va fi cheltuit pentru lupta împotriva schimbărilor climatice, iar 20% din bugetul instrumentului NextGenerationEU pentru transformarea digitală. Ponderea sumelor alocate Politicii de coeziune economice, sociale și teritoriale, respectiv Politicii Agricole Comune se reduce la aproximativ 30% fiecare.

Toate cuantumulurile sunt exprimate în miliarde euro (la prețurile din 2018)

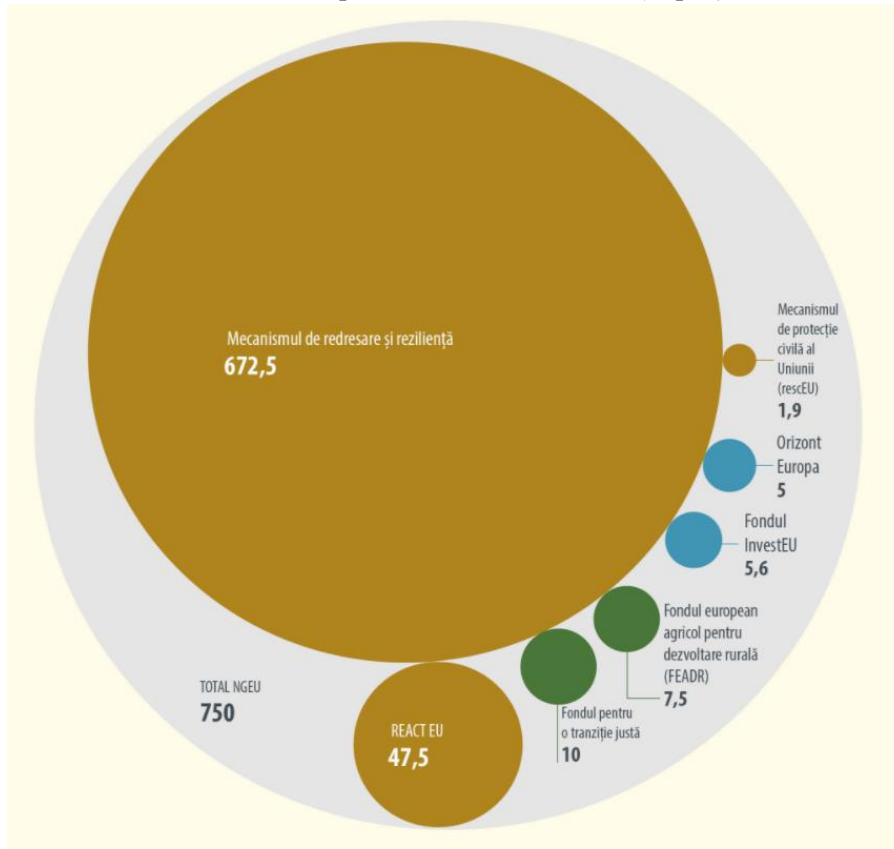


Figură 4: Principalele programe și fonduri din CFM 2021-2027<sup>14</sup>

<sup>14</sup> Sursa: Consiliul European, “Bugetul general 2021-2027”: <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/the-eu-budget/long-term-eu-budget-2021-2027/>

### Next Generation EU (NGEU)

Toate cuantumulurile sunt exprimate în miliarde euro (la prețurile din 2018)



Figură 5: Bugetul NextGeneration EU<sup>15</sup>

### Buget pentru PAC

Pentru perioada 2021-2027, Comisia Europeană propune un buget total ambițios de 336 de miliarde EUR, ceea ce înseamnă că PAC va primi aproape o treime din bugetul total al UE, alocare ce evidențiază importanța acordată în continuare acestei politici. Bugetul PAC va fi împărțit între cei doi „piloni” tradiționali ai PAC<sup>16</sup>:

- sprijinul direct pentru fermieri/măsurile de piață (pilon 1) – fiindu-i alocată suma de 258,6 miliarde euro
- dezvoltarea rurală (pilon 2) – cu o suma alocată de 77,8 miliarde euro

Pentru a putea adapta mai bine politica la prioritățile propriilor sectoare agricole, statele membre vor avea opțiunea de a transfera 15 % din alocările lor din cadrul PAC între plățile directe și dezvoltarea rurală. De asemenea, statele membre vor avea flexibilitatea de a transfera încă 15 % de la **pilonul 1** la **pilonul 2** pentru măsuri legate de mediu și climă fără cofinanțare. Un quantum suplimentar de 10 miliarde EUR va fi disponibil prin intermediul programului de cercetare al UE Orizont Europa, în scopul sprijinirii cercetării și inovării specifice în sectorul alimentară, în cel agricol, în cel al dezvoltării rurale și în cel al bioeconomiei.

<sup>15</sup> Consiliul European: Infografic - Cadrul financiar multianual 2021-2027 și Next Generation EU: <https://www.consiliu.europa.eu/ro/policies/the-eu-budget/long-term-eu-budget-2021-2027/>

<sup>16</sup> Comisia Europeană, Bugetul UE: politica agricolă comună după 2020, Bruxelles 2018



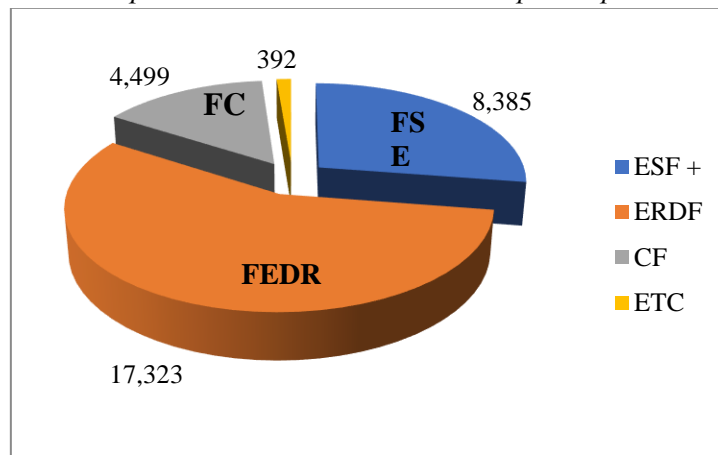
- ✓ Plățile directe către fermieri vor fi reduse începând de la 60.000 euro și plafonate pentru plăți peste 100.000 euro pe fermă. Se vor lua în considerare în totalitate și costurile cu forța de muncă. Această măsură este concepută pentru a asigura o distribuție mai echitabilă a plăților;
- ✓ Fermele mici și medii vor primi un sprijin mai mare pe hectar;
- ✓ Țările vor trebui să rezerve cel puțin 2% din alocarea lor destinată plăților directe pentru a-i sprijini pe tinerii fermieri la instalare. Acest sprijin va fi completat prin sprijin financiar pentru dezvoltarea rurală și diferite măsuri de facilitare a accesului la terenuri și la transferul acestora.
- ✓ O proporție de cel puțin 30% din fiecare alocare națională pentru dezvoltarea rurală va fi dedicată măsurilor legate de mediu și climă;
- ✓ Se preconizează că 40% din bugetul general al PAC va contribui la acțiuni climatice.

## 2.4. Bugetul fondurilor nerambursabile pentru perioada 2021-2027 la nivel național

### Alocări pentru politica de coeziune

Propunerea actuală de alocare pentru România este de 30,60 miliarde euro, distribuită la nivel de fond astfel:

Figură 6: Alocarea politicii de coeziune în România pentru perioada 2021-2027



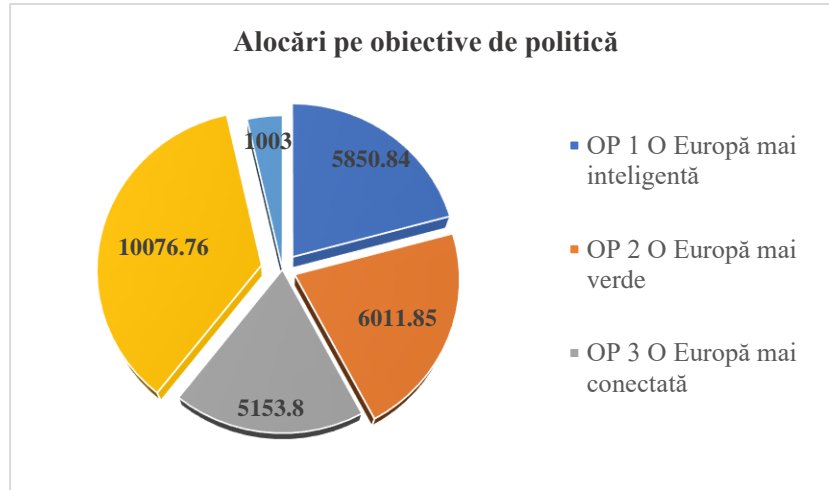
Notă: Toate cuantumulurile sunt exprimate în miliarde euro

Concentrarea tematică a politicii de coeziune este următoarea :

- 35% din FEDR pentru OP 1 (o Europa mai inteligentă)
- 30% din FEDR pentru OP 2 (o Europă mai verde)
- FEDR să contribuie cu 30% la obiectivele de schimbări climatice
- FC să contribuie cu 37% la obiectivele de schimbări climatice
- Min. 6% din FEDR pentru dezvoltare urbană
- 2% din FSE+ pentru susținerea materială a persoanelor cele mai defavorizate
- 25% din FSE+ pentru incluziune socială
- 10% din FSE+ pentru sprijinul pentru tinerii care nu au un loc de muncă

La nivel de obiectiv de politică, alocările estimative se prezintă astfel:

Figură 7: Alocări pe obiective de politică în România perioada 2021-2027

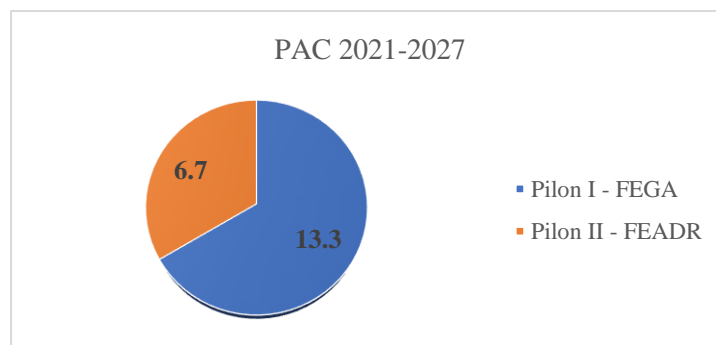


Notă: Toate cuantumulurile sunt exprimate in miliarde euro

### Alocări pentru politica agricolă comună

Pentru România este propusă suma de 20,5 miliarde euro din care 13,3 miliarde este destinată plăților directe, 363 mil EUR alocate către măsurile de sprijinire a pieței (FEGA), iar 6,7 miliarde EUR alocate pentru dezvoltarea rurală (FEADR):

Figură 8: Alocări PAC în România perioada 2021-2027



### Alocări prin Mecanismul de Redresare și Reziliență

În total, România va primi 14,248 miliarde sub formă de grant și aproximativ 14,935 miliarde sub formă de împrumuturi pentru un total de 29,2 miliarde euro.



Figură 9: Sume alocate României prin MRR<sup>17</sup>

<sup>17</sup> Sursa: <https://mfe.gov.ro/pnrr-old/#30>

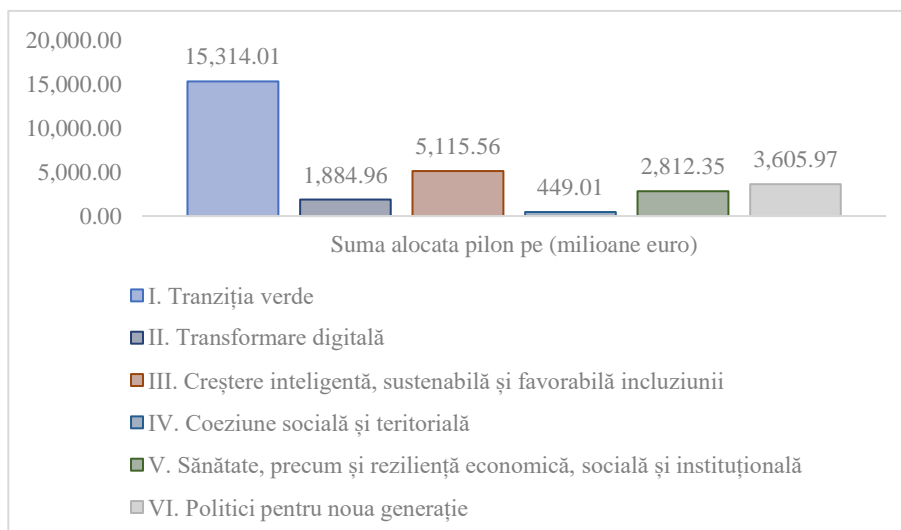
PNRR al României este structurat pe 15 componente care acoperă toți cei 6 piloni prevăzuți prin Regulament, iar distribuția sumelor este următoarea:

Denumire pilon	Denumire componenta	Suma alocata pilon pe (milioane euro)	Suma alocata pe componenta (milioane euro)
I. Tranziția verde	C1. Managementul apei	<b>15,314.01</b>	1,462.00
	C2. Păduri și protecția biodiversității		1,173.00
	C3. Managementul deșeurilor		1,239.01
	C4. Transport sustenabil		7,620.00
	C5. Valul Renovării		2,200.00
	C6. Energie		1,620.00
II. Transformare digitală	C7. Transformare digitală	<b>1,884.96</b>	1,884.96
III. Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii	C8. Reforma fiscală și reforma sistemului de pensii	<b>5,115.56</b>	456.93
	C9. Suport pentru sectorul privat, cercetare, dezvoltare și inovare		2,558.63
	C10. Fondul local		2,100.00
IV. Coeziune socială și teritorială	C11. Turism și cultură	<b>449.01</b>	449.01
V. Sănătate, precum și reziliență economică, socială și instituțională	C12. Sănătate	<b>2,812.35</b>	2,450.01
	C13. Reforme sociale		196.74
	C14. Bună guvernanță		165.60
VI. Politici pentru noua generație	C15. Educație	<b>3,605.97</b>	3,605.97

Tabel 2: Alocare PNRR pe piloni și componente

Reprezentarea grafică a PNRR-ului pe piloni este următoarea:

Figură 10: Alocarea PNRR pe piloni de investiții



## 2.5. Finanțări naționale

**PROGRAMUL NAȚIONAL DE INVESTIȚII ANGHEL SALIGNY** a fost adoptat în 3 septembrie 2021 (OUG 95/2021). Obiectivele sale de investiții au în vedere dezvoltarea infrastructurii de bază:

- alimentarea cu apă, inclusiv stații de tratare a apei;
- sisteme de canalizare, inclusiv stații de epurare a apelor uzate, canalizare pluvială și sisteme de captare a apelor pluviale;
- drumuri publice: județene, de interes local, respectiv drumuri comunale și/sau drumuri publice din interiorul localităților, precum și variante ocolitoare ale localităților
- poduri, podețe, pasaje sau punți pietonale, inclusiv pentru biciclete
- sisteme de distribuție a gazelor naturale, inclusiv a bransamentelor, precum și a racordului la sistemul de transport al gazelor naturale.

Valoarea estimată a programului Anghel Saligny este de 50 de miliarde de lei. Fiecare unitate administrativ-teritorială va avea prealocată finanțare minimă pentru cel puțin un proiect eligibil. Pentru comune, pragul este de 4 milioane lei cu TVA, conform Normelor metodologice adoptate prin Ordinul MDLPA din 22 septembrie 2021. În acest context, devine esențială demarcarea direcțiilor de complementaritate/ diferențiere față de toate celelalte programe naționale și europene, dar și monitorizarea alocării și execuției lucrărilor finanțate prin viitoarele proiecte contractate.

**COMPANIA NAȚIONALĂ DE INVESTIȚII S.A.** funcționează în baza Ordonanței nr.25/2001 privind înființarea Companiei Naționale de Investiții CNI S.A cu modificările și completările ulterioare și are ca și finanțator Guvernul României

*Program de finanțare:* Programul național de construcții de interes public sau social

*Obiectivul programului:* Construirea, reabilitarea, modernizarea, dotarea și extinderea unui obiectiv, finalizarea unui obiectiv demarat anterior de beneficiar

*Solicitanți eligibili:* Autoritățile administrației publice centrale, autoritățile administrației publice locale, alte instituții publice și instituții de interes public și persoane juridice recunoscute ca fiind de utilitate publică în condițiile legii, alte entități ce funcționează în baza unor legi speciale, inclusiv persoane fizice și juridice în cazul Subprogramului "Lucrări în primă urgență"

*Activități eligibile:* Construirea, reabilitarea, modernizarea, dotarea și extinderea unui obiectiv, finalizarea unui obiectiv demarat anterior de beneficiar:

1. Subprogramul "Săli de sport"
2. Subprogramul "Bazine de înot"
3. Subprogramul "Complexuri sportive"
4. Subprogramul "Așezăminte culturale"
5. Subprogramul "Unități și instituții de învățământ de stat"
6. Subprogramul "Patinoare artificiale"
7. Subprogramul "Unități sanitare"
8. Subprogramul "Săli de cinema"
9. Subprogramul "Lucrări în primă urgență"
10. Subprogramul "Reabilitare blocuri de locuințe situate în localități din zone defavorizate"
11. Subprogramul "Drumuri de interes local și drumuri de interes județean"
12. Subprogramul "Fose septice, microstații de epurare și sisteme de alimentare cu apă"
13. Subprogramul "Alte obiective de interes public sau social în domeniul construcțiilor"

## **PROGRAMELE DERULATE DE ADMINISTRAȚIA FONDULUI DE MEDIU**

Administrația Fondului pentru Mediu este principala instituție care asigură suportul financiar pentru realizarea proiectelor și programelor pentru protecția mediului, constituită conform principiilor europene „poluatorul plătește” și „responsabilitatea producătorului”.

Administrația Fondului pentru Mediu funcționează ca organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, în coordonarea Ministerului Mediului. Pentru autoritățile publice locale sunt relevante următoarele linii de finanțare pentru

### 1. Programul privind sprijinirea eficienței energetice și a gestionării inteligente a energiei în infrastructura de iluminat public.

*Obiectivul programului:* Creșterea eficienței energetice a sistemelor de iluminat public.

*Activități finanțate:* modernizarea sistemelor de iluminat public prin înlocuirea corpurilor de iluminat având un consum ridicat de energie electrică cu corpuri de iluminat LED, precum și achiziționarea și instalarea sistemelor de dimare/telegestiune care permit reglarea fluxului luminos la nivelul întregului obiect de investiții

### 2. Eficienta energetica in cladiri publice

*Obiectivul programului:* creșterea eficienței energetice a clădirilor publice

*Activități finanțate:*

- ✓ Îmbunătățirea izolației termice a clădirii (pereți exteriori, ferestre și uși exterioare, planșeu peste ultimul nivel, planșeu peste sol/subsol) Introducerea, reabilitarea și modernizarea, după caz, a instalațiilor pentru prepararea, distribuția și utilizarea agentului termic pentru încălzire și a apei de consum, a sistemelor de ventilare și climatizare, a sistemelor de ventilare mecanică cu recuperarea căldurii, inclusiv a sistemelor de răcire pasivă, precum și achiziționarea și instalarea echipamentelor aferente și racordarea la sistemele urbane de încălzire/răcire;
- ✓ Utilizarea surselor regenerabile de energie (energia solară, aerotermală, geotermală, hidrotermală biomasa);
- ✓ Implementarea sistemelor de management energetic având ca scop îmbunătățirea eficienței energetice și monitorizarea consumurilor de energie
- ✓ Înlocuirea corpurilor de iluminat fluorescent și incandescent cu corpuri de iluminat cu eficiență energetică ridicată și durată mare de viață, tehnologie LED;
- ✓ Respectarea cerințelor privind calitatea aerului interior prin ventilare mecanică cu unități individuale sau centralizate, după caz, cu recuperare de energie termică pentru asigurarea necesarului de aer proaspăt și a nivelului de umiditate;
- ✓ Orice alte activități care conduc la îndeplinirea realizării scopului proiectului (înlocuirea circuitelor electrice, lucrări de demontare/montare a instalațiilor și echipamentelor montate consumatoare de energie, lucrări de reparații și etanșări la nivelul îmbinărilor și străpungerilor la fațade etc.).

### 3. RABLA PLUS

*Obiectivul programului:* reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră în transporturi, prin promovarea vehiculelor de transport rutier nepoluante și eficiente din punct de vedere energetic,

*Activități finanțate:* solicitantul beneficiază de ecotichet la achiziționarea unui autovehicul nou în schimbul predării spre casare a cel puțin unui autovehicul uzat. Cu excepția cazului în care se achiziționează o motocicletă electrică, la achiziționarea unui autovehicul nou, solicitantul poate preda spre casare maximum două autovehicule uzate, beneficiind de ecotichet

## PARTENERIATE DE TIP PUBLIC-PRIVAT

O altă opțiune viabilă care a luat naștere în condițiile restricțiilor bugetare, fiind gândite să exprime o modalitate de cooperare între entitatea publică și sectorul privat pentru furnizarea unor servicii de calitate, servind ca un instrument adecvat realizării de investiții publice.

Parteneriatele de tip public-privat sunt o soluție general recomandată și promovată pentru rezolvarea problemelor sau eficientizarea serviciilor publice. Apariția Legii nr. 39/2018 (cu modificările și completările ulterioare) care reglementează parteneriatul public-privat este privită drept o oportunitate reală de a implementa proiectele propuse.

La nivelul administrațiilor publice există posibilitatea dezvoltării parteneriatelor de tip public-privat în diverse domenii. În urma adoptării legii parteneriatului public-privat s-ar putea externaliza o serie de servicii și activități publice, partenerii locali putând fi atât mediul de afaceri, cât și sectorul nonprofit.

### 2.6. Tendințe internaționale privind dezvoltarea comunităților rurale și periurbane

*„Zonele noastre rurale găzduiesc peste 50% dintre europeni. Ele sunt țesătura societății noastre și bătăile inimii economiei noastre. Diversitatea peisajului, culturii și patrimoniului reprezintă una din cele mai remarcabile și definitorii caracteristici din Europa. Ele reprezintă o parte esențială a identității și a potențialului nostru economic. Vom prețui și conserva zonele noastre rurale și vom investi în viitorul lor”.* Cu aceste cuvinte Ursula von der Leyen, președintele Comisiei Europene a lansat inițiativa Viziune pe termen lung pentru zonele rurale, în iunie 2019<sup>18</sup>.

Viziunea pe termen lung pentru zonele rurale pînă în 2040 este axată pe 4 domenii complementare de acțiune către și pentru zonele rurale mai puternice, mai conectate, mai reziliente și mai prospere până în 2040:

1. **zone rurale mai puternice:** zonele rurale trebuie să devină puternice și vibrante. Permișiunea atât pentru femei cât și pentru bărbați să fie parte activă la politicile și procesele de luare a deciziilor, implicând toți factorii interesați, precum și toate nivelurile de guvernare este esențială. Ar trebui dezvoltate soluții inovatoare pentru furnizarea de servicii, valorificând la maxim posibilitățile oferite de instrumentele digitale și încurajând puternic inovarea socială.

2. **zone rurale conectate:** dezvoltarea în continuare a zonelor rurale impune ca acestea să fie bine conectate între ele, de zonele peri-urbane și urbane. Acest lucru le va face mai ușor accesibile îmbunătățind accesul la o gamă mai largă de servicii pentru comunitățile locale. Îmbunătățirea serviciilor și conexiunilor de transport public, precum și dezvoltarea infrastructurii digitale sunt esențiale pentru creșterea conectivității zonelor rurale.

3. **Zone rurale mai reziliente:** conservarea resurselor naturale, grija pentru mediu și conservarea moștenirii culturale vor duce la creșterea rezilienței la schimbările climatice, la pericolele naturale precum și la crizele economice. Zonele rurale, în calitate de furnizori de servicii care protejează ecosistemele și contribuie la reducerea emisilor de carbon, au un rol cheie de jucat în viitoarea economie durabilă și circulară.

4. **Zone rurale mai prospere:** Zonele rurale pot deveni mai prospere prin diversificarea activităților economice către noi sectoare cu efecte pozitive asupra ocupării forței de muncă și creșterea valorii adăugate a activităților agricole și agroalimentare.

---

<sup>18</sup> Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor „O viziune pe termen lung pentru zonele rurale ale UE – Către zone rurale mai puternice, conectate, reziliente și prospere până în 2040”, Bruxelles, (COM(2021) 345 final, 30.06.2021

În aprilie 2017, Comisia Europeană a lansat „Planul de Acțiuni al Uniunii Europene privind satele inteligente”. Așa cum menționa Comisarul European Phil Hogan *satele inteligente sunt despre oameni* (referindu-se la locuitorii din rural cu inițiative în a găsi soluții practice – atât la provocările grave cu care se confruntă, cât mai ales la noile oportunități de transformare a zonelor rurale).

*Inteligent înseamnă folosirea tehnologiilor digitale* atunci când este cazul și nu pentru că sunt la modă. Satele inteligente folosesc adesea tehnologii digitale. Însă acestea sunt doar câteva dintre instrumentele disponibile.

*Inteligent înseamnă să gândești în afara satului.* Unele inițiative se desfășoară la nivelul satului, dar majoritatea implică și vecinătățile, grupurile de sate, orașele mici și legăturile cu orașele.

*Inteligent înseamnă crearea unor noi forme de cooperare și alianțe:* între fermieri și alte persoane implicate în agricultură și mediul rural; între municipalități; sectorul privat și societatea civilă; de jos în sus (bottom-up) și de sus în jos (top-down).

*Inteligent înseamnă să gândești de unul singur.* Nu există un model sau o soluție standard pentru satele inteligente – este vorba despre localnici care folosesc bunurile și resursele locale, se folosesc de cunoștințele disponibile și iau inițiative. Orașele inteligente tind să se concentreze mai mult pe volumul mare de date și informații, cât și pe oportunitățile de transformare a felului în care orașele funcționează prin tehnologii digitale interconectate.

Satele inteligente nu sunt doar o extensie a acestor principii în zonele dispersate. Satul inteligent se concentrează mai ales pe comunitățile locale care se implică în viitorul zonei lor – deseori, dar nu exclusiv, cu ajutorul tehnologiilor digitale. Planul de Acțiuni al Uniunii Europene privind satele inteligente face de asemenea trimiteri specifice la nevoia de a depăși inițiativele individuale izolate. Conform Declarației 2.0 de la Cork<sup>19</sup>, planul recomandă dezvoltarea unor abordări integrate. Planul menționează: „*avem nevoie de abordări strategice care să sprijine factorii de decizie, persoanele active și promotorii de proiecte de pe teren să ofere rezultate, luând în considerare, comparativ, punctele tari și nevoile specifice din teritoriul în cauză*”.

Satele inteligente pot fi considerate centre în cadrul cărora localnicii și factorii de decizie de la diverse nivele testează soluții inovatoare la provocările majore ale traiului în mediul rural. Astfel, se încearcă folosirea la maximum a oportunităților care pot contribui la consolidarea vitalității rurale în Europa. Atât provocările, cât și oportunitățile variază în funcție de zonele rurale și între diferite regiuni ale Europei. Este deosebit de important să fie înțeles contextul și punctul de plecare inițial al strategiilor și proiectelor individuale care contribuie la satele inteligente. Activitatea tematică a Rețelei Europene pentru Dezvoltare Rurală a identificat cinci factori cheie ai satelor inteligente. Primii doi sunt adesea considerați drept amenințări sau provocări, în timp ce ultimii trei implică atât riscuri cât și oportunități pentru zonele rurale. Acești factori sunt interconectați îndeaproape, iar digitalizarea poate fi considerată o temă transversală:

- ✓ Acțiuni privind depopularea și schimbările demografice;
- ✓ Identificarea soluțiilor locale privind reducerile de fonduri și centralizarea serviciilor publice;
- ✓ Explorarea legăturilor cu orașele și orașele mici;
- ✓ Maximizarea rolului zonelor rurale în tranziția către economia circulară, cu emisii reduse de carbon;
- ✓ Promovarea transformării digitale a zonelor rurale

---

<sup>19</sup> Declarația Cork 2.0 - O viață mai bună în zonele rurale. [https://enrd.ec.europa.eu/sites/default/files/cork-declaration\\_ro.pdf](https://enrd.ec.europa.eu/sites/default/files/cork-declaration_ro.pdf).

Multe zone rurale din Uniunea Europeană suferă din cauza unor probleme cum ar fi lipsa oportunităților de angajare atractive, lipsa de personal calificat, investiții insuficiente în infrastructuri și servicii esențiale, precum și din cauza exodului tinerilor. Rezolvarea acestora are în vedere, în mod special, crearea de locuri de muncă și reînnoirea generațiilor, aducerea în zonele rurale a locurilor de muncă și creșterea economică propusă de Comisie, promovarea incluziunii sociale și a dezvoltării de sate inteligente în mediul rural al întregii Europe.

Abordarea sate inteligente înseamnă:

- ↳ Dezvoltarea potențialului local, uman, de mediu și economic:
  - ✓ dezvoltarea antreprenoriatului, crearea și menținerea locurilor de muncă;
  - ✓ infrastructura educațională;
  - ✓ sprijinirea lanțului scurt dintre producători și consumatori;
  - ✓ acțiuni privind includerea energiei regenerabile;
  - ✓ reducerea diferențelor economice dintre mediul rural și urban.
  
- ↳ Revitalizarea și îmbunătățirea serviciilor publice de bază:
  - ✓ includerea serviciilor digitale în eficientizarea administrației locale;
  - ✓ asigurarea serviciilor de transport.
  
- ↳ Îmbunătățirea condițiilor de viață:
  - ✓ dezvoltarea și îmbunătățirea serviciilor medicale și de îngrijire la domiciliu;
  - ✓ crearea de centre multi-service/multi-funcționale pentru comunitățile locale.

Creșterea atractivității zonelor rurale din zonele metropolitane și nu numai, în țările vest europene, a fost realizată prin crearea de locuri de muncă locale, prin sprijinirea înființării de parcuri industriale și crearea unor condiții care să crească numărul locuitorilor. Ca o consecință directă, au crescut exponențial veniturile la bugetul local, localitățile respective devenind mici orașe și multe dintre ele au acum infrastructură mai bună decât majoritatea centrelor urbane. În România, cele mai importante parcuri industriale din mediul rural sunt în județul Cluj în comunele Florești, Jucu, Feleacu, Poieni; în județul Prahova, în comunele Ariceștii Rahtivani, Brazi, Bănești; în județul Sibiu în comunele Șura Mică, Șelimbăr; în județul Alba, în comuna Ciugud; în județul Bihor, în comunele Tileagd și Săcueni. În județul Iași, comunele Miroslava și Lețcani au reușit dezvoltarea de parcuri industriale cu rezultate remarcabile.



# Capitolul 3. Evaluarea teritorială, socio- economică și culturală a comunei Meseșenii de Jos

## 3.1 Caracterizarea teritorială

### 3.1.1. Așezare geografică și scurt istoric

Comuna Meseșenii de Jos este situată în partea central-sud-vestică a județului Sălaj, cuprinzând în limitele administrative o parte a versantului vestic al culmii Meseșului și o parte din sud-estul depresiunii centrale a Șimleului. În latitudine este cuprinsă între 47°05' și 47°11' latitudine nord, iar în longitudine între 22°54' și 23°03' longitudine est.

Accesul în comuna se face prin drumul județean DJ 191C.

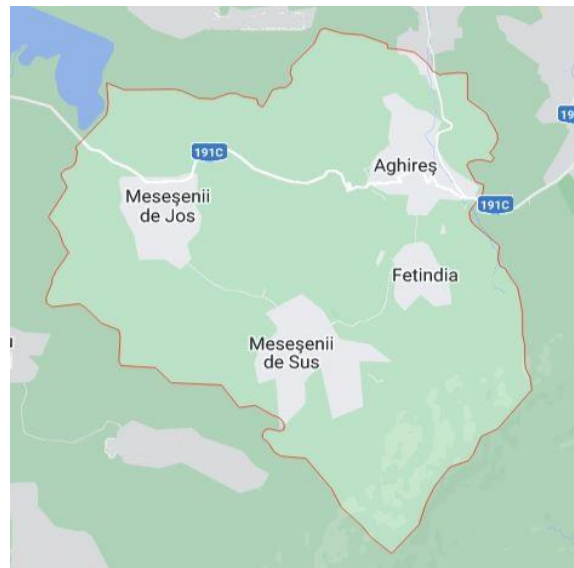
Comuna Meseșenii de Jos, cu o suprafață a teritoriului administrativ de 62,86 km<sup>2</sup>, este amplasată la poalele Munților Meseș, în Depresiunea Crasnei, coborând spre piațeta de adunare a apelor de la Vîrșolt. Comuna reprezintă 1,61% din suprafața județului Sălaj.

Din punct de vedere administrativ comuna este alcătuită din patru sate: Meseșenii de Jos - sat reședință de comună situat la o distanță de 12 km față de Municipiul Zalău, Aghireș, Fetindia și Meseșenii de Sus.

Toate localitățile comunei Meseșenii de Jos sunt de tip rural și au o funcție agricolă, de creștere a animalelor și cultivare a plantelor, în special a cerealelor. Distanța medie între așezări este de 5 km. Localitatea Meseșenii de Jos este reședința de comună, situată în nord-vestul comunei, pe Valea Colițca, afluent al Crasnei. Satul Meseșenii de Sus ca întindere a vetrei și ca număr de gospodării este cel mai mare, fiind așezat în partea central-sud-vestică a comunei, de-a lungul Văii Colițcâi și a afluenților ei și pe interfluviile acestora. Satul Aghireș este situat în partea de nord-est a comunei, pe cursul mijlociu al Văii Miții și pe versanții acesteia, iar satul Fetindia este situat în partea central-estică, fiind cel mai restrâns atât ca vatră, cât și ca număr de locuitori.

Cadrul natural favorabil este factorul determinant al stabilirii de așezări în această zonă din cele mai vechi timpuri, satele fiind atestate documentar după cum urmează:

- Meseșenii de Sus – așezare menționată încă din 1213, fiind cea mai veche atestare documentară cu denumirea de „*Oláh Keczel*“, „*Cățelul Român*“, „*Cățelul*“.
- Meseșenii de Jos – atestat în anul 1341 sub denumirea de „*Magyar Keczel*“, „*Cățelul Unguresc*“, „*Cățalușea*“, trecând printr-o succesiune de denumiri în decursul anilor.
- Aghireș – așezare care datează din 1361 cu numele de „*Egrespatak*“.



Figură 11: Comuna Meseșenii de Jos

- d. Fetindia – așezare din anul 1549 cu denumirea de „Gurzofalva”<sup>20</sup>

În trecut, denumirile satelor au fost date atât de așezarea lor geografică cât și de caracteristicile florei sau numelor unor mai proprietari de pământuri. Aceste denumiri au suferit modificări în timp, stergându-se amprenta anilor grei, iar prin Decretul 799/1964 toate satele au rămas cu numele de azi neschimbate.

Încarcatura istorică a comunei este strâns legată de prezența liniei de apărare a Imperiului Roman, formată din turnuri și castre dispuse pe granița acestuia și care marca granița provinciei Dacia Porolissensis. Ruinele unor astfel de bastioane de apărare se regăsesc în zonele înalte din moșia satului Meseșenii de Sus, ruine care se pot distinge și acum, după multe secole de uitare. Ulterior stăpânirii romane, teritoriul comunei a rămas în stăpânirea dacilor liberi.

Vecinii comunei sunt după cum urmează: în partea de nord se mărginește cu comunele Hereclean și Vîrșoț, la est cu teritoriul Municipiul Zalău, la vest și sud-vest cu comunele Crasna și Horoatu Crasnei, iar la sud-est cu comunele Buciumi și Agrij.



Figură 12: Amplasarea Comunei MESEȘENII DE JOS în județul Sălaj (culoarea roz)<sup>21</sup>



Figură 13: Amplasarea Comunei MESEȘENII DE JOS în teritoriul național<sup>22</sup>

### 3.1.2. Relieful

Comuna Meseșenii de Jos se află într-o zonă colinară, parte a Dealurilor Sălajului, în apropierea Munților Meseș, în cadrul unei naturi pitorești, păduri de conifere amestecate cu coronamentele foioaselor, care dau o multiplă paletă de culori pe fondul verde al pajiștilor, cu un relief diversificat. Relieful colinar al depresiunii are o altitudine cuprinsă între 200-500 m.

Comuna Meseșenii de Jos cuprinde în limitele administrative partea centrală a versantului de vest al Meseșului și o zonă redusă din partea estică a depresiunii-golf a Șimleului. Relieful acestei zone a fost supus de-a lungul erelor geologice la multe schimbări. Masivul Meseșului reprezintă un horst îngust de la 1-3 km. Ceea ce caracterizează culmea Meseșului din punct de vedere morfologic este evoluția sa avansată, deși îngustimea crestei principale face să se distingă foarte greu vechile suprafețe de eroziune Munții Meseș se prezintă în forma dinților unui ferăstrău constând dintr-o alternanță deasă de vârfuri înalte și alte cu 200-300 m sub nivelul vârfurilor. În altitudine toate satele sunt situate între 250-400 metri: Meseșenii de Jos și parțial Aghireșul sunt situate sub 300 metri, Fetindia între 300-350

<sup>20</sup> Sursa: Ghidul turistic al județului Salaj (2021). Institutia Prefectului Județul Salaj. Zalău.

<sup>21</sup> Sursa: [https://ro.wikipedia.org/wiki/Comuna\\_Meseșenii\\_de\\_Jos,\\_Sălaj](https://ro.wikipedia.org/wiki/Comuna_Meseșenii_de_Jos,_Sălaj)

<sup>22</sup> Sursa: Strategia de dezvoltare turistică a municipiului Zalău și zonei periurbane (2011). Casa Cartii de Stiinta. Cluj-Napoca

metri, iar Meseșenii de Sus între 300-400 metri. Referitor la fizionomia vetrei satelor se poate arăta că toate au formă poligonală-tentaculară, cu textură mixtă (regulată-neregulată) și cu structură răsfirată.

Relieful se caracterizează prin asimetria văilor, a teraselor și luncilor printr-o îngustare a interfluviilor principale, cu apariția unor înșeuări ce permit cu ușurință trecerea dintr-o parte în alta a lor. Zona se caracterizează printr-o dinamică activă a reliefului cu procese date de eroziunea areală și liniară, combinată pe alocuri cu alunecări de teren.

O altă caracteristică a regiunii sunt numeroasele depresiuni erozive de contact dezvoltate în lungul faliiilor dintre cristalini și bazin. Culmile care vin din munți și ajung la marginea bazinului nu-și păstrează panta lor uniformă, ci relieful scade deodată cu câțiva metri, pentru ca ulterior în cuprinsul depozitelor pliocene să se ridice din nou și apoi să scadă iarăși definitiv în interiorul bazinului.

Astfel, relieful predominant de pe raza comunei este cel deluros, altitudinea maximă fiind în partea de sud-est (750m), iar altitudinea minimă este localizată în localitatea Meseșenii de Jos (250m). Munții aflați în apropierea localităților ating altitudini de peste 700, aceștia fiind împădușiți.<sup>23</sup>

Altitudinile maxime în culmea Meseșului sunt în Osoiul Ciontului, Osoiul Stânei, Osoiul Bisericii. Procesele morfologice actuale sunt alunecările de teren, surpările și prăbușirile de maluri, procesele de spălare areală și procesele torențiale. Procesele de spălare areală sunt generate de acțiunea apelor de ploaie și se desfășoară pe toată suprafața versanților. De pe un hectar într-un an se scurge o masă de aluviuni de 0,45 tone în bazinul Crasnei. Procesele torențiale acționează intens în perioadele de primăvară, la topirea zăpezilor și mai cu seamă în zonele lipsite de covor vegetal producând ogașe, ravene și agestre dezvoltate. Dezvoltarea proceselor torențiale este favorizată și de activitatea umană prin culturi agricole, pășunat și exploatarea forestieră efectuate nerațional. Prevenirea și diminuarea acestor fenomene poate fi înfăptuită prin executarea arăturilor pe direcția curbelor de nivel, prin plantarea unor fâșii arbustive, prin terasări, prin plantații de pomi fructiferi ori de arbori.



Figură 14: Peisaj din Munții Meseșului și Vârful Osoiul Ciontului (825m)<sup>24</sup>

### 3.1.3. Rețeaua hidrografică

Comuna Meseșenii de Jos este străbătută de numeroase pâraie, care coboară din Munții Meseș, îndreptându-se spre nord sau nord-nord-vest – aceste pâraie se grupează în două microbazine hidrografice. Aceste pâraie se grupează, colectându-le valea Colița care se varsă în barajul de acumulare Vîrșoț.

În vest, Valea Colița colectează pâraiele: Cornilor, Buticii, Briscăneștilor, Bocului, Gropii Mari, Turzii, Mestecenilor, Carpinilor, Pustei, Zelebus, Catrici. După ieșirea din comună primește

<sup>23</sup> Sursa: *Planul Strategic de Dezvoltare a comunei Meseșenii de Jos, județul Sălaj* (2015). Fundația CAMPP Cluj-Napoca.

<sup>24</sup> Sursa: *Strategia de dezvoltare turistică a municipiului Zalău și zonei periurbane* (2011). Casa Cărții de Știință. Cluj-Napoca, pag. 205

Pârâul Grepșa și Pârâul Hosului. Valea Colița confluează în râul Crasnei la nord de localitatea Vîrșoț, din care este alimentată populația și industria municipiului reședință de județ – Zalău. În est, Valea Miței, afluent al pârâului Zalău, colectează Pârâul Fetindia, Pârâul Cerbului și Pârâul Râpișori.

La contactul între Dealurile Vestice cu Câmpia Vestică, aliniamentul hidrotermal este marcat de zăcămintele care au determinat dezvoltarea în timp a unor stațiuni cunoscute sau a unor amenajări de importanță locală, mai mult cu caracter agremental, printre care se număra și Meseșenii de Sus, sat component a comunei Meseșenii de Jos. În sudul satului Meseșenii de Sus, la poalele culmii Munții Meseșului, într-o zonă de dealuri împădurite, cu climat plăcut, într-un cadru natural plin de pitoresc au fost exploatate două izvoare cu ape sulfuroase, sulfatate, bicarbonate, calcice și hipotone. Izvoarele au un debit de 2 litri/secundă și o mineralizare de 2,5 grame/litru. Apele acestor izvoare sunt indicate pentru afecțiuni ale aparatului locomotor, ale sistemului nervos periferic, ginecologic și tromboflebite.

Din punct de vedere genetic, suprafețele lacustre pot fi de origine naturală sau antropică. Din cea de a doua categorie face parte lacul de acumulare de la Vîrșoț, din care este alimentată populația și industria municipiului reședință de județ Zalău. O parte mică din suprafața acestui lac de acumulare aparține teritoriul comunei Meseșenii de Jos. Inițial a fost realizată în scop economic și anume: aprovizionare cu apă potabilă, regularizarea curgerii prin controlul regimului scurgerii văilor. Cu timpul a devenit componentă organică în peisajul zonei, integrându-se astfel ambianței și multiplicând valențele peisagistice.

#### 3.1.4. Vegetație și faună

În comuna Meseșenii de Jos, vegetația predominantă este compusă din păduri de foioase cu poieni, formațiunile vegetale naturale fiind gorunetele, fagetele și pajiștile. Pădurile de conifere se regăsesc în plantațiile tinere, fagul se regăsește în culmea Meseșului, împreună cu carpenul, teiul, ulmul și paltinul.<sup>25</sup>

Fauna întâlnită în această zonă este specifică zonei de pădure și de luncă. Elementele faunistice mai răspândite sunt: mistrețul, căprioara, iepurele, lupul, fazanul, vulpea, jderul, veverița, viezurele. Unele din aceste specii s-au înmulțit considerabil în ultimii ani datorită faptului că nu sunt vâdate, se aventurează și în zonele locuite producând pagube în culturile agricole sau efectivul de animale. În zonele cu pajiști secundare și derivate apar mai frecvent iepurele și vulpea.

Păsările sunt prezente prin: fazan, pițigoi, mierla, ciocănitoarea, gaița, graurele, potârnichea, rața sălbatică, corbi. În ultimii ani se semnaleză o înlocuire a efectivelor de rândunici cu un număr mare de lăstuni.

#### 3.1.5. Climă

Comuna Meseșenii de Jos se află într-o zonă temperat - continentală moderată, caracterizată prin temperaturi medii anuale de 8,5°C, ierni blânde și veri nu prea călduroase, precipitații relativ bogate, toate acestea pe fondul condițiilor locale de relief care impun și unele mici diferențe microclimatice.

Temperatura medie anuală este 6-8 grade, luna cea mai caldă fiind iulie, iar cea mai rece ianuarie. Precipitațiile medii anuale sunt cuprinse între 450-700 l/mp.

Un fenomen meteorologic ce determină pagube destul de mari, dar care afectează suprafețe destul de restrânse, este grindina, care se produce cu deosebire în timpul verii însoțind ploile ce urmează perioadei de secetă.

---

<sup>25</sup> Sursa: *Planul Strategic de Dezvoltare a comunei Meseșenii de Jos, județul Sălaj* (2015). Fundația CAMPP Cluj-Napoca.

Datorită factorilor climatici, cultura cu un randament ridicat este cultura cartofului și plantațiile de pomi fructiferi

### 3.1.6. Solul și resursele solului

Întrucât structura reliefului este variată, solul este sărac, în bună parte arid, acoperit de păduri și fânețe, aceasta, în primul rând, datorită altitudinii, dar și structurii petrografice și condițiilor climatice.

Cele mai importante resurse ale solului rămân, în zonă, pădurile, pășunile și fânețele naturale.

Sunt întâlnite patru clase de soluri, respectiv: molisoluri, argiluvisoluri, soluri hidromorfe și soluri neevoluate, trunchiate sau desfundate.

Molisolurile sunt cele mai răspândite soluri din România, sunt soluri tinere, slab-moderat evaluate, în condiții de drenaj natural moderat până la bun. Apa freatică este situată la peste 5-10 m adâncime.

Argiluvisolurile sunt soluri de culoare deschisă, cu profile net diferențiat, cu acumulare de humus brut nesaturat, cu însușiri fizice, fizico-chimice, chimice și biochimice și cu potențial de fertilitate moderat. Sunt folosite atât în agricultura ca teren arabil, îndeosebi pentru culturi de cereale și plante tehnice sau furajere, cât și în silvicultură, pomicultură și viticultura sau pentru pășuni și fânețe.

Solurile hidromorfe sunt în general predominant argiloase și sunt reprezentate de soluri negre de fâneță umedă, humicogleice și a lăcoviștilor. Ele sunt utilizate predominant pentru pășuni și fânețe. În condițiile îndepărtării excesului de umiditate prin drenaje și desecări ar putea fi folosite și în cultura plantelor de câmp.

În ceea ce privește, solurile neevoluate, trunchiate sau desfundate, acestea înglobează soluri foarte diferite, în general într-un stadiu incipient de evoluție din diferite cauze. Unele sunt recente ca vârstă, altele evoluează de mult timp, dar pe roci compacte, rezistente la procesele de solificare, alteleori motivul este eroziunea de suprafață a apei sau eroziunea eolină. În alte cazuri aceste soluri, în stadiu incipient de evoluție, provin din tipuri bine formate anterior, dar care au fost fie trunchiate de o eroziune avansată sau decopertate de om, fie amestecate total prin desfundări (solul desfundat). Fertilitatea acestor soluri este redusă, cu excepția celor aluviale și desfundate.

Solurile erodate: se întâlnesc pe versanții puternic înclinați, ele pot apărea în urma defrișărilor, fie în urma pășunatului excesiv, fără a se lua măsuri de regenerare a vegetației și care sunt supuse eroziunii de suprafață.

## 3.2. Caracterizare demografică

În contextul în care Uniunea Europeană este alarmată de îmbătrânirea populației, model demografic caracterizat prin scăderea ratei natalității manifestată concomitent cu sporirea speranței de viață, reflectată într-o structură a populației cu o vârstă mai înaintată, această analiză trebuie să urmărească îndeaproape care sunt implicațiile la nivelul populației cu vârstă școlară, asistenței medicale, participării la forța de muncă, sistemului de protecție socială, sistemului de securitate socială și asupra segmentului finanțelor publice etc. Analiza modificărilor demografice înregistrate la nivelul unei comune oferă informații cu privire la tendințele demografice din următoarea perioadă.

### 3.2.1 Indicatori demografici

Principalii indicatori demografici la nivelul comunei Meseșenii de Jos, în perioada 2014-2020 sunt următorii:

Tabel 3: Principalii indicatori demografici 2014-2020

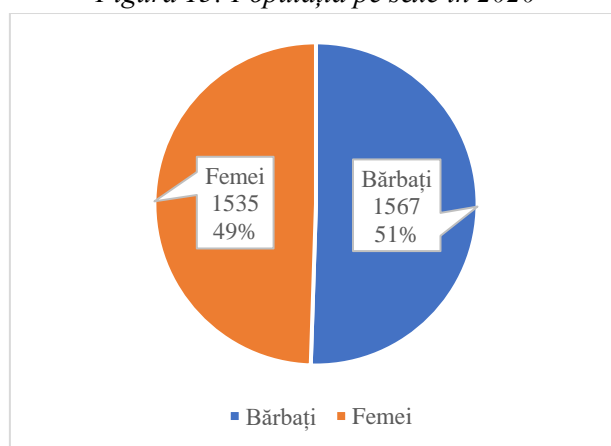
Denumire indicator	Anul						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Populația totală (stabilă)	3129	3126	3131	3146	3129	3117	3102
Bărbați	1562	1563	1566	1573	1573	1584	1567
Femei	1567	1563	1565	1573	1556	1533	1535
Născuți vii	33	30	33	31	29	24	34
Decedați	47	53	47	36	50	53	46
Căsătorii	15	11	9	14	11	8	9
Divorțuri	3	5	5	2	7	3	3
Stabiliri de domiciliu în localitate (inclusiv migrația internațională)	58	66	84	77	60	64	74
Plecări cu domiciliul din localitate (inclusiv migrația internațională)	53	43	60	63	42	56	49
Stabiliri de reședință în localitate	16	15	34	14	8	19	126
Plecări cu reședința din localitate	26	15	31	46	37	39	44

Sursa: prelucrare date INS

### Populația comunei pe sexe în anul 2020

În anul 2020, populația totală a comunei a fost de 3102, din care 1567 populație de sex masculin (reprezentând 51% din totalul populației) și 1535 populație de sex feminin (reprezentând 49% din totalul populației). Se observă astfel, o structură echilibrată a populației din punct de vedere al sexului.

Figură 15: Populația pe sexe în 2020

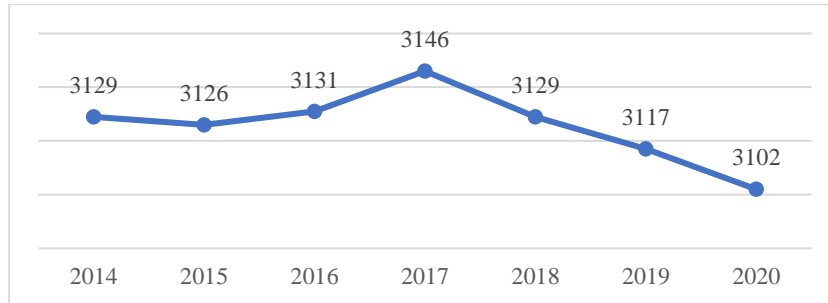


Sursa: Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de INS

### Evoluția populației în perioada 2014-2020

Sub formă de grafic, la nivelul comunei Meseșenii de Jos, pentru perioada 2014-2020, evoluția populației este următoarea:

Figură 16: Evoluția numărului de locuitori în perioada 2014-2020

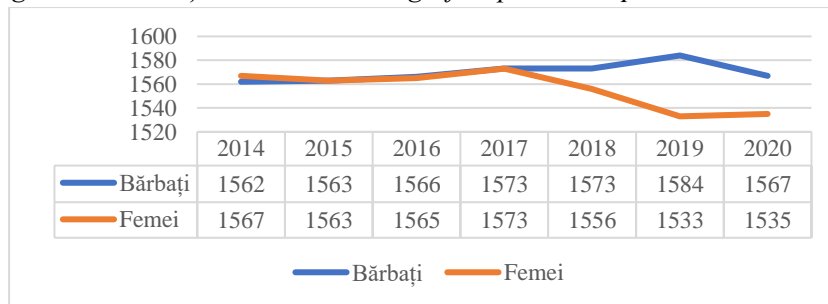


Sursa: Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de INS

În perioada anilor 2014-2020, numărul populației comunei a oscilat de la an la an, atingând efectivul maxim de locuitori în anul 2017 (3146 de persoane). Perioada 2017-2020 este marcată de o scădere accentuată a populației.

### Evoluția structurii demografice pe sexe în perioada 2014-2020

Figură 17: Evoluția structurii demografice pe sexe în perioada 2014-2020



Sursa: Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de INS

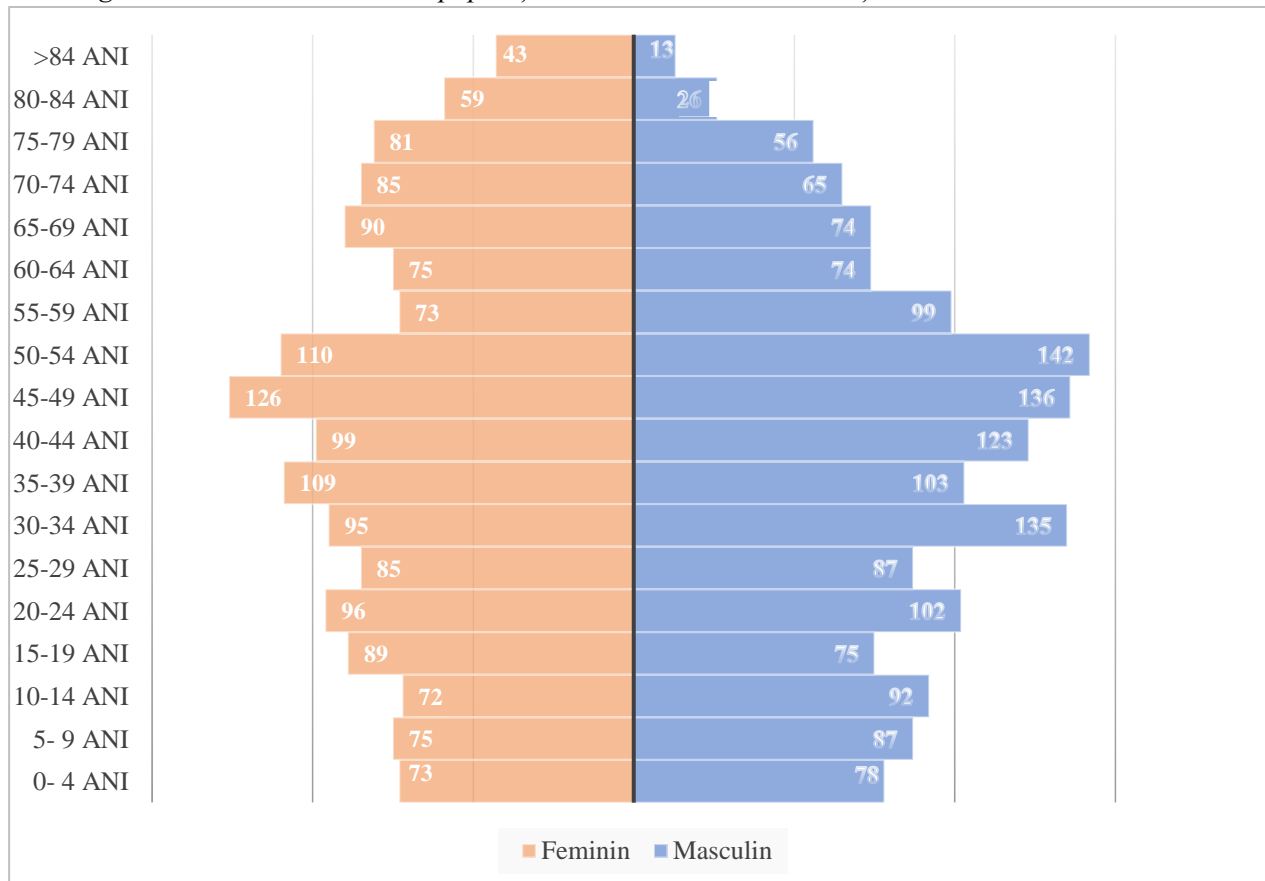
Din punct de vedere al evoluției structurii demografice pe sexe, în perioada de referință 2014-2020, numărul persoanelor de sex masculin este egal sau majoritar numărului persoanelor de sex feminin.

### Piramida vârstelor în anul 2020

Piramida demografică prezintă distribuția populației în funcție de sex și de grupele de vârstă de cinci ani. Fiecare bară corespunde ponderii sexului și grupei respective de vârstă din totalul populației (bărbați și femei împreună). Piramida demografică reprezentată mai jos (pe baza datelor din data de 1 iulie 2020) este îngustă în partea de jos și capătă o formă romboidală treptată datorită categoriilor de populație din generația „baby-boom”. Acest aspect romboidal este o urmare a ratelor sporite de fertilitate de la mijlocul anilor 1960 (generația născută în cadrul exploziei demografice postbelice, cunoscută ca generația Baby Boomers). Această categorie de populație continuă să reprezinte o parte importantă a populației apte de muncă. Totodată, generația Baby Boomers se apropie de vârsta pensionării în următorii 10 ani. Majoritatea persoanelor din această generație înaintea spre vârful piramidei demografice, astfel încât tranșa inferioară a populației în vârstă de muncă și a tinerilor devine din ce în ce mai îngustă.

În comuna Meseșenii de Jos, populația tânără (0-14 ani) este reprezentată de 477 de persoane, respectiv 14,89%, populația îmbătrânită (65 de ani și peste) este reprezentată de 592 de persoane, respectiv 17,41% și populația activă sau adultă (15-64ani), reprezentată de 2033 de persoane, are ponderea cea mai mare din total de 56,93% din totalul populației.

Figură 18: Piramida vârstelor populației stabilite in comuna Meseșenii de Jos in anul 2020



Sursa: Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de INS

Piramida vârstelor evidențiază disproporțiile care pot apărea în structura populației. Baza îngustă și forma amorfă a piramidei ce reflectă populația anului 2020 pe vârste, este caracteristică populațiilor îmbătrânite.

Tabel 4: Structura populației pe grupe de vârstă in anul 2020

Grupa de vârstă	Anul 2020		
	Total persoane	Masculin	Feminin
<b>0- 4 ani</b>	151	78	73
<b>5- 9 ani</b>	162	87	75
<b>10-14 ani</b>	164	92	72
<b>15-19 ani</b>	164	75	89
<b>20-24 ani</b>	198	102	96
<b>25-29 ani</b>	172	87	85
<b>30-34 ani</b>	230	135	95
<b>35-39 ani</b>	212	103	109
<b>40-44 ani</b>	222	123	99



<b>45-49 ani</b>	262	136	126
<b>50-54 ani</b>	252	142	110
<b>55-59 ani</b>	172	99	73
<b>60-64 ani</b>	149	74	75
<b>65-69 ani</b>	164	74	90
<b>70-74 ani</b>	150	65	85
<b>75-79 ani</b>	137	56	81
<b>80-84 ani</b>	85	26	59
<b>85 ani și peste</b>	56	13	43

Sursa: prelucrare date INS

### Evoluția demografică

Dacă facem o comparație cu restul țării constatăm că evoluția demografică a comunei Meseșenii de Jos este diferită față de tendințele de la nivel național, regional și județean. Tendința de îmbătrânire este vizibilă la toate nivelurile, în cazul comunei ponderea populației de peste 65 de ani (19,08%) este cu 2-3 procente peste cele la nivel național, regional și județean.

Tabel 5: Ponderea populației pe categorii de vârstă în populația totală – comparație

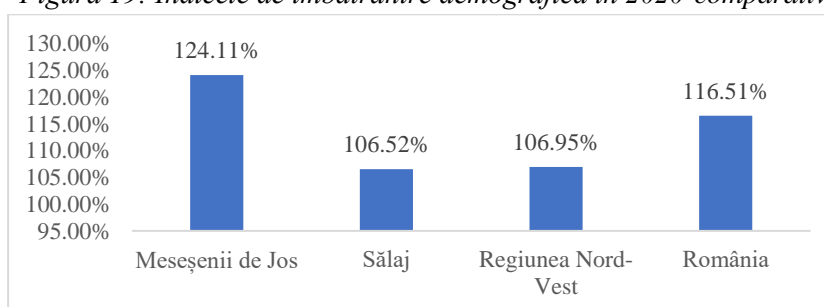
	0-14 ani			15-64 ani			65+ ani		
	1992	2015	2020	1992	2015	2020	1992	2015	2020
<b>Meseșenii de Jos</b>	17.58%	15.39%	15.38%	64.32%	65.58%	65.54%	18.11%	19.03%	19.08%
<b>Sălaj</b>	22.14%	16.01%	16.04%	65.64%	68.18%	66.87%	12.22%	15.81%	17.09%
<b>Regiunea Nord-Vest</b>	23.16%	15.34%	15.23%	66.28%	69.96%	68.48%	10.55%	14.70%	16.29%
<b>România</b>	22.59%	14.90%	14.72%	66.40%	69.63%	68.14%	11.01%	15.47%	17.14%

Sursa: Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de INS

### Gradul de îmbătrânire a populației

Gradul de îmbătrânire demografică a populației comunei Meseșenii de Jos este de 124%. Acest indicator reprezintă numărul persoanelor vârstnice (de 65 ani și peste) care revine la 100 de persoane tinere (sub 15 ani). Astfel, în comuna Meseșenii de Jos, 124 de persoane vârstnice revin la 100 de tineri, ceea ce indică un grad avansat de îmbătrânire a populației. Gradul de îmbătrânire demografică este cu mult superior celui înregistrat la nivel județean (106,52%), regional (106,95%) și național (116,51%), acești indicatori reprezintă îmbătrânirea populației și un deficit de populație tânără.

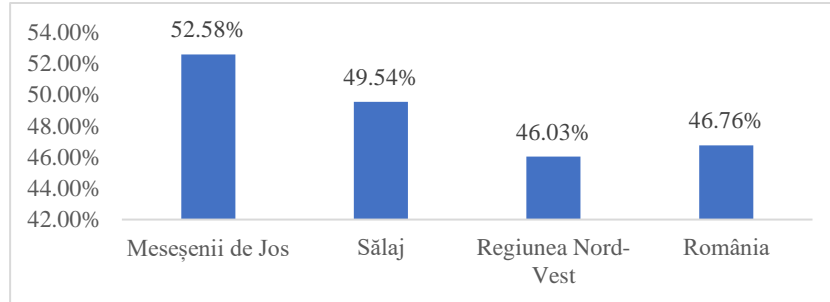
Figură 19: Indicele de îmbătrânire demografică în 2020-comparativ



Sursa: Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de INS

În ceea ce privește **gradul de dependență demografică** (raportul dintre numărul populației de 0 - 14 ani și peste 65 ani, pe de o parte, și numărul populației cu vârsta cuprinsă între 15 - 64 ani), 52 de persoane aflate în vârstă de lucru susțin 100 de persoane inactive. Gradul de dependență demografică de 52,58% este cel mai ridicat pentru comuna Meseșenii de Jos, comparativ cu cel de la nivel județean de 49,54%, de la nivel regional de 46,03% și cel de la nivel național de 46,76%.

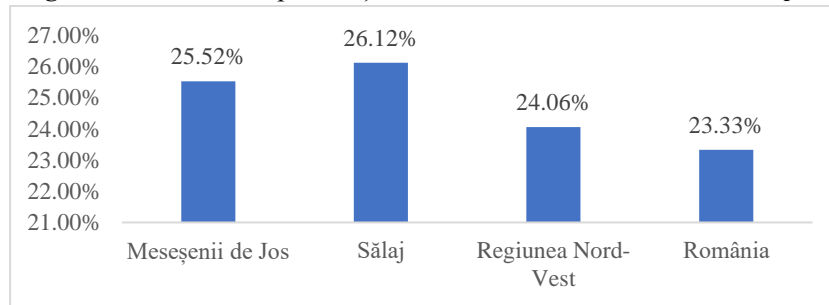
Figură 20: Gradul de dependență demografică în 2020-comparativ



Sursa: Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de INS

**Rata de dependență de vârstă a tinerilor** se calculează ca raportul dintre persoanele cu vârsta mai mică de 15 ani și populația cu vârsta (aptă) de muncă și arată nivelul de sprijin de care are nevoie generația tânără de la populația aptă de muncă. Raportul pentru comuna Meseșenii de Jos în anul 2020 este de 25,52%, fiind inferior celui de la nivelul județean de 26,12% și superior celui regional de 24,06% și național de 23,33%.

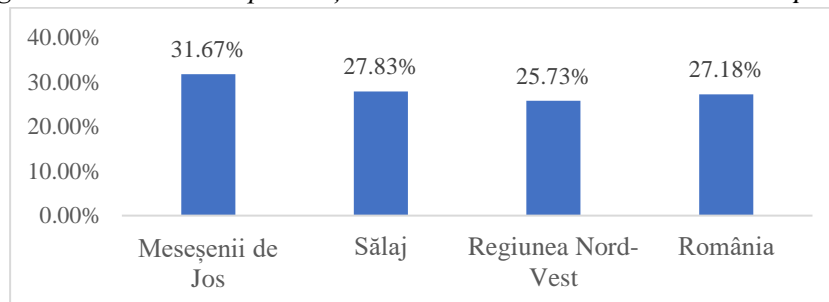
Figură 21: Rata de dependență de vârstă a tinerilor în 2020-comparativ



Sursa: Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de INS

**Rata de dependență de vârstă a vârstnicilor** se calculează ca raportul dintre persoanele cu vârsta mai mare de 65 ani și populația cu vârsta (aptă) de muncă și arată nivelul de sprijin de care are nevoie generația îmbătrânită de la populația aptă de muncă. Raportul pentru comuna Meseșenii de Jos în anul 2020 este de 31,67%, fiind cu mult superior celui de la nivelul județean de 27,83%, regional de 25,73% și național de 27,18%.

Figură 22: Rata de dependență de vârstă a vârstnicilor în 2020-comparativ



Sursa: Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de INS

### 3.2.2. Dinamica populației

Reprezintă totalitatea modificărilor care au loc în numărul, structura și repartiția populației unui anumit teritoriu, într-un anumit interval de timp. Aceasta se referă la modificarea naturală a populației, ca rezultat al diferenței dintre numărul de nașteri și de decese, precum și la deplasarea acesteia în teritoriu).

Tabel 6: Evoluția populației din punct de vedere al natalității și mortalității 2014-2020

Denumire indicator	Anul						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
<b>Populatie</b>	3129	3126	3131	3146	3129	3117	3102
<b>Nascuti vii</b>	33	30	33	31	29	24	34
<b>Nascuti morti</b>	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.00
<b>Numarul deceselor</b>	47	53	47	36	50	53	46
<b>Rata natalitatii</b>	10.55	9.60	10.54	9.85	9.27	7.70	10.96
<b>Rata mortalitatii</b>	15.02	16.95	15.01	11.44	15.98	17.00	14.83
<b>Sporul natural</b>	-4.47	-7.36	-4.47	-1.59	-6.71	-9.30	-3.87

Sursa: Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de INS

#### Rata Natalității

Natalitatea reprezintă numărul de născuți vii și se exprimă prin indicele general de natalitate raportat la 1.000 de locuitori. Natalitatea este dependentă de ponderea populației tinere și de indicele de fertilitate, dar poate fi influențată și de mentalitatea populației, tradiții și factorii sociali economici.

Pentru perioada de analiză, rata natalității populației atinge în termeni relativi un nivel de 10,96 % în anul 2020 .

Pentru perioada de analiză, sporul natural al populației a fost constant negativ.

#### Rata mortalității

Mortalitatea reprezintă totalul deceselor în cadrul unei populații într-o anumită perioadă de timp raportat la 1.000 de locuitori.

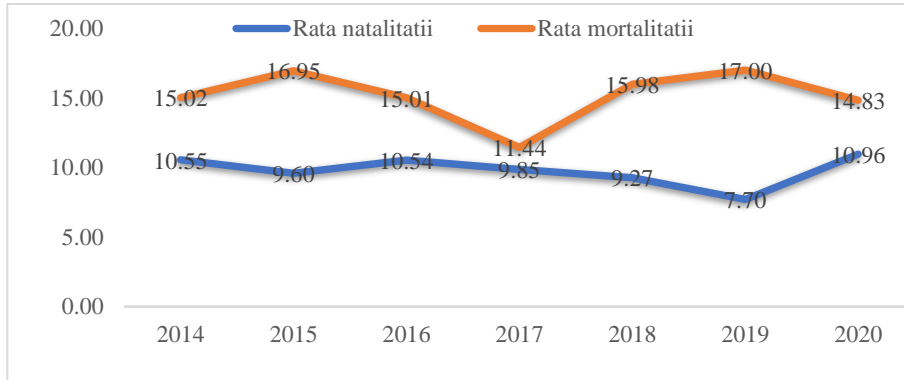
Rata mortalității generale este crescută atât ca urmare a creșterii mortalității specifice la anumite grupe de vârstă, determinată de deteriorarea stării generale de sănătate, cât și ca urmare a modificării structurii pe vârste a populației.

În anul 2020, în Comuna Meseșenii de Jos, pentru cele 46 de decese, s-a înregistrat o rată a mortalității de 14,83% . La nivelul UE, rata mortalității a fost de 10,4%, în România a fost de 13,4%, iar în regiunea de Nord-Vest a fost de 11,16%.

Tendința generală este de scădere a numărului de nou născuți și creștere a numărului de decese, fapt ce determină existența unui spor natural negativ, situație regăsită și în comuna Comuna Meseșenii de Jos, fiind înregistrat un spor natural negativ de 3,87% în anul 2020, ceea ce semnifică o scădere a populației, fiind înregistrate cu 12 decese mai multe decât nașteri.

De altfel, sporul natural a fost negativ pe întreaga perioadă analizată, ceea ce semnifică o scădere a populației la nivelul comunei.

Figură 23: Evoluția natalității și a mortalității în perioada 2014-2020

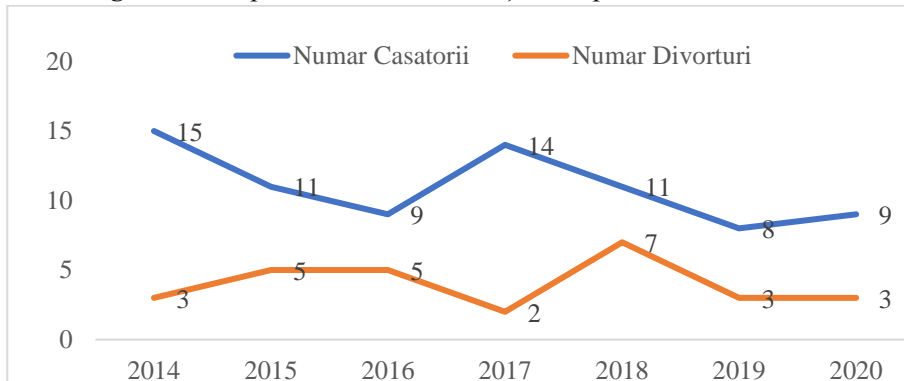


Sursa: Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de INS

### Căsătorii-Divorțuri

În ceea ce privește numărul căsătoriilor, acesta a oscilat de la un an la altul, înregistrându-se un maxim în anul 2014 (15 căsătorii) și un minim în anul 2019 (8 căsătorii). În ceea ce privește numărul divorțurilor, și acesta a oscilat de la un an la altul, între 1 și 7 divorțuri pe an, conform figurii de mai jos:

Figură 24: Raportul căsătorii-divorțuri, în perioada 2014-2020



Sursa: Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de INS

### Mișcarea migratorie

Mișcarea migratorie reprezintă fenomenul de deplasare a populației în teritoriu, care presupune depășirea unei granițe administrativ – teritoriale. Populația comunei își modifică numărul nu numai ca urmare a intrărilor și ieșirilor determinate de nașteri și decese, ci și în urma imigrărilor și emigrărilor. Mișcarea migratorie externă este determinată de schimbarea domiciliului în altă țară sau din altă țară în România.

Tabel 7: Mișcarea migratorie a populației: 2014-2020

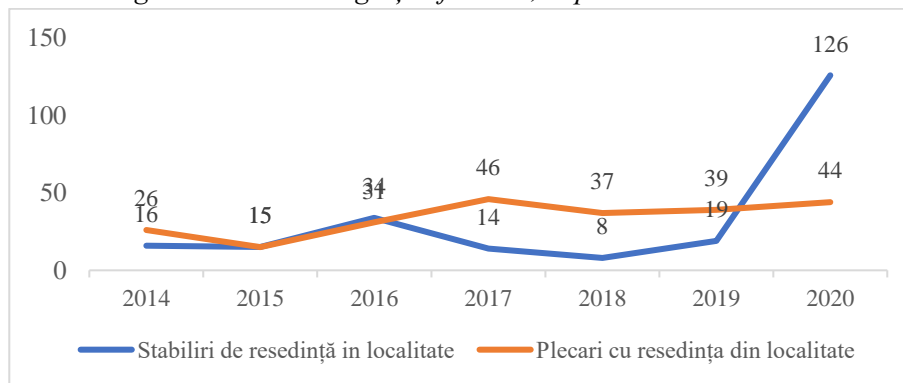
Denumire indicator	Anul						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
<b>Stabiliri de reședință în localitate</b>	16	15	34	14	8	19	126
<b>Plecări cu reședința din localitate</b>	26	15	31	46	37	39	44
<b>Soldul migrației flotante</b>	-10	0	3	-32	-29	-20	82

<b>Plecări cu domiciliul din localitate</b>	53	43	60	63	42	56	49
<b>Stabiliri de domiciliu in localitate</b>	58	66	84	77	60	64	74
<b>Soldul schimbărilor de domiciliu</b>	5	23	24	14	18	8	25

Sursa: Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de INS

Soldul migratoriu (soldul schimbărilor de reședință și soldul schimbărilor de domiciliu) are o contribuție semnificativă la creșterea populației stabile a comunei Meseșenii de Jos.

Figură 21: Soldul migrației flotante, în perioada 2014-2020

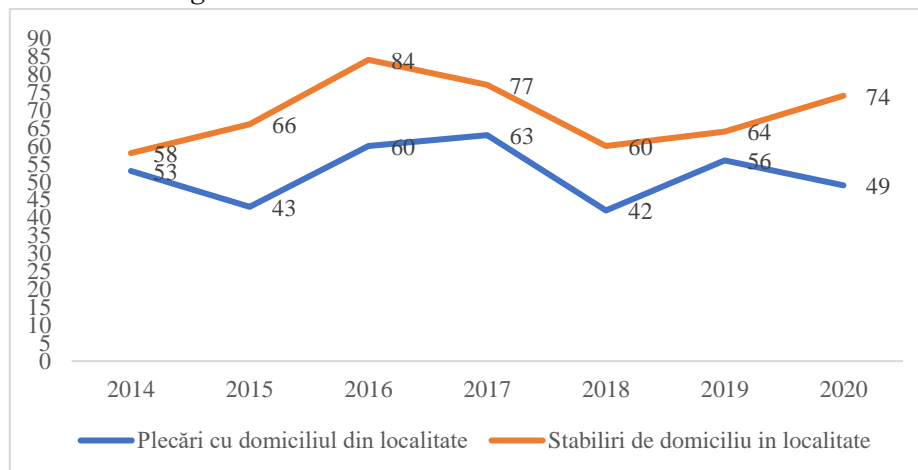


Sursa: Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de INS

În anul 2020, conform înscrisurilor din actele de identitate și din fișele de evidență ale populației, s-au înregistrat 44 de plecări cu reședința din comuna Meseșenii de Jos, în timp ce 126 persoane și-au stabilit reședința în comună.

Soldul schimbărilor de reședință sau soldul migrației flotante (indicator care reprezintă diferența algebrică între numărul persoanelor sosite și plecate într-o unitate administrativ-teritorială pentru care viza de stabilire a reședinței este valabilă la data de 1 ianuarie sau 1 iulie) este de 82 persoane în anul 2020.

Figură 25: Soldul schimbărilor de domiciliu



Sursa: Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de INS

Conform INS, în anul 2020 s-au stabilit cu domiciliul în Comuna Meseșenii de Jos 74 persoane și au plecat cu domiciliul din această localitate 43 persoane. Astfel, soldul schimbărilor de domiciliu este de 25 persoane. De altfel, pe întreaga perioadă analizată, soldul schimbărilor de domiciliu a fost pozitiv.

**Mișcarea migratorie** și mișcarea naturală reprezintă cei doi factori care influențează evoluția volumului populației. Migrația reprezintă totalitatea stabilirilor și plecărilor cu domiciliu înregistrate la nivelul unei unități administrativ-teritoriale. Dacă înainte de 1989 fluxurile migrației interne erau orientate dinspre sat spre oraș, situația s-a inversat după 1997 - numărul celor care se stabilesc în sat fiind mai mare decât al celor care se stabilesc în oraș. Oportunitățile de pe piața muncii, cele de instruire, culturale sunt factori de atracție pentru cei ce părăsesc mediul rural. Lipsa oportunităților este în fapt motorul migrației. Trebuie luată în considerare și modificarea comportamentului demografic, în sensul modernizării acestuia. În același timp, migrația tinerilor către oraș a fost cel mai important factor de declanșare a procesului de îmbătrânire demografică. Pe de altă parte, criza de Coronavirus cu care ne confruntăm în prezent ar putea aduce schimbări majore pe acest plan, oamenii începând să prefere viața în mediul rural în detrimentul celei din urban.

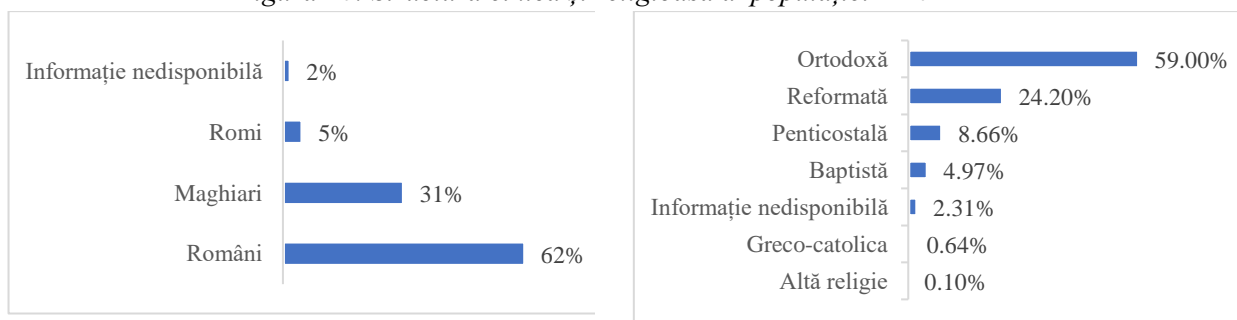
Calitatea, amploarea și ritmul vieții socio-economice sunt direct influențate de evoluția demografică în general și de mișcarea naturală și de procesul de îmbătrânire demografică în special. Efectele acestora pot fi puse în evidență de raportul de dependență după vârstă care exprimă raportul dintre populația tânără și vârstnică și populația în vârstă de muncă (15-59 ani) și ne arată sarcina socială pe care o suportă segmentul populației adulte care are cea mai importantă contribuție la realizarea bugetului familial și are de asemenea un rol activ în formarea tinerei generații.

### 3.2.3. Structura populației stabile pe religie și etnie

Naționalitatea este un element important de luat în considerare în studiul structurilor populației. Aceasta reflectă condițiile în care s-a realizat popularea unei zone cu diferite etnii.

Conform datelor furnizate de Institutul Național de Statistică, potrivit Recensământului populației și al locuințelor efectuat în octombrie 2011, în comuna Meseșenii de Jos, populația stabilă se ridică la 3.139 de locuitori, dintre care 1.929 români (62%), 954 maghiari (31%), 170 romi (5%), iar pentru 86 de persoane (2%) apartenența etnică nu este cunoscută. Din datele furnizate rezultă că în cazul comunei Meseșenii de Jos are o structură etnică simplă.

Figură 26: Structura etnică și religioasă a populației - 2011



Sursa: Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de INS

Confesiunea prezintă și ea importanță în cadrul structurilor de populație, chiar dacă este mai puțin studiată la nivelul unor țări.

Din punct de vedere confesional, majoritatea locuitorilor sunt ortodocși (59%) și reformați (24,20%), dar există și minorități de penticostali (8,66%), bapțiști (4,97%) și greco-catolici (0,64%). Pentru 2,31% din populație nu este cunoscută apartenența confesională.

### 3.2.4. Structura pe nivel de educație a populației stabile de 10 ani și peste

Analizând rezultatele Recensământului din 20 octombrie 2011, în ceea ce privește nivelul de educație al populației din comuna Meseșenii de Jos, se pot contura următoarele concluzii: ultima școală absolvită de majoritatea populației aparține învățământului secundar – 1.936 persoane (69,22%), urmat de învățământul primar – 498 persoane (17,80%), apoi de învățământul superior – 181 persoane (6,47%), cei mai puțini absolvenți aparținând învățământului post-liceal și de maiștri – 48 persoane (1,72%).

De asemenea, se remarcă faptul că ponderea persoanelor fără școală în populație este relativ ridicată, 4,79% din locuitorii comunei nu au absolvit nicio școală (134 persoane), iar un procent de 2,93% din populația comunei este analfabetă (respectiv 82 persoane).

Tabel 9: Structura pe nivel de educație a populației în comuna Meseșenii de Jos la data de 20 octombrie 2011

Categorie	TOTAL	NIVELUL ÎNȘTIȚĂRII DE ÎNVĂȚĂMÂNT ABSOLVITE									
		Superior		Post-liceal și de maiștri	Secundar				Primar	Fără școală absolvită	
		Total <sup>1</sup>	din care: Universitar de licență		Total	Superior		Inferior (gimnazial)		Total	din care: Persoane analfabete <sup>2</sup>
				Liceal		Profesional și de ucenici					
<b>Ambele sexe</b>	2797	181	164	48	1936	523	478	935	498	134	82
<b>Masculin</b>	1379	97	87	21	1006	261	331	414	198	57	34
<b>Feminin</b>	1418	84	77	27	930	262	147	521	300	77	48
<b>1) Inclusiv masterat și doctorat</b>											
<b>2) Nu știu să scrie și să citească; citește numai</b>											

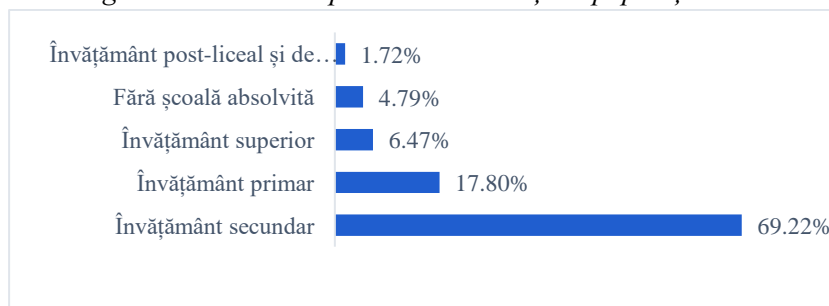
Sursa: prelucrare date INS

Nivelul cultural al populației este foarte stratificat. Întâlnim și categorii cu nivel bun cultural, dar majoritatea locuitorilor sunt slab culturalizați, iar în unele zone precaritatea culturală predomină.

Din punct de vedere al potențialului de școlarizare se pot deduce câteva puncte slabe în raport cu cerințele școlii:

- accesul către școală mult îngreunat – din unele zone – pe timp ploios sau frigos;
- suprasolicitarea elevilor în activități gospodărești în detrimentul învățării;
- slabe resurse materiale pentru susținerea cerințelor minimale ale școlii – rechizite, cărți etc.;
- familia nu constituie întotdeauna un suport solid în favoarea frecventării cu regularitate a cursurilor

Figură 27: Structura pe nivel de educație a populației în anul 2011



Sursa: Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de INS

### 3.3. Caracterizarea economică a comunei

#### 3.3.1. Privire de ansamblu

Economia comunei este una extrem de diversificată și într-o continuă ascensiune în comparație cu alte comune ale județului Sălaj. Aici sunt bine reprezentate toate sectoarele economice.

În anul 2021 pe raza comunei figurau 204 agenți economici, iar indicatorii financiarii ai operatorilor economici ce au avut activitate economică (cu bilanț depus la ANAF) în anul 2020 și/sau 2021 sunt reprezentanți în tabelul de mai jos. Se observă o scădere atât a cifrei de afaceri cât și a numărului de angajați în anul 2021 comparativ cu anul 2020 ceea ce semnifică că activitatea operatorilor economici din comună a fost afectată de pandemia COVID-19.

Tabel 8: Indicatori economici<sup>26</sup>

Denumire indicator din bilanț	An 2020	An 2021
Cifra de afaceri (lei)	41.511.386,00	34.303.546,00
Angajați (nr.)	233	211

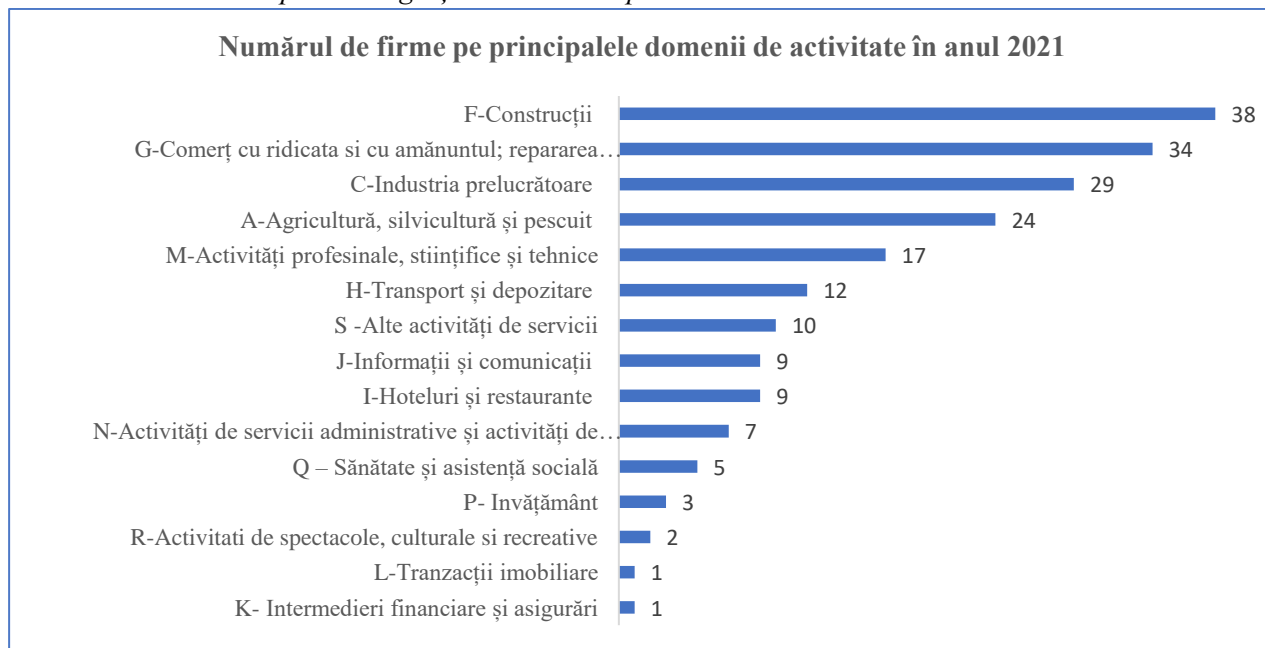
Principalele domenii economice din comuna Meseșenii de Jos după numărul de firme înregistrate la Registrul Comerțului Sălaj din fiecare sector, sunt reprezentate de sectorul construcțiilor (19%), comerțul cu amănuntul și repararea de autovehicule (17%), industria prelucrătoare (15%), agricultura, silvicultura și pescuit (12%), urmat de activitățile profesionale, științifice și tehnice (9%).

Clasificarea agenților economici în funcție de sectoarele de activitate	Nr. agenți economici
A-Agricultură, silvicultură și pescuit	24
C-Industria prelucrătoare	29
F-Construcții	38
G-Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	34
H-Transport și depozitare	12
I-Hoteluri și restaurante	9
J-Informații și comunicații	9
K- Intermedieri financiare și asigurări	1
L-Tranzacții imobiliare	1
M-Activități profesionale, științifice și tehnice	17
N-Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	7
P- Invățământ	3
Q – Sănătate și asistență socială	5
R-Activități de spectacole, culturale și recreative	2
S -Alte activități de servicii	10

<sup>26</sup> Sursa: <https://www.listafirme.ro>



Tabel 9: Expunerea agenților economici pe domenii de activitate în anul 2021<sup>27</sup>



Figură 27: Numărul de firme pe principalele domenii de activitate în anul 2021

### 3.3.2. Principalii operatori economici

În topul societăților comerciale în raport cu cifra de afaceri sunt prezente următoarele întreprinderi:

Firma	Localitate	Caen	Domeniu	Cifra 2021 RON
KARMEL SRL	Aghireș	8292	Activități de ambalare	2,677,857.00
AUTOLAND HOSU SRL	Aghireș	4532	Comerț cu amănuntul de piese și accesorii pentru autovehicule	2,602,973.00
PIROTEHNIC COM SRL	Meseșenii de Jos	4773	Comerț cu amănuntul al produselor farmaceutice, în magazine specializate	2,529,702.00
BERCEAN IMPEX SRL	Meseșenii de Jos	1071	Fabricarea pâinii; fabricarea prăjiturilor și a produselor proaspete de patiserie	2,241,584.00
MEDIADIFF PRODUCT SRL	Aghireș	5911	Activități de producție cinematografica, video și de programe de televiziune	1,838,670.00
TISAPOTHEKER SRL	Meseșenii de Jos	4773	Comerț cu amănuntul al produselor farmaceutice, în magazine specializate	1,821,639.00
SPEED NUT & FLO SRL	Aghireș	4941	Transporturi rutiere de mărfuri	1,731,997.00
SION SPEDITION SRL	Aghireș	4941	Transporturi rutiere de mărfuri	1,528,011.00
TERMOGLAS SRL	Aghireș	2512	Fabricarea de uși și ferestre din metal	1,487,047.00

<sup>27-43</sup> Sursa: <https://www.listafirme.ro>

PRODEXANA SRL	Aghireș	4711	Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun	1,274,439.00
CONS REFORM SRL	Aghireș	4120	Lucrări de construcții a clădirilor rezidențiale și nerezidențiale	1,200,167.00

Cu toate că numărul cel mai mare de firme din comuna Meseșenii de Jos este reprezentant de domeniul construcțiilor, urmat de cel al comerțului, observăm că în topul operatorilor economici cu cifră de afaceri peste 1,000,000 lei în anul 2021, cei mai mulți dintre aceștia sunt cei care activează în domeniul comerțului, a industriei prelucrătoare (cod CAEN 1071 și 2512), urmat de transporturi rutiere de mărfuri.

### 3.3.3. Industrie

Ca și în alte regiuni ale României, cu condiții sociale și geografice asemănătoare, primele unități apărute au fost cele în domeniul industriei alimentare.

Pe teritoriul Comunei Meseșenii de Jos, nu există combinate și fabrici de prelucrare a produselor agricole sau întreprinderi prestatoare de servicii în domeniul agriculturii. În general, întreprinderile din zonă activează în domeniul industriei ușoare și nu utilizează produsele rezultate din agricultură.

În domeniul industriei ușoare își face simțită prezența agentul economic BERCEAN IMPEX SRL cu 16 angajați în 2021 având cod CAEN 1071 Fabricarea pâinii, fabricarea prăjiturilor și a produselor proaspete de patiserie și care a înregistrat o cifră de afaceri de 2.241.584,00 lei.

Tot în domeniul industriei ușoare se situează și operatorul economic TERMOGLAS SRL, care în anul 2021 a înregistrat o cifră de afaceri de 1,487,047,00 lei și care activează în domeniul fabricării de uși și ferestre din metal.

### 3.3.4. Agricultură și silvicultură

Agricultura prin cele două ramuri ale sale, cultura plantelor și creșterea animalelor, a constituit din cele mai vechi timpuri o îndeletnicire de bază și principală sursă de hrană pentru locuitorii comunei Meseșenii de Jos.

Datorită condițiilor podologice, în paralel cu cultura plantelor s-a practicat și se practică încă la scară mare creșterea animalelor, în special ovine, bovine și porcine, dar și păsări.

Agricultura practică în teritoriul Comunei Meseșenii de Jos este una de subzistență și semi-subzistență, în marea majoritate a cazurilor, constituită din mici exploatații agricole gestionate în familie, asociate cu producția pentru propriile nevoi alimentare și cu un grad scăzut de participare pe piață.

În ceea ce privește numărul de ferme vegetale și animale, la nivelul comunei Meseșenii de Jos predomină fermele agricole de subzistență/semi-subzistență, organizate sub forma fermelor familiale, care produc produse agricole (vegetale și animale) pentru consumul propriu.

Principalele activități agricole sunt cultura porumbului, a cerealelor (grâu și secară) și a legumelor precum și creșterea animalelor, având în vedere suprafața întinsă a terenului arabil.

Dimensiunea modestă a exploatațiilor agricole și dotarea tehnică necorespunzătoare, caracteristicile solului (care necesită fertilizări și lucrări mecanizate intense) determină o productivitate

agricolă scăzută. Numărul societăților comerciale cu profil agricol este redus, valoarea adăugată a produselor agricole fiind și ea redusă.

Numărul total al operatorilor economici care au avut activitate economică în acest sector este de 24, din care 19 înregistrate sub forma de PFA și I.I. și doar 5 sub formă de SRL.

Operatorul economic CVD AGRO WHITE SRL este cel mai reprezentativ pe această piață și activează în domeniul Cultivarea cerealelor și a înregistrat o cifră de afaceri în 2021 în valoare de 527.113,00 lei.

Acestea se datorează faptului că o mare parte din suprafața agricolă a teritoriului prezintă limitări naturale ale productivității agricole.

### Situația fondului funciar

Fondul funciar de la nivelul comunei Meseșenii de Jos este constituit din terenurile de orice fel, indiferent de destinație, de titlul pe baza căruia sunt deținute sau de domeniul (public, privat, obștesc etc.) din care fac parte.

Suprafața agricolă, după modul de folosință, include terenurile cu destinație agricolă, aflate în proprietatea persoanelor fizice sau juridice și care se clasifică astfel: teren arabil, pășuni și fânețe naturale, vii și pepiniere viticole, livezi și pepiniere pomicole.

Din punctul de vedere al activității agricole/neagricole, conform datelor INS, dintr-un total de 6.2861 ha suprafață a fondului funciar de la nivelul comunei, 63,73% avea la nivelul anului 2014 destinație agricolă (4.006 hectare).

- Din totalul suprafeței agricole, principalele destinații sunt: 2.506 ha teren arabil, 807 ha pășuni, 529 ha sunt ocupate de fânețe și 164 ha sunt ocupate de vii și livezi;
- Din totalul suprafeței neagricole, principalele destinații sunt: 1.653 ha păduri și altă vegetație forestieră, 215 ha sunt ocupate de ape și bălți, 97 ha sunt ocupate de căi de comunicații și 113 ha sunt ocupate de construcții;
- La nivelul comunei sunt înregistrate 202 ha de terenuri degradate.

Potrivit datelor furnizate de Institutul Național de Statistică, la nivelul anului 2014<sup>28</sup>, suprafețele de teren cu destinație agricolă erau următoarele:

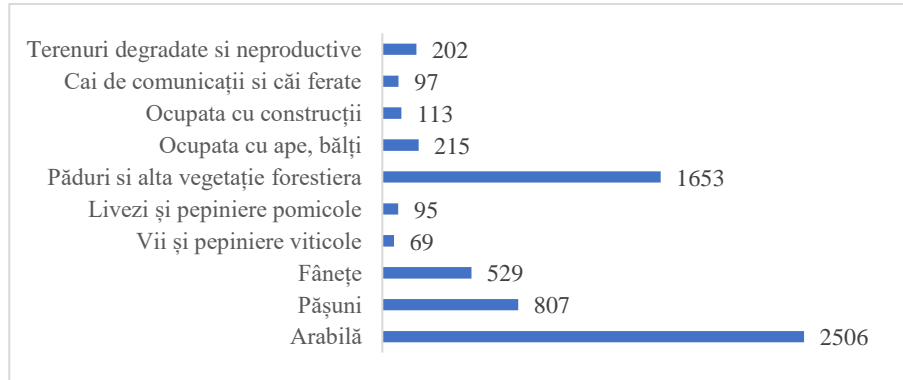
Tabel 12: Structura fondului funciar în comuna Meseșenii de Jos în anul 2014

Total (ha)	Agricolă (ha)					Terenuri neagricole (ha)				
	Arabilă	Pășuni	Fânețe	Vii si pepiniere viticole	Livezi si pepiniere pomicole	Păduri si alta vegetație forestiera	Ocupata cu ape, bălți	Ocupata cu construcții	Cai de comunicații si căi ferate	Terenuri degradate si neproductive
<b>6286</b>	2506	807	529	69	95	1653	215	113	97	202
Din care, proprietate privată										
5774	2476	807	529	69	95	1506	-	90	-	202

Sursa: prelucrare date INS

<sup>28</sup> Informațiile analizate se raportează la nivelul anului 2014 deoarece nu s-a finalizat acțiunea de cadastrare a tarii, de către Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară, astfel seriile INS de date sunt blocate la nivelul anului 2014.

Figură 28: Structura fondului funciar în comuna Meseșenii de Jos 2014



Sursa: Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de INS

Suprafețele cu pondere majoritară în teritoriul municipiului sunt cele ale fondului funciar agricol (pășuni și fânețe) și cele silvice. Alte suprafețe sunt reduse ca întindere din total, de unde rezultă caracterul predominant rural și natural al teritoriului municipiului.

Fondul funciar aflat în proprietatea comunei Meseșenii de Jos în suprafață de 6.286 hectare, se află în proporție de 91,85% în domeniul privat și 8,15% în domeniul public al comunei.

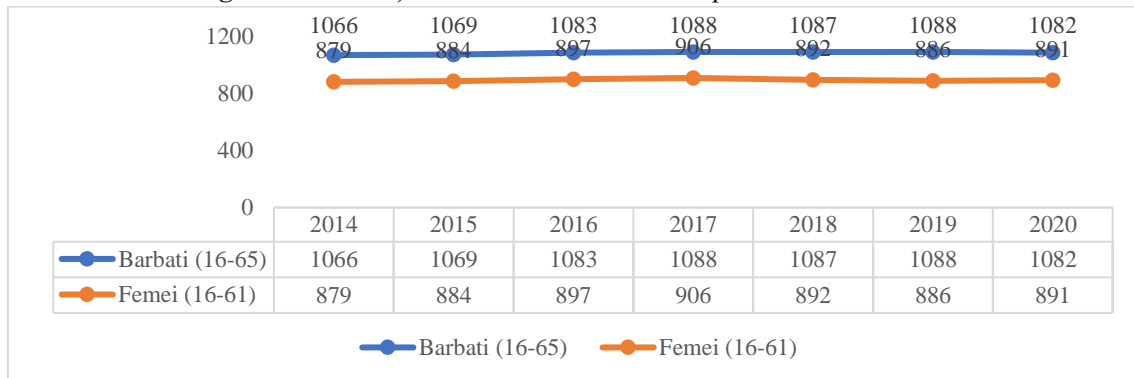
### 3.4. Capitalul uman, infrastructură, educație și sănătate

#### 3.4.1. Forța de muncă, ocupare și șomaj

Conform Institutului Național de Statistică, resursele de muncă reprezintă acea categorie de populație care dispune de ansamblul capacităților fizice și intelectuale care îi permit să desfășoare o muncă utilă în una din activitățile economiei naționale. Astfel, resursele de muncă includ: populația în vârstă de muncă, aptă de a lucra, precum și persoanele sub și peste vârsta de muncă aflate în activitate. După anul 2016, vârsta de muncă este cuprinsă între 16 și 61 de ani pentru femei, respectiv 16 – 65 ani pentru bărbați.

La nivelul anului 2020, volumul resurselor de muncă din comuna Meseșenii de Jos era de 1.973 persoane. Analizând evoluția resurselor de muncă în dinamica celor 7 ani, se observă o creștere minoră cu 1,5% a resurselor de muncă disponibile în anul 2020 față de anul 2014. Privit pe sexe situația se prezintă astfel: atât în cazul populației de sex masculin cât și în cazul populației de sex feminin s-a înregistrat o creștere a forței de muncă în 2020 cu aproximativ 2% față de anul 2014. Oscilațiile forței de muncă pe perioada ultimilor 7 ani se pot observa din reprezentarea de mai jos:

Figură 29: Evoluția resurselor de muncă în perioada 2014-2020



Sursa: Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de INS

În anul 2020, în comuna Meseșenii de Jos, populația activă civilă care cuprinde populația ocupată civilă și șomerii înregistrați reprezintă oferta potențială de forță de muncă și a fost de 318 persoane. Rata de activitate a resurselor de muncă (raportul procentual dintre populația activă civilă și resursele de muncă) în anul 2019 a fost de 14%. Populația activă civilă de la nivelul comunei, defalcată pe sexe este împărțită relativ uniform persoanele de sex masculin dețin ponderea de 55%, iar populația de sex feminin deține un procent de 45%.

Populația ocupată (incluzând toate persoanele care au o ocupație aducătoare de venit) de la nivelul comunei Meseșenii de Jos în anul 2020, a fost de 259 persoane. În ceea ce privește evoluția numărului de salariați, se remarcă o creștere pe un interval de 7 ani (2014-2020). În comună în anul 2014 existau 147 salariați. 7 ani mai târziu, numărul acestora a crescut cu 50% și ajungând în 2020 la 225 persoane.

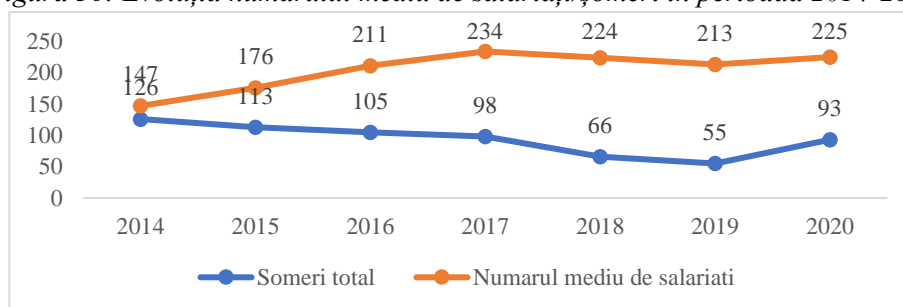
Numărul mediu de salariați și șomeri pentru perioada 2014-2020 este reprezentată tabelar și grafic, mai jos.

Tabel 10: Numărul mediu de salariați și șomeri pentru perioada 2014-2020

Denumire indicator	An						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
<b>Șomeri total</b>	126	113	105	98	66	55	93
<i>Șomeri sex masculin</i>	80	66	74	57	39	33	58
<i>Șomeri sex feminin</i>	40	47	31	41	27	22	35
<b>Numărul mediu de salariați</b>	147	176	211	234	224	213	225

Sursa: Prelucrare date INS

Figură 30: Evoluția numărului mediu de salariați/șomeri în perioada 2014-2020



Sursa: Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de INS

În totalul populației active civile, șomerii înregistrați reprezintă la nivelul anului 2020, 5% (93persoane), ceea ce reprezintă o pondere relativ scăzută a șomerilor înregistrați în totalul populației active civile (1.973 persoane). În ultimii 6 ani (2014-2019), numărul șomerilor a scăzut cu aproximativ 44%, atingând un prag minim în 2019 de 55 de persoane. Însă în anul 2020 în contextul pandemiei cu virusul SARS CoV-2 și pe fondul multiplelor restricții, numărul șomerilor a crescut considerabil la 93, respectiv cu aproximativ 60% raportat la pragul înregistrat în anul 2019.

Tabel 11: Evoluția ponderii șomerilor înregistrați, pe sexe, în perioada 2014-2020

	An						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
<b>Total</b>	6,8	6,1	5,6	5,2	3,5	2,9	5
<b>Masculin</b>	8,1	6,7	7,5	5,7	3,9	3,3	5,8
<b>Feminin</b>	5,4	5,5	3,5	4,7	3,1	2,5	4

Sursa: Prelucrare date INS

În 2020 persoanele în șomaj de sex masculin reprezentau un procent mai mare decât persoanele de sex feminin și anume 62,37% din totalul șomerilor.

### 3.4.2. Educație și infrastructură educațională existentă

#### Infrastructura educațională existentă

Unitățile de învățământ din comuna Meseșenii de Jos au o bază materială (săli de clasă, biblioteci, laboratoare), respectiv umană (cadre didactice) care asigură în bune condiții desfășurarea actului educațional, dar necesită diferite investiții atât în privința infrastructurii, cât și în ceea ce privește pregătirea continuă a cadrelor didactice în vederea adaptării la cerințele pieței, inclusiv la nivel local, prin specializările prevăzute în oferta educațională.

În comuna Meseșenii de Jos există o unitate principală de învățământ și anume **Școala Gimnazială nr. 1 Aghireș**, școală căreia îi sunt arondate următoarele unități de învățământ:

- Școala Gimnazială Meseșenii de Sus
- Școala Primară Meseșenii de Jos
- Grădinița cu Program Normal Aghireș
- Grădinița cu Program Normal Meseșenii de Jos
- Grădinița cu Program Normal Meseșenii de Sus

Școala Gimnazială nr. 1 Aghireș dispune de 2 corpuri de clădiri, unul dintre ele construcție mai recentă, în care funcționează și Grădinița cu Program Normal Aghireș. Activitatea de învățământ se desfășoară în următoarele spații: 8 Sali de clasă (din care 2 pentru grădiniță), laborator de informatică, bibliotecă, sală profesorală, birou director, secretariat și grupuri sanitare.

Școala Gimnazială Meseșenii de Sus dispune de 1 corp de clădire spațios, cu etaj. Grădinița cu program normal este în interiorul acestui corp. Activitatea de învățământ se desfășoară în următoarele spații: 7 Săli de clasă, laborator de informatică, sală pentru atelier pentru elevi, sală-muzeu bibliotecă, sală profesorală, birou director, secretariat și grupuri sanitare.

Școala Primară Meseșenii de Jos își desfășoară activitatea didactică împreună cu Grădinița cu Program Normal Meseșenii de Sus în 5 Sali de clasă. Clădirea mai dispune și de o sală profesorală, un depozit și grupuri sanitare.

Figură 31: Evoluția infrastructurii de învățământ pe niveluri de educație

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
<b>Sali de clasă - total</b>	25	23	22	23	23	23	23
<b>Sali de clasă - invatamant prescolar</b>	5	5	5	5	5	5	5

<b>Sali de clasa invatamant primar si gimnazial</b>	20	18	17	18	18	18	18
<b>Laboratoare scolare</b>	1	2	3	3	3	3	3
<b>Sali de gimnastica</b>	1	1	1	1	1	1	1
<b>Terenuri de sport</b>	2	2	2	2	2	2	2
<b>PC-uri</b>	36	31	31	31	27	27	27

Sursa: prelucrare date furnizate de INS

Infrastructura educațională este importantă în perspectiva creșterii calității vieții pentru locuitori, în special pentru motivarea tinerilor de a rămâne în comună sau de a reveni după finalizarea studiilor. Totodată, ar trebui modernizată mai ales din punct de vedere al dotărilor cu tehnică modernă atât în domeniul TIC (ex. smart table) cât și în ceea ce privește laboratoarele.

### Situația școlarizării

Populația școlară a înregistrat o tendință de scădere în perioada 2014-2018, numărul de elevi din 2018 a scăzut cu 50% față de anul 2014, ceea ce reprezintă o micșorare cu 100 persoane. Începând cu anul 2019 numărul total al elevilor a început să înregistreze o creștere, în anul 2020 existând un număr de 223 elevi.

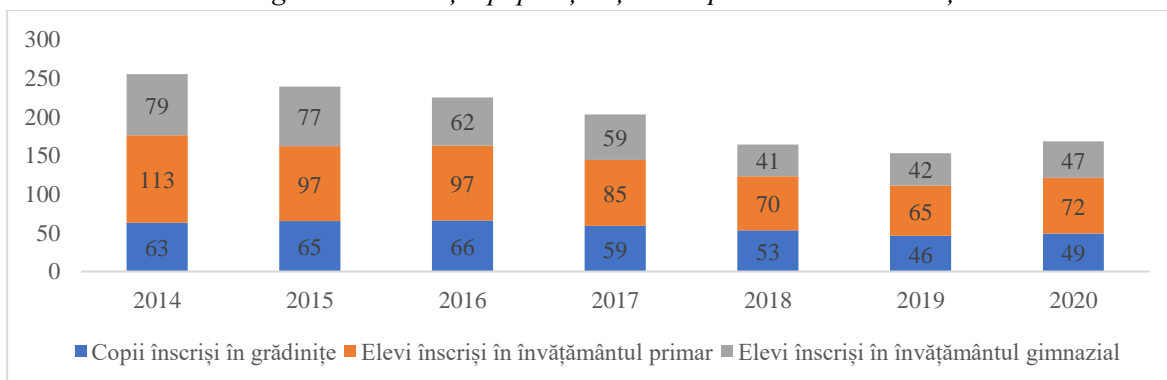
Tabel 12: Evoluția populației școlare, pe niveluri de educație

Nivel de instruire	An						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
<b>Copii înscriși în grădinițe</b>	63	65	66	59	53	46	49
<b>Elevi înscriși în învățământul primar</b>	113	97	97	85	70	65	72
<b>Elevi înscriși în învățământul gimnazial</b>	79	77	62	59	41	42	47
<b>Total</b>	255	239	203	164	153	168	223

Sursa: prelucrare date furnizate de INS

În graficul de mai jos este prezentată evoluția copiilor și a elevilor înscriși în învățământ în perioada 2014-2020, în valori relative, astfel:

Figură 32: Evoluția populației școlare pe niveluri de educație



Sursa: Prelucrare proprie pe baza informațiilor furnizate de INS

## Personalul didactic

Evoluția numărului de elevi are consecințe și asupra numărului de cadre didactice din instituțiile de învățământ. Astfel, la nivelul anului școlar 2020-2021, la nivelul comunei existau un număr de 19 de cadre didactice. Din 2014 până în 2020, numărul personalului didactic a scăzut cu aproximativ 24%.

Figură 33: Evoluția personalului didactic pe niveluri de educație

Nivel de instruire	An						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Învățământ preșcolar	5	5	5	5	5	4	4
Învățământ primar	9	9	9	8	7	6	6
Învățământ gimnazial	11	10	9	10	9	10	9
<b>Total</b>	<b>25</b>	<b>24</b>	<b>23</b>	<b>23</b>	<b>21</b>	<b>20</b>	<b>19</b>

Sursa: prelucrare date furnizate de INS

Efectivele de cadre didactice de la nivelul comunei Meseșenii de Jos, din anul 2020, acoperă un procent de aproximativ 12 elevi la un cadru didactic. La nivel național, în 2020, la un cadru didactic erau repartizați 15 elevi. Având în vedere datele atât de la nivelul local cât și de la nivel național, se observă că personalul didactic din cadrul comunei acoperă cu ușurință efectivul populației școlare.

### 3.4.3. Infrastructura socială

Aplicarea politicilor sociale la nivel local în domeniul protecției copilului, familiei, persoanelor singure, persoanelor vârstnice, persoanelor cu handicap, precum și oricăror persoane aflate în nevoie este asigurată de Compartimentul de Asistență Socială. La nivelul comunei Meseșenii de Jos, prestațiile sociale aflate în plată au următoarele destinații:

Tabel 13: Situația prestațiilor sociale aflate în plată la nivelul comunei în anul 2020

Nr. crt.	Tip prestație	Număr beneficiari
1.	Beneficiari ajutor social (venitul minim garantat, conform Legii 416/2001 modificată și completată prin Legea 276/2010)	180
2.	Beneficiari alocația de susținere (alocația pentru susținerea familiei, destinată familiilor care au în creștere și îngrijire copii în vârstă de până la 18 ani, conform Legii 277/2010)	160
3.	Beneficiari ajutor pentru încălzire (ajutorul pentru încălzire cu lemne, cărbuni și combustibili petrolieri sau cu gaze naturale, conform OUG 70/2011 și HG 920/2011)	200
4.	Beneficiari alte forme de asistență socială (asistență acordată persoanelor în vârstă, asistență socială în caz de boli și invaliditate, prevenirea excluderii sociale, etc)	80

Sursa: Date furnizate de UAT Meseșenii de Jos

La nivelul comunei Meseșenii de Jos se regăsește un singur furnizor de servicii sociale acreditat în baza legii 197/2012, respectiv:



Denumire furnizor	Denumire serviciu social	Tip serviciu social	Adresa serviciu social	Capacitate
<b>Parohia Reformată Meseșenii de Jos</b>	Unitate de îngrijire la domiciliu	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	Meseșenii de Jos, nr. 152	20

Sursa: *Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Județului Sălaj 2021-2027, p. 206*

### 3.4.4 Infrastructura medicală/Sănătate

Situația detaliată privind serviciile și infrastructura medicală la nivelul localității Meseșenii de Jos este prezentată în tabelul următor:

Tabel 14: *Evoluția unităților sanitare, pe categorii de unități în comuna Meseșenii de Jos*

Categoriile de unități sanitare	Forme de proprietate	AN						
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
<b>Cabinete medicale de familie</b>	privată	1	1	1	1	1	1	1
<b>Cabinete stomatologice</b>	Privată	1	1	1	1	1	1	1
<b>Farmacii</b>	privată	-	-	-	1	1	1	1
<b>Puncte farmaceutice</b>	Privată	2	1	1	2	-	1	1
<b>Laboratoare de tehnică dentară</b>	Privată	-	-	-	-	1	1	1

Sursa: *prelucrare date furnizate de INS*

În ceea ce privește infrastructura de sănătate publică, în comuna Meseșenii de Jos există în ultimul an din perioada analizată: 1 cabinet medical de familie (proprietate privată), 1 cabinet stomatologic (proprietate privată), 1 farmacie (proprietate privată), 1 punct farmaceutic (proprietate privată) și un laborator de tehnică dentară (privată). În perioada analizată, se remarcă păstrarea constantă a numărului de unități sanitare (cabinete medicale de familie, stomatologice și farmacii).

Tabel 15: *Personalul medical la nivelul în comunei Meseșenii de Jos*

Categoriile de unități sanitare	Forme de proprietate	AN						
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
<b>Medici</b>	privată	1	1	1	1	1	1	1
<b>Din total medici: medici de familie</b>	Privată	1	1	1	1	1	1	1
<b>Stomatologi</b>	privată	1	1	1	1	1	1	1
<b>Farmaciiști</b>	Privată	-	-	-	2	2	1	2
<b>Personal sanitar mediu</b>	Publică	1	1	1	1	1	1	1
	Privată	1	1	1	2	3	3	4

Sursa: *prelucrare date furnizate de INS*

Personalul medical prezent la nivelul localității în anul 2020 este format din: 1 medic de familie, 1 stomatolog, 2 farmaciști și 5 personal din domeniu sanitar-mediu. Aceste categorii au suferit pe

parcursul perioadei analizate diferite fluctuații în ceea ce privește numărul de personal angrenat în desfășurarea activității specifice

### 3.4.5. Cultură și artă

Viața culturală a unei localități are un impact semnificativ în creșterea calității vieții locuitorilor săi, cultura având un rol important în dezvoltarea comunitară, aspect conștientizat în multe din strategiile de dezvoltare. Ca și proces al dezvoltării intelectuale, spirituale și estetice, o analiză a vieții culturale implică o analiză a infrastructurii care sprijină acest proces

Situația detaliată privind cultura și arta la nivelul comunei Meseșenii de Jos este prezentată în tabelul următor:

Tabel 19: Situația privind cultura și arta în localitatea Meseșenii de Jos în perioada 2014-2020

Denumire indicator	AN						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
<b>Biblioteci – total – număr</b>	3	3	3	3	3	3	3
<b>Biblioteci publice – număr</b>	1	1	1	1	1	1	1
<b>Volume existente în biblioteci – număr</b>	16535	16550	16557	13062	13062	16149	7754
<b>Cititori activi la biblioteci număr</b>	290	219	210	134	117	129	83
<b>Volume eliberate – număr</b>	3390	3093	2870	3230	2910	2850	2130

Sursa: prelucrare date furnizate de INS

În comuna Meseșenii de Jos există trei biblioteci, dar și un Muzeu Etnografic, care adăpostește o colecție de piese etnografice specifice zonei Meseșului.

În ceea ce privește numărul de volume existente în cele 3 biblioteci, se observă o scădere fulminantă, de aproximativ 54% în 2020 raportat la 2014. Aceeași tendință se observă și în cazul numărului de cititori activi, care s-au diminuat cu aproximativ 72% în anul 2020 raportat la anul 2014.

### Patrimoniul cultural / Elemente de patrimoniu

Cultura include arta și toate formele de expresie artistică, și, mai mult, include modurile prin care ne definim identitatea ca indivizi și comunități. Conform UNESCO, definim cultura ca un set de trăsături spirituale, materiale, intelectuale și afective distincte ale unei societăți sau a unui grup social și cuprinde, pe lângă arte vizuale, muzică, teatru, dans, literatură etc. și elemente definitorii pentru stilul de viață, sistemul de valori, tradițiile și credința respectivului grup.

Prin cultură și prin procesele pe care cultura le catalizează, Comuna MESEȘENII DE JOS poate oferi locuitorilor noi perspective de participare la viața publică, poate dezvolta noi mecanisme de solidaritate și incluziune, poate revitaliza și da culoare zonelor sale periferice, își poate dezvolta infrastructura, poate să primească o mai largă deschidere europeană și poate genera colaborări, dar și parteneriate care să aducă beneficii economice și sociale întregii comunități.

Comuna dispune de un bogat patrimoniu, respectiv:<sup>29</sup>

Tabel 16: Lista monumente istorice în comuna Meseșenii de Jos

Nr. crt.*	Cod LMI**	Denumire	Localitate	Adresa	Datare
118	SJ-I-s-B-04893	Așezare	sat Fetindia, comuna Meseșenii de Jos	"Coasta Ciurzii", pe pășunea de la N de sat, la 3 - 4 km V de Culmea Meseșului	Latène
180	SJ-I-s-B-04918	Situl arheologic de la Meseșenii de Sus, punct "Osoiul Măcăului"	Sat Meseșenii de Sus, comuna Meseșenii de Jos	"Osoiul Măcăului"	-
181	SJ-I-m-B-04918.01	Așezare fortificată	Sat Meseșenii de Sus, comuna Meseșenii de Jos	"Osoiul Măcăului"	Latène
182	SJ-I-m-B-04918.02	Așezare	Sat Meseșenii de Sus, comuna Meseșenii de Jos	"Osoiul Măcăului"	Epoca bronzului, Cultura Coțofeni, Wietenberg
183	SJ-I-s-B-04919	Sistem de supraveghere și apărare a limesului Daciei în sectorul Meseșenii de Sus	Sat Meseșenii de Sus, comuna Meseșenii de Jos	"Groapa Mare", "Sub groapa muierii", "Coasta Lată", „Osoiul Ciontului"	sec. II - III p. Chr.
184	SJ-I-m-B-04919.01	Turn roman	Sat Meseșenii de Sus, comuna Meseșenii de Jos	"Groapa Mare", situat între vârfulurile „Padina” la S și „Coasta lată” la N, lângă cărarea ce duce la „Fântâna Oilor”	sec. II - III p. Chr.
185	SJ-I-m-B-04919.02	Turn roman	Sat Meseșenii de Sus, comuna Meseșenii de Jos	"Sub groapa muierii", lângă băile din sat	sec. II - III p. Chr.
186	SJ-I-m-B-04919.04	Turn roman	Sat Meseșenii de Sus, comuna Meseșenii de Jos	"Osoiul Ciontului", la 300 m de punctul geodezic din Vf. Osoiul (870 m)	sec. II - III p. Chr.

<sup>29</sup> Sursa: Ministerul Culturii și Patrimoniului Național – Institutul Național al Patrimoniului. disponibil la [LMI-SJ.pdf \(patrimoniu.ro\)](https://lmi-sj.pdf.patrimoniu.ro)

187	SJ-I-m-B-04972.02	Turn roman	Sat Meseșenii de Sus, comuna Meseșenii de Jos	"Vârful Ciungii"	sec. II - III p. Chr.
452	SJ-II-a-A-05080	Ansamblul bisericii reformate	Sat Meseșenii de Jos, comuna Meseșenii de Jos	296	sec. XV-XVII
453	SJ-II-m-A-05080.01	Biserica reformată	Sat Meseșenii de Jos, comuna Meseșenii de Jos	296	sec. XV
454	SJ-II-m-A-05080.02	Clopotniță de lemn	Sat Meseșenii de Jos, comuna Meseșenii de Jos	296	sec. XVII
455	SJ-II-m-A-05081	Biserica "Adormirea Maicii Domnului"	Sat Meseșenii de Sus, comuna Meseșenii de Jos	55	1785

*\*Poziția în Lista monumentelor istorice - 201 5*

*\*\*Din punct de vedere structural, monumentele sunt grupate pe patru categorii, în funcție de natura lor:*

*I. Monumente de arheologie*

*II. Monumente arhitectură*

*III. Monumente de for public*

*IV. Monumente memoriale și funerare*

*Din punct de vedere valoric, lista monumentelor istorice cuprinde următoarele categorii:*

*- Categoria A - monumente de interes național*

*- Categoria B - monumente de interes local*

*Codul LMI – cod propriu cu următoarea structură:*

*-Sigla alfabetică a județului în care se află*

*-Grupa valorică în care a fost încadrat: A, respectiv B*

*-Categoria căruia îi aparține, I,II,III sau IV*

*- Numărul curent în cadrul fiecărei categorii*

Comuna Meseșenii de Jos dispune de un patrimoniu cultural bogat, marcat de stilul aparte al caselor tradiționale, dar și de alte monumente istorice dintre care amintim Biserica Ortodoxă "Adormirea Maicii Domnului", situl arheologic "Osoiul Măcăului" care poartă urmele unor vechi așezări datată în perioada Latene și Epoca Bronzului. De asemenea, sistemul de supraveghere și apărare al limesului Daciei cu turnuri romane amplasate în punctele Groapa Mare, Sub Groapa Muierii, Osoiul Ciontului, Vârful Ciungii are o importanță culturală pentru comuna Meseșenii de Jos.

#### 4.4.6. Turism

Teritoriul comunei a fost relativ izolat, ceea ce nu a favorizat includerea acestuia în circuitele turistice mai importante pe plan județean. Această izolare a condus, probabil, la nestimularea dezvoltării agroturismului, chiar dacă existau gospodării care ar fi putut oferi condiții foarte bune de cazare și masă, precum și de petrecerea timpului liber.

În sudul satului Meseșenii de Sus, la poalele Munții Meseșului, într-o zonă de dealuri împădurite, cu climat plăcut, într-un cadru natural plin de pitoresc au fost exploatate două izvoare cu ape sulfuroase, sulfatate, bicarbonate, calcice și hipotone. Izvoarele au un debit de 2 litri/secundă și o mineralizare de 2,5 grame/litru. Apele acestor izvoare sunt indicate pentru afecțiuni ale aparatului

locomotor, ale sistemului nervos periferic, ginecologic și tromboflebite. În această zonă a existat o modestă bază de cazare și tratament, care dispunea de 33 de paturi în 12 camere, iar pentru tratament avea 10 cabine cu vane. Această stațiune funcționa sezonier (mai-octombrie) până în primele ani ai anilor '90. După revoluția din 1989, Băile Meseșenii de Jos, au fost abandonate. Cea mai roditoare perioadă pentru stațiune erau anii '70. Oamenii, din dorința de a-și trata bolile sau de a-și petrece timpul liber, veneau cu căruțele din satele comunei și din satele învecinate. Din păcate această sursă hidrominerală în prezent este neutilizată datorită faptului că terenul se află într-o proprietate privată și datorită poziției periferice față de principalele căi de comunicație. În prezent Băile Meseșenii de Jos sunt abandonate și se află într-un stadiu avansat de degradare, atât datorită faptului că nu există acces auto modernizat, nici cale ferată, cât și lipsei interesului investitorilor de a o prelua și de a o moderniza. Aceasta ar necesita mari investiții pentru amenajare. Punerea în valoare a acestor izvoare, dezvoltarea bazei de cazare și dezvoltarea infrastructurii ar putea face din această localitate o stațiune balneoclimaterică de mare succes.

Figură 34: Băile din Meseșenii de Sus



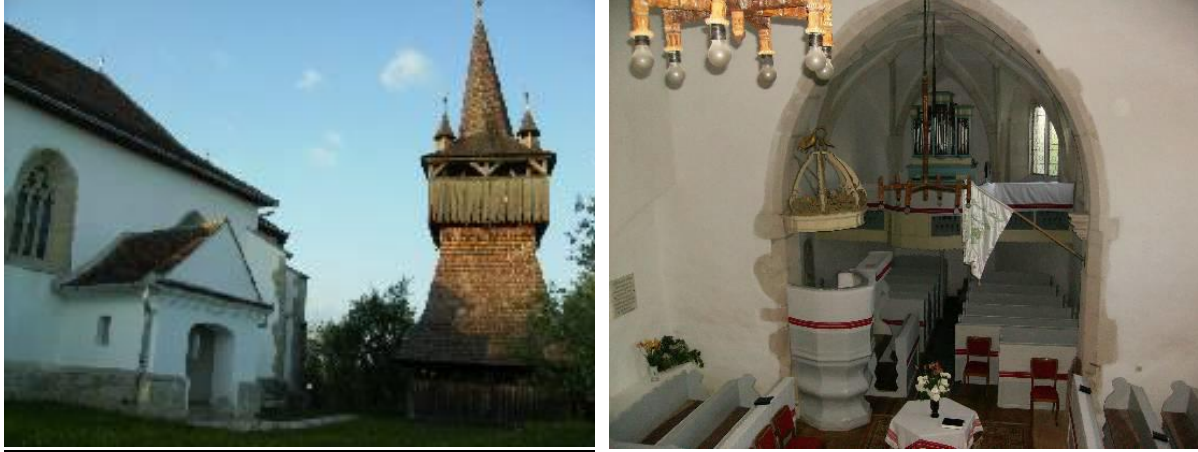
Sursa: *Strategia de Dezvoltare Turistica a Municipiului Zalău și a Zonei Periurbane*, p.206

### Obiective turistice religioase

Monumente și ansambluri de arhitectură aflate în patrimoniul național se găsesc în satele Meseșenii de Jos și Meseșenii de Sus. În satul Meseșenii de Jos ele sunt reprezentate de **Biserica Reformată** construită în secolul al XV-lea, începutul construcției fiind anul 1498 și de clopotnița din lemn a aceleiași biserici, ambele făcând parte din patrimoniul cultural național.

Este una dintre cele mai vechi biserici reformate din Sălaj. Cândva era biserică catolică a cărei amprente se văd și în prezent: ușa secretei, suport pentru sculpturi bisericesti-catolicești. Pană în anul 1920 biserica avea tavan casetat, care s-a prăbușit și de atunci are tavanul tencuit și văruiat. „Altarul” (partea cu orga) acestei biserici este orientat spre est, asemănător multor biserici din această zonă. Planimetria bisericii și investitura sacrală fundamentează distribuția credincioșilor: bărbații în naos și femeile în pronaos. Pereții bisericii au 8 ziduri de apărare (picioare de piatră). Rama ușii sunt din pietre șlefuite, deschizându-se una spre vest și una spre sud. La fel, și ramele geamurilor sunt din piatră șlefuită. Se povestește, că aceste pietre mari, pentru construcție, au fost aduse și atașate laolaltă de către uriași. În cimitirul din curtea bisericii, preoții și familiile lor sunt îngropați la intersecția peretelui sudic cu cel estic.

Figură 35: Biserica Reformată din Meseșenii de Jos



Sursa: *Strategia de Dezvoltare Turistica a Municipiului Zalău și a Zonei Periurbane*, p.206

Tot în satul Meseșenii de Jos se găsește și **Biserica Ortodoxă „Sfinții Mihail și Gavril”**, care datează din anul 1936, având forma navei construită în partea de sud. În anul 2013, biserica a fost recondiționată, aceasta fiind înzestrată cu picturi noi, padiment nou, travertin pe pereți, încălzire centrală, acoperiș nou și trotuare. Biserica are în prezent un aspect ce se încadrează în stilul arhitectural transilvănean.

În satul Meseșenii de Sus, din categoria monumentelor de arhitectură face parte și **Biserica Ortodoxă „Adormirea Maicii Domnului”** construită în anul 1785. Ca toate bisericile, și aceasta este structurată după un model unitar, consacrat de tradiție și care respectă modelul canonic, astfel încât credincioșii să poată lua parte la sacru printr-un tipar bine stabilit, cu urmări în organizarea spațială a lăcașului de cult. Este divizat în pronaos, naos și altar, adică tindă, sân și altar. Dispoziția spațială a elevației urmează perfect planul longitudinal, cu orientare axială est-vest: naosul la est, iar pronaosul la vest. Pronaosul este despărțit de naos printr-un perete cu deschizături laterale pentru vederea către altar. Absida altarului este boltită și despărțită de naos prin iconostasul frumos ornamentat. Clopotnița este una mai joasă, dar mai semețată. Această biserică este bogat ornamentată mai ales prin pictare, care acoperă pereții interiori.

În satul Aghireș întâlnim Biserica Ortodoxă ce poartă Hramul „Sfântul Nicolae” și care a fost ridicată la doar 20 de metri vest de fosta biserică de lemn a satului, construită încă de la 1638. Biserica găzduiește în prezent două candelabre impresionante aduse din Grecia, iar iconostasul este lucrat cu grijă și îndemânarea meșterilor din Maramureș. Casa parohială găzduiește în prezent și un mic muzeu ce cuprinde cărțile bisericești, cărțile vechi din strana, dar și icoane vechi de patrimoniu.

Tot în Aghireș, este localizată și **Biserica Reformată**, care a fost construită în anii 1900, fiind ridicată pe locul unei biserici mai vechi ce data din vremuri mai timpurii de la începutul secolului XVII.

Satul Fetindia, găzduiește una dintre cele mai vechi parohii de la poalele Munților Meseș, fiind atestată documentar de peste 900 de ani, fiind construită în stilul pur bizantin. Biserica se află la o distanță de 7 km de centrul Municipiului Zalău, un loc unde pădurea de stejari semeți se revarsă peste micul sătuc Fetindia.

Figură 36: Biserica Ortodoxă „Adormirea Maicii Domnului” din Meseșenii de Sus



Sursa: Strategia de Dezvoltare Turistica a Municipiului Zalău și a Zonei Periurbane, p.206

### Obiective turistice cultural-istorice

Pe teritoriul comunei Meseșenii de Jos sunt importante vestigii arheologice, cum ar fi **Limesul Roman cu turnuri de observare**, poteci turistice ce urmează drumul roman spre sud-vest, peste vârful Cărbunaru (618 m) până la vârful Osoiul Ciontului (835 m), de unde coboară la Băile din Meseșenii de Sus.

Romanii au folosit pentru instalarea liniei avansate de turnuri a limesului în sectorul de nord-vest al Daciei Prolissensis, culmea Munții Meseșului, deci lanțul de înălțimi ce separă două zone de pretesionare: bazinul Transilvaniei la est și Câmpia Panonică la vest. De fapt Munții Meseșului fac legătura între masivul Munților Apuseni și Carpații Răsăriteni, alcătuind o limită geografică și o barieră naturală în același timp.

**Situri arheologice** au fost descoperite într-un număr destul de mare pe teritoriul comunei de către arheologii de la Muzeul Județean de Istorie și sunt datate din diferite perioade istorice, fiind situate în teritoriu după cum urmează: așezare din epoca eneolitică, cultura „Coțofeni II” și așezare dacică la cca. 500 m est de Băile Meseșenii de Sus, la locul numit „Osoiul Măcăului”; ruine de turn roman la locul „Padina” la sud și „Coasta lată” la nord, lângă cărarea ce duce la „Fântâna oilor”; ruine de turn roman la „Osoiul Ciontului”, la 800 m de punctul geodezic din vârful Osoiu (870 m); ruine de turn roman lângă băile din sat, la locul „Sub groapa muierii”; ruine de roman la sud-est de sat, la „Coasta lată”. Materialele arheologice găsite în aceste locuri sunt adăpostite în Muzeul de Istorie din municipiul Zalău.

### Casele tradiționale

Locul unde valorile etnografice au fost create și păstrate cu sfințenie este satul, mediul rural. Din cadrul elementelor de cultură tradițională care se mai păstrează cat de cat în comună sunt casele vechi construite din chirpici, lemn, piatră. Ele păstrează îndeosebi elementele specifice perioadei de construire: prispa, tâmplăria originală, decorațiuni specifice acestei perioade. Unele case ar putea fi valorificate prin organizarea unui muzeu al satului, în care s-ar păstra într-un loc obiecte și ansambluri de locuințe semnificate în prezent.

Figură 37: Case țărănești din Meseșenii de Jos și Meseșenii de Sus



Sursa: Strategia de Dezvoltare Turistica a Municipiului Zalău și a Zonei Periurbane, p.209

### Obiceiuri locale și evenimente

În cadrul Comunei Meseșenii de Jos, din județul Sălaj, se păstrează obiceiuri locale, transmise din generație în generație.

Cele mai multe obiceiuri au fost legate de ocupațiile țăranilor: munca la câmp sau la pădure, păstoritul, construcția caselor, pregătirea cânepii sau a lânii pentru confecționarea îmbrăcăminții. Pentru astfel de activități, încă din perioada când predomina economia naturală și apoi industria casnică, s-a statornicit o formă de executare rapidă a unor lucrări printr-o formă de întraajutorare numită clacă.

În comună sunt păstrate tradiții, obiceiuri și nu în ultimul rând frumoasele costume populare românești și maghiare. Dansuri specifice comunei sunt: Muierasca, Roata, Călușerul. Comuna are doua ansambluri de fete „Socăcițele“ din Meseșenii de Jos condus de Mureșan Valeria și „Meseșana“, din Meseșenii de Sus condus de Herle Dana, Asociația de cultură și istorie „Fii satului Meseșenii de Sus“.

Figură 38: Socăcițele



Aparținătoare mediului rural, comuna Meseșenii de Jos este o bună păstrătoare a portului popular, a datinilor și tradițiilor străvechi care s-au păstrat până astăzi și se mai practică pe raza comunei. Astfel putem aminti: tradiții și obiceiuri: „Colindatul de Crăciun”, „Plugușorul”, „Stropitul fetelor de Paști”; dansuri populare specifice locale: „Dansul Călușului de Crăciun” și „Muierasca”; cântece populare locale; activități tradiționale în gospodăriile oamenilor legate de creșterea animalelor și de cultivarea plantelor. Din dorința de a păstra ceva de la strămoșii noștri pentru generația următoare, s-a amenajat o expoziție etnografică în incinta școlii din Meseșenii de Sus, într-o sală de clasă, cu mobilier, țesături, vase, unelte folosite de oamenii de rând, care erau investite cu însușiri artistice și care azi sunt în dispariție.



## Costumul tradițional

**Costumul popular românesc** al femeilor, întrunește toate caracteristicile costumului tradițional al zonei etnografice Meseș. Spăcelul era croit din pânză învăluită (bumbac cu cânepă), iar ornamentica, de o mare valoare decorativă și de o înaltă virtuozitate, era executată prin alesături în război, motivele predominante fiind cele geometrice.

Cusăturile erau combinate cu mărgelile colorate, aplicate pe piept sau mânecă. Poalele, tot din pânză învăluită, erau largi, albe, ornamentate spre partea de jos cu o vrăstă aleasă în război, cu motive florale colorate. Zadiile cu bucuri erau din pânză neagră, încrețită, cusută cu lână, iar ornamentația constă din două șire verticale de bucuri roșii, galbene, violete și verzi, care sunt completate de panglici și dantele cumpărate de la magazine. Costumul bărbătesc este format dintr-o cămașă croită tot din pânză țesută la război, scurtă și ornamentată la guler, umeri și pumnari. Este mai puțin pregnant, decât cea femeiască, cu cusături mai simple, albe, de obicei cu motive geometrice sau florale stilizate. Cămașa este scoasă în evidență de un pieptar negru, ornamentat cu motive florale negre.





**Portul maghiar** se impune prin colorit și ținută. Costumul femeiesc este compus dintr-o bluză din pânză înflorată cumpărată din magazine, bogat marcată coloristic, cu roșu, violet și mult verde. Aceasta este tăiată de sus până jos și se încheie cu nasturi albi, mici. Mânecele sunt trei sferturi, foarte ample, încrețite cu elastic și ridicate de la cot în sus, astfel încât să i se dea o amplitudine maximă. Fusta este croită, de obicei, din material roșu, este foarte largă și se termină cu un ornament aplicat, format din trei panglici paralele. Peste bluză se poartă un laibăr din material negru, scurt, ornamentat cu șnur negru și încheiat cu copci. Cămașa bărbătească este din pânză albă, cu guler înalt și mânecile foarte largi, prinse în manșete strâmte. Pantaloul este croit strâmt din postav negru sau gri închis. Laibărul bărbătesc este tot din postav negru sau gri închis, ornamentat cu șnur negru, dotat cu mai multe rânduri de nasturi. La acest port popular se încălță cizme din piele neagră.

### Unități de cazare

În comuna Meseșenii de Jos, unitățile de cazare sunt de tipul pensiuni, acestea fiind: Pensiunea Alex din Meseșenii de Jos, Pensiunea Amurg din Meseșenii de Sus, Pensiunea Agape, Pensiunea Mary, Pensiunea Ana din Aghireș.

### Agroturism

Agroturismul reprezintă o formă a turismului rural care utilizează pentru cazare și servirea mesei numai pensiunile și fermele agroturistice, hanuri și hoteluri rurale, adăposturi, sate de vacanță etc, beneficiind de un mediu nepoluat, de atracțiile turistice naturale și de valorile cultural-istorice, de tradițiile și obiceiurile prezente în mediul rural.

Agroturismul este capabil să valorifice excedentul de cazare existent în gospodăria țărănească prin implicarea turiștilor în viața gospodăriei și furnizarea acestora de servicii și activități (masă, cazare, interacțiune cu mediul socio-natural) proprii gospodăriei țărănești, fără a-i conturba acesteia specificul.

Agroturismul este în general practicat de micii proprietari din zonele rurale/gospodăriile rurale, ca activitate secundară, implicând în mod activ femeia. Prin această formă de turism se oferă posibilitatea turiștilor de a reveni în mijlocul naturii, asigurând acestora confortul fizic și spiritual, precum și accesul la bucătăria autentică specifică fiecărei zone.

În cadrul teritoriului Comunei MESEȘENII DE JOS, din județul Sălaj, există potențial de dezvoltare a agroturismului. La momentul actual nu există pensiuni agroturistice înregistrate.

Lipsa pregătirii și cunoștințelor în oferirea de servicii agroturistice și a mijloacelor de promovare fac ca acest segment de servicii turistice să fie încă insuficient valorificat.

### Concluzii privind patrimoniul arhitectural și cultural

Tradițiile, obiceiurile și portul popular ca elemente ale culturii spirituale a locuitorilor Comunei Meseșenii de Jos, în condițiile unei promovări și exploatare turistice eficiente, ar putea constitui obiective de atracție pentru turiști.

O notă de pitoresc o dau obiceiurile și tradițiile legate de sărbătorile de iarnă, manifestările culturale de tipul „umblatului cu Steaua” și Plugușorul având reale valențe de atractivitate turistică.

Folclorul și obiceiurile strămoșești ale românilor de pe aceste meleaguri, fac din Comuna Meseșenii de Jos un areal de convergență turistică de necontestat. Lăcașurile de cult au în patrimoniu obiecte specifice și publicații cu valoare religioasă, istorică și culturală. Evenimentele culturale organizate pe teritoriul Comunei Meseșenii de Jos relevă puține obiceiuri și sărbători locale organizate ca evenimente mai speciale.

Obiectivele de proveniență antropică au un anumit potențial turistic, sunt elemente ce derivă din interconținerea în natură, proces care se desfășoară într-un timp istoricește determinant. Aceste obiective aparțin atât culturii materiale cât și culturii spirituale a comunității din Comuna Meseșenii de Jos, fiind o varietate deosebită.

Arhitectura populară este reflectată în modul de construcție al gospodăriilor și anexelor relevând caracteristici proprii.

Ocupațiile locuitorilor pot deveni o importanta resursă turistică, mai ales prin produsul lor, rezultat din prelucrarea lemnului, din țesutul în război sau prelucrarea primară a alimentelor tradiționale.

Produsele obținute în gospodării, majoritatea pentru nevoile și consumul propriu, prin transformarea lor în produse de consum turistic, pot avea o latură atractivă indiscutabilă. În același timp însăși obiceiurile și modul de realizare, uneori rudimentar, pur și natural, se pot constitui în atracții turistice pentru locuitorul urban, sau pentru cel al Europei Occidentale.



Cea mai bună piață de desfacere pentru acest produs turistic este locul lui de producere, constituindu-și în punct de atracție pentru turiștii dornici de a vedea și cunoaște aceste îndeletniciri, de a participa la ele, sau chiar de a acționa direct de la sursă produsele rezultate astfel.

Turismul cultural – are o pondere mai mare în practicarea acestui tip de turism, care se remarcă în special la elevi și studenți, sub forma turismului școlar de învățare sau de descoperire.

### 3.5. Administrația publică locală

#### 3.5.1. Capacitatea administrativa

La nivelul localității, există expertiză locală în gestionarea problemelor locale și comunitare. Autoritățile administrației publice locale sunt:

-  *Consiliul Local* - ca autoritate deliberativă;
-  *Primarul* - ca autoritate executivă.

Sediul acestor autorități prin care se realizează conform Constituției, autonomia locală, este în localitatea Meseșenii de Jos, nr. 41, comuna Meseșenii de Jos, județul Sălaj.

**Consiliul Local** este autoritatea administrației publice prin care se realizează autonomia locală în comună. Consiliul Local și Primarul sunt aleși în condițiile prevăzute de legea privind alegerile locale.

Consiliul Local are inițiativă și hotărăște, în condițiile legii, în toate problemele de interes local, cu excepția celor care sunt date prin lege în competența altor autorități publice, locale sau centrale.

Această unitate este deservită de personal specializat în domeniul în care își desfășoară activitatea. Primarul și viceprimarul Comunei sunt sprijiniți de Consiliul Local care este format din 12 membri ai diferitelor partide politice, aleși prin vot universal, egal, direct și liber exprimat, în condițiile stabilite prin legea privind alegerile locale și care contribuie la dezvoltarea Comunei în funcție de posibilitățile legale

**Primarul Comunei Meseșenii de Jos** este reprezentantul administrației publice locale și al aparatului propriu de specialitate al acesteia. Primarul răspunde de buna funcționare a administrației

publice locale și reprezintă comuna Meseșenii de Jos în relațiile cu alte autorități publice, cu persoanele fizice sau juridice române sau străine, precum și în justiție.

Primarul îndeplinește atribuțiile prevăzute de lege sau încredințate de Consiliul Local. Pentru îndeplinirea atribuțiilor sale, primarul este ajutat de 1 viceprimar, 1 secretar și aparatul propriu de specialitate al Consiliului Local.

Întregul personal are acces la mijloace TIC și la internet, însă, din păcate, nu există în cadrul Primăriei un sistem informatic integrat (arhivare, management sarcini, monitorizare) de gestionare a diverselor activități.

### 3.5.2. Asocier regională

Parteneriatele regionale sunt create cu scopul de a rezolva probleme sau pentru a dezvolta proiecte care acoperă o regiunea mai largă, inclusiv comuna Meseșenii de Jos:

- **Grupul de Acțiune Locală Valea Crasnei și Barcăului:** Comuna Meseșenii de Jos face parte, începând cu anul 2012, o dată cu înființarea acestuia, din GAL Valea Crasnei și Barcăului. GAL-ul este compus din 13 comune, dintre care 12 din județul Sălaj (Agrij, Boghiș, Camăr, Carastelec, Crasna, Halmășd, Măeriște, Meseșenii de Jos, Nușfalău, Pericei, Valcău de Jos, Vârșolț), și o comună din județul Bihor (Balc). În total aceste comune au o suprafață de 691,97 km<sup>2</sup>, și o populație de 36,843 de persoane, rezultând o densitate a populației de 53,24 de persoane/km<sup>2</sup>.
- **Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Ecodes”** - comuna Meseșenii de Jos este membră a acestei asociații din care fac parte toate unitățile administrativ teritoriale din Județul Sălaj. Scopul acesteia fiind acela al reglementării, înființării, organizării, finanțării, exploatarei, monitorizării și gestionării în comun a serviciului de salubritate pe raza de competență a celor 62 de unități administrativ-teritoriale membre precum și realizarea în comun a unor proiecte de investiții publice de interes zonal sau regional, destinate înființării, modernizării și/sau dezvoltării, după caz, a sistemelor de utilități publice aferente serviciului de salubritate, pe baza strategiei de dezvoltare a acestuia
- **Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Țara Silvaniei** – începând cu anul 2022, Comuna Meseșenii de Jos a aderat la A.D.I. Țara Silvaniei care are în componență 57 de primării din totalul de 61 din întreg teritoriul sălăjean, care împreună cu Consiliul Județean încearcă să promoveze potențialul imens al ținutului Țării Silvaniei. Identificarea de noi oportunități, crearea unor evenimente inovative, stabilirea unor parteneriate publice și private, dar și atragerea de finanțări europene, reprezintă o parte din dezideratele asociației în ceea ce-i privește pe toți membri asociați.
- **Asociația Regională Pentru Dezvoltarea Infrastructurii Din Bazinul Hidrografic Someș-Tisa:** scopul asociației este îmbunătățirea calității Serviciului de alimentare cu apă și de canalizare pentru interesul general al locuitorilor de pe raza unităților administrativ-teritoriale membre, în condițiile unor tarife care să respecte limitele de suportabilitate ale populației și principiul „poluatorul plătește”, atingerea și respectarea standardelor europene privind protecția mediului, precum și creșterea capacității de atragere a fondurilor pentru finanțarea investițiilor necesare în infrastructura tehnico-edilitară aferentă Serviciului.

- **Asociația Metropolitană de Transport Public Zalău:** asociație înființată la finele anului 2020, are în componența sa cinci UAT-uri (Mun. Zalău, Comuna Meseșenii de Jos, Comuna Mirșid, Comuna Crișeni și Comuna Hereclean) și are ca scop înființarea, organizarea, reglementarea, finanțarea, exploatarea, monitorizarea și gestionarea comună a Serviciului public de transport local de persoane pe raza de competență a UAT-urilor membre precum și derularea în comună a unor proiecte de investiții publice de interes zonal sau regional destinate înființării, modernizării sau dezvoltării serviciului
  
- **Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Zona Metropolitană Zalău:** asociația a fost înființată în anul 2015 și are ca și membrii Municipiul Zalău, Orașele Cehu Silvaniei, Jibou, Șimleu Silvaniei și Comunele Agrij, Crasna, Creaca, Crișeni, Dobrin, Hida, Meseșenii de Jos, Mirșid, Pericei, Sălățiș, Șarmășag, Vârșolț, Hereclean, Bocșa și Românași. Obiectivele asociației sunt: dezvoltarea durabilă a întregii zone metropolitane și a tuturor unităților administrativ teritoriale care compun Asociația; îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii de transport, telecomunicații și energie a unităților administrativ teritoriale care compun Asociația și a întregii zone metropolitane; dezvoltarea, modernizarea și îmbunătățirea serviciilor comunitare de utilități publice – transport public local, iluminat public, salubritatea localităților, administrarea patrimoniului public și privat al unităților administrativ teritoriale; dezvoltarea economică integrată; dezvoltarea turismului și a sectorului terțiar; dezvoltarea de noi zone rezidențiale, conform standardelor europene; dezvoltarea resurselor umane; administrarea eficientă și integrată a potențialului de care dispune zona; înlăturarea disparităților dintre localități în condițiile indicatorilor și nivelului de dotare prevăzut în Legea 351/2001; atragerea de noi investiții și creșterea accesului la resurse; dezvoltarea de proiecte și programe proprii și în regim de parteneriat cu alte persoane fizice și juridice din țară și străinătate.
  
- **Asociația Comunelor din România (ACoR):** o asociație de autorități locale, având ca membri comunele din România. Numărul membrilor ACoR este de 1.750 comune, din toate județele României. Dintre obiectivele ACoR sunt de menționat:
  - armonizarea intereselor comunelor membre în vederea dezvoltării economico-sociale echilibrate a acestora;
  - promovarea unor forme de colaborare și întrajutorare reciprocă a comunelor membre în oricare dintre domeniile administrativ, economic, financiar, social, cultural și instituțional;
  - crearea și întreținerea unui sistem informațional integrat, precum și organizarea unor corpuri de specialiști capabili să analizeze și să ofere soluții pentru rezolvarea problemelor comunelor;
  - organizarea unor activități proprii pentru formarea și perfecționarea profesională a aleșilor locali, a funcționarilor publici, precum și a personalului contractual din administrația publică locală a comunelor membre;
  - organizarea, la nivelul filialei județene, în baza unui acord de cooperare, de activități stabilite prin lege ca atribuții ale autorităților administrației publice locale în diverse domenii, cum ar fi: auditul public intern, urbanismul, amenajarea teritoriului și autorizarea executării lucrărilor de construcții, serviciile publice comunitare locale de evidență a persoanei, controlul privind comercializarea produselor și a serviciilor de piață, poliția locală, fără a se limita la acestea.

Asociațiile doresc să își îndeplinească misiunea prin inițierea, promovarea și implementarea de proiecte de mică și mare anvergură de care să beneficieze toți locuitorii comunei. În realizarea scopului său, asociația promovează unitatea comunității, asumarea responsabilității sociale și individuale, preocuparea față de mediu și cooperarea cu autoritățile publice în vederea dezvoltării și creșterii nivelului de bunăstare a comunității.

### 3. 5.3. Experiența locală privind proiectele cu finanțare nerambursabilă

În ceea ce privește proiectele cu finanțare nerambursabilă, comuna Meseșenii de Jos face demersuri continue de accesare a fondurilor nerambursabile pentru dezvoltarea durabilă și sustenabilă a comunei.

În perioada 2008-2022, comuna Meseșenii de Jos a implementat următoarele proiecte:

Nr. crt.	Denumire proiect	Obiective proiect	Valoare proiect (cu TVA)	Finanțare
1	”Modernizarea comunei Meseșenii de Jos prin îmbunătățirea infrastructurii de bază, crearea și dezvoltarea serviciilor socio-culturale”	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Îmbunătățirea rețelei de drumuri de interes local – sate Meseșenii de Jos și Aghireș;</li> <li>- Îmbunătățirea rețelei de drumuri de interes local – sate Fetindia și Meseșenii de Sus;</li> <li>- Construire centru de îngrijirii copii after school;</li> <li>- Reabilitare cămin cultural – Meseșenii de Jos;</li> </ul>	12.692.977,00 lei	PNDR 2007-2013 – Măsura 322
2	Lucrări de construcție infrastructură de protecție și prevenire împotriva inundațiilor, în comuna Meseșenii de Jos, județul Sălaj	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Amenajare Valea Briscănești;</li> <li>- Amenajare Valea Buticii;</li> <li>- Amenajare Valea Melegheștilor și Torent Valea Melegheștilor</li> </ul>	7.067.720,00 lei	PNDR 2007-2013 – Masura 125
3	Înființare centru de informare turistică și amenajare alei	Înființare centru de informare turistică și amenajare alei	805.271,00 lei	PNDR 2007-2013 – Masura 313
4	Înființare teren sintetic de sport în comuna Meseșenii de Jos	Înființare teren sintetic de sport în comuna Meseșenii de Jos in satul Aghireș	327.744,00 lei	PNDR 2007-2013 – 413.322 (GAL Valea Crasnei si Barcaului)
5	Împreună pentru copii prin servicii sociale de calitate	Împreună pentru copii prin servicii sociale de calitate	185.000,00 lei	PHARE 2004-2006

				Coeziune Economică și Socială SERVICII SOCIALE
6	Pod pe DC 76 POD peste Valea Colița în localitatea Meseșenii de Jos, Județul Sălaj	Pod pe DC 76 POD peste Valea Colița în localitatea Meseșenii de Jos, Județul Sălaj	909.116,00 lei	Program Național de Dezvoltare Locală
7	Alimentare cu apă a comunei Meseșenii de Jos cu localitățile Meseșenii de Sus, Meseșenii de Jos, Aghireș și Fetindia	Alimentare cu apă a comunei Meseșenii de Jos cu localitățile Meseșenii de Sus, Meseșenii de Jos, Aghireș și Fetindia	4.633.209,00 lei	Program Național de Dezvoltare Locală
8	Reabilitare drum comunal DC 76 Meseșenii de Jos – Meseșenii de Sus km 5+009+600, Comuna Meseșenii de Jos, Județul Sălaj	Reabilitare drum comunal DC 76 Meseșenii de Jos – Meseșenii de Sus km 5+009+600, Comuna Meseșenii de Jos, Județul Sălaj	2.656.250,00 lei	Program Național de Dezvoltare Locală
9	Modernizare infrastructură rutieră în comuna Meseșenii de Jos, județul Sălaj	Modernizare infrastructură rutieră în comuna Meseșenii de Jos, județul Sălaj	4.506.010,00 lei	Program Național de Dezvoltare Locală
10	Centru comunitar de asistență integrată medico-socială Meseșenii de jos (CAMS – Meseșenii de Jos)	Centru comunitar de asistență integrată medico-socială Meseșenii de jos (CAMS – Meseșenii de Jos)	1.700.187,00 lei	Fonduri norvegiene
11	Dotarea serviciului de întreținere drumuri în comuna Meseșenii de Jos, județul Sălaj	Dotarea serviciului de întreținere drumuri în comuna Meseșenii de Jos, județul Sălaj	55.279,00 lei	PNDR 2014-2020 Sub-Masura 19.2
12	Modernizare, reabilitare și eficientizare iluminat public în comuna Meseșenii de Jos, județul Sălaj	Modernizare, reabilitare și eficientizare iluminat public în comuna Meseșenii de Jos, județul Sălaj	900.226.56 lei	Program Național de Dezvoltare Locală
13	Modernizare și extindere rețea de	Modernizare și extindere rețea de drumuri în comuna Meseșenii de Jos	10.763.933,00 lei	Program Național de

	drumuri în comuna Meseșenii de Jos			Dezvoltare Locală
<b>14</b>	Reabilitare și modernizare DC76A în localitatea Meseșenii de Jos și DC 75, strada Principală și strada Soros în localitatea Aghireș, comuna Meseșenii de Jos	Reabilitare și modernizare DC76A în localitatea Meseșenii de Jos și DC 75, strada Principală și strada Soros în localitatea Aghireș, comuna Meseșenii de Jos	4.114.277,13 lei	Program Național de Dezvoltare Locală

Proiectele de la pozițiile 1-12 au fost finalizate, iar proiectele de la pozițiile 13-14 sunt în curs de implementare, având ca termen de finalizare 31.12.2022

### 3. 6. Infrastructură și echipare teritorială

#### 3.6.1. Amenajarea teritorială

##### Fondul de locuințe

Conform rezultatelor Institutului National de Statistica, în comuna Meseșenii de Jos, în anul 2020 au fost înregistrate 1.446 clădiri din care 1.442 locuințe proprietate privată, iar 4 locuințe proprietate publică.

În comuna Meseșenii de Jos, numărul de locuințe a continuat traiectoria crescătoare înregistrată în ultimii 6 ani, existând o creștere în anul 2019 cu aprox. 4% față de anul 2014. În această perioadă de timp, numărul locuințelor în proprietate publică a scăzut de la 5 la 4, iar numărul celor aflate în proprietate privată a crescut la 1.442.

Suprafața totală locuibilă este de 70.565 mp, din care 70.379 mp (99,74%) se află în proprietate privată. Suprafața medie locuibilă este de 48,81 mp pentru locuințele aflate în proprietate privată și de 46,50 mp pentru cele aflate în proprietate publică.

Figură 39: Evoluția numărului de locuințe și a suprafeței locuibile

Denumire indicator	AN						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
<b>Locuinte total (nr.)</b>	1.400	1.412	1.426	1.434	1.442	1.449	1.446
<b>Locuinte proprietate publica (nr.)</b>	5	5	5	5	4	4	4
<b>Locuinte proprietate privata (nr.)</b>	1.395	1.407	1.421	1.429	1.438	1.445	1.442
<b>Suprafața locuibilă existentă total (mp)</b>	66.125	67.391	68.342	69.251	69.956	70.584	70.565
<b>Suprafața locuibilă existentă – proprietate publica</b>	227	227	227	227	186	86	186



<b>Suprafața locuibilă existentă – proprietate privată</b>	65.898	67.164	68.115	69.024	69.770	70.398	70.379
<b>Locuințe terminate în cursul anului – din fonduri private (nr.)</b>	23	16	15	14	10	1	5
<b>Autorizații de construire eliberate pentru clădiri rezidențiale (nr.)</b>	21	18	9	10	14	8	23

Sursa: prelucrare date furnizate de INS

În perioada 2014-2020, autorizațiile de construire eliberate de către Primărie sunt pentru case de locuit numărul acestora fiind fluctuând. În perioada 2014-2016 numărul autorizațiilor a scăzut de la 21 la 9, reprezentând o scădere de 57%. Începând cu anul 2017 până în anul 2020, numărul autorizațiilor eliberate de către primărie și-a recuperat ritmul de creștere, înregistrând o creștere de peste 50%.

Comuna Meseșenii de Jos deși a înregistrat progrese în ceea ce privește dezvoltarea zonei și a calității vieții, tot mai are zone defavorizate ce necesită investiții continue pentru a asigura condiții optime de locuit.

### 3.6.2. Infrastructura rutieră

Crearea și modernizarea infrastructurii rutiere locale constituie elemente de bază pentru comunitatea rurală. Aceasta este necesară pentru a asigura condiții de sănătate, protecția mediului, accesibilitatea și în general, condiții optime de trai. Infrastructura asigură, de asemenea, premisele pentru dezvoltarea unei economii rurale competitive.

Prin modernizarea și aducerea la parametri tehnici impuși de clasa tehnică a drumului, se va contribui la creșterea traficului local, asigurând condiții optime de confort și siguranță pentru circulația rutieră.

Modernizarea străzilor din comuna este o preocupare constantă a administrației locale, astfel încât proiectele de reabilitări străzi sunt active constant deoarece s-a constatat că situația drumurilor/străzilor deteriorate are implicații la nivelul întregii circulații de autovehicule, pe diferite nivele interdependente

În Comuna Meseșenii de Jos căile de comunicații rutiere (străzi, drumuri comunale) sunt asfaltate în proporție de 80-90%.

Drumurile care străbat comuna Meseșenii de Jos sunt următoarele:

- Drum Județean DJ 191C Zalău-Crasna asigură legătura comunei cu Municipiul Zalău. Drumul județean traversează satele Aghireș și Meseșenii de Jos.
- Centura ocolitoare a Mun. Zalău – amplasată la intrarea în satul Aghireș.
- Drum comunal DC 75: Aghireș – Fetindia
- Drum comunal DC 76 Meseșenii de Jos – Meseșenii de Sus

O dată cu execuția lucrărilor pentru Autostrada Brașov-Borș, aceasta va traversa județul Sălaj pe o lungime de 84 km, fiind prevăzute trei puncte de intersecție: Zimbor, Zalău și Nușfalău. Unitățile administrativ-teritoriale străbătute de Autostrada Brașov-Borș, în județul Sălaj sunt următoarele (de la sud-est la vest): Zimbor, Sânmihaiul Almașului, Românași, Treznea, Zalău, Meseșenii de Jos, Crasna, Boghiș, Nușfalău, Ip și Marca.

Analizând rețeaua de drumuri, se poate spune că drumurile comunale împreună cu DJ 191C și Centura ocolitoare a Mun. Zalău asigură o bună legătură a localităților aparținătoare comunei Meseșenii de Jos atât cu Municipiul Zalău cât și cu celelalte localități ale județului.

### 3.6.3. Transportul în comun

Unitatea Administrativ Teritorială nu deține transport public local propriu. Transportul în comun este asigurat de către companiile private.

### 3.6.4. Infrastructura tehnico-edilitara

Infrastructura de bază a comunei cuprinde rețele de apă și alimentare cu energie electrică.

**Rețeaua de distribuție a apei potabile** are o lungime totală de 15 km și o capacitate de producere a apei potabile de 120 metri cubi/zi. Conform informațiilor furnizate de Institutul National de Statistica, cantitatea de apă potabilă distribuită în perioada analizată (2014-2020) a fost constantă și anume 35 mii mc/an.

Operatorul care asigură serviciile de utilitate publică, de alimentare cu apă în comuna Meseșenii de Jos este primăria, iar la acest serviciu sunt racordate 830 gospodării din cele 4 sate ale comunei,

**Rețeaua de canalizare:** în prezent comuna nu deține rețea de canalizare, însă există întocmit studiu de fezabilitate pentru realizarea rețelei de canalizare precum și finanțare nerambursabilă obținută prin Programul National de Investiții „Anghel Saligny” pentru realizarea acesteia.

**Rețeaua de distribuție a energiei electrice** deservește întreaga suprafață a comunei și este operată de compania Distribuție Energie Electrică România S.A.

Distribuție Energie Electrică România SA răspunde de buna funcționare a instalațiilor energetice proprii în condiții de calitate, siguranță, eficiență economică și de protecție a mediului înconjurător. Energia electrică distribuită este necesar să satisfacă cerințele codului tehnic, atât din punct de vedere al continuității, cât și al parametrilor (frecvență, tensiune, curbe de tensiune). Aceste cerințe sunt dependente de instalațiile care concură la distribuirea ei. Alimentarea se face din linia principală de medie tensiune L 20 kV.

**Rețeaua de gaze naturale:** nu există în comună, însă este întocmit studiu de fezabilitate pentru înființare rețea de gaze naturale, care a fost depus spre a obține finanțare prin Programul National de Investiții „Anghel Saligny”.

**Rețea de iluminat public:** iluminatul public a fost refăcut și modernizat în întreaga comună, acoperind întreaga rețea stradală. În prezent, comuna este iluminată public (iluminat nocturn) prin intermediul lămpilor de tip LED ce asigură un iluminat modern și reduce considerabil consumul de energie.

**Sistem de supraveghere video:** comuna Meseșenii de Jos beneficiază de sistem de supraveghere video cu camere video amplasate strategic în vederea creșterii siguranței locuitorilor.

### 3.6.5. Salubritate

Poluarea teritoriului comunei Meseșenii de Jos este determinată de zonele cu riscuri naturale de inundabilitate și alunecări de teren, precum și de depozitarea la întâmplare a gunoiului menajer, situație ce se încearcă să se evite prin înființarea punctelor de colectare.

Populația comunei Meseșenii de Jos dispune de servicii de salubritate, Primăria Comunei delegând acest serviciu operatorului Asocierii SC INSTAL ROS SRL & SC CLEAN MAN SRL, care se ocupă de precollectarea, colectarea și transportul deșeurilor comunei.

### **3.6.6. Parcuri si zone de agrement**

În anul 2016 a fost inaugurat un teren de sport sintetic în localitatea Aghireș, construit din fonduri nerambursabile.

De asemenea, comuna deține și un parc amenajat în localitatea Meseșenii de Jos, dotat cu mobilier urban și locuri de joacă, alei pietonale, împrejurimi și stâlpi de iluminat.

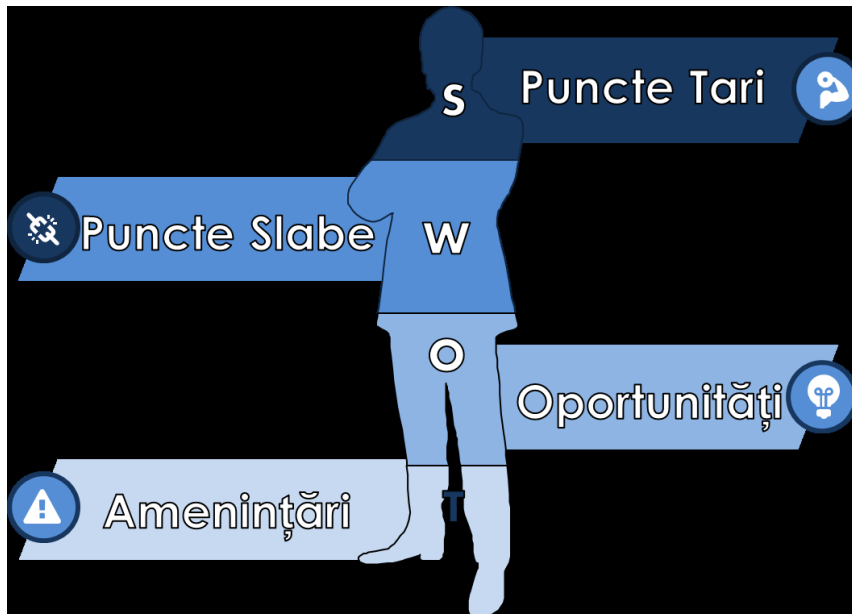
În ceea ce privește zonele de agrement, se remarcă în continuare o nevoie de dezvoltare a unor zone de recreere, de activități sportive și de agrement pentru locuitorii comunei.

# Capitolul 4. Analiza SWOT

## 4.1. Introducere

Orice comună trebuie să asimileze și să promoveze o viziune strategică în ceea ce privește dezvoltarea sa în viitor. Lipsă unei asemenea viziuni duce la o activitate administrativă haotică, în cadrul căreia se pot rata oportunități și se consumă irațional resurse prețioase. Experiența internațională arată că proiectele și programele operaționale funcționează cel mai bine atunci când fac parte dintr-un cadru coerent și când există o coordonare la nivel strategic.

Analiza SWOT - Strengths (puncte tari), Weaknesses (puncte slabe), Opportunities (oportunități), Threats (riscuri sau amenințări) prezintă o utilitate deosebită în procesul de stabilire a direcțiilor de dezvoltare a comunității, permițând o gestionare eficientă a resurselor și relațiilor de intercondiționare.



Strategia de dezvoltare durabilă trebuie fundamentată pe o analiză relevantă a stării existente a unei comunități așa cum s-a desfășurat ea în capitolele anterioare. Pentru a putea stabili direcțiile de dezvoltare, trebuie analizate oportunitățile, riscurile, constrângerile și favorabilitățile. Specificitatea unei analize SWOT este dată de faptul că ea studiază în același timp caracteristicile interne ale unui sistem teritorial cât și influențele externe care pot fi de natură pozitivă sau negativă.

În cadrul analizei SWOT se evaluează în prima fază specificul sistemului teritorial analizat adică punctele tari și punctele slabe. În cea de-a doua fază se analizează influențele ce provin din exteriorul sistemului teritorial adică oportunitățile și amenințările.

**Punctele tari** reprezintă acei factori care conferă atractivitate teritoriului, pe când **punctele slabe** sunt reprezentate de acei factori care creează obstacole în calea dezvoltării socio-economice, transpunându-se în infrastructură, situație financiară, legislație.

**Oportunitățile** reprezintă factori de mediu externi care ajută la dezvoltarea sistemului teritorial dacă sunt identificate și folosite corespunzător, iar **amenințările** reprezintă factori externi ce pot periclita dezvoltarea arealului.

În principiu, analiza efectuată în capitolele anterioare a furnizat o privire de ansamblu care conține cele mai bune informații posibile care să ajute la înțelegerea forțelor, tendințelor și cauzelor care pot să intervină la un moment dat.

Procesul decizional bazat pe această analiză trebuie să respecte următoarele direcții :

- Construiește pe punctele tari;
- Elimină punctele slabe;
- Exploatează oportunitățile;
- Îndepărtează amenințările;

#### 4.2 Analiza SWOT a comunei Meseșenii de Jos

În urma analizelor efectuate, pentru perioade semnificative din evoluția economico-socială a comunei Meseșenii de Jos, se pot sistematiza următoarele elemente ale analizei SWOT:

<b>AȘEZAREA GEOGRAFICĂ ȘI CADRUL NATURAL</b>	
<b>PUNCTE TARI</b>	<b>PUNCTE SLABE</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Poziționare avantajoasă a comunei în imediata vecinătate a Municipiului Zalău;</li> <li>▪ Apartenența la Zona Metropolitană Zalău;</li> <li>▪ Accesibilitate facilă a comunei din punct de vedere rutier la Centura Ocolitoare a Mun. Zalău și a viitoarei autostrăzi Brașov - Borș, însemnând avantaje pentru diverse domenii adiacente (servicii de tranzit, turism de tranzit, procesare primară, dezvoltare de IMM, a antreprenoriatului și atragerea investițiilor private directe);</li> <li>▪ Servicii de transport aerian accesibile la Aeroportul Cluj-Napoca, Aeroportul Oradea, Aeroportul Baia-Mareș</li> <li>▪ Vegetație forestieră, produse accesorii pădurii de exploatare a materialului lemnos;</li> <li>▪ Suprafețe de pășuni și fânețe naturale;</li> <li>▪ Climă continentală moderată-temperată mediteraneeană;</li> <li>▪ Resurse naturale: rețea hidrografică;</li> <li>▪ Resurse și tradiție pentru dezvoltarea ramurilor de potențial: agricultură (zootehnie), silvicultură, viticultură, pomicultură, industria de procesare a produselor agricole și a băuturilor;</li> <li>▪ Existența apelor termale.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Relief predominant deluros, impropriu în exploatarea agricolă, acces dificil în lipsa unor drumuri în punctele pitorești ale comunei;</li> <li>▪ Prezența unor poli de atracție urbană: Cluj-Napoca, Zalău, Oradea, Baia Mare;</li> <li>▪ Suprafețe afectate de alunecări de teren cu repercusiuni asupra anumitor sectoare de drum sau a unor culturi;</li> <li>▪ Existența procesului de eroziune a solului;</li> <li>▪ Gestionarea deficitară a pădurilor precum și inexistența unor măsuri de protecție și conservare a mediului alături de valorificarea lemnului preponderent ca lemn de foc;</li> <li>▪ Resurse reduse de apă freatică de bună calitate;</li> <li>▪ Consultanță agricolă insuficientă;</li> <li>▪ Soluri cu fertilitate modestă.</li> </ul>
<b>OPORTUNITĂȚI</b>	<b>AMENINȚĂRI</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Accesarea fondurilor europene și guvernamentale sau prin parteneriate cu municipiul Zalău și ca membră a Zonei Metropolitane Zalău;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Extinderea fenomenului de eroziune a solului și a alunecărilor de teren cu posibile consecințe grave pe termen lung;</li> </ul>

<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Încadrarea ariei geografice a comunei în aria de eligibilitate a programelor de finanțare din fonduri structurale ale Uniunii Europene;</li> <li>▪ Dezvoltarea rețelei rutiere de transport.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Posibilitatea producerii de calamități naturale – existența unor zone cu risc de inundații și alunecări de teren;</li> <li>▪ Poluarea care a scăpat de sub control în special datorită flacoanelor PET și a depozitării în locuri neamenajate a diferitelor deșeuri (rumeguș și materiale provenite din demolări);</li> <li>▪ Poluarea solului și a apelor cu fertilizatorii utilizați în agricultură;</li> <li>▪ Exploatarea uneori necontrolată a resurselor pădurii, aceasta putând influența în viitor potențialul comunei.</li> </ul>
--	---

Tabel 17: Analiza SWOT-Așezarea geografică și cadrul natural

<b>POPULAȚIA ȘI RESURSELE UMANE</b>	
<b>PUNCTE TARI</b>	<b>PUNCTE SLABE</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Distribuția pe sexe a populației din comuna este echilibrată;</li> <li>▪ Sold pozitiv al schimbărilor de domiciliu (inclusiv migrația externă);</li> <li>▪ Rata șomajului redusă;</li> <li>▪ Rata infracționalității relativ redusă;</li> <li>▪ Populație multiethnică și multi confesională;</li> <li>▪ Ospitalitatea proverbială a locuitorilor;</li> <li>▪ Populația are ca ocupații principale: creșterea animalelor, pomicultura, apicultura, legumicultura (mai degrabă pe terenurile din jurul gospodăriilor);</li> <li>▪ Implicarea autorităților locale în problemele comunității, în vederea identificării de soluții financiare, materiale.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Îmbătrânirea populației alături de deficitul de populație tânără;</li> <li>▪ Procent ridicat de persoane dependente demografic raportat la procentul de persoane apte de muncă (52 de persoane aflate în vârstă de lucru susțin 100 de persoane inactive), nivelul înregistrat în comună fiind superior celui județean, regional sau național;</li> <li>▪ Scăderea numărului de locuitori;</li> <li>▪ Spor natural negativ;</li> <li>▪ Procent mare de populație inactivă, populația ocupată (incluzând toate persoanele care au o ocupație aducătoare de venit) în anul 2019 a fost doar de 14% raportat la volumul resurselor de muncă;</li> <li>▪ Inexistența programelor de pregătire antreprenorială;</li> <li>▪ Populație cu venituri reduse;</li> <li>▪ Adaptare greoaie a populației îmbătrânite la schimbările actuale în general, sau punctual la fenomenul mobilității și/sau a reconversiei profesionale;</li> <li>▪ Schimbarea comportamentului demografic al cuplurilor tinere care optează pentru mai puțini copii (unul, de preferință) și acela născut la o vârstă mai ridicată a mamei;</li> <li>▪ Nivelul relativ redus al pregătirii școlare și civice, respectiv profesional a multor cetățeni.</li> </ul>
<b>OPORTUNITĂȚI</b>	<b>AMENINȚĂRI</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Atragerea de programe cu finanțare europeană pentru stimularea ocupării forței de muncă;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Migrarea forței de muncă înalt calificate către alte centre urbane sau în străinătate;</li> </ul>

<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Existența unor exemple de succes ale unor localnici cu inițiativă;</li> <li>▪ Programe de orientare și consiliere profesională pentru șomeri, persoane inactive sau persoane aflate în căutarea unui loc de muncă;</li> <li>▪ Grad redus de ocupare profesională, deci potențial important al forței de muncă la salarii competitive în plan regional;</li> <li>▪ Existența unor reglementări ce acordă facilități angajatorilor care creează noi locuri de muncă pentru șomeri, tineri absolvenți de studii superioare;</li> <li>▪ Implicarea autorităților locale în problemele comunității, disponibilitate spre realizarea de parteneriate.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Reducerea ponderii populației active;</li> <li>▪ Natalitate scăzută;</li> <li>▪ Rată relativ scăzută de înlocuire a forței de muncă, ce va conduce la un deficit de forță de muncă;</li> <li>▪ Prezența procesului de îmbătrânire demografică</li> <li>▪ Adaptarea mai dificilă a populației mature și vârstnice la schimbările actuale (de exemplu digitalizarea, conversia profesională) ;</li> <li>▪ Creșterea numărului de persoane aparținând unor grupuri defavorizate și potențiala apariție a unor zone rurale marginalizate;</li> <li>▪ Creșterea șomajului în rândul tinerilor;</li> <li>▪ Scăderea gradului de instruire a populației tinere;</li> <li>▪ Creșterea ponderii muncii la negru, cu efecte negative asupra pieței muncii, economiei locale și asistenței sociale în perspectivă, datorită fiscalității ridicate.</li> </ul>
---	---

Tabel nr. 18: Analiza SWOT- Populația și resursele umane

<b>INFRASTRUCTURĂ ȘI UTILITĂȚI</b>	
<b>PUNCTE TARI</b>	<b>PUNCTE SLABE</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Poziționare avantajoasă a comunei în imediata vecinătate a Municipiului Zalău care este situat în centrul regiunii Nord-Vest;</li> <li>▪ Accesibilitate facilă a comunei din punct de vedere rutier: la Centura Ocolitoare a Mun. Zalău și a viitoarei autostrăzi Brașov - Borș;</li> <li>▪ Servicii de transport aerian accesibile la: Aeroportul Cluj-Napoca, Aeroportul Oradea, Aeroportul Baia-Mare;</li> <li>▪ Accesibilitate la transport feroviar în Municipiul Zalău (chiar dacă nu direct);</li> <li>▪ Rețea de drumuri modernizată: DJ 191C Zalău-Crasna, DC: 75 Aghireș – Fetindia, DC 76 Meseșenii de Jos-Meseșenii de Sus;</li> <li>▪ Rețea de drumuri locale destul de bine dezvoltată, în mare parte asfaltată;</li> <li>▪ Centralitatea județului Sălaj în spațiul economico-geografic al Regiunii Nord-Vest;</li> <li>▪ Existența unei rețele de drumuri agricole și de exploatare care prin efort minim pot fi folosite ca și căi de acces și trasee turistice;</li> <li>▪ Existența rețelei de alimentare cu energie electrică;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Lipsa rețelei de distribuție a gazelor naturale în comună;</li> <li>▪ Rețea de canalizare și stație de epurare și tratare a apelor reziduale inexistentă;</li> <li>▪ Alimentarea cu apă în rețeaua publică este limitată și nu toate gospodăriile sunt racordate la rețeaua de apă;</li> <li>▪ Lipsă rețea de transport în comun cu legătură cu Municipiul Zalău;</li> <li>▪ Acces rutier dificil la terenurile agricole ale comunei datorită lipsei sau stării precare a drumurilor de exploatații agricole și podețelor;</li> <li>▪ Existența unor zone în comună care necesită extinderea și modernizarea sistemului de iluminat public;</li> <li>▪ Insuficiente fonduri în bugetul local, necesare pentru efectuarea de reparații curente și capitale și de extindere, la drumurile, ulițele, podurile și podețele existente în comune precum și pentru realizarea și extinderea de trotuare și rigole;</li> </ul>

<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Acces la internet, telefonie fixă și mobilă;</li> <li>▪ PUZ în curs de actualizare care va permite redevoltarea acesteia și crearea unui spațiu arhitectural coerent;</li> <li>▪ Existența sistemului de iluminat public eficient energetic precum și sistem de supraveghere video recent implementat</li> <li>▪ Existența rețelei de alimentare cu apă</li> <li>▪ Lucrări de regularizare a văilor în zonele cu inundabilitate și întreprindere de acțiuni pentru consolidarea zonelor cu alunecări de teren frecvente;</li> <li>▪ Accesarea de către autoritatea publică locală a proiectelor destinate investițiilor în dezvoltarea infrastructurii rutiere de transport și a celei tehnico-edilitare;</li> <li>▪ Colectarea și transportul deșeurilor prin firmele de salubritate;</li> <li>▪ Apartenența la diverse structuri asociative: Grupul de Actiune Locala Valea Crasnei și Barcaului, Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Ecodes”, Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Țara Silvaniei, Asociația Regională Pentru Dezvoltarea Infrastructurii Din Bazinul Hidrografic Someș-Tisa, Asociația Metropolitană de Transport Public Zalău, Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Zona Metropolitană Zalău, care va permite realizarea de proiecte în comun</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Nu există suficiente posturi de transformare;</li> <li>▪ Nu există programe de educație și cercetare privind managementul, logistica și finanțele infrastructurii și a sistemelor de transport;</li> <li>▪ Pondere foarte redusă a cetățenilor care interacționează cu autoritățile publice prin intermediul Internetului;</li> <li>▪ Inexistența unui parc industrial în Aghireș în profida localizării benefice la infrastructura de transport rutiere precum și în suburbia Municipiului Zalău;</li> <li>▪ Lipsa surselor de energie „verde”;</li> <li>▪ Lipsa pistelor amenajate pentru biciclete pe drumul comunal și off-road;</li> <li>▪ Spații de joacă pentru copii / spații verzi și parcuri insuficiente;</li> <li>▪ Lipsa unui sistem video de supraveghere stradală în unele zone;</li> <li>▪ Eficiența energetică redusă a clădirilor de locuit și a clădirilor publice;</li> <li>▪ Lipsa sistemului de irigații, cu repercusiuni negative asupra terenurilor și a producției agricole;</li> <li>▪ Dotări slabe pentru intervenții în caz de urgență;</li> <li>▪ Albiile unor văi din comună necesită lucrări de regularizare și de protecție împotriva inundațiilor;</li> <li>▪ Număr mare de imobile din comună nu sunt înscrise în cartea funciară;</li> <li>▪ Nu există un sistem integrat de management al deșeurilor, respectiv colectare, transport, depozitare și reciclare.</li> </ul>
<p><b>OPORTUNITĂȚI</b></p>	<p><b>AMENINȚĂRI</b></p>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Programe comunitare ale Uniunii Europene pentru sprijinirea dezvoltării mediului rural;</li> <li>▪ Programe guvernamentale pentru încurajarea inițiativelor locale în vederea modernizării infrastructurii tehnico-edilitare care vor asigura resursele financiare necesare finanțării unor proiecte de anvergură;</li> <li>▪ Acces direct din teritoriul comunei la Centura de ocolire a Municipiului Zalău și la autostrada Brașov-Borș, care va traversa județul Sălaj pe o lungime de 84 km, traversând</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Posibilitatea redusă de asigurare a finanțării și co-finanțării proiectelor, din cauza resurselor financiare insuficiente ale comunității locale;</li> <li>▪ Reducerea investițiilor publice în infrastructură ca urmare a aprobării unor bugete de valori mici;</li> <li>▪ Orientarea programelor europene și guvernamentale spre alte zone considerate prioritare;</li> </ul>



<p>și teritoriul comunei, crescând astfel atractivitatea comunei;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Includerea comunei în planurile strategice de mobilitate urbană a zonei metropolitane;</li> <li>▪ Cereri de finanțare depuse pentru înființare rețea de distribuție gaze naturale, canalizare și stații de epurare;</li> <li>▪ Utilizarea resurselor regenerabile.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Interes redus al investitorilor pentru comună datorită infrastructurii fizice și sociale neadecvate raportate la potențialul Comunei;</li> <li>▪ Ineficiența unor investiții realizate în infrastructura de transport datorită necorelării cu investițiile din alte sectoare (turism, competitivitate, etc.);</li> <li>▪ Depășirea pe anumite tronsoane rutiere, a capacității de transport;</li> <li>▪ Costul ridicat al documentațiilor preliminare și necesitatea cofinanțării proiectelor, poate împiedica accesarea fondurilor europene;</li> <li>▪ Instalare stare de necesitate sau război;</li> <li>▪ Calamități naturale (cutremur, inundații, incendii);</li> <li>▪ Dependența stării drumurilor care străbat comuna, de alți administratori (Consiliu Județean Sălaj).</li> </ul>
--	---

Tabel nr. 19: Analiza SWOT-Infrastructură și utilități

<b>MEDIUL DE AFACERI</b>	
<b>PUNCTE TARI</b>	<b>PUNCTE SLABE</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Număr semnificativ de agenți economici în diverse domenii ale economiei;</li> <li>▪ Vechi tradiții în prelucrarea și valorificarea unor resurse locale;</li> <li>▪ Tradiții locale în creșterea animalelor, în special bovine, porcine, ovine și păsări;</li> <li>▪ Varietatea utilizării terenurilor agricole (cereale, fânețe, pomi fructiferi, viță de vie);</li> <li>▪ Existența unui potențial de dezvoltare turistică, prezența mai multor obiective, monumente istorice importante, biserici, bai termale, cadrul natural, fapt care reprezintă o atracție pentru potențialii vizitatori / turiști. De asemenea, comuna prezintă o serie de caracteristici de cadru natural, sociale, culturale și de infrastructură care ar putea favoriza turismul;</li> <li>▪ Proximitatea față de principala sursă de apă din zonă – lacul Vîrșoț.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Structura slab diversificată a activităților economice (agricultură, industrie ușoară, comerț, servicii);</li> <li>▪ Lipsa unui parc industrial în comună în profida localizării benefice la infrastructura de transport rutiere precum și în suburbia Municipiului Zalău în vederea valorificării potențialului uman și material al zonei;</li> <li>▪ Lipsa asociațiilor de producători locali;</li> <li>▪ Lipsa întâlnirilor pentru întreprinderi, lipsa de informare despre direcțiile de dezvoltare viitoare;</li> <li>▪ Inexistența unui sistem stimulativ pentru înființarea IMM-urilor în ramurile economice deficitare;</li> <li>▪ Potențialul turistic al comunei nu este suficient valorificat, neexistând o cultură a turismului în profida unor avantaje clare a comunei (conectarea la rețeaua rutieră, tradiții, cultură, cadru natural, etc);</li> <li>▪ Resurse financiare insuficiente, investiții autohtone și străine limitate;</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Neadaptarea IMM-urilor la standardele UE de mediu, calitate, comunicare, practici manageriale;</li> <li>▪ Infrastructura necorespunzătoare pentru anumite domenii de activitate, absența canalizării și a rețelei de alimentare cu gaze naturale;</li> <li>▪ Utilizarea pe o scară relativ mică a tehnologiilor avansate (echipamente și tehnologii învechite);</li> <li>▪ Productivitatea industrială este încă scăzută raportat la cea din Uniunea Europeană (suprafețele agricole nu pot fi întotdeauna lucrate mecanizat- mecanizare agricolă- foarte scăzută);</li> <li>▪ Parcelarea terenurilor- productivitate scăzută;</li> <li>▪ Dimensiunea modestă a exploatațiilor agricole și dotarea tehnică necorespunzătoare, caracteristicile solului (care necesită fertilizări și lucrări mecanizate intense) determină o productivitate agricolă scăzută;</li> <li>▪ Numărul societăților comerciale cu profil agricol este redus, valoarea adăugată a produselor agricole fiind și ea redusă</li> <li>▪ Unele sectoare de activitate au fost grav afectate de către pandemia COVID-19, pierzând angajați alături de scăderea profitului operațional.</li> </ul>
<b>OPORTUNITĂȚI</b>	<b>AMENINȚĂRI</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Creșterea cererii pentru produsele tradiționale pe piețele externe (participarea la târguri și expoziții internaționale);</li> <li>▪ Reconvertirea unor capacități economice în special cele agricole spre arii de productivitate adaptate condițiilor locale;</li> <li>▪ Existența unor spații și terenuri disponibile pentru dezvoltări antreprenoriale;</li> <li>▪ Dezvoltarea prin susținerea producătorilor locali a activităților agro-zootehnice pentru producerea de alimente și produse ecologice;</li> <li>▪ Utilizarea programelor de finanțare a UE și autorităților naționale;</li> <li>▪ Extinderea colaborării cu organizații neguvernamentale care au capacitatea să atragă fonduri extrabugetare;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Lipsa de receptivitate la schimbările și cerințele pieței a agenților economici;</li> <li>▪ Migrarea forței de muncă cu studii superioare și calificată;</li> <li>▪ Creșterea șomajului;</li> <li>▪ Costuri suplimentare pentru agenții economici necesare pentru ecologizarea întreprinderilor și a tehnologiilor;</li> <li>▪ Lipsa de receptivitate și flexibilitate la cerințele pieței care determină decalaje economice mari, greu de recuperat;</li> <li>▪ Reducerea ponderii populației active, fapt care angrenează pierderi economice substanțiale;</li> <li>▪ Creșterea costurilor cu achizițiile de echipamente și tehnologii moderne;</li> </ul>

<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Dezvoltarea de relații de parteneriat economic și administrativ cu unități teritoriale (similare sau asemănătoare) din țară și străinătate;</li> <li>▪ Existența Politicii Agricole Comune, care are ca obiective dezvoltarea majorității sectoarelor economice din spațiul rural ;</li> <li>▪ Resursele naturale și culturale ale comunei oferă posibilitatea dezvoltării turismului pe cuprinsul teritoriului, care contribuie implicit la dezvoltarea economică a comunei;</li> <li>▪ Disponibilitatea autorităților locale de a încheia relații de parteneriat cu investitori locali sau străini;</li> <li>▪ Posibilitatea de a acorda facilități investitorilor conform prevederilor Legii nr. 186/2013 privind constituirea și funcționarea parcurilor industriale.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Cheltuielile mari pentru cercetare-dezvoltare induc riscul stagnării și necompetitivității economiei județului;</li> <li>▪ Măsurile complexe și riguroase negociate pentru industria alimentară constituie un risc pentru micile firme de profil;</li> <li>▪ Lipsa predictibilității fiscale;</li> <li>▪ Legislația națională și comunitară în continuă schimbare, ce poate determina fluctuații asupra strategiilor de dezvoltare ale operatorilor economici sau stoparea investițiilor acestora;</li> <li>▪ Schimbările climatului politic oferă incertitudini asupra mediului de afaceri pe termen mediu și lung;</li> <li>▪ Oferte de creditare greu accesibile (garanții mari);</li> <li>▪ Crize economice sau situații sanitare care pot genera crize precum pandemia de SARS CoV-2</li> </ul>
---	---

Tabel nr. 20: Analiza SWOT-Mediul de afaceri

<b>AGRICULTURĂ ȘI DEZVOLTARE RURALĂ</b>	
<b>PUNCTE TARI</b>	<b>PUNCTE SLABE</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Ponderea terenurilor valorificabile din punct de vedere agrar este relativ mare, suprafața agricolă fiind potrivită atât pentru cultivarea pomilor fructiferi cât și a cerealelor;</li> <li>▪ Resurse și tradiție pentru dezvoltarea ramurilor de potențial: agricultură (zootehnie), silvicultură, viticultură, pomicultură, industria de procesare a produselor agricole și a băuturilor;</li> <li>▪ Solul și clima favorabile agriculturii, pomiculturii și legumiculturii;</li> <li>▪ Calitatea solurilor pe care se practică agricultura (nedegradate și nepoluate);</li> <li>▪ Animalele sunt crescute în proporție de peste 90% în gospodăriile proprii ale locuitorilor;</li> <li>▪ Varietatea utilizării terenurilor agricole (cereale, fânețe, pomi fructiferi, viță de vie).</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Fermierii, în marea lor majoritate, nu sunt organizați în entități cu personalitate juridică, ceea ce face dificilă accesarea programelor de finanțare ale Guvernului României și Uniunii Europene ;</li> <li>▪ Parteneriate public-private slab dezvoltate</li> <li>▪ Lipsa asociațiilor de întreprinzători locali ;</li> <li>▪ Nivel scăzut de mecanizare și modernizare a lucrărilor agricole;</li> <li>▪ Lipsa sistemului de irigații;</li> <li>▪ Productivitate redusă cauzată de fărâmițarea terenurilor aflate în proprietate privată, irigări necorespunzătoare, unități de producție mici;</li> <li>▪ creșterea ponderii populației cu vârsta de 65 de ani și peste;</li> <li>▪ nu există un centru de depozitare a produselor agricole și nici un centru de colectare a laptelui în comună sau zonă</li> </ul>

OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Avantajele oferite de programele guvernamentale și europene pentru înființarea de forme asociative în sectorul agricol;</li> <li>▪ Creșterea competitivității sectorului agricol prin sprijinirea tinerilor fermieri în dezvoltarea afacerilor;</li> <li>▪ Valorificarea resurselor naturale existente;</li> <li>▪ Interesul ridicat de pe piața produselor agricole și alimentare pentru produsele ecologice;</li> <li>▪ Posibilități de investiții în prelucrarea produselor locale;                         <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Existența piețelor de desfacere la nivel național și european pentru produsele agricole și alimentare.</li> </ul> </li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Practicarea unei agriculturi tradiționale, cu productivitate scăzută;</li> <li>▪ Numărul de concurenți în creștere pentru producătorii de produse agroalimentare de pe piața Uniunii Europene;</li> <li>▪ Valorificarea necorespunzătoare a producției agricole;</li> <li>▪ Condițiile meteorologice nefavorabile care pot crea daune producătorilor agricoli;</li> <li>▪ Depopularea satelor;</li> <li>▪ Migrarea tineretului la oraș sau în afara țării;</li> <li>▪ Criza economică globală.</li> </ul>

Tabel 21: Analiza SWOT-Agricultură și dezvoltare rurală

<b>TURISM</b>	
<b>PUNCTE TARI</b>	<b>PUNCTE SLABE</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Potențial important de dezvoltare a turismului prin existența pe raza Comunei a unor obiective turistice și atracții turistice;</li> <li>▪ Cadrul natural atractiv, bine conservat și nepoluat</li> <li>▪ Așezarea geografică propice dezvoltării serviciilor de turism;</li> <li>▪ Existența apei termale și a fostelor bai termale de la Meseșenii de Sus;</li> <li>▪ Existența unui potențial de dezvoltare turistică, prezența mai multor obiective, elemente de patrimoniu istorice importante, biserici, bai termale, cadrul natural, fapt care reprezintă o atracție pentru potențialii vizitatori / turiști;</li> <li>▪ Diversitatea resurselor atractive pentru o paletă foarte largă de activități turistice, pentru practicarea unor forme de turism variate în tot timpul anului: cultural, religios (monahal), montan, turism rural și agroturism, ecoturism, turism de aventură;</li> <li>▪ păstrarea obiceiurilor și a tradițiilor vechi în comună</li> <li>▪ existența unor unități de cazare de tip pensiune pre raza comunei</li> <li>▪ existența unui Centru de informare turistică in Meseșenii de Jos;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Slaba diversificare a serviciilor turistice și agroturistice;</li> <li>▪ Obiectivele turistice din localitate nu sunt suficient puse în valoare și promovate;</li> <li>▪ Resurse financiare insuficiente, investiții autohtone și străine limitate;</li> <li>▪ Lipsa personalului calificat in domeniul turismului;</li> <li>▪ Lipsa de preocupare a cetățenilor de conservare a mediului;</li> <li>▪ Lipsa resurselor necesare întreținerii patrimoniului cultural;</li> <li>▪ Dispariția meșteșugurilor tradiționale, care ar fi constituit o atracție pentru turiști;</li> <li>▪ Ofertele de produse turistice ale județului nu sunt competitive pe plan internațional;</li> <li>▪ Inexistența unor forme de promovare a Comunei la nivel național și european pentru creșterea numărului de turiști.</li> <li>▪</li> </ul>

<b>OPORTUNITĂȚI</b>	<b>AMENINȚĂRI</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Extinderea rețelei de gospodării autorizate pentru practicarea agroturismului;</li> <li>▪ Punerea în valoare a patrimoniului istoric al comunei;</li> <li>▪ Dezvoltarea de parteneriate între administrația publică locală, producătorii locali, unități de primire turistică și ONG-uri locale în scopul dezvoltării și diversificării turismului;</li> <li>▪ Extinderea rețelei de pensiuni și unități de cazare;</li> <li>▪ Renovarea și întreținerea obiectivelor istorice și culturale și includerea acestora în circuite cu temă de interes internațional;</li> <li>▪ Utilizarea programelor de finanțare a UE și autorităților naționale;</li> <li>▪ Colaborarea cu comunele învecinate și cu Mun. Zalău din punct de vedere al proiectelor/obiectivelor turistice și integrarea acestora în cadrul unor trasee turistice;</li> <li>▪ Extinderea colaborării cu organizații neguvernamentale care au capacitatea să atragă fonduri extrabugetare;</li> <li>▪ Posibilitatea atragerii resurselor financiare pentru dezvoltarea turismului de către operatorii publici și/sau privați prin programele de finanțare, crescând gradul de accesibilizare și atractivitatea teritoriului.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Sectoarele turistice din alte județe ale țării au o rată ridicată de dezvoltare;</li> <li>▪ Reacția redusă a mediului local la provocările actuale, conducând la scăderea competitivității comunei, în favoarea altor localități considerate mai interesante de turiști;</li> <li>▪ Lipsa unor programe curente de dezvoltare a turismului rural și implicit nealocarea de fonduri pentru infrastructura locală;</li> <li>▪ Scăderea cererii pentru servicii turistice cauzată de criza economică globală și de pandemie;</li> <li>▪ Reacția redusă a mediului local la schimbările și provocările zilelor noastre, conducând la scăderea competitivității în favoarea altor destinații turistice, considerate mai interesante de către turiști și investitorii în turism.</li> </ul>

Tabel nr. 22: Analiza SWOT-Turism

<b>MEDIUL ÎNCONJURĂTOR</b>	
<b>PUNCTE TARI</b>	<b>PUNCTE SLABE</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Autorități locale deschise, preocupate de problemele de mediu;</li> <li>▪ Pe teritoriul administrativ al comunei nu există surse de poluare majoră, lipsind obiectivele economice cu emisii considerabile de noxe sau cu deversări de lichide poluante;</li> <li>▪ Resurse însemnate de apă potabilă;</li> <li>▪ Calitatea deosebită a aerului;</li> <li>▪ Colectarea și transportul deșeurilor prin firma de salubritate specializată;</li> <li>▪ Comuna nu are terenuri care necesită reconstrucție ecologică ;</li> <li>▪ Execuția lucrărilor de protecție și prevenire împotriva inundațiilor (Amenajare Valea Briscănești; Amenajare Valea Buticii;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Lipsa investițiilor pentru protecția mediului la agenții economici;</li> <li>▪ Insuficienta preocupare a agenților economici în protecția mediului înconjurător;</li> <li>▪ Lipsa perdelelor forestiere de protecție ;</li> <li>▪ Lipsa monitorizării mediului înconjurător ;</li> <li>▪ Deranjarea habitatului faunei și florei protejate prin activități agricole și zootehnice;</li> <li>▪ Colectarea neselectată a deșeurilor, în vederea reciclării, refolosirii, recuperării sau valorificării lor;</li> </ul>

<p>Amenajare Valea Melegheștilor și Torent Valea Melegheștilor)</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Nefectuarea de plantații forestiere la timp și cu specii valoroase;</li> <li>▪ Educația ecologică este superficială;</li> <li>▪ Educația precară a locuitorilor cu privire la protejarea mediului.</li> </ul>
<b>OPORTUNITĂȚI</b>	<b>AMENINȚĂRI</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Existența fondurilor de investiții direcționate către proiecte în domeniul salubrității, canalizării, apelor uzate și protecției mediului în general;</li> <li>▪ Introducerea surselor regenerabile de energie (panouri solare, panouri fotovoltaice, utilizarea energiei geotermale)</li> <li>▪ Existența unor finanțări guvernamentale pentru proiecte de mediu (lucrări de regularizare a scurgerilor pe versanți, îndiguiri, apărări și consolidări de maluri și alpii, decolmatări, etc.);</li> <li>▪ Existența programelor de finanțare susținute din Fondul pentru Mediu, precum: programul Rabla, programul de îmbunătățire a calității mediului prin împădurirea terenurilor agricole degradate, programul național de îmbunătățire a calității mediului prin realizarea de spații verzi în localități etc.;</li> <li>▪ Extinderea colaborării și implicarea organizațiilor neguvernamentale și a școlilor în programe comune de educație ecologică;</li> <li>▪ Dezvoltarea educației ecologice și conștientizarea importanței unui mediu sănătos.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Extinderea eroziunii solului cu consecințe grave pe termen lung dacă nu se intervine la timp;</li> <li>▪ Exploatarea fără niciun control al pădurilor va avea urmări asupra dezvoltării durabile;</li> <li>▪ Indiferență față de protecția mediului;</li> <li>▪ Schimbările climatice reprezintă o amenințare pentru cadrul natural: temperaturile cresc, tiparele precipitațiilor se schimbă;</li> <li>▪ Condițiile meteorologice extreme care conduc la riscuri de genul inundațiilor și a secetei tind să devină mai frecvente și intensitatea lor să sporească;</li> <li>▪ Degradarea cadrului natural în cazul dezvoltării urbanistic necontrolate;</li> <li>▪ Poluarea aerului, apei și solului de către operatorii economici din zonă;</li> <li>▪ Compromiterea rezervei de apă subterană prin nerespectarea principiului exploatarei durabile a resurselor de apă și prin lipsa stațiilor și instalațiilor de epurare;</li> <li>▪ Lipsa interesului pentru protecția mediului manifestat de agenții economici și de locuitorii comunei.</li> </ul>

Tabel nr. 23: Analiza SWOT-Mediul înconjurător

<b>EDUCAȚIE, CULTURĂ ȘI ACTIVITATE SPORTIVĂ</b>	
<b>PUNCTE TARI</b>	<b>PUNCTE SLABE</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Existența unităților de învățământ preșcolar, primar și gimnazial în comună într-o stare bună;</li> <li>▪ Personal didactic calificat în cadrul unităților de învățământ din comună;</li> <li>▪ Calitatea bună a învățământului în plan local;</li> <li>▪ Media bună a raportului cadru didactic/elev;</li> <li>▪ Asigurarea transportului elevilor cu microbuze școlare;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Nivelul scăzut al dotărilor unităților de învățământ (echipamente didactice și IT insuficiente);</li> <li>▪ Absenteismul sau abandonul școlar, în special în rândul categoriilor defavorizate ale populației;</li> <li>▪ Apariția pandemiei Covid 19 la începutul anului 2020 a determinat desfășurarea în condiții improprii a actului educațional;</li> </ul>

<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Distanța relativ mică între comună și reședința județului Sălaj, ceea ce permite deplasarea facilă la unitățile de învățământ din municipiu;</li> <li>▪ Existența a trei biblioteci în comună;</li> <li>▪ Existența căminelor culturale în localitățile Meseșenii de Jos, Meseșenii de Sus și Fetindia;</li> <li>▪ păstrarea tradițiilor, a obiceiurilor și promovarea costumelor populare românești și maghiare precum și a dansurilor specifice comunei (Muiereasca, Roata, Calușerul);</li> <li>▪ existența ansamblurilor de dansuri populare de fete „Socăcițele“ din Meseșenii de Jos și “Meseșana“, din Meseșenii de Sus precum si Asociația de Cultură și Istorie „Fii satului Meseșenii de Sus“;</li> <li>▪ Experiența organizării și promovării multor activități culturale, de exemplu organizarea zilelor comunei;</li> <li>▪ Autorități locale deschise să sprijine educația, activitatea sportivă și cultura;</li> <li>▪ Existența unei baze sportive si a unui teren sintetic multifuncțional;</li> <li>▪ Existența unui parc de joaca in Meseșenii de Jos;</li> <li>▪ Existența unui Centru After-School și a unui Centru de Zi în comună;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Lipsa cursurilor de instruire a cadrelor didactice pentru desfășurarea actului educațional online;</li> <li>▪ Neparticiparea la cursuri la clasă se răsfrânge negativ asupra rezultatelor școlare ale elevilor;</li> <li>▪ Subfinanțarea sistemului educațional;</li> <li>▪ Lipsa stimulării sau a politicilor de atragere a specialiștilor/ONG-urilor în vederea înființării/furnizării serviciilor educaționale în mediul rural;</li> <li>▪ Lipsa organizării unor cursuri de pregătire profesională/ recalificare profesională pentru tineri și șomeri;</li> <li>▪ Starea de degradare a unor instituții școlare, care necesită reabilitare și modernizare;</li> <li>▪ Slaba implicare a mediului de afaceri în activitățile societății civile și în promovarea culturii;</li> <li>▪ Scăderea numărului de volume de cărți din biblioteci precum și scăderea numărului de cititori activi;</li> <li>▪ Frecvența redusă a evenimentelor culturale în comună si concentrarea acestora în centrul de comună;</li> <li>▪ Număr de ONG-uri din domeniul cultural redus;</li> <li>▪ Lipsa activității culturale permanente;</li> <li>▪ Lipa unui parc de distracții (Parc Aventura);</li> <li>▪ Lipsa unui circuit Off-road (ATV si biciclete);</li> <li>▪ Lipsa pistelor pentru biciclete;</li> <li>▪ Puține locuri de joacă pentru copii;</li> <li>▪ Infrastructura sportivă deficitară, respectiv lipsa sălilor sport sau amenajări sportive la școlile din comună;</li> <li>▪ Fonduri insuficiente pentru reabilitarea și modernizarea tuturor clădirilor ce adăpostesc locașuri de cultură;</li> <li>▪ Îmbătrânirea populației active, migrația tinerilor și dezinteresul față de viața spiritual-culturală a comunității, grevează acțiunile derulate în acest domeniu;</li> <li>▪ Lipsa unui club al persoanelor vârstnice;</li> </ul>
<p><b>OPORTUNITĂȚI</b></p>	<p><b>AMENINȚĂRI</b></p>

<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Posibilitatea accesării de fonduri europene structurale pentru dotarea școlilor și pentru modernizarea bibliotecii comunale;</li> <li>▪ Posibilitatea stabilirii de parteneriate care să favorizeze dezvoltarea unor servicii social-educative noi și de calitate;</li> <li>▪ Existența de programe de formare a personalului în colaborare cu specialiști din țară și din străinătate;</li> <li>▪ Promovarea voluntariatului;</li> <li>▪ Promovarea, susținerea și finanțarea obiceiurilor tradiționale;</li> <li>▪ Existența unor licee cu învățământ de calitate în apropiere în Mun. Zalău;</li> <li>▪ Implicarea mai dinamică a instituțiilor de învățământ de pe raza comunei în desfășurarea activităților cu caracter cultural;</li> <li>▪ Atragerea de surse de finanțare pentru conservarea și modernizarea obiectivelor culturale de pe raza comunei.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Schimbări dese ale sistemului de învățământ și ale programei școlare;</li> <li>▪ Creșterea ratei de părăsire a sistemului de învățământ în mediul rural, în rândul categoriilor vulnerabile ale populației;</li> <li>▪ Scăderea natalității și implicit a numărului de elevi;</li> <li>▪ Nivelul de trai redus limitează și oportunitățile de dezvoltare socială și educațională, determinând abandonul școlar;</li> <li>▪ Lipsa unor întreprinderi importante în zonă, care să influențeze formarea profesională a elevilor în diferite meserii;</li> <li>▪ Dispariția treptată a tradițiilor și a obiceiurilor locale;</li> </ul>
--	--

Tabel 24: Analiza SWOT- Educație, cultură și activitatea sportivă

<b>SĂNĂTATE ȘI PROTECȚIE SOCIALĂ</b>	
<b>PUNCTE TARI</b>	<b>PUNCTE SLABE</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Existența unei infrastructuri de sănătate pentru locuitorii comunei – un cabinet de medicină de familie, un cabinet stomatologic, un punct farmaceutic, un laborator de tehnică dentară și un cabinet veterinar;</li> <li>▪ Buna organizare a serviciilor de consiliere și informare în cadrul aparatului de specialitate al Primarului;</li> <li>▪ Colaborare cu instituții publice și organizații nonguvernamentale pentru oferirea de servicii și beneficii de asistență socială;</li> <li>▪ Localizarea geografică a comunei în vecinătatea orașului Zalău, unde se pot furniza servicii medicale specializate;</li> <li>▪ Existența Centrului de asistență medicală socială Meseșenii de Jos;</li> <li>▪ Administrația locală asigură servicii pentru protecția socială;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Existența unui singur medic de familie pentru toată populația comunei;</li> <li>▪ Serviciile de sănătate se concentrează mai ales în satul centru de comună;</li> <li>▪ Inexistența cabinetelor medicale în școli;</li> <li>▪ Inexistența unui cabinet de planning familial;</li> <li>▪ Număr mare de persoane aflate în situație de risc social;</li> <li>▪ Numărul insuficient de specialiști în vederea înființării/furnizării de servicii sociale;</li> <li>▪ Fonduri bugetare reduse pentru dezvoltarea sistemului de servicii sociale din comună;</li> <li>▪ Neînsușirea normelor de educație sanitară și civică a unui segment de pacienți din rândul populației</li> <li>▪ Pondere mare a populației cu nevoi de asistare;</li> <li>▪ Nivelul de trai scăzut pentru populația romă;</li> <li>▪ Percepere denaturată a scopului asistenței sociale, din partea populației;</li> </ul>



	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Nu există un centru de zi pentru vârstnici și nici un sistem de îngrijire la domiciliu a persoanelor vârstnice;</li> </ul>
<b>OPORTUNITĂȚI</b>	<b>AMENINȚĂRI</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Accesarea programelor cu finanțare europeană și/sau națională destinate reabilitării și extinderii clădirilor, respectiv dotării cu echipamente a unităților medicale;</li> <li>▪ Existența programelor și fondurilor naționale și europene accesibile pentru grupuri dezavantajate: programe sociale, programe de incluziune, programe educative, programe de mică infrastructură;</li> <li>▪ Implementarea Programului operațional pentru ajutorarea persoanelor defavorizate;</li> <li>▪ Existența la nivelul județului de modele de bună practică în furnizarea de servicii sociale;</li> <li>▪ Promovarea voluntariatului;</li> <li>▪ Posibilitatea înființării unor structuri ale economiei sociale;</li> <li>▪ Organizarea unor evenimente publice pentru promovarea sănătății populației.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Adâncirea crizei economice la toate nivelurile;</li> <li>▪ Epidemii sau pandemii (cum ar fi COVID-19), stări de asediu sau de război;</li> <li>▪ Creșterea ratei sărăciei și scăderea gradului de calitate a vieții;</li> <li>▪ Nivelul de trai redus poate duce la deteriorarea stării de sănătate a populației comunei și creșterea morbidității în mediul rural;</li> <li>▪ Declinul demografic;</li> <li>▪ Concentrarea specialiștilor, ca număr și timp de lucru, în unitățile medicale din mediul urban și dezechilibrarea sistemului public de sănătate;</li> <li>▪ Epuizarea din ce în ce mai rapidă a bugetelor unităților sanitare și CJAS, în urma multiplicării numărului bolnavilor ce necesită investigații și tratamente costisitoare;</li> <li>▪ Neînsușirea normelor de educație sanitară și civică a unui segment de pacienți din rândul populației;</li> <li>▪ Migrația în străinătate a unui număr ridicat de persoane active a condus la apariția fenomenului copiilor care sunt în grija bunicilor/ rudelor și care necesită înființarea unor servicii-suport noi;</li> <li>▪ Sistemul de ajutor social nu încurajează reintegrarea activă;</li> <li>▪ Slaba motivare a persoanelor care au posibilitate chiar redusă de a se asigura medical, de a încheia un contract cadru pentru plata contribuției financiare direct la CAS.</li> </ul>

Tabel 25: Analiza SWOT- Sănătate și protecție socială

## Capitolul 5. CONSULTAREA PUBLICĂ A COMUNITĂȚII

Demersul de consultare publică din comuna Meseșenii de Jos, județul Sălaj, a constat în organizarea unei întâlniri cu persoanele cheie din comunitate organizată în data de 23.03.2022 la sediul Primăriei Comunei Meseșenii de Jos precum și aplicarea de chestionare populației comunei Meseșenii de Jos în perioada 28.03.2022-15.06.2022.

Sondajul de opinie a fost perceput ca un instrument de testare a modului de percepție a populației față de nivelul de dezvoltare a comunei Meseșenii de Jos și asupra orientării viitoare a dezvoltării acesteia. Astfel, prin intermediul chestionarelor s-a urmărit identificarea principalelor avantaje și oportunități pentru o viitoare dezvoltare economică, socială, culturală, dar și în domeniile sănătății, al educației și turismului din comuna Meseșenii de Jos, și pe de altă parte a principalelor probleme cu care se confruntă locuitorii comunei.

Modelul de chestionar aplicat în vederea consultării publice a comunității din teritoriul comunei Meseșenii de Jos, se găsește la Anexa nr. 1.

Au fost aplicate în total 338 chestionare persoanelor cu vârsta de peste 18 ani, fiind validate 333 chestionare deoarece cele 5 nu au îndeplinit condițiile de completare. Studiul are o eroare de +/-5%.

### **Profilul respondenților:**

Din cele 333 chestionare valide, 174 persoane au fost de genul masculin și 159 persoane au fost de genul feminin cu vârste între 18 ani și 81. Astfel, 52 % din populația interviuată aparține genului masculin, iar 48 % aparține genului feminin.

În ceea ce privește ultima școală absolvită, persoanelor interviuate aveau studii superioare 27,33%, studii medii 55,86%, iar 10,21 % aveau studii primare, iar 6,61% nu au răspuns la această întrebare.

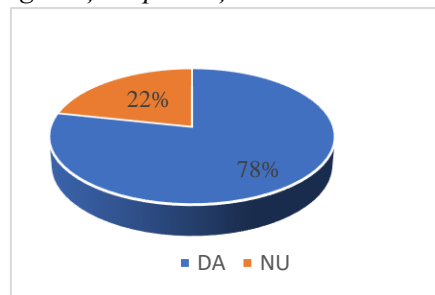
Referitor la ocupația acestora, persoanele interviuate sunt 4,20% elevi/studenți, 51,35% salariați, 8,11% întreprinzători, 27,03% pensionari, 3% șomeri și 5,71% fără ocupație.

Mai jos redăm centralizarea răspunsurilor colectate prin aplicarea chestionarului.

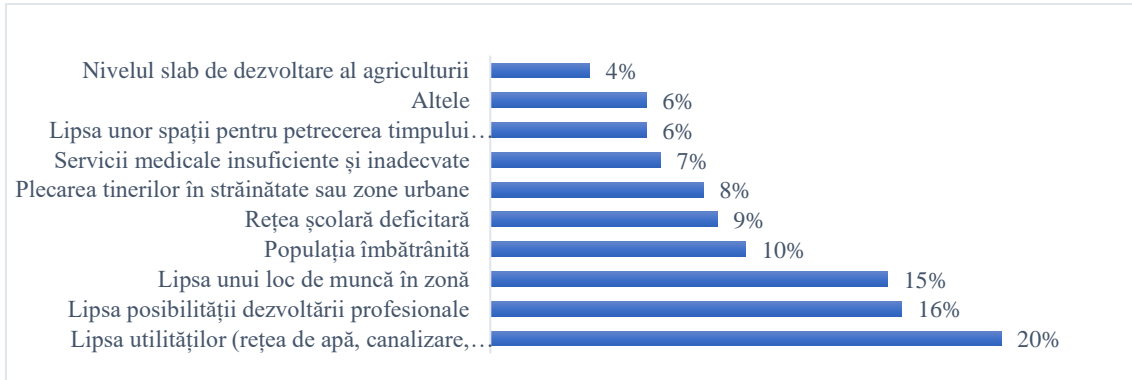
### **Părăsirea localității în viitorul apropiat**

Pentru a identifica alternativa de plecare din localitate în viitorul apropiat, 78% dintre respondenți susțin că nu doresc să părăsească localitatea, iar 22 % au afirmat că au în vedere în viitor să plece din localitate.

Figură 40: Vă gândiți să părăsiți localitatea în viitorul apropiat?



Figură 41: Motivul părăsirii localității în viitorul apropiat



Dintre respondenții care au afirmat că doresc să părăsească localitatea în viitorul apropiat, majoritatea au invocat motive precum: dorința de realizare profesională (16%), lipsa unui loc de muncă în zonă (15%), lipsa utilităților (rețea de apă, canalizare, gaz, etc.) 20%, populația îmbătrânită, rețea școlară deficitară (9%), precum și plecarea tinerilor în străinătate sau zone urbane

Figură 42: Motivele pentru care cetățenii aleg să locuiască în comuna



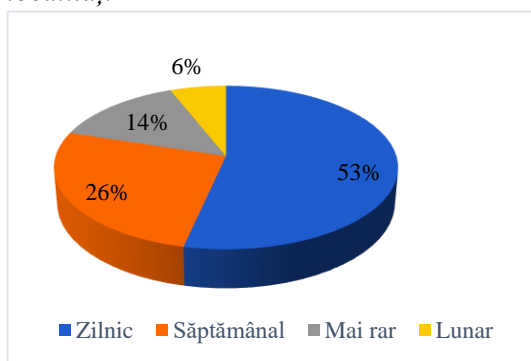
Majoritatea respondenților care susțin că nu vor să părăsească localitatea, au argumentat prin motive ca: locația apropiată de zona urbană (62%), dezvoltarea infrastructurii rutiere (9%), posibilitatea de dezvoltare profesională (6%), spații pentru petrecerea timpului liber (4%).

### Frecvența și motivul deplasărilor către alte localități

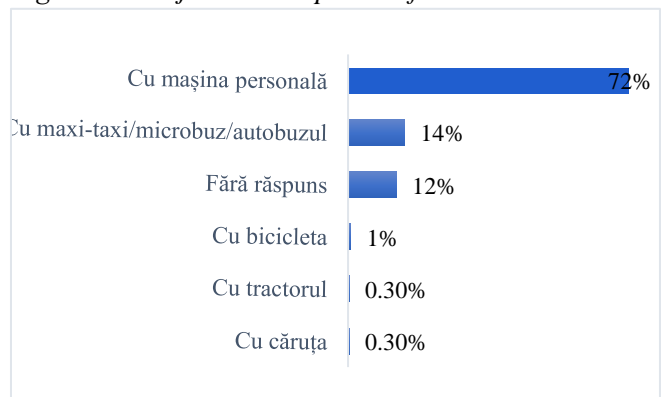
Una dintre aspectele studiate prin chestionarul aplicat în scopul consultării comunității este cel privitor la deplasările către alte localități, la motivul deplasării.

La acest aspect răspunsul din partea respondenților se prezintă astfel: 53 % dintre respondenți au afirmat că deplasările spre alte localități au loc zilnic, 26% săptămânal, 6 % lunar și 14% mai rar.

Figură 43: Frecvența deplasărilor către alte localități



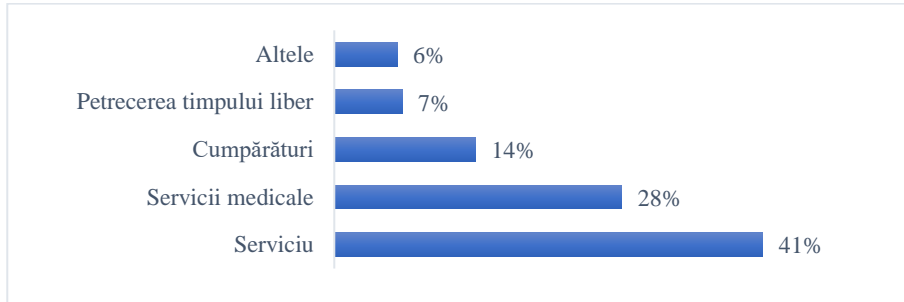
Figură 44: Mijlocul de deplasare folosit



Mijlocul de deplasare cel mai utilizat pentru cetățenii comunei în vederea deplasării către alte localități este mașina personală (72%), urmată de mijloacele de transport în comun (14%)

În ceea ce privește motivul deplasărilor către alte localități, primează deplasările către locul de muncă (41%), urmat de serviciile medicale (28%), iar ponderea cea mai mică este ocupată de deplasările pentru petrecerea timpului liber (7%).

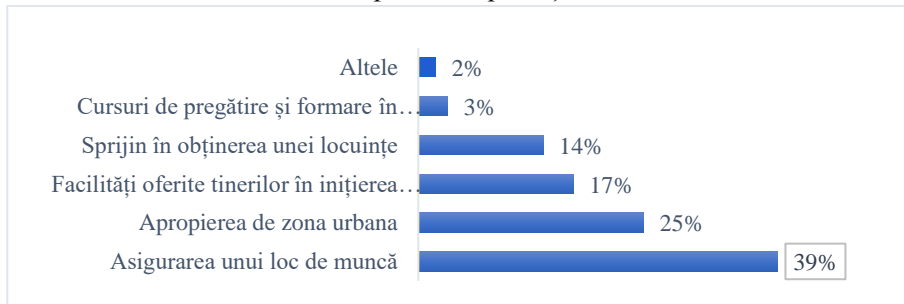
Figură 45: Motivul deplasărilor către alte localități



### Motivele care îi determina pe tinerii plecați la studii să se întoarcă în comună

La întrebarea adresată prin aplicarea chestionarului privind motivele care i-ar determina pe tinerii plecați la studii să se întoarcă în comună răspunsul a fost: 39% din respondenți au identificat ca motiv asigurarea unui loc de muncă, 25% au răspuns apropierea comunei de zona urbană, 17% dintre respondenți au afirmat că facilitățile oferite tinerilor în inițierea afacerilor, iar 14% au concluzionat că tinerii s-ar întoarce în comună dacă ar găsi sprijin în obținerea unei locuințe, 3% au concluzionat că tinerii s-ar întoarce în comună dacă ar fi oferite cursuri de pregătire și formare profesională, iar 2% - au invocat alte motive.

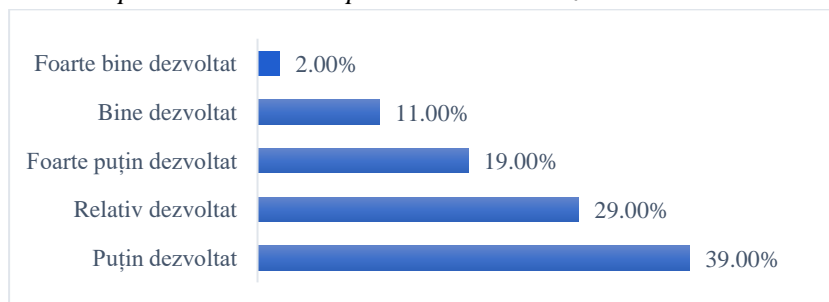
Figură 46: Motivele care determina pe tinerii plecați la studii să se întoarcă în comună



### Percepția cetățenilor asupra nivelului de dezvoltare economică al comunei

La întrebarea adresată privind nivelul de dezvoltare economică a comunei, prezentăm în figura de mai jos, concluziile respondenților.

Figură 47: Percepția cetățenilor asupra nivelului de dezvoltare economică al comunei



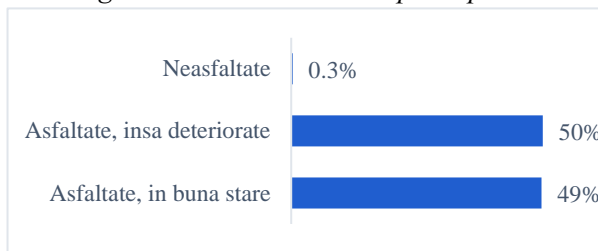
În procesul de consultare publică a comunității, au fost analizate cele mai importante elemente de infrastructură din comuna Meseșenii de Jos, pentru a putea identifica prioritățile de dezvoltare, viziunea și direcțiile strategice.

### **Opinia respondenților privind elementele de infrastructura ale comunei**

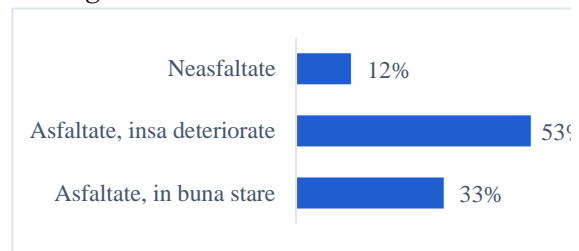
Rezultatele chestionarului adresat cetățenilor comunei Meseșenii de Jos, în scopul identificării priorităților de dezvoltare a infrastructurii de transport, au relevat că 49% dintre respondenți susțin că străzile principale sunt asfaltate în stare bună, iar 50% afirmă că sunt asfaltate, însă deteriorate, iar pentru 0,3% dintre cei consultați, străzile principale sunt neasfaltate

În ceea ce privește străzile secundare, majoritatea consideră că acestea sunt asfaltate însă deteriorate (52,55%), 33,03% considera ca 33,03% sunt asfaltate în buna stare, iar 12,31% dintre ei au afirmat ca străzile secundare sunt neasfaltate.

Figură 48: Starea străzilor principale

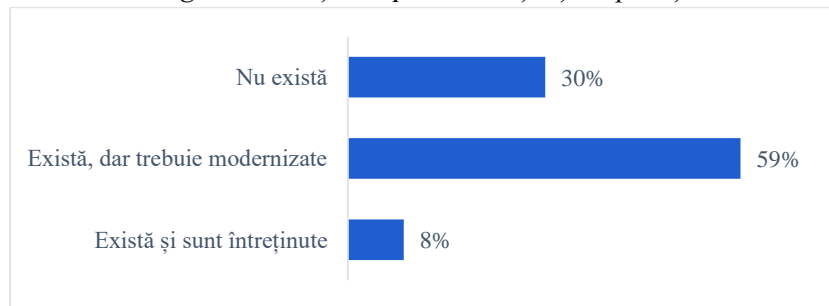


Figură 49: Starea străzilor secundare



Majoritatea respondenților au afirmat ca rețeaua pietonală/șanțurile/podurile există, însă trebuie modernizate (59%), în timp ce 30% dintre respondenți consideră ca nu există, iar 8% dintre intervievați apreciază ca există și sunt întreținute.

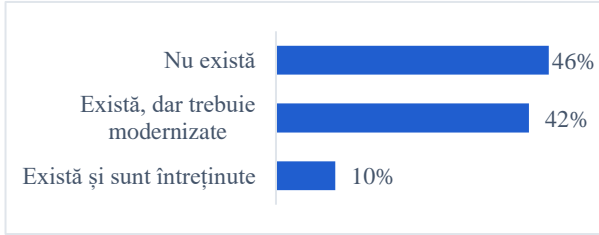
Figură 50: Rețeaua pietonală, șanțuri, podețe



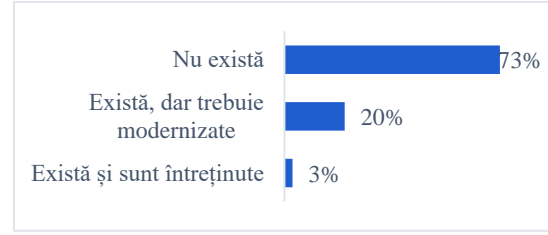
### **Opinia respondenților cu privire la existența parcurilor, a spațiilor verzi și a locurilor de agrement**

În scopul identificării priorităților de dezvoltare a infrastructurii de agrement, rezultatele chestionarului adresat cetățenilor comunei Meseșenii de Jos, au arătat că doar 10% dintre respondenți susțin că există parcuri și spații verzi și sunt întreținute, 42% apreciază că există, dar trebuie modernizate, iar 46% apreciază că acestea există dar sunt insuficiente.

Figură 51: Parcuri și spații verzi



Figură 52: Locuri de agrement



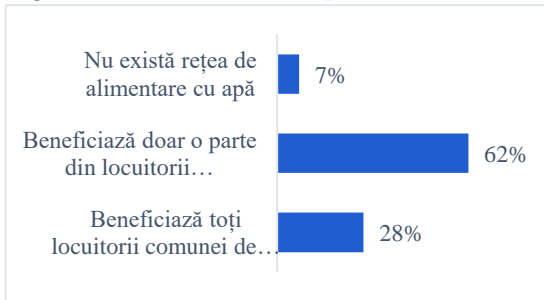
Referitor la locurile de agrement, 73% dintre cei intervievați au răspuns că acestea nu există, 20% consideră că există, dar trebuie modernizate și doar 3% sunt de părere că există și sunt întreținute.

### Opinia respondenților privind infrastructura edilitară

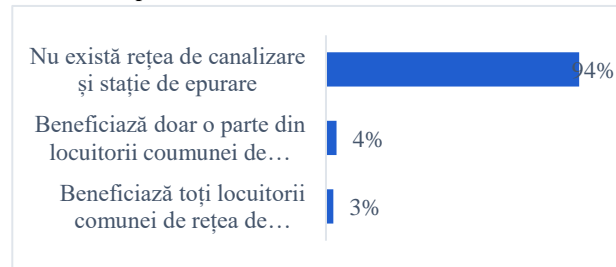
Majoritatea respondenților la chestionarul aplicat au prezentat opinii și atitudini negative cu privire la această întrebare, nemulțumirea lor provenind în principal din lipsa rețelei de canalizare și de alimentare cu gaze a comunei pe care o resimt în mod direct și stringent.

În urma adresării întrebării mai sus menționată, acestea au fost răspunsurile primite cu referire la fiecare tip principal/important de utilitate.

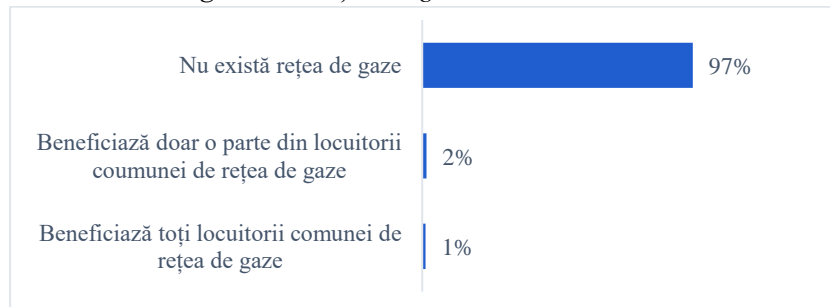
Figură 53: Alimentare cu apă



Figură 54: Canalizare și stație de epurare și tratare a apelor reziduale



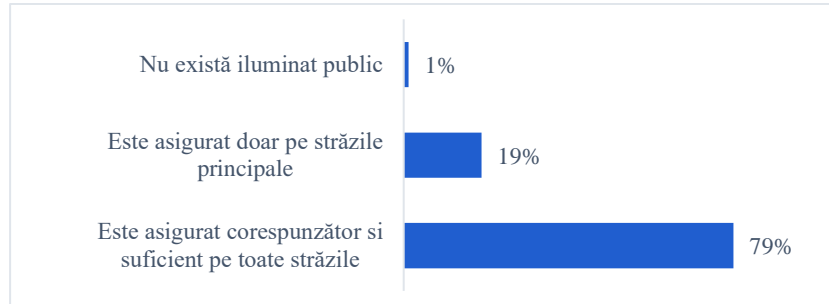
Figură 55: Rețea de gaze naturale



### Opinia respondenților privind iluminatul public

Rezultatele chestionarului adresat cetățenilor comunei Meseșenii de Jos, în scopul identificării priorităților de dezvoltare a iluminatului public, au relevat că 19% dintre respondenți susțin că iluminatul public este asigurat doar pe străzile principale, iar 79% au afirmat că iluminatul este asigurat corespunzător și suficient pe toate străzile:

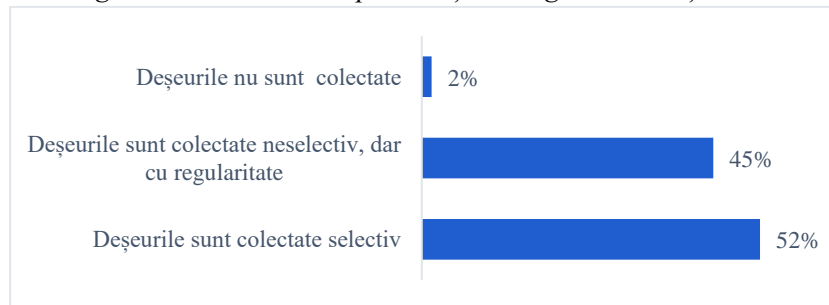
Figură 56: Iluminatul public



### Opinia respondenților privind salubritatea publică și managementul deșeurilor

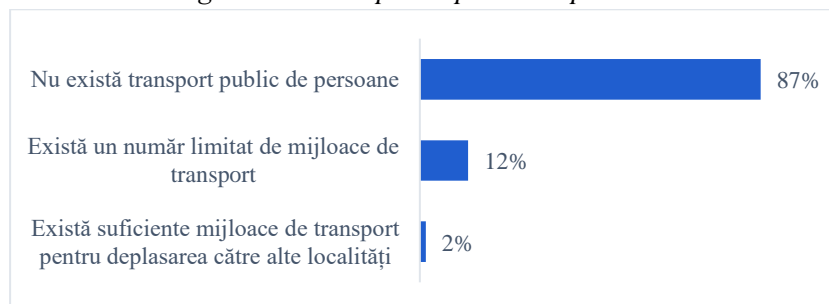
Rezultatele chestionarului adresat cetățenilor comunei Meseșenii de Jos, în scopul identificării priorităților de dezvoltare a serviciului în ceea ce privește salubritatea publică, 52% dintre subiecți au conchis că deșeurile sunt colectate selectiv, în timp ce 45% menționează că deșeurile sunt colectate neselectiv, dar cu regularitate.

Figură 57: Salubritatea publică și managementul deșeurilor



### Opinia respondenților privind transportul public de persoane

Figură 58: Transportul public de persoane

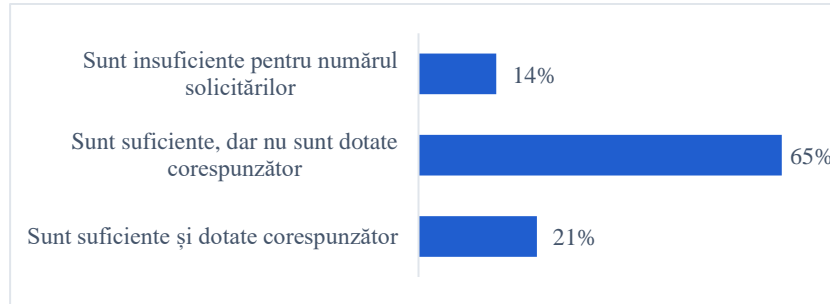


Lipsa transportului public de persoane este resimțită de către 87% dintre cetățenii care au răspuns la sondajul de opinie, în timp ce 12% consideră că există un număr limitat de mijloace de transport, iar doar 2% au afirmat că există suficiente mijloace de transport pentru deplasarea către alte localități.

### Opinia respondenților privind unitățile de învățământ

La consultarea comunității locale privind numărul suficient și dotarea adecvată a unităților de învățământ 21 % dintre respondenți au afirmat că unitățile de învățământ sunt suficiente și dotate corespunzător, 65% sunt suficiente dar nu sunt dotate corespunzător, iar 14% au concluzionat că unitățile de învățământ sunt insuficiente.

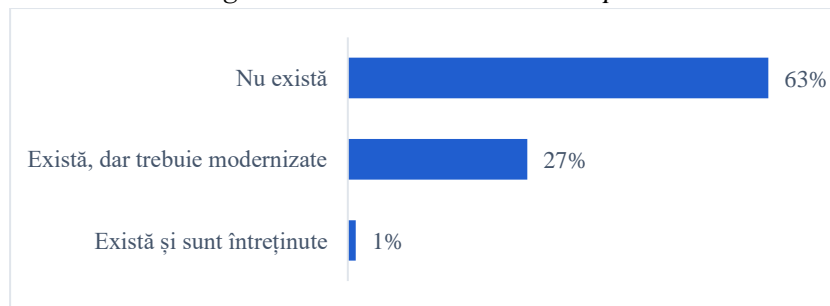
Figură 59: Unități de învățământ



### Opinia respondenților privind sălile și terenurile de sport

În opinia a 63% dintre persoanele intervievate sălile și terenurile de sport nu există, iar pentru 27% dintre aceștia există în comuna Meseșenii de Jos, săli și terenuri de sport, dar necesită modernizări

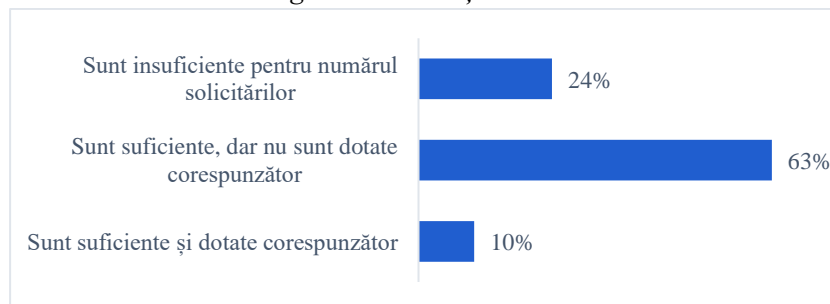
Figură 60: Sălile și terenurile de sport



### Opinia respondenților privind unitățile sanitare

La consultarea comunității locale privind numărul suficient și dotarea adecvată a unităților sanitare 24% dintre respondenți au afirmat că unitățile sanitare sunt insuficiente, 63% apreciază că sunt suficiente dar nu dotate corespunzător, iar 10% au concluzionat că unitățile de sanitară sunt suficiente și dotate corespunzător.

Figură 61: Unități sanitare



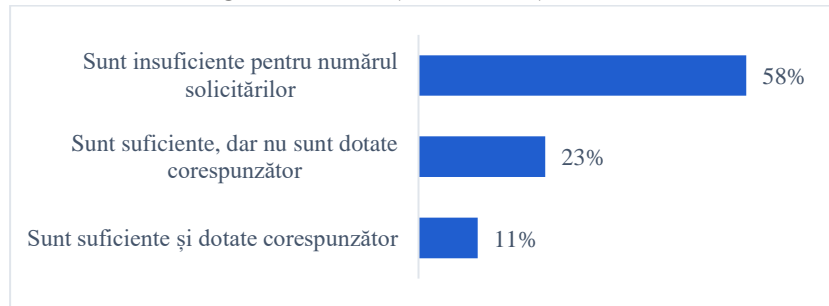
### Opinia respondenților privind unitățile de asistență socială

Rezultatele chestionarului adresat cetățenilor comunei Meseșenii de Jos, în scopul identificării priorităților de dezvoltare a serviciului în ceea ce privește unitățile de asistență socială (cantina săracilor; asistență pentru persoane vârstnice/ cu dizabilități; asistență pentru minori din familii cu dificultăți, incluziunea romilor, etc), 58% dintre subiecți au conchis că unitățile de asistență socială sunt insuficiente pentru numărul solicitărilor, în timp ce 23% menționează că acestea sunt suficiente, dar nu



sunt dotate corespunzător, iar 11% dintre persoanele care au răspuns la chestionar considera ca sunt suficiente și dotate corespunzător.

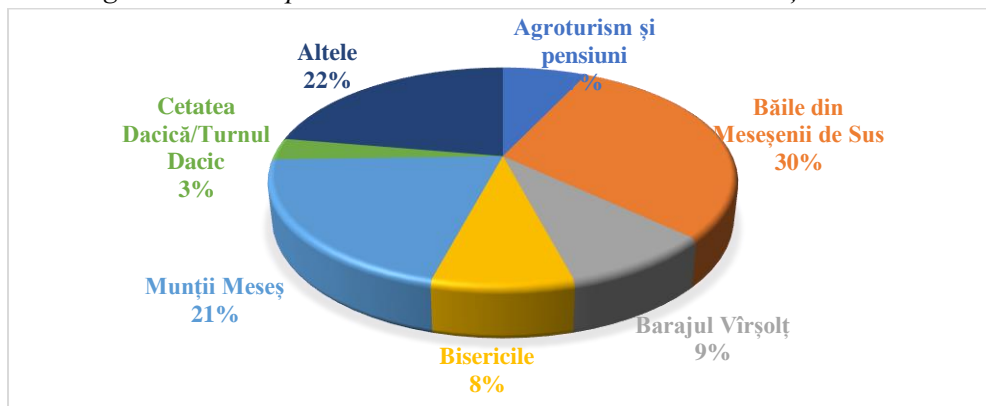
Figură 62: Unități de asistență socială



### Opinia respondenților privind punctele turistice

Atracțiile și obiectivele turistice de care au amintit cetățenii comunei Meseșenii de Jos în ordinea importanței, care necesită dezvoltare pentru atragerea turiștilor în zonă, sunt prezentate în figura de mai jos. Această întrebare a fost formulată în cadrul chestionarului cu răspunsuri deschise, în acest fel, fiecare persoană care a fost interviuată a avut posibilitatea de a-și exprima liber punctul de vedere. În cadrul acestei întrebări au răspuns 157 de persoane.

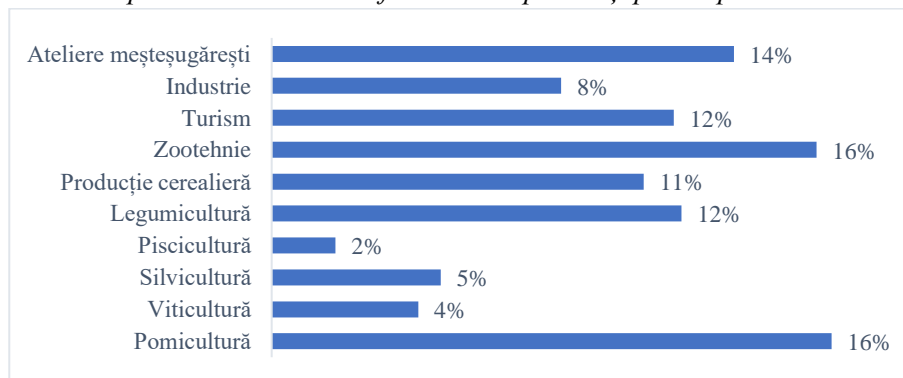
Figură 63: Principalele obiective turistice din comuna Meseșenii de Jos



### Opinia respondenților privind sectoarele economice pentru promovarea investițiilor

Comunitatea a fost consultată privind principalele sectoare identificate pentru promovarea investițiilor în sectorul economic în comuna Meseșenii de Jos. Rezultatele chestionarului sunt relevate în figura de mai jos.

Figură 64: Principalele sectoare identificate de respondenți pentru promovarea investițiilor

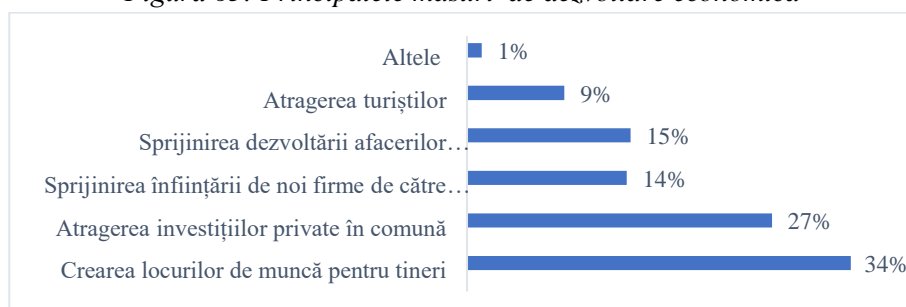


La întrebarea adresată comunității privind identificarea sectoarelor de investiții au fost nominalizate în funcție de importanță, 16% dintre respondenți au considerat ca fiind cel mai important ar fi dezvoltarea sectorului de pomicultură, urmat de dezvoltarea sectorului zootehnic (16%), 14% ateliere meșteșugărești, 12% legumicultura și turism. Procentul cel mai mic a fost alocat sectorului pisciculturii (2%).

#### **Opinia respondenților privind măsurile de dezvoltare economică**

La întrebarea adresată comunității privind măsurile ce ar ajuta la dezvoltarea economică a comunei, au fost nominalizate în funcție de importanță, 34% crearea locurilor de muncă pentru tineri, 27 % atragerea investițiilor private în comună, 15% sprijinirea dezvoltării afacerilor întreprinzătorilor locali și 9% pentru atragerea turiștilor.,

Figură 65: Principalele măsuri de dezvoltare economică



#### **Opinia respondenților privind prioritizarea investițiilor în comună**

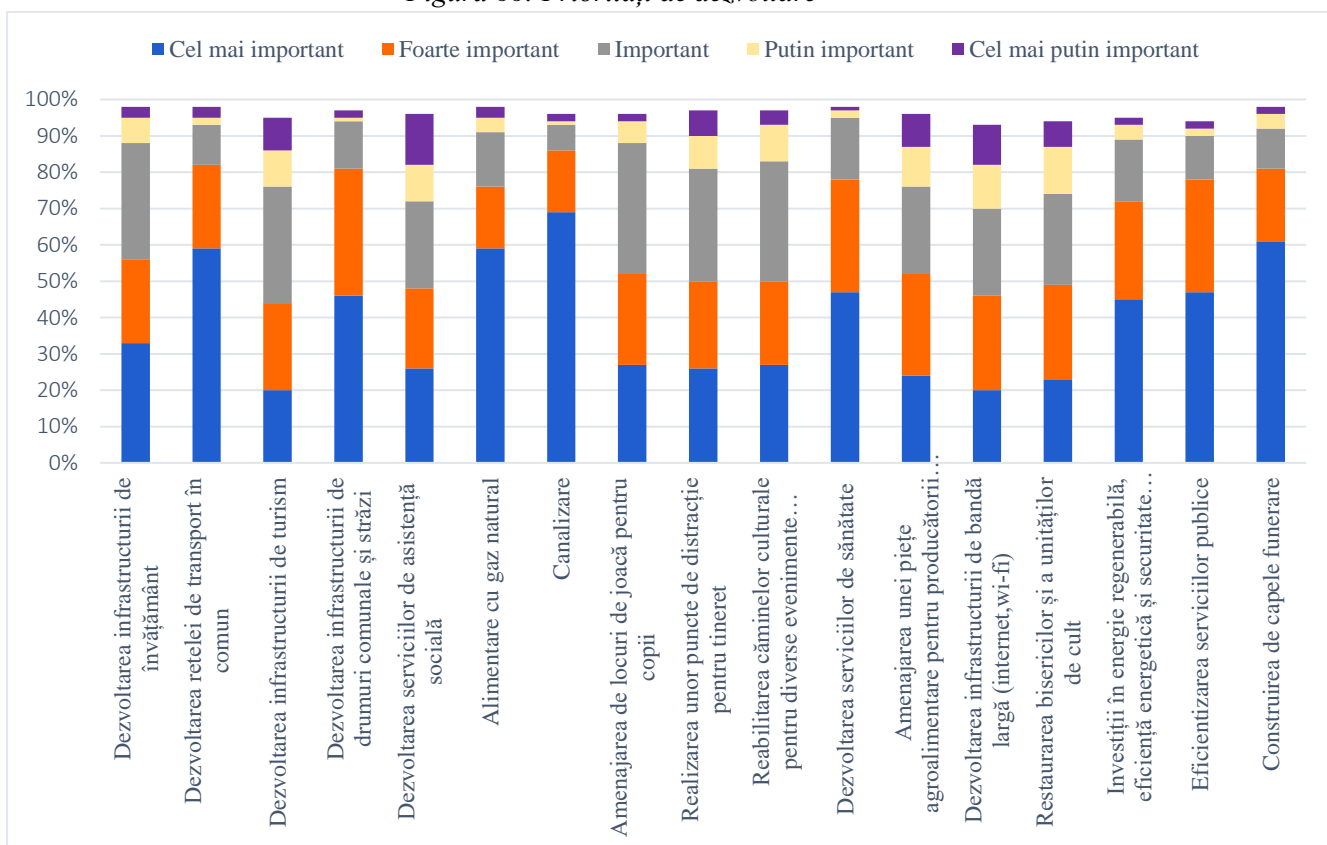
Centralizarea răspunsurilor cetățenilor cu privire la prioritizarea investițiilor în comună se regăsește în tabelul și graficul de mai jos.

Tabel 26: Opinia respondenților privind prioritățile de dezvoltare

	Cel mai important	Foarte important	Important	Putin important	Cel mai puțin important
Dezvoltarea infrastructurii de învățământ (creșe/ grădinițe/ școli)	33%	23%	32%	7%	3%
Dezvoltarea rețelei de transport în comun	59%	23%	11%	2%	3%
Dezvoltarea infrastructurii de turism	20%	24%	32%	10%	9%
Dezvoltarea infrastructurii de drumuri comunale și străzi	46%	35%	13%	1%	2%
Dezvoltarea serviciilor de asistență socială (cantina săracilor; asistență pentru persoane vârstnice/ cu dizabilități; asistență pentru minori din familii cu dificultăți, incluziunea romilor)	26%	22%	24%	10%	14%
Alimentare cu gaz natural	59%	17%	15%	4%	3%
Canalizare	69%	17%	7%	1%	2%
Amenajarea de locuri de joacă pentru copii	27%	25%	36%	6%	2%

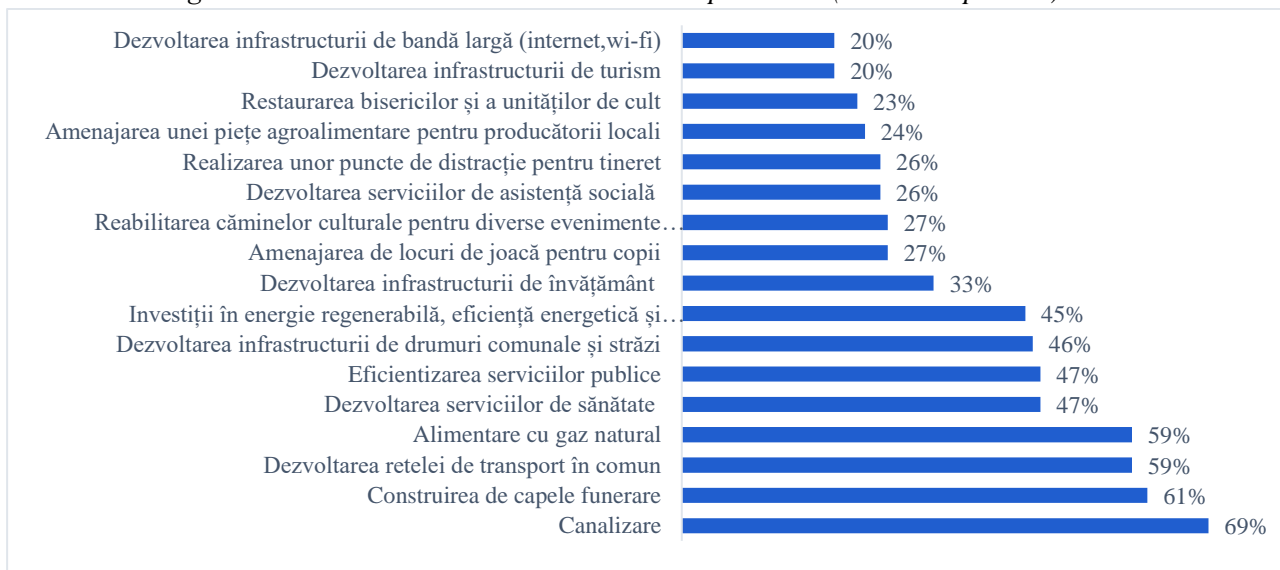
Realizarea unor puncte de distracție pentru tineret	26%	24%	31%	9%	7%
Reabilitarea căminelor culturale pentru diverse evenimente culturale și artistice	27%	23%	33%	10%	4%
Dezvoltarea serviciilor de sănătate (ex. Dispensar, Cabinet stomatologic, farmacia, serviciu ambulatoriu)	47%	31%	17%	2%	1%
Amenajarea unei piețe agroalimentare pentru producătorii locali	24%	28%	24%	11%	9%
Dezvoltarea infrastructurii de bandă largă (internet, wi-fi)	20%	26%	24%	12%	11%
Restaurarea bisericilor și a unităților de cult	23%	26%	25%	13%	7%
Investiții în energie regenerabilă, eficiență energetică și securitate energetică	45%	27%	17%	4%	2%
Eficiențizarea serviciilor publice	47%	31%	12%	2%	2%
Construirea de capele funerare	61%	20%	11%	4%	2%

Figură 66: Priorități de dezvoltare



Comunitatea a fost consultată cu privire la prioritatea sectoarelor de investiții care se doresc a fi realizate și care ar putea fi valorificate în sensul creșterii și dezvoltării socio – economice, fiind astfel identificate următoarele sectoare nominalizate de respondenți ca fiind cele mai prioritare (atribuit cel mai important) în realizarea de investiții este reprezentată în figura de mai jos.

Figură 67: Domeniile de intervenție cele mai prioritare (cel mai important)



Din centralizarea răspunsurilor se poate observa că cetățenii intervievați considera cele mai prioritare următoarele sectoare 69% canalizare; 61% construirea de capele funerare; 59% dezvoltarea rețelei de transport în comun și alimentarea cu gaz natural; 47% eficientizarea serviciilor publice și dezvoltarea serviciilor de sănătate; 46% dezvoltarea infrastructurii de drumuri comunale și străzi; 45% investiții în energie regenerabilă, eficiență energetică și securitate energetică; 33% dezvoltarea infrastructurii de învățământ.

În concluzie, rezultatele obținute în urma sondajelor de opinie cu locuitorii comunei Meseșenii de Jos, scot în evidență faptul că rezolvarea unor probleme importante cu care se confruntă în prezent comuna (înființarea rețelei de canalizare și de alimentare cu gaz natural, dezvoltarea rețelei de transport în comun, atragerea de investitori și crearea de locuri de muncă, dezvoltarea nivelului de cultură și educație a locuitorilor, amenajare spațiu de agrement pentru tineri și copii, amenajare spații de îngrijire pentru vârstnici, precum și reînvierea tradițiilor) pot contribui la valorificarea potențialului comunei. Potențialul se referă la amplasarea zonală în vecinătatea Municipiului Zalău, accesibilitatea facilă a comunei din punct de vedere rutier (Centura Ocolitoare a Mun. Zalău și viitoarea autostradă Brașov – Borș), valorificarea resurselor naturale și a obiectivelor turistice, prin atragerea unui număr mai mare de turiști și a unor investitori sau fonduri financiare, cu scopul de a dezvolta comuna, nu doar din punct de vedere economic, ci și socio - cultural și educațional.

Transformarea avantajelor enumerate în oportunități ar conduce la rezolvarea altor probleme majore ale comunei (crearea de locuri de muncă pentru tineri, aceștia fiind astfel motivați să nu părăsească comuna și să-și întemeieze familii aici). Diversificând preocupările tinerilor, prin crearea de noi locuri de muncă și de petrecere a timpului liber, prin interacțiunea cu turiștii, dar și cu investitori din alte zone ale țării sau chiar din străinătate, problemele de ordin social, ar putea fi ameliorate, lucru care ar crea condițiile unei vieți calitativ mai bune.

Din analiza SWOT și din consultarea publică a comunității au rezultat obiectivele și prioritățile, iar pe baza lor s-au identificat posibile proiecte de investiții prioritare la nivelul comunei Meseșenii de Jos.

# Capitolul 6. Planificarea dezvoltării strategice a comunei Meseșenii de Jos

---

## 6.1. Viziunea de dezvoltare a comunei Meseșenii de Jos

Misiunea administrației publice locale este asigurarea dezvoltării durabile integrate a unității administrativ-teritoriale administrate prin prestarea serviciilor de calitate populației, crearea condițiilor pentru atragerea investițiilor, crearea locurilor de muncă și creșterea nivelului de trai al locuitorilor.

Comuna Meseșenii de Jos va deveni până în anul 2030 o comună cu o dezvoltare economică durabilă, accesibilă investitorilor și competitivă, care va tinde spre îmbunătățirea continuă a calității vieții, spre gestionarea și utilizarea eficientă a resurselor locale, astfel încât să se asigure prosperitatea, protecția mediului și coeziunea socială.

Viziunea de dezvoltare a comunei Meseșenii de Jos se bazează pe următoarele direcții generale:

- ✓ dezvoltarea economică a comunei prin valorificarea superioară a resurselor locale, acordarea de facilități investitorilor și crearea unui climat propice dezvoltării mediului de adaceri;
- ✓ îmbunătățirea condițiilor de trai ale locuitorilor ca urmare a dezvoltării economice și a modernizării serviciilor publice;
- ✓ creșterea calității vieții prin îmbunătățirea calității factorilor de mediu;
- ✓ asigurarea coeziunii sociale;
- ✓ consolidarea capacității administrative.

Aspectul cel mai vizibil care caracterizează comuna Meseșenii de Jos este faptul că aceasta se află în apropierea Municipiului Zalău, aflându-se sub influența ariei metropolitane care oferă multe dintre posibilitățile de dezvoltare economică. Cu toate acestea, proximitatea față de acest municipiu poate reprezenta atât un avantaj, cât și un dezavantaj.

Avantajul este dat de existența unei diversități de oportunități de afaceri pe care această poziție geografică o oferă. Distanțele fiind mici, gradul de ocupare a forței de muncă ar trebui să fie relativ mare, tendință ce nu se regăsește în cazul comunei Meseșenii de Jos.

Dezavantajul este legat de implicațiile pe care migrația forței de muncă (fie și sub formă de navetă) o exercită asupra dezvoltării economice a comunei. Locurile de muncă aflându-se în afara localității, dezvoltarea economică a acesteia are de suferit.

Se constată că la nivelul comunelor aflate în proximitatea geografică a marilor orașe tendința de a fi populate/locuite de cei care locuiesc în mediul urban și caută să se stabilească în mediu rural din apropierea acestuia, fiind motivați de intenția de a căuta o viață mai bună, păstrând însă condițiile de viață urbane cu care au fost obișnuiți. Aceste condiții se referă în special la accesul la utilități și servicii publice.

Însă, comuna Meseșenii de Jos nu utilizează la maxim avantajul dat de proximitatea față de Municipiul Zalău. Lipsa unei atitudini proactive în acest sens din partea comunității, risipește șansa unei relații teritoriale de dezvoltare, și expune comuna la un flux unidirecțional de resurse umane și financiare, situație în care Orașul Zalău atrage resursele din comuna. Toate acestea au efecte majore asupra dezvoltării și creează cea mai mare parte dintre probleme strategice, cum ar fi slaba dezvoltare economică, migrația tinerilor alături de reîmigrare a persoanelor în vârstă dinspre oraș.

Oferta scăzută de produse și de servicii în plan local alături de oportunitățile reduse de petrecere a timpului, calitatea redusă a serviciilor medicale și de asistență socială, determină populația să cheltuiască în oraș veniturile care sunt oricum destul de reduse. De asemenea, lipsa unor produse locale și a unor servicii orientate către nevoile urbane, determină ratarea șansei de a atrage resurse financiare din Municipiul Zalău sau din zonele adiacente.

Principala problemă strategică identificată este nivelul scăzut de atractivitate economică, lipsa de activități economice în domenii competitive în comuna reprezintă o mare problemă în plan local și determină lipsa locurilor de muncă mai ales pentru persoanele cu calificare înaltă. Consecința neatractivității economice se traduce în lipsa locurilor de muncă pentru persoane cu studii superioare, având o serie de repercusiuni, respectiv părăsirea comunei de către absolvenții de studii superioare și de către tineri în general.

O altă problemă strategică identificată este slaba calitate a unor indicatori relaționați direct cu calitatea vieții cetățenilor. Principalele probleme de infrastructură (lipsă rețea de canalizare și rețea de alimentare cu gaz) a afectat puternic capacitatea de a atrage investitori majori, capabili să producă dezvoltarea economică locală. O atenție deosebită trebuie direcționată către slaba conștientizare a avantajului conectării fenomenului cultural local la procesul de dezvoltare locală prin integrarea culturii și tradițiilor locale cu fenomenul economic, comercial și marketing teritorial. De asemenea, dezvoltarea unor oportunități de petrecere a timpului liber, de practicare a sporturilor este importantă pentru atragerea tinerilor în comuna și pentru creșterea calității vieții. Mai mult, lipsa unui sector economic activ, capabil să producă valoare adăugată la nivel local se resimte în principal la nivelul calității vieții în comuna Meseșenii de Jos.

Urmărind această tendință, pentru a asigura o dezvoltare economică durabilă este necesar mai întâi rezolvarea problemelor legate de calitatea vieții locuitorilor. Acesta reprezintă principalul motiv pentru care în cadrul strategiei direcția referitoare la creșterea calității condițiilor de viață reprezintă o prioritate. Măsurile corespunzătoare acestei direcții au menirea de a crea condiții, atât pentru cei care locuiesc deja în comună, dar și pentru cei care se află în căutarea unor condiții de viață mai bune. Fixarea acestei priorități este întărită de rezultatele sondajului de opinie realizat în cadrul elaborării strategiei. Astfel, deși laturile economice, cum ar fi oportunitățile de afaceri reprezintă probleme importante, calitatea vieții, cu toți factorii implicați (de exemplu: conectarea la rețeaua de gaze, oferta de petrecere a timpului liber, etc.) reprezintă aspecte care trebuie tratate corespunzător pentru a putea crea premisele necesare unei dezvoltări economice viitoare.

## **6.2. Obiectivele strategiei de dezvoltare locală**

Strategia de dezvoltare a comunei Meseșenii de Jos este o strategie pe termen lung care necesită o atenție deosebită în ceea ce privește obiectivele și rezultatele acesteia.

Modernizarea infrastructurii, asigurarea accesului cetățenilor la utilități, atragerea de investitori care să creeze locuri de muncă și care să valorifice resursele comunei, facilitarea accesului tuturor locuitorilor la servicii educaționale, de sănătate și de asistență socială, crearea de oportunități de agrement și petrecere a timpului liber, precum și conviețuirea armonioasă a celor două mari comunități etnice din comună (români și rromi), crearea de oportunități pentru copii și tineri reprezintă principalele repere ale viziunii de dezvoltare locală a comunei Meseșenii de Jos.

Până în anul 2030 se dorește creșterea calității serviciilor publice, astfel încât populația să beneficieze de servicii publice la standarde europene.

Pe de altă parte, atât dezvoltarea economică cât și îmbunătățirea calității vieții populației trebuie să se realizeze sustenabil, ținând cont de principiile dezvoltării durabile.

În urma realizării analizei diagnostic a comunei Meseșenii de Jos, a consultărilor publice întreprinse și a concluziilor analizei SWOT, apreciem că, în următorii nouă ani (2022-2030), corespunzător programării financiare europene 2021 – 2027, autoritățile publice locale și partenerii lor trebuie să își canalizeze energia și resursele pentru atingerea următorului **obiectiv general de dezvoltare:**

*Dezvoltarea echilibrată și armonioasă a comunei Meseșenii de Jos, prin crearea și susținerea unui mediu economico – social competitiv, stabil, sănătos și diversificat, care să asigure creșterea economică în ritm continuu și creșterea calității vieții cetățenilor.*

În vederea atingerii obiectivului general de dezvoltare s-au stabilit 7 **DOMENII DE INTERVENȚIE** și constau în:

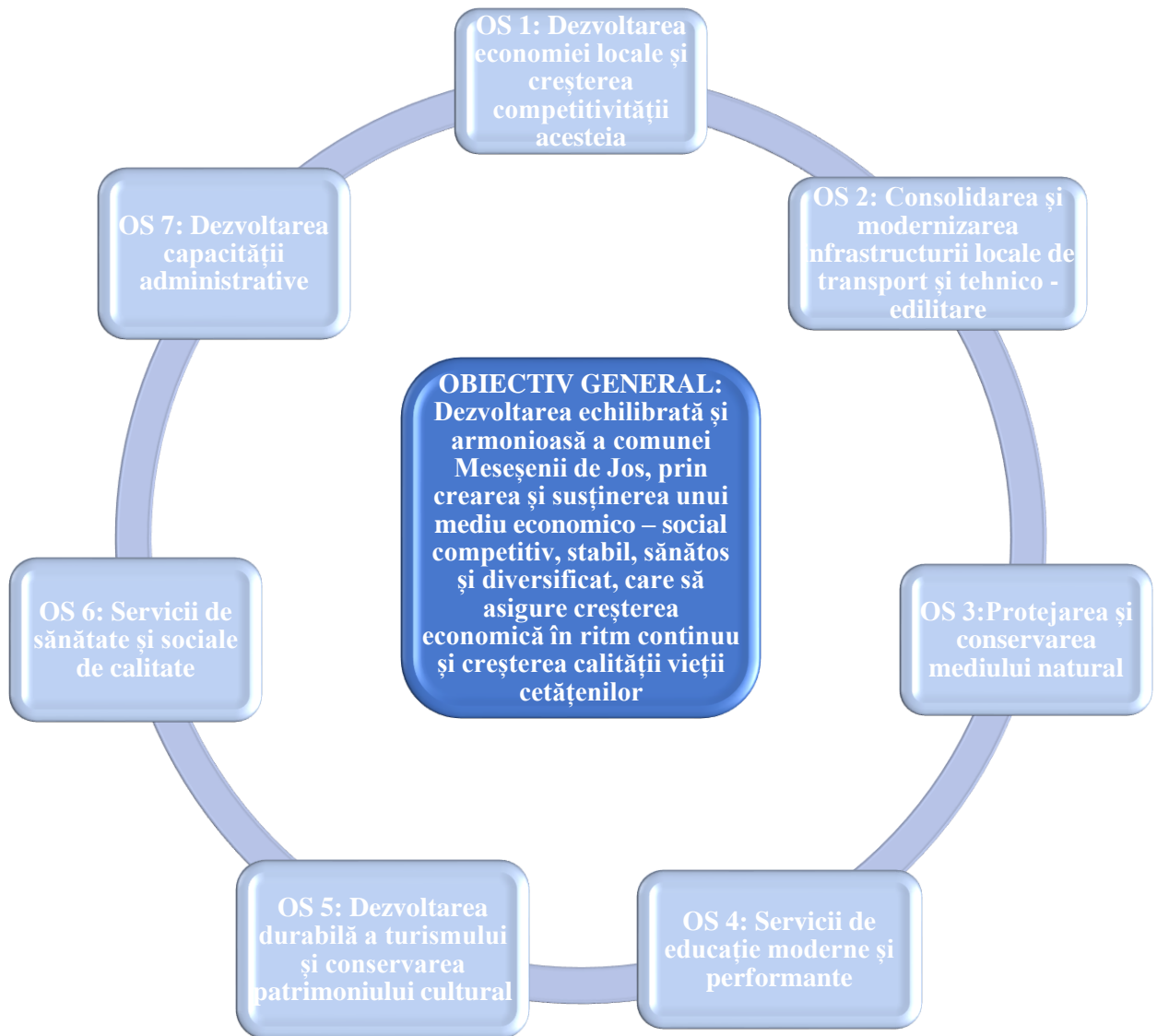
1. mediul de afaceri
2. infrastructură
3. mediu
4. educație
5. cultură, turism, sport
6. sănătate și incluziune socială
7. administrație publică

Pentru a atinge obiectivul general al Strategiei de dezvoltare locală 2021-20230, comuna Meseșenii de Jos își va canaliza eforturile asupra unor priorități de dezvoltare principale concrete:

- Obiectiv strategic 1: Dezvoltarea economiei locale și creșterea competitivității acesteia
- Obiectiv strategic 2: Consolidarea și modernizarea infrastructurii locale de transport și tehnico - edilitare
- Obiectiv strategic 3: Protejarea și conservarea mediului natural
- Obiectiv strategic 4: Servicii de educație moderne și performante
- Obiectiv strategic 5: Dezvoltarea durabilă a turismului și conservarea patrimoniului cultural
- Obiectiv strategic 6: Servicii de sănătate și sociale de calitate
- Obiectiv strategic 7: Dezvoltarea capacității administrative

Strategia de dezvoltare conține priorități și direcții de dezvoltare care se vor concretiza în proiecte de dezvoltare ce vor putea fi finanțate de la bugetul local, de la bugetul de stat și din fonduri structurale europene.

Prioritizarea investițiilor este un demers important pentru administrația publică locală, deși implementarea proiectelor este condiționată de disponibilitatea fondurilor de finanțare (tipuri de fonduri, perioade de accesare, condiții de eligibilitate etc.). Astfel, condiționată de deschiderea liniilor de finanțare într-un anumit domeniu, administrația publică va implementa un proiect a cărui prioritate este mai scăzută decât cea a altui proiect pentru care nu există încă linii de finanțare deschise.



Figură 68: Schema obiectivelor strategice de dezvoltare a comunei pentru perioada 2022-2030



### 6.3. Planul de acțiune pentru perioada 2022-2030

Prezentăm pentru fiecare domeniu de intervenție și obiectiv strategic tabloul măsurilor cheie de intervenție, acestea cuprinzând elementele fundamentale pentru dezvoltarea echilibrată a comunității:

**Domeniu de intervenție: MEDIUL DE AFACERI**

**Obiectiv strategic 1: Dezvoltarea economiei locale și creșterea competitivității acesteia**

PRIORITĂȚI	MĂSURI ASOCIATE	PROIECTE DE INVESTIȚII	SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BENEFICIARI	GRAD DE MATURITATE	ORIZONT DE TIMP
<b>1.1. Creșterea competitivității producătorilor locali</b>	<b>1.1.1. Sprijinirea creării și dezvoltării infrastructurii mediului de afaceri</b>	1. Dezvoltarea sectorului industrial : - înființare parc industrial	Investiție privată Fonduri europene Fonduri guvernamentale	Locuitorii comunei Potențiali investitori	idee	2022-2030
		2. Facilități fiscale pentru atragerea investitorilor privați	Bugetul local	Locuitorii comunei Potențiali investitori	idee	2022-2030
		3. Accesare fonduri europene pentru dezvoltarea micilor afaceri: - înființare start-up pentru persoanele care se întorc din diaspora - înființare strat-up pentru tineri: Promovarea culturii antreprenoriale prin măsuri profesionale de formare profesională a grupului țintă, în vederea înființării de noi întreprinderi și creării de noi locuri de muncă, în domeniul non-agricol	Fonduri europene Fonduri guvernamentale	Locuitorii comunei Operatori economici Tinerii antreprenori	idee	2022-2030

PRIORITĂȚI	MĂSURI ASOCIATE	PROIECTE DE INVESTIȚII	SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BENEFICIARI	GRAD DE MATURITATE	ORIZONT DE TIMP
	<b>1.1.2. Valorificarea inteligentă a potențialului agro-zootehnic, viticol, pomicol și silvicol al comunității</b>	1. Dezvoltarea sectorului agricol prin sprijinirea micilor întreprinzători în vederea înființării unor afaceri în domeniile : - cultivarea plantelor - amenajare de sere - plantații pomicole - plantații viticole - plantații legumicole	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei Fermieri și antreprenori	idee	2022-2030
		2. Amenajarea unei piețe locale pentru organizarea unor târguri de utilaje, de inputuri pentru agricultură, pentru apicultori, târguri cu ocazia sărbătorilor legale și religioase.	Bugetul local Fonduri europene	Locuitorii comunei Fermieri și antreprenori	idee	2022-2030
		3. Revitalizarea producției agricole și dezvoltarea livezilor de pomi fructiferi și atragerea de investitori privați	Investiție privată Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei Fermieri și antreprenori	idee	2022-2030
		3. Înființarea și funcționarea grupurilor de producători și a asociațiilor de valorificare a producției agricole din comună	Investiție privată Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei Fermieri și antreprenori	idee	2022-2030
	<b>1.1.3.Susținerea industriilor creative</b>	1. Dezvoltarea meșteșugurilor și artizanatului tradițional	Investiție privată Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei Fermieri și antreprenori	idee	2022-2030
<b>1.2.Dezvoltarea capitalului uman</b>	<b>1.2.1. Stimularea performanțelor în</b>	1. Proiect adresat susținerii tinerilor din mediul rural în	Buget local Buget de stat	Locuitorii comunei	idee	2022-2030

PRIORITĂȚI	MĂSURI ASOCIATE	PROIECTE DE INVESTIȚII	SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BENEFICIARI	GRAD DE MATURITATE	ORIZONT DE TIMP
	<b>învățământul preuniversitar</b>	urmarea liceului și a facultății în domeniile de interes strategic	Fonduri europene Alte surse			
		2. Proiect pentru instruirea oamenilor în legumicultură, pomicultură, viticultură și apicultură	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei	idee	2022-2030
	<b>1.2.2. Calificarea/recalificarea în domeniile cu potențial competitiv, în vederea configurării condițiilor pentru specializare inteligentă</b>	1. Proiecte de reconversie pentru calificare în diverse domenii de interes local	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei	idee	2022-2030
		2. Realizarea de proiecte de formare profesională pentru dezvoltarea competențelor antreprenoriale și promovarea afacerilor în mediul rural	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei	idee	2022-2030
		3. Încurajarea și susținerea populației active neocupate în vederea participării la cursuri de calificare și reconversie socială susținute de furnizori de formare profesională	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei	idee	2022-2030
	<b>1.2.3. Dezvoltarea antreprenoriatului</b>	1. Consultanță și informare pentru asociațiile de producători și fermierii din mediul rural pentru creșterea competitivității produselor agricole și silvice	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse	Tineri fermieri și antreprenori; Locuitorii comunei Meseșenii de Jos.	idee	2022-2030
<b>1.3. Dezvoltarea serviciilor de consultanță și expertiză în</b>	<b>1.3.1. Facilitarea accesului la finanțare, inclusiv a accesului la</b>	1. Facilitarea accesului la finanțare, inclusiv a accesului la informațiile cu privire la sursele de finanțare	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse	Tineri fermieri și antreprenori;	idee	2022-2030

<b>PRIORITĂȚI</b>	<b>MĂSURI ASOCIATE</b>	<b>PROIECTE DE INVESTIȚII</b>	<b>SURSE POSIBILE DE FINANȚARE</b>	<b>BENEFICIARI</b>	<b>GRAD DE MATURITATE</b>	<b>ORIZONT DE TIMP</b>
<b>afaceri competitive</b>	<b>informațiile cu privire la sursele de finanțare</b>			Locuitorii comunei Meseșenii de Jos.		

**Domeniu de intervenție: INFRASTRUCTURĂ**

**Obiectiv strategic 2: Consolidarea și modernizarea infrastructurii locale de transport și tehnico - edilitare**

PRIORITĂȚI	MĂSURI ASOCIATE	PROIECTE DE INVESTIȚII	SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BENEFICIARI	GRAD DE MATURITATE	ORIZONT DE TIMP
<b>2.1. Îmbunătățirea mobilității locuitorilor și mărfurilor prin dezvoltarea și modernizarea rețelei de infrastructură rutieră</b>	<b>2.1.1. Reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri în vederea îmbunătățirii conexiunii rutiere între localitățile din județ</b>	1. Reabilitare și modernizare drumuri comunale în Comuna Meseșenii de Jos	Fonduri guvernamentale	Locuitorii comunei Potențiali investitori	În implementare finanțare obținută prin PNI Anghel Saligny	2028
		2. Reabilitare și modernizare străzi, ulițe și drumuri vicinale în Comuna Meseșenii de Jos	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	Locuitorii comunei Potențiali investitori	idee	2022-2030
		3. Modernizare infrastructură rutieră agricolă în vederea accesului la exploatațile /terenurilor agricole	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	Locuitorii comunei Potențiali investitori	idee	2022-2030
		4. Asigurarea unor rețele rutiere adecvate pentru ameliorarea accesului în zonele turistice	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	Locuitorii comunei Potențiali investitori Turiști	idee	2022-2030
		5. Construcția / extinderea / modernizarea de poduri, podețe sau punți pietonale, amenajări trotuare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	Locuitorii comunei Potențiali investitori	idee	2022-2030
		6. Amenajare - sistematizare șanțuri, rigole pentru scurgerea apelor pluviale	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	Locuitorii comunei	idee	2022-2030

PRIORITĂȚI	MĂSURI ASOCIATE	PROIECTE DE INVESTIȚII	SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BENEFICIARI	GRAD DE MATURITATE	ORIZONT DE TIMP
		Construire și amenajare parcări auto în zona Centrului comunei	Buget local Fonduri europene Fonduri guvernamentale	Locuitorii comunei	idee	2022-2030
		Crearea de piste de biciclete	Buget local Fonduri europene Fonduri guvernamentale	Locuitorii comunei	idee	2022-2030
	<b>2.1.2. Dezvoltarea rețelei de transport public în comun</b>	Înființare rețea de transport public în comun în parteneriat cu UAT-urile din Asociația Metropolitană de Transport Public Zalău	Bugetul local Fonduri europene Fonduri guvernamentale Alte surse	Locuitorii comunei	idee	2022-2030
		Construirea / modernizarea stațiilor pentru mijloacele de transport în comun care tranzitează comuna Meseșenii de Jos	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei	idee	2022-2030
<b>2.2. Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare</b>	<b>2.2.1. Actualizare Plan Urbanistic General</b>	1. Actualizarea PUG-ului în format GIS	Buget local Fonduri europene (PNRR)	Locuitorii comunei UAT Comuna Meseșenii de Jos	În implementare	2024
	<b>2.2.2 Introducerea, extinderea, reabilitarea și modernizarea rețelei de apă și canalizare</b>	Întreținere/modernizare/optimizare rețea de alimentare cu apă în comuna Meseșenii de Jos	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	Locuitorii comunei și operatorii economici	idee	2030
		Înființare sistem de canalizare și stație de epurare în comuna Meseșenii de Jos	Buget local Fonduri guvernamentale	Locuitorii comunei și operatorii economici	În implementare finanțare obținută prin PNI Anghel Saligny	2028

PRIORITĂȚI	MĂSURI ASOCIATE	PROIECTE DE INVESTIȚII	SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BENEFICIARI	GRAD DE MATURITATE	ORIZONT DE TIMP
	<b>2.2.3. Înființare sistem de distribuție gaze naturale în comuna Meseșenii de Jos</b>	1. Înființare sistem de distribuție gaze naturale în comuna Meseșenii de Jos	Buget local Fonduri guvernamentale	Locuitorii comunei și operatorii economici	Cerere de finanțare depusă spre finanțare prin PNI Anghel Saligny	2030
	<b>2.2.4. Reabilitarea și modernizarea rețelelor de energie electrică</b>	1. Reabilitarea, modernizarea și extinderea rețelei de energie electrică către terenurile nou intrate în intravilan	Buget local Fonduri guvernamentale Alte surse	Locuitorii comunei și operatorii economici	idee	2022-2030
	<b>2.2.5 Sprijinirea introducerii și utilizării surselor alternative de producere a energiei, respectiv de eficientizare a utilizării energiei în clădirile publice</b>	1. Utilizarea complementară a surselor regenerabile de energie în instituțiile publice: - panouri solare - pompe căldură	Buget local Bugetul de stat Fonduri europene	Locuitorii comunei UAT Comuna Meseșenii de Jos	idee	2022-2030
	<b>2.2.6. Înregistrarea proprietăților în Sistemul Integrat de Cadastru și Carte Funciară</b>	1. Înregistrarea imobilelor de pe raza comunei în Sistemul Integrat de Cadastru și Carte Funciară	Buget local Bugetul de stat Fonduri europene	Locuitorii comunei UAT Comuna Meseșenii de Jos Potențiali investitori	idee	2022-2030
	<b>2.2.7. Sprijin pentru cultele religioase</b>	1. Construire capele mortuare în cele patru sate ale comunei	Buget local Bugetul de stat Fonduri europene	Locuitorii comunei	Proiecte tehnice întocmite pentru capele în Meseșenii de Jos și Meseșenii de Sus	2022-2030
	<b>2.2.8. Creșterea gradului de securitate în comună</b>	Sistem de siguranță și supraveghere video cu circuit închis	Buget local Bugetul de stat Fonduri europene	Locuitorii comunei	idee	2022-2030

**Domeniu de intervenție: MEDIU**

**Obiectiv strategic 3: Protejarea și conservarea mediului natural**

PRIORITĂȚI	MĂSURI ASOCIATE	PROIECTE DE INVESTIȚII	SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BENEFICIARI	GRAD DE MATURITATE	ORIZONT DE TIMP
<b>3.1. Îmbunătățirea calității aerului (reducerea gazelor cu efect de seră), apei și solului</b>	<b>3.1.1 Extinderea zonelor verzi ale localității</b>	1. Împădurirea terenurilor degradate, a celor nefolosite, defrișate : - împădurirea dealurilor cu risc de alunecări de teren ridicat	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	Locuitorii comunei Potențiali investitori	idee	2028
		2. Extindere și reabilitare spații verzi în interiorul comunei	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	Locuitorii comunei Potențiali investitori	idee	2022-2030
		3. Realizarea unor perdele de protecție (arbori) în zonele cu risc	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	Locuitorii comunei	idee	2022-2030
	<b>3.1.2 Sprijinirea inițiativelor, programelor și acțiunilor ce vizează utilizarea surselor alternative de energie/energie regenerabilă</b>	1. Utilizarea complementară a surselor regenerabile de energie în instituțiile publice și în mediul privat	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	Locuitorii comunei Potențiali investitori	idee	2022-2030
		2. Construire și amenajare parc fotovoltaic (pentru producerea energiei electrice necesară consumului cu iluminatul public și al instituțiilor)	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	Locuitorii comunei Potențiali investitori	idee	2022-2030



PRIORITĂȚI	MĂSURI ASOCIATE	PROIECTE DE INVESTIȚII	SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BENEFICIARI	GRAD DE MATURITATE	ORIZONT DE TIMP
		3. Înființarea de stații electrice de încărcare pentru vehicule electrice	Fonduri guvernamentale Fonduri europene	Locuitorii comunei Potențiali investitori	Cerere de finanțare depusă pentru finanțare prin PNRR	2022-2030
		4. Achiziția de vehicule electrice inclusiv microbuze școlare	Fonduri guvernamentale Fonduri europene	Locuitorii comunei UAT Comuna Meseșenii de Jos	idee	2022-2030
	<b>3.1.3.Reabilitarea termică a clădirilor</b>	1. Reabilitarea termică a clădirilor publice prin eficientizare energetică	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	Locuitorii comunei UAT Comuna Meseșenii de Jos	idee	2022-2030
<b>3.2.Implementarea managementului integrat al deșeurilor</b>	<b>3.2.1.Încurajarea colectării selective a deșeurilor</b>	1. Campanii de educare a cetățenilor privind responsabilitatea lor în ceea ce privește colectarea selectivă a deșeurilor	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei	idee	2022-2030
		2. Instalarea de pubele pentru colectarea selectivă a deșeurilor	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei și operatorii economici	idee	2022-2030
		3. Dotarea gospodăriilor cu pubele pentru colectarea selectivă a deșeurilor	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei	idee	2022-2030
		4. Construire de platforme pentru deșeuri vegetale și implementarea servicii colectare deșeuri vegetale	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei	idee	2022-2030

PRIORITĂȚI	MĂSURI ASOCIATE	PROIECTE DE INVESTIȚII	SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BENEFICIARI	GRAD DE MATURITATE	ORIZONT DE TIMP
<b>3.3. Protecția și conservarea habitatelor naturale</b>	<b>3.3.1. Sprijinirea măsurilor de prevenire a dezastrelor naturale</b>	1. Decolmatare și regularizare cursuri de apă	Buget local Buget de stat Fonduri europene	Locuitorii comunei	idee	2022-2030
		2. Fixarea terenurilor afectate de alunecări de teren prin plantarea de arbori	Buget local Buget de stat Fonduri europene	Locuitorii comunei	idee	2022-2030
		3. Infrastructură de prevenire și protecție împotriva inundațiilor	Buget local Buget de stat Fonduri europene	Locuitorii comunei	idee	2022-2030
		4. Introducerea unor restricții cu privire la realizarea construcțiilor în proximitatea apelor cu privire la exploatarea pădurilor și a agregatelor naturale din albiile minore	Bugetul local	Locuitorii comunei	idee	2022-2030
	<b>3.3.2. Sprijinirea conservării biodiversității</b>	1. Acțiuni de curățare a tuturor zonelor naturale (în special de deșeuri din plastic)	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei	idee	2030
		2. Dezvoltare program de educație ecologică în ciclul preuniversitar	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei	idee	2030
		3. Construire platformă ecologică pentru gunoiul de grajd	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei	idee	2030

<b>Domeniu de intervenție: EDUCAȚIE</b>						
<b>Obiectiv strategic 4: Servicii de educație moderne și performante</b>						
<b>PRIORITĂȚI</b>	<b>MĂSURI ASOCIATE</b>	<b>PROIECTE DE INVESTIȚII</b>	<b>SURSE POSIBILE DE FINANȚARE</b>	<b>BENEFICIARI</b>	<b>GRAD DE MATURITATE</b>	<b>ORIZONT DE TIMP</b>
<b>4.1. Asigurarea accesului tuturor cetățenilor la servicii de educație</b>	<b>4.1.1. Asigurarea educației de bază pentru toți cetățenii, prin sprijinirea învățământului primar și gimnazial și prevenirea abandonului școlar</b>	1. Reabilitarea, modernizarea și extinderea/ construirea clădirilor și spațiilor unităților de învățământ: preșcolar, primar, gimnazial: - Modernizare clădiri - Reabilitare clădiri - Extindere clădiri - Eficientizare energetică	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	Elevii Personal didactic	idee	2028
		2. Dotarea școlilor și grădinițelor cu echipamente didactice, tehnologie performantă și laboratoare de specialitate necesare desfășurării actului educațional	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	Elevii Personal didactic	idee	2022-2030
		3. Înființarea unei grădinițe cu program prelungit în comună	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Elevii Personal didactic Locuitorii comunei	idee	2022-2030
		4. Reluarea activității Centrului de Zi pentru copii și a programului educațional afterschool	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Elevii Personal didactic Locuitorii comunei	idee	2022-2030

PRIORITĂȚI	MĂSURI ASOCIATE	PROIECTE DE INVESTIȚII	SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BENEFICIARI	GRAD DE MATURITATE	ORIZONT DE TIMP
		5. Reabilitare și modernizare bibliotecă comunală inclusiv dotarea cu noi volume de cărți	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Elevii Personal didactic Locuitorii comunei	idee	2022-2030
		6. Construire și amenajare sală de sport	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	Elevii Personal didactic Locuitorii comunei		
	<b>4.1.2. Adaptarea sistemului de educație la soluțiile online sau la distanță și acordarea de șanse de acces la educație, în special copiilor din comunitățile și grupurile dezavantajate</b>	1. Îmbunătățirea conținutului digital și a infrastructurii TIC sistemice în domeniul e-educație, e-incluziune, e-sănătate și e-cultură – secțiunea e-educație	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	Elevii Personal didactic Locuitorii comunei	idee	2022-2030
		2. Acces gratuit la internet (wi-fi) al tuturor elevilor	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	Elevii Personal didactic Locuitorii comunei	idee	2022-2030
		Înființare bibliotecă comunală digitală	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	Elevii Personal didactic Locuitorii comunei	idee	2022-2030
		<b>4.1.3. Creșterea accesului la servicii de educație și formare profesională, favorabile incluziunii</b>	1. Dotarea cu microbuze electrice pentru transportul elevilor și înființarea de stații electrice de încărcare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	Elevii Personal didactic Locuitorii comunei	idee

PRIORITĂȚI	MĂSURI ASOCIATE	PROIECTE DE INVESTIȚII	SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BENEFICIARI	GRAD DE MATURITATE	ORIZONT DE TIMP
<b>4.2. Susținerea performanței școlare și a specializării inteligente</b>	<b>4.2.1. Susținerea elevilor cu potențial intelectual crescut, precum și a elevilor ce provin din familii defavorizate</b>	1. Susținerea copiilor și a tinerilor cu performanțe școlare deosebite prin acordarea de burse de merit și alte stimulente	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse	Elevii Locuitorii comunei	idee	2022-2030
		2. Condiționarea acordării ajutoarelor sociale de un anumit nivel de performanță în școală (pentru reducerea abandonului școlar)	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse	Elevii Locuitorii comunei	idee	2022-2030
		3. Desfășurarea de campanii de informare și conștientizare cu privire la riscurile abandonului școlar	Buget local Buget de stat Fonduri europene Alte surse	Elevii Locuitorii comunei	idee	2022-2030

**Domeniu de intervenție: CULTURĂ, TURISM, SPORT**

**Obiectiv strategic 5: Dezvoltarea durabilă a turismului și conservarea patrimoniului cultural**

PRIORITĂȚI	MĂSURI ASOCIATE	PROIECTE DE INVESTIȚII	SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BENEFICIARI	GRAD DE MATURITATE	ORIZONT DE TIMP
<b>5.1.Dezvoltarea și valorificarea patrimoniului cultural identitar</b>	<b>5.1.1. Elaborarea unei strategii de marketing pentru promovarea patrimoniului cultural și a unei agende de evenimente culturale, în strânsă corelare cu patrimoniul cultural</b>	1.Modernizarea, dotarea căminelor culturale din Meseșenii de Jos, Meseșenii de Sus, Fetindia și construire cămin cultural în localitatea Aghireș	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	Locuitorii comunei	idee	2022-2030
		2. Organizare de circuite turistice cu includerea obiectivelor culturale, religioase și a monumentelor istorice din comună (inclusiv în parteneriat cu alte localități)	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	Locuitorii comunei Turiștii	idee	2022-2030
		3. Susținerea și promovarea obiectivelor culturale, religioase și a monumentelor istorice din comună : - reabilitarea și modernizarea clădirilor de patrimoniu cultural	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei Turiștii	idee	2022-2030
		4. Valorificarea Centrului de Informare Turistică în vederea creării unei culturi a turismului rural prin promovare și mediatizare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei Turiștii	idee	2022-2030
		5. Reabilitarea și dotarea Muzeului Etnografic	Buget local	Locuitorii comunei	idee	2022-2030

PRIORITĂȚI	MĂSURI ASOCIATE	PROIECTE DE INVESTIȚII	SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BENEFICIARI	GRAD DE MATURITATE	ORIZONT DE TIMP
		inclusiv crearea unui Muzeu al Satului cu includerea Caselor țărănești din Meseșenii de Jos și Meseșenii de Sus	Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Turiștii		
		6. Realizarea broșuri și alte materiale publicitare de promovare a comunei	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei Turiștii	idee	2022-2030
		7. Dezvoltarea agroturismului prin integrarea producției agricole locale, culturii locale, patrimoniului și tradițiilor	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei Turiștii	idee	2022-2030
		8. Susținerea ansamblurilor locale de dansuri tradiționale „Socăcițele“ și „Meseșana“	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei Turiștii	idee	2022-2030
<b>5.2. Promovarea și valorificarea patrimoniului natural</b>	<b>5.2.1. Facilitarea punerii în valoare a potențialului natural al zonei</b>	1. Amenajarea obiectivelor turistice în comună	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	Locuitorii comunei Turiștii	idee	2022-2030
	<b>5.2.2. Crearea și dezvoltarea zonelor turistice, sportive și de agrement</b>	1. Dezvoltare infrastructură de agrement și recreere	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei Turiștii	idee	2022-2030

PRIORITĂȚI	MĂSURI ASOCIATE	PROIECTE DE INVESTIȚII	SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BENEFICIARI	GRAD DE MATURITATE	ORIZONT DE TIMP
		Realizarea de trasee pentru biciclete, motociclete și ATV	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei Turiștii	idee	2022-2030
		Amenajare locuri de joacă pentru copii și dotarea acestora cu mobilier specific	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei Turiștii	idee	2022-2030
		Amenajare parc aventură	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei Turiștii	idee	2022-2030



**Domeniu de intervenție: SĂNĂTATE ȘI INCLUZIUNE SOCIALĂ**

**Obiectiv strategic 6: Servicii de sănătate și sociale de calitate**

PRIORITĂȚI	MĂSURI ASOCIATE	PROIECTE DE INVESTIȚII	SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BENEFICIARI	GRAD DE MATURITATE	ORIZONT DE TIMP
<b>6.1. Îmbunătățirea infrastructurii unităților medicale și a celor de protecție socială</b>	<b>6.1.1. Reabilitarea, modernizarea și extinderea/construirea clădirilor și spațiilor unităților medicale și de protecție socială</b>	Reabilitare, modernizare și dotare dispensar medical	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei	idee	2028
		Înființarea și dotarea unui centru integrat de servicii sociale pentru sprijinirea persoanelor aflate în situații de risc (victime violența domestică, tineri defavorizați, persoane care au nevoie de terapie/consiliere psihologică, centru de recuperare pentru dependenții de alcool și/ sau de droguri).	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei	idee	2022-2030
		Înființare și dotare cămin de bătrâni	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei	idee	2022-2030
		Înființarea serviciilor de asistență la domiciliu pentru vârstnici	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei		

PRIORITĂȚI	MĂSURI ASOCIATE	PROIECTE DE INVESTIȚII	SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BENEFICIARI	GRAD DE MATURITATE	ORIZONT DE TIMP
		Construire blocuri ANL	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei	idee	2022-2030
		Programe de asistență și integrare socială a comunității de rromi din comuna Meseșenii de Jos	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei	idee	2022-2030
		Construire spațiu de recreere destinat vârstnicilor	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei	idee	2022-2030
<b>6.2. Dezvoltarea serviciilor sociale locale</b>	<b>6.2.1.Consolidarea managementului sistemului de asistență socială la nivelul administrației publice locale</b>	1.Dotarea cu tehnică și mijloace de lucru performante a structurii de asistență socială din cadrul UAT	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei	idee	2022-2030
		2. Formarea continuă a personalului – asistenți sociali, asistenți personali, asistenți medicali comunitari, mediator sanitar	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei	idee	2022-2030
		Anchete sociale realizate pentru depistarea nevoilor sociale reale ale comunității	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei	idee	2022-2030

**Domeniu de intervenție: ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ**  
**Obiectiv strategic 7: Dezvoltarea capacității administrative**

PRIORITĂȚI	MĂSURI ASOCIATE	PROIECTE DE INVESTIȚII	SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BENEFICIARI	GRAD DE MATURITATE	ORIZONT DE TIMP
<b>7.1. Dezvoltarea capacității administrației publice locale</b>	<b>7.1.1. Dotarea cu tehnologie IT modernă și performantă, care să permită implementarea unor soluții software integrate de gestionare ușoară, rapidă și modernă a activității curente a administrației publice</b>	1. Achiziție și punere în funcțiune de echipamente performante de tehnică de calcul (calculatoare, imprimante multifuncționale etc.)	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei Angajații UAT Comuna Meseșenii de Jos	idee	2022-2030
	<b>7.1.2. Dezvoltarea competențelor și cunoștințelor personalului din administrația publică locală (inclusiv decidenții politici)</b>	1. Programe de instruire și perfecționare profesională anuală pentru personalul din administrația publică locală	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei Angajații UAT Comuna Meseșenii de Jos	idee	2022-2030
		2. Organizare de schimburi de experiență cu alte autorități și instituții publice la nivel județean, național și european	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei Angajații UAT Comuna Meseșenii de Jos	idee	2022-2030
	<b>7.1.3. Modernizare sediu administrativ și infrastructură</b>	1. Reabilitare/modernizare/ extindere sediu primărie - reparații și reabilitări ale clădirilor instituțiilor	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei Angajații UAT Comuna Meseșenii de Jos	idee	2022-2030

PRIORITĂȚI	MĂSURI ASOCIATE	PROIECTE DE INVESTIȚII	SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BENEFICIARI	GRAD DE MATURITATE	ORIZONT DE TIMP
		publice și eficientizare energetică				
		2. Dotare serviciu voluntar pentru situații de urgență	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei Angajații UAT Comuna Meseșenii de Jos	idee	2022-2030
		3. Reînnoire parc auto pentru servicii adresate comunității (autoturisme, achiziție utilaje întreținere drumuri, sărăriță, utilaj tocat vegetație, vidanță, remorcă, etc.)	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei Angajații UAT Comuna Meseșenii de Jos	idee	2022-2030
	<b>7.1.4. Dezvoltarea capacității administrative la nivelul localității prin introducerea de instrumente și proceduri moderne de management</b>	1. Implementare și dezvoltare sistem de control intern managerial	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei Angajații UAT Comuna Meseșenii de Jos	idee	2022-2030
		2. Implementare politici și proceduri privind protecția datelor cu caracter personal	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei Angajații UAT Comuna Meseșenii de Jos	idee	2022-2030
		3. Implementare strategie națională anticorupție	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei Angajații UAT Comuna Meseșenii de Jos	idee	2022-2030
		4. Sistem modern de audit și evaluare a	Buget local	Locuitorii comunei	idee	2022-2030

PRIORITĂȚI	MĂSURI ASOCIATE	PROIECTE DE INVESTIȚII	SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BENEFICIARI	GRAD DE MATURITATE	ORIZONT DE TIMP
		performanțelor entității publice	Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Angajații UAT Comuna Meseșenii de Jos		
	<b>7.1.5. Creșterea gradului de transparență la nivelul administrației publice locale</b>	1. Publicare Monitor Oficial Local	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei Angajații UAT Comuna Meseșenii de Jos	idee	2022-2030
		2. Liber acces la informații de interes public	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei Angajații UAT Comuna Meseșenii de Jos	idee	2022-2030
		3. Transparența decizională, conform legislației în vigoare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei Angajații UAT Comuna Meseșenii de Jos	idee	2022-2030
<b>7.2. Simplificare administrativă, digitalizare și introducerea de soluții "smart village"</b>	<b>7.2.1. Simplificare administrativă, digitalizare și introducerea de soluții "smart village" pentru cetățeni și mediul de afaceri</b>	1. Achiziția și utilizarea de softuri performante pentru furnizarea de servicii de calitate către cetățeni și reducerea timpului de soluționare a solicitărilor acestora	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei Angajații UAT Comuna Meseșenii de Jos	idee	2022-2030
		2. Proiect de digitalizare a comunicării cu cetățeanul inclusiv dezvoltare program pilot (bugetare participativă)	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei Angajații UAT Comuna Meseșenii de Jos	idee	2022-2030

PRIORITĂȚI	MĂSURI ASOCIATE	PROIECTE DE INVESTIȚII	SURSE POSIBILE DE FINANȚARE	BENEFICIARI	GRAD DE MATURITATE	ORIZONT DE TIMP
		3. Utilizarea sistemelor online de lucru implementate la nivel național	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse	Locuitorii comunei Angajații UAT Comuna Meseșenii de Jos	idee	2022-2030

## Capitolul 7. Implementarea, monitorizarea și evaluarea strategiei de dezvoltare locală

---

Pentru a putea monitoriza progresele făcute în implementarea Strategiei de dezvoltare economico-socială a comunei Meseșenii de Jos, administrația publică locală trebuie să pună la punct un sistem coerent de supervizare a modului în care sunt îndeplinite și a rezultatelor obținute și a efectelor produse de acestea în viața socio-economică a comunei. Instrumentul de lucru prin care se va realiza procesul de monitorizare și evaluare îl constituie Sistemul de indicatori de dezvoltare durabilă la nivel local.

Implementarea strategiei de dezvoltare locală și implicit a planului de acțiune se face cu participarea tuturor actorilor de pe plan local: administrația publică locală, comunitatea locală, firme private, reprezentanții societății civile și membrii parteneriatelor publico-private.

O bună implementare a strategiei de dezvoltare asigură în primul rând o creștere autentică a comunității la nivelul tuturor domeniilor de intervenție și priorităților strategice. Din acest punct de vedere implementarea unui sistem potrivit de indicatori de monitorizare și elaborarea periodică și cu pragmatism a rapoartelor strategice de monitorizare joacă un rol esențial în procesul de management.

Monitorizarea procesului de implementare a strategiei de dezvoltare locală se va realiza prin intermediul unor rapoarte periodice privind progresele înregistrate, atât în ceea ce privește implementarea strategiei de dezvoltare și gradul de realizare a rezultatelor planificate, cât și impactul generat.

Procesul de monitorizare a strategiei va avea ca principal instrument de lucru sistemul de indicatori elaborat în cadrul procesului de planificare la nivel local.

Managementul operativ al comunei va prezenta Consiliului local:

1. **rapoarte anuale de progres**, care se vor elabora începând cu sfârșitul primului an de implementare și vor avea ca scop monitorizarea eficientă a aplicării strategiei de dezvoltare. Rapoartele vor reflecta stadiul implementării strategiei, pe fiecare domeniu strategic și vor evidenția evoluția principalilor indicatori de rezultat;
2. **rapoarte strategice**, având în vedere faptul că implementarea strategiei de dezvoltare locală se va întinde pe o perioadă de 9 ani, este necesară o evaluare intermediară a strategiei, pe baza unor rapoarte strategice. Pentru evaluarea impactului aplicării strategiei de dezvoltare se va urmări evoluția principalilor indicatori socio - economici la nivel local.

Raportul strategic va cuprinde:

- situația și evoluția socio - economică a comunei Meseșenii de Jos;
- realizările obținute, cuantificate pe baza indicatorilor și gradul de atingere a obiectivelor stabilite;
- problemele întâmpinate în procesul de implementare a strategiei de dezvoltare;
- exemplele de bună practică identificate;
- propuneri privind revizuirea și ajustarea periodică a strategiei de dezvoltare în raport cu evoluțiile economico-sociale semnificative înregistrate la nivel local în perioada 2022-2030.

Rapoartele strategice vor fi realizate din 2 în 2 ani, în anii 2024, 2026, 2028 și 2030 fiind prezentate în cadrul ședințelor Consiliului local al comunei Meseșenii de Jos.

În funcție de rezultatele evaluării și monitorizării și în acord cu modificările legislative, strategia de dezvoltare a comunei Meseșenii de Jos va putea fi revizuită ori de câte ori va deveni necesar.



# Bibliografie

---

## Surse documentare:

1. A/RES/70/1, Resolution adopted by the General Assembly on 25 September 2015, Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development, <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>
2. Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor „Următorii pași către un viitor european durabil - Acțiunea europeană pentru durabilitate”, Strasbourg, (COM(2016) 739 final 22.11.2016
3. Raport intermediar referitoare la cadrul financiar multianual 2021-2027 – Poziția Parlamentului în vederea încheierii unui acord.
4. Institutul European din România, Cadrul Financiar Multianual post-2020: riscuri și oportunități pentru România (2019)
5. Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor „Strategia industrială europeană”, Bruxelles, (COM(2020) 102 final, 10.03.2020
6. Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030, adoptată prin HG nr. 877/9 noiembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial nr. 985/21 noiembrie 2018
7. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development, Declaration,/Introduction/item 4
8. Comisia Europeană, Bugetul UE: politica agricolă comună după 2020, Bruxelles 2018
9. Ghid pentru implementarea strategiilor de dezvoltare locală, martie 2021
10. Comisia Europeană, Bugetul UE: politica agricolă comună după 2020, Bruxelles 2018
11. Regulamentul privind prevederile comune (CPR) - COM (2018) 375 final Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european plus, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, și de instituire a unor norme financiare aplicabile acestor fonduri, precum și Fondului pentru azil și migrație, Fondului pentru securitate internă și Instrumentului pentru managementul frontierelor și vize;
12. Regulamentul privind Fondul european de dezvoltare regională (FEDR) și Fondul de coeziune (FC) - COM (2018) 372 final Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI privind Fondul European de Dezvoltare Regională și Fondul de Coeziune;
13. Regulamentul privind „Fondul social european plus” (FSE+) - COM (2018) 382 final Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI privind Fondul Social European Plus (FSE+).
14. Agenția de Dezvoltare Regională Nord-Vest, „Planul de dezvoltare regională Nord-Vest 2021-2022” : versiunea februarie 2021
15. Consiliul European, “Bugetul general 2021-2027”: <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/the-eu-budget/long-term-eu-budget-2021-2027>
16. Consiliul European: Infografic - Cadrul financiar multianual 2021-2027 și Next Generation EU: <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/the-eu-budget/long-term-eu-budget-2021-2027/>
17. Comisia Europeană, Bugetul UE: politica agricolă comună după 2020, Bruxelles 2018
18. Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor „O viziune pe termen lung pentru zonele rurale ale UE – Către zone rurale mai puternice, conectate, reziliente și prospere până în 2040”, Bruxelles, (COM(2021) 345 final, 30.06.2021

19. Declarația Cork 2.0 - O viață mai bună în zonele rurale.  
[https://enrd.ec.europa.eu/sites/default/files/cork-declaration\\_ro.pdf](https://enrd.ec.europa.eu/sites/default/files/cork-declaration_ro.pdf).
20. Ghidul turistic al județului Sălaj (2021). Instituția Prefectului Județului Sălaj. Zalău.
21. Strategia de dezvoltare turistică a municipiului Zalău și zonei periurbane (2011). Casa Cărții de Știință. Cluj-Napoca
22. Planul Strategic de Dezvoltare a comunei Meseșenii de Jos, județul Sălaj (2015). Fundația CAMPP Cluj-Napoca.
23. Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Județului Sălaj 2021-2027. CMPG Consultancy. 2021.
24. Ministerul Culturii și Patrimoniului Național – Institutul Național al Patrimoniului. disponibil la LMI-SJ.pdf (patrimoniu.ro)

**Surse electronice:**

1. <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/>
2. <http://www.recensamantRomânia.ro/recensamantul-populatiei-si-locuintelor-2021/>
3. <https://www.ghidulprimariilor.ro/ro/businesses/infos/obiectiveOpportunities/PRIM%C4%82RIA-MESEȘENII DE JOS/109338>
4. <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>
5. <https://mfe.gov.ro/pnrr/>
6. <https://www.nord-vest.ro/regio-2021-2027/>
7. <https://www.madr.ro/dezvoltare-rurala.html>
8. <http://dezvoltaredurabila.gov.ro/web/obiective/>
9. <https://mfe.gov.ro/planul-national-de-redresare-si-rezilienta-al-romaniei-aprobat-de-comisia-europeana/>
10. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/93/coeziunea-economica-sociala-si-teritoriala>
11. <https://mfe.gov.ro/pnrr-old/#30>
12. [https://ro.wikipedia.org/wiki/Comuna\\_Meseșenii\\_de\\_Jos,\\_S%C4%83laj](https://ro.wikipedia.org/wiki/Comuna_Meseșenii_de_Jos,_S%C4%83laj)
13. <https://www.listafirme.ro>

# LISTĂ DE ABREVIERI

<b>ADR</b>	Agenția de Dezvoltare Regională
<b>APDRP</b>	Agenția de Plăți pentru Dezvoltare Rurală și Pescuit
<b>CSC</b>	Cadrul Strategic Comun
<b>CSDR</b>	Cadrul Strategic de Dezvoltare a României
<b>CSDT</b>	Cadru Strategic de Dezvoltare Teritorială
<b>CFM</b>	Cadru Financiar Multianual
<b>FC</b>	Fondul de Coeziune
<b>FEADR</b>	Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală
<b>FEDR</b>	Fondul European de Dezvoltare Regională
<b>FEPAM</b>	Fondul European pentru Pescuit și Afaceri Maritime
<b>FSE</b>	Fondul Social European
<b>GAL</b>	Grup de Acțiune Locală
<b>IMM</b>	Întreprinderi mici și mijlocii
<b>INS</b>	Institutul Național de Statistică
<b>ITI</b>	Investiție teritorială integrată
<b>LEADER</b>	Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale (Legături între acțiuni pentru dezvoltarea economiei rurale)
<b>ODD</b>	Obiective de dezvoltare durabilă
<b>PAC</b>	Politică Agricolă Comună
<b>PDR</b>	Plan de Dezvoltare Regională
<b>PNDR</b>	Programul Național de Dezvoltare Rurală
<b>PNR</b>	Program Național de Reformă
<b>PNRR</b>	Planul Național de redresare și Reziliență
<b>POR</b>	Program Operațional Regional
<b>TIC</b>	Information and Communication Technology- Tehnologia informației și a comunicațiilor
<b>TTF</b>	Taxe pe tranzacțiile financiare
<b>UAT</b>	Unitate Administrativ-Teritorială

# INDEX FIGURI

Figură 1: Cele 17 Obiective De Dezvoltare Durabila.....	12
Figură 2: Obiectivele Politicii De Coeziune Ale UE.....	19
Figură 3: Cadru Financiar Multianual 2021-2027.....	30
Figură 4: Principalele Programe Și Fonduri Din CFM 2021-2027 .....	31
Figură 5: Bugetul Nextgeneration Eu.....	32
Figură 6: Alocarea Politicii De Coeziune În România Pentru Perioada 2021-2027 .....	33
Figură 7: Alocări Pe Obiective De Politică În România Perioada 2021-2027 .....	34
Figură 8: Alocări Pac În România Perioada 2021-2027 .....	34
Figură 9: Sume Alocate României Prin MRR.....	34
Figură 10: Alocarea Pnrr Pe Piloni De Investiții.....	35
Figură 11: Comuna Meseșenii De Jos .....	41
Figură 12: Amplasarea Comunei Meseșenii De Jos În Județul Sălaj (Culoarea Roz).....	42
Figură 13: Amplasarea Comunei Meseșenii De Jos În Teritoriul Național.....	42
Figură 14: Peisaj Din Munții Meseșului Și Vârful Osoiul Ciontului (825m).....	43
Figură 15: Populația Pe Sexe In 2020 .....	46
Figură 16: Evoluția Numărului De Locuitori In Perioada 2014-2020.....	47
Figură 17: Evoluția Structurii Demografice Pe Sexe În Perioada 2014-2020.....	47
Figură 18: Piramida Vârstelor Populației Stabilite In Comuna Meseșenii De Jos In Anul 2020.....	48
Figură 19: Indicele De Îmbătrânire Demografică În 2020-Comparativ .....	49
Figură 20: Gradul De Dependență Demografică În 2020-Comparativ .....	50
Figură 21: Rata De Dependență De Vârstă A Tinerilor În 2020-Comparativ .....	50
Figură 22: : Rata De Dependență De Vârstă A Vârșnicilor În 2020-Comparativ .....	50
Figură 23: Evoluția Natalității Și A Mortalității In Perioada 2014-2020.....	52
Figură 24: Raportul Căsătorii-Divorțuri, În Perioada 2014-2020 .....	52
Figură 25: Soldul Schimbărilor De Domiciliu .....	53
Figură 26: Structura Etnică Și Religioasă A Populației - 2011 .....	54
Figură 27: Numărul De Firme Pe Principalele Domenii De Activitate În Anul 2021 .....	57
Figură 28: Structura Fondului Funciar În Comuna Meseșenii De Jos 2014.....	60
Figură 29: Evoluția Resurselor De Muncă În Perioada 2014-2020.....	60
Figură 30: Evoluția Numărului Mediu De Salariați/Șomeri În Perioada 2014-2020 .....	61
Figură 31: Evoluția Infrastructurii De Învățământ Pe Niveluri De Educație .....	62
Figură 32: Evoluția Populației Școlare Pe Niveluri De Educație .....	63
Figură 33: Evoluția Personalului Didactic Pe Niveluri De Educație.....	64
Figură 34: Băile Din Meseșenii De Sus .....	69
Figură 35: Biserica Reformată Din Meseșenii De Jos.....	70
Figură 36: Biserica Ortodoxă „Adormirea Maicii Domnului” Din Meseșenii De Sus .....	71
Figură 37: Case Țărănești Din Meseșenii De Jos Și Meseșenii De Sus .....	72
Figură 38: Socăcițele .....	72
Figură 39: Evoluția Numărului De Locuințe Și A Suprafeței Locuibile .....	80
Figură 40: Vă Gândiți Să Părăsiți Localitatea În Viitorul Apropiat? .....	98
Figură 41: Motivul Părăsirii Localității În Viitorul Apropiat .....	99
Figură 42: Motivele Pentru Care Cetățenii Aleg Să Locuiască In Comuna .....	99
Figură 43: Frecvența Deplasărilor Către Alte Localități .....	99
Figură 44: Mijlocul De Deplasare Folosit.....	99
Figură 45: Motivul Deplasărilor Către Alte Localități.....	100
Figură 46: Motivele Care Determina Pe Tinerii Plecați La Studii Să Se Întoarcă În Comună .....	100
Figură 47: Percepția Cetățenilor Asupra Nivelului De Dezvoltare Economica Al Comunei.....	100
Figură 48: Starea Străzilor Principale.....	101
Figură 49: Starea Străzilor Secundare .....	101
Figură 50: Rețeaua Pietonală, Șanțuri, Podețe .....	101

Figură 51: Parcuri Si Spatii Verzi .....	102
Figură 52: Locuri De Agrement .....	102
Figură 53: Alimentare Cu Apa .....	102
Figură 54: Canalizare Și Stație De Epurare Și Tratare A Apelor Reziduale .....	102
Figură 55: Rețea De Gaze Naturale.....	102
Figură 56: Iluminatul Public.....	103
Figură 57: Salubritatea Publică Și Managementul Deșeurilor .....	103
Figură 58: Transportul Public De Persoane.....	103
Figură 59: Unități De Învățământ.....	104
Figură 60: Salile Si Terenurile De Sport .....	104
<i>Figură 61: Unități Sanitare.....</i>	<i>104</i>
Figură 62: Unități De Asistență Socială .....	105
Figură 63: Principalele Obiective Turistice Din Comuna Meseșenii De Jos .....	105
Figură 64: Principalele Sectoare Identificate De Respondenți Pentru Promovarea Investițiilor.....	105
Figură 65: Principalele Masuri De Dezvoltare Economica.....	106
Figură 66: Priorități De Dezvoltare .....	107
Figură 67: Domeniile De Interventie Cele Mai Prioritare (Cel Mai Important) .....	108
Figură 68: Schema Obiectivelor Strategice De Dezvoltare A Comunei Pentru Perioada 2022-2030.....	112

# INDEX TABELE

---

Tabel 1: Structura PNRR Al României .....	27
Tabel 2: Alocare PNRR Pe Piloni Si Componente .....	35
<i>Tabel 4: Principalii Indicatori Demografici 2014-2020</i> .....	46
Tabel 5: Structura Populației Pe Grupe De Vârsta In Anul 2020 .....	48
<i>Tabel 6: Ponderea Populației Pe Categori De Vârsta În Populația Totală – Comparație</i> .....	49
Tabel 7: Evoluția Populației Din Punct De Vedere Al Natalității Și Mortalității 2014-2020 .....	51
Tabel 8: Mișcarea Migratorie A Populației: 2014-2020 .....	52
Tabel 9: Indicatori Economici .....	56
Tabel 10: Expunerea Agenților Economici Pe Domenii De Activitate În Anul 2021 .....	57
Tabel 11: Numărul Mediu De Salariați Și Șomeri Pentru Perioada 2014-2020 .....	61
Tabel 12: Evoluția Ponderii Șomerilor Înregistrați, Pe Sexe, În Perioada 2014-2020 .....	62
Tabel 13: Evoluția Populației Școlare, Pe Niveluri De Educație .....	63
Tabel 14: Situația Prestațiilor Sociale Aflate În Plată La Nivelul Comunei În Anul 2020 .....	64
<i>Tabel 15: Evoluția Unităților Sanitare, Pe Categori De Unități În Comuna Meseșenii De Jos</i> .....	65
Tabel 16: Personalul Medical La Nivelul În Comunei Meseșenii De Jos .....	65
Tabel 17: Lista Monumente Istorice În Comuna Meseșenii De Jos .....	67
Tabel 17: Analiza Swot-Așezarea Geografică Și Cadrul Natural .....	86
<i>Tabel Nr. 18: Analiza Swot- Populația Și Resursele Umane</i> .....	87
<i>Tabel Nr. 19: Analiza Swot-Infrastructură Și Utilități</i> .....	89
<i>Tabel Nr. 20: Analiza Swot-Mediul De Afaceri</i> .....	91
Tabel 21: <i>Analiza Swot-Agricultură Și Dezvoltare Rurală</i> .....	92
<i>Tabel Nr. 22: Analiza Swot-Turism</i> .....	93
<i>Tabel Nr. 23: Analiza Swot-Mediul Înconjurător</i> .....	94
Tabel 24: Analiza Swot- Educație, Cultură Și Activitatea Sportivă .....	96
Tabel 25: Analiza Swot- Sănătate Și Protecție Socială .....	97
Tabel 26: Opinia Respondenților Privind Prioritățile De Dezvoltare .....	106

# Anexa nr. 1 – Chestionar aplicat cetățenilor comunei Meseșenii de Jos

## CHESTIONAR PENTRU ELABORAREA STRATEGIEI DE DEZVOLTARE LOCALĂ A COMUNEI MESEȘENII DE JOS, JUDEȚUL SĂLAJ

Comuna Meseșenii de Jos elaborează Strategia de dezvoltare locală, iar în această etapă lansează prezentul chestionar, în baza căruia va identifica potențialul și proiectele prioritare de dezvoltare pentru Comuna Meseșenii de Jos în perioada 2022-2030. În acest scop, vă rugăm să aveți amabilitatea de a răspunde următoarelor întrebări a căror analiză va servi echipei de elaborare a strategiei. Chestionarele sunt anonime!

### 1. Vă gândiți să părăsiți localitatea în viitorul apropiat? (*motivați alegerea*)

a. DA:

a) Motivul:

**(bifați un singur răspuns)**

- Lipsa unui loc de muncă în zonă;
- Lipsa posibilității dezvoltării profesionale;
- Populația îmbătrânită;
- Plecarea tinerilor în străinătate sau zone urbane;
- Lipsa utilităților (rețea de apă, canalizare, gaz, etc.);
- Rețea școlară deficitară;
- Servicii medicale insuficiente și inadecvate;
- Lipsa unor spații pentru petrecerea timpului liber;
- Nivelul slab de dezvoltare al agriculturii;
- Altele \_\_\_\_\_

b. NU:

a) Motivul:

**(bifați un singur răspuns)**

- Piața de muncă dezvoltată pe diverse domenii în zonă;
- Posibilitatea de dezvoltare profesională;
- Locația apropiată de zona urbană;
- Dezvoltarea infrastructurii rutiere;
- Existența utilităților (rețea de apă, canalizare, etc.);
- Sistem de învățământ adecvat;
- Servicii medicale adecvate;
- Spații pentru petrecerea timpului liber;
- Altele \_\_\_\_\_

**2. Care este frecvența deplasărilor dvs. către alte localități:**

a) Frecvența deplasării ( <i>bifați un singur răspuns</i> )	b) Mijloc de deplasare ( <i>bifați un singur răspuns</i> )
<input type="checkbox"/> Zilnic; <input type="checkbox"/> Săptămânal; <input type="checkbox"/> Lunar; <input type="checkbox"/> Mai rar.	<input type="checkbox"/> Cu mașina personală; <input type="checkbox"/> Cu maxi-taxi/microbuz/autobuzul; <input type="checkbox"/> Cu bicicleta; <input type="checkbox"/> Cu căruța; <input type="checkbox"/> Cu tractorul;

**c) Motivul deplasării (*notați ordinea importanței de la 1 la 5, unde 1- cel mai important și 5 -cel mai puțin important*)**

	1 – cel mai important	2 – foarte important	3 – important	4 – puțin important	5 – cel mai puțin important
Serviciu;	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Cumpărături;	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Petrecerea timpului liber;	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Servicii medicale;	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Agricultura;	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Altele	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

**3. Ce anume considerați că i-ar determina pe tinerii plecați la studii să se întoarcă în comună? (*bifați primele două cele mai relevante variante din punctul dvs. de vedere*)**

- Asigurarea unui loc de muncă;
- Cursuri de pregătire și formare în domeniul agricol, silvic și zootehnic;
- Facilități oferite tinerilor în inițierea afacerilor;
- Sprijin în obținerea unei locuințe;
- Aproprierea de zona urbana;
- Altele \_\_\_\_\_

**4. Cum apreciați nivelul de dezvoltare economică a localității? (*bifați răspunsul pe care îl considerați potrivit*)**

- Foarte puțin dezvoltat
- Puțin dezvoltat
- Relativ dezvoltat
- Bine dezvoltat
- Foarte bine dezvoltat



**5. Vă rugăm să descrieți următoarele elemente de infrastructură din comuna dvs. (încercuiți răspunsul pe care îl considerați potrivit pentru fiecare element de infrastructură):**

<b>Element de infrastructură</b>	<b>Răspuns</b>		
Străzi principale	a. Asfaltate, în bună stare	b. Asfaltate, însă deteriorate	c. Neasfaltate
Străzi secundare	a. Asfaltate, în bună stare	b. Asfaltate, însă deteriorate	c. Neasfaltate
Reteaua pietonala, santuri, podete	a. Există și sunt întreținute	b. Există, dar trebuie modernizate	c. Nu există
Parcuri și spații verzi	a. Există și sunt întreținute	b. Există, dar trebuie modernizate	c. Nu există
Locuri de agrement	a. Există și sunt întreținute	b. Există, dar trebuie modernizate	c. Nu există
Alimentarea cu apă	a. Beneficiază toți locuitorii comunei de rețea de alimentare cu apă	b. Beneficiază doar o parte din locuitorii comunei de rețea de alimentare cu apă	c. Nu există rețea de alimentare cu apă
Canalizare și stație de epurare și tratare a apelor reziduale	a. Beneficiază toți locuitorii comunei de rețea de canalizare	b. Beneficiază doar o parte din locuitorii comunei de rețea de canalizare	c. Nu există rețea de canalizare și stație de epurare
Reteaua de gaze naturale	a. Beneficiază toți locuitorii comunei de rețea de gaze	b. Beneficiază doar o parte din locuitorii comunei de rețea de gaze	c. Nu există rețea de gaze
Iluminat public	a. Este asigurat corespunzător și suficient pe toate străzile	b. Este asigurat doar pe străzile principale	c. Nu există iluminat public
Salubritate publică și managementul deșeurilor	a. Deșeurile sunt colectate selectiv	b. Deșeurile sunt colectate neselectiv, dar cu regularitate	c. Deșeurile nu sunt colectate
Transport public de persoane	a. Există suficiente mijloace de transport pentru deplasarea către alte localități	b. Există un număr limitat de mijloace de transport	c. Nu există transport public de persoane
Unități de învățământ	a. Sunt suficiente și dotate corespunzător	b. Sunt suficiente, dar nu sunt dotate corespunzător	c. Sunt insuficiente pentru numărul solicitărilor

Sali și terenuri de sport	a. Există și sunt întreținute	b. Există, dar trebuie modernizate	c. Nu există
Unități sanitare	a. Sunt suficiente și dotate corespunzător	b. Sunt suficiente, dar nu sunt dotate corespunzător	c. Sunt insuficiente pentru numărul solicitărilor
Unități de asistență socială (cantina săracilor; asistență pentru persoane vârstnice/ cu dizabilități; asistență pentru minori din familii cu dificultăți, incluziunea romilor, etc)	a. Sunt suficiente și dotate corespunzător	b. Sunt suficiente, dar nu sunt dotate corespunzător	c. Sunt insuficiente pentru numărul solicitărilor

6. Care este punctul turistic cel mai atractiv care ar trebui dezvoltat pentru atragerea turiștilor în zonă?

7. În ce sector economic considerați că ar trebui promovate investițiile în comună? (bifați maxim 3 sectoare):

- |   |   |
|---|---|
| <input type="checkbox"/> Pomicultură;   | <input type="checkbox"/> Producție cerealică;     |
| <input type="checkbox"/> Viticultură;   | <input type="checkbox"/> Zootehnie;               |
| <input type="checkbox"/> Silvicultură;  | <input type="checkbox"/> Turism;                  |
| <input type="checkbox"/> Piscicultură;  | <input type="checkbox"/> Industrie;               |
| <input type="checkbox"/> Legumicultură; | <input type="checkbox"/> Ateliere meșteșugărești. |

8. Ce măsuri credeți că ar ajuta la dezvoltarea economică a comunei? (bifați primele două cele mai relevante variante din punctul dvs. de vedere)

- Crearea locurilor de muncă pentru tineri;
- Atragerea investițiilor private în comună;
- Sprijinirea înființării de noi firme de către întreprinzători locali ;
- Sprijinirea dezvoltării afacerilor întreprinzătorilor locali;
- Atragerea turiștilor;
- Altele \_\_\_\_\_

9. Numerotați cu cifre de la 1 la 5 ordinea în care doriți să se realizeze următoarele investiții în infrastructură, în funcție de importanța lor pentru dumneavoastră, unde 1-cel mai important; 5-cel mai puțin important:

	1 – cel mai important	2 – foarte important	3 – important	4 – puțin important	5 – cel mai puțin important
Dezvoltarea infrastructurii de învățământ (creșe/grădinițe/școli)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Dezvoltarea rețelei de transport în comun	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Dezvoltarea infrastructurii de turism	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Dezvoltarea infrastructurii de drumuri comunale și străzi	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Dezvoltarea serviciilor de asistență socială (cantina săracilor; asistență pentru persoane vârstnice/ cu dizabilități; asistență pentru minori din familii cu dificultăți, incluziunea romilor)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Alimentare cu gaz natural	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Canalizare	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Amenajarea de locuri de joacă pentru copii	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Realizarea unor puncte de distracție pentru tineret	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Reabilitarea căminelor culturale pentru diverse evenimente culturale și artistice	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Dezvoltarea serviciilor de sănătate (ex. Dispensar, Cabinet stomatologic, farmacii, serviciu ambulatoriu)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Amenajarea unei piețe agroalimentare pentru producătorii locali	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Dezvoltarea infrastructurii de bandă largă (internet, wi-fi)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Restaurarea bisericilor și a unităților de cult	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Investiții în energie regenerabilă, eficiență energetică și securitate energetică	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Eficiențizarea serviciilor publice	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Construirea de capele funerare	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

10. **Cum ați dori să fie denumite străzile din comuna? (bifați răspunsul pe care îl considerați potrivit)**

- După denumiri de flori;
- După denumiri de munți;
- După denumiri de pomi/copaci;
- Numere
- Denumirile vechi ale străzilor
- Altele (*specificați alt element care nu se regăsește în lista de mai sus*): \_\_\_\_\_

11. **Ce element reprezentativ ați dori să apară pe stema comunei? (bifați răspunsul pe care îl considerați potrivit)**

- Spic de grâu;
- Prună;
- Strugure;
- Element tradițional: călușari, muierească/socăcițe:
- Altele (*specificați alt element care nu se regăsește în lista de mai sus*): \_\_\_\_\_

**Vă rugăm să bifați categoria în care vă încadrați:**

**Vârsta:** \_\_\_\_\_

**Sex :**  F  M

**Ultimele studii absolvite:**  Primare  Medii  Superioare

**Ocupația:**  Elev/student  Salariat  Întreprinzător  Pensionar  Șomer  Fără ocupație

**Statutul dvs./al organizației pe care o reprezentați:**

Autoritate publică locală  Instituție de învățământ  Instituție publică

ONG  Operator economic  Cetățean  altele: \_\_\_\_\_

